

ÚZEMNÝ PLÁN OBCE
MALÝ ČEPČÍN

NÁVRH NA PREROKOVANIE

NOVEMBER 2021

O B S A H**I. Textová a tabuľková časť****A. Základné údaje**

A.1 Údaje o obstarávateľovi a spracovateľovi	4
A.2 Hlavné ciele riešenia a problémy, ktoré územný plán rieši	4
A.3 Vyhodnotenie doterajšieho územného plánu obce	5
A.4 Údaje o súlade riešenia územia so zadaním a so....	5

B. Riešenie územného plánu

B.1 Vymedzenie riešeného územia a jeho geografický opis	7
B.2 Vázby vyplývajúce z riešenia a zo záväzných častí územného plánu regiónu	18
B.3 Základné demografické, sociálne a ekonomické rozvojové predpoklady obce	22
B.4 Riešenie záujmového územia a širšie vzťahy dokumentujúce začlenenie riešenej obce do systému osídlenia	26
B.5 Návrh urbanistickej koncepcie priestorového usporiadania územia	27
B.6 Návrh funkčného využitia územia obce.....	29
B.7 Návrh ochrany kultúrnych hodnôt	30
B.8 Návrh riešenia bývania, občianskej vybavenosti, výroby a rekreácie	44
B.9 Vymedzenie zastavaného územia obce	52
B.10 Vymedzenie ochranných pásiem a chránených území podľa osobitných predpisov	52
B.11 Návrh riešenia záujmov obrany štátu, požiarnej ochrany, ochrany pred povodňami	53
B.12 Návrh ochrany prírody a tvorby krajiny, vrátane prvkov územného systému ekologickej stability a ekostabilizačných opatrení	55
B.13 Návrh verejného dopravného a technického vybavenia územia	71
B.14 Koncepcia starostlivosti o životné prostredie	84
B.15 Vymedzenie prieskumných území, chránených ložiskových území a dobývacích priestorov	90
B.16 Vymedzenie plôch vyžadujúcich zvýšenú ochranu	90
B.17 Vyhodnotenie dôsledkov stavebných zámerov a iných návrhov na poľnohospodárskej pôde a lesných pozemkoch	91
B.18 Hodnotenie navrhovaného riešenia z hľadiska environmentálnych, ekonomických, sociálnych a územnotechnických dôsledkov	95

C. Dopĺňujúce údaje	96
----------------------------	----

D. Dokladová časť	96
--------------------------	----

Záväzná časť riešenia a verejnoprospešné stavby

1. Zásady a regulatívy priestorového a funkčného využitia územia pre funkčné a priestorovo homogénne jednotky	Zč - 1
2. Prípustné, obmedzujúce alebo vylučujúce podmienky na využitie jednotlivých plôch a intenzita ich využitia	Zč - 2
3. Zásady a záväzné regulatívy pre umiestnenie bývania a rekreácie	Zč - 14
4. Zásady a záväzné regulatívy pre umiestnenie občianskeho vybavenia	Zč - 15
5. Zásady a záväzné regulatívy pre umiestnenie výroby	Zč - 15
6. Zásady a záväzné regulatívy pre umiestnenie verejného dopravného vybavenia územia	Zč - 15
7. Zásady a záväzné regulatívy pre umiestnenie verejného technického vybavenia územia	Zč - 18
8. Zásady a záväzné regulatívy zachovania kultúrohistorických hodnôt, pre ochranu prírody a tvorbu krajiny, pre ochranu a využívanie prírodných zdrojov, pre vytváranie a udržiavanie ekologickej stability vrátane plôch zelene	Zč - 21
9. Zásady a záväzné regulatívy starostlivosti o životné prostredie a krajinnno-ekologické opatrenia	Zč - 23
10. Vymedzenie zastavaného územia obce	Zč - 34
11. Vymedzenie ochranných pásiem a chránených území podľa osobitných predpisov	Zč - 34
12. Plochy pre verejnoprospešné stavby, pre vykonanie delenia a sceľovania pozemkov, pre asanáciu a pre chránené časti krajiny	Zč - 36
13. Určenie, pre ktoré časti obce je potrebné obstaráť a schváliť územný plán zóny	Zč - 36
14. Zoznam verejnoprospešných stavieb	Zč - 36
15. Schéma záväzných častí riešenia a verejnoprospešné stavby	Zč - 37

II. Grafická časť

1. Širšie vzťahy	M 1 : 50 000
2. Komplexný výkres priestorového usporiadania a funkčného využitia územia - katastrálne územie obce, s vyznačenou záväznou časťou riešenia a verejnoprospešnými stavbami, výkres ochrany prírody a tvorba krajiny, vrátane prvkov ÚSES	M 1 : 10 000
3. Komplexný výkres priestorového usporiadania a funkčného využitia územia - zastavané územie, s vyznačenou záväznou časťou riešenia a verejnoprospešnými stavbami, výkres ochrany prírody a tvorba krajiny, vrátane prvkov ÚSES	M 1 : 5 000
4. Verejné dopravné vybavenie územia	M 1 : 5 000
5. Verejné technické vybavenia územia	M 1 : 5 000
6. Vyhodnotenie dôsledkov stavebných zámerov a iných návrhov na poľnohospodárskej pôde a lesných pozemkoch	M 1 : 5 000

Riešiteľský kolektív

Spracovateľ:	ARTIX, s.r.o., Martin
Hlavný riešiteľ :	Ing. arch. Eleonóra Hejzlarová, 1629 AA SKA
Urbanizmus :	Ing. arch. Eleonóra Hejzlarová
Technická infraštruktúra :	Ing. Vladimír Otto – vodné hospodárstvo Ing. Lukáš Stránsky - energetika_zásobovanie elektrickou energiou p. Róbert Bukovinský - zásobovanie plynom
Doprava :	Ing. Iveta Kolenčíková
Krajinno-ekologický plán :	Ing. Peter Baláž, PhD. a kol.
Grafická spolupráca:	Dávid Sebastián Hejzlar

Obstarávateľ

v zastúpení :	Obec Malý Čepčín Ing. arch. Eva Zaťková - OSO pre obstarávanie ÚPP a ÚPD
Dátum	November 2021

Zoznam použitých skratiek:

BPEJ - bonitovaná pôdno-ekologická jednotka, **CR** - cestovný ruch, **ČOV** - čistička odpadových vôd, **DHZ** - dobrovoľný hasičský zbor, **DN** - dimenzia, **EP** - ekostabilizačný prvok, **GIS** - geografický informačný systém, **GKÚ** - Geografický a kartografický úrad, **GL** - genofondová lokalita, **IBV** - individuálna bytová výstavba, **KEP** - krajinnoekologický plán, **KES** - koeficient ekologickej stability, **KPÚ** - Krajský pamiatkový úrad, **k. ú.** - katastrálne územie, **MBc** - miestne biocentrum, **MBk** - miestny biokoridor, **MIP** - miestny interakčný prvok, **MÚSES** - miestny územný systém ekologickej stability, **MV** - Ministerstvo vnútra, **MVE** - malá vodná elektrárňa, **MŽP** - Ministerstvo životného prostredia, **NDV** - nelesná drevinná vegetácia, **NN** - nízke napätie, **N TL** - nízkotlaký, **NV** - Nariadenie vlády, **OP** - ochranné pásmo, **OSO** - odborne spôsobilá osoba, **PP** - poľnohospodárska pôda, **RD** - rodinný dom, **RS** - regulačná stanica, **RBk** - regionálny biokoridor, **RÚSES** - regionálny územný systém ekologickej stability, **SAŽP** - Slovenská agentúra životného prostredia, **SHMÚ** - Slovenský hydrometeorologický ústav, **SKŠ** - súčasná krajinná štruktúra, **SODB** - sčítanie obyvateľov, domov a bytov, **SSD** - Stredoslovenská distribučná, **SVP** - Slovenský vodohospodársky podnik, **SZČO** - samostatne zárobkovo činná osoba, **SZOPK** - Slovenský zväz ochrancov prírody a krajiny, **STL** - strednotlaký, **STN** - Slovenská technická norma, **ŠGÚ DŠ** - Štátny geologický ústav Dionýza Štúra, **ŠOP** - Štátna ochrana prírody, **ŠÚ SR** - Štatistický úrad Slovenskej republiky, **TJ** - Telovýchovná jednota, **TTP** - trvalý trávnatý porast, **UŠ** - urbanistická štúdia, **ÚPD** - územnoplánovacia dokumentácia, **ÚPN-O** - územný plán obce, **ÚPN-VÚC** - územný plán veľkého územného celku, **ÚPN-Z** - územný plán zóny, **ÚSES** - územný systém ekologickej stability, **ÚPP** - územnoplánovací podklad, **UŠ** - urbanistická štúdia, **VN** - vysoké napätie, **VPS** - verejnoprospešná stavby, **VTL** - vysokotlaký, **VÚC** - veľký územný celok, **VZN** - všeobecne záväzné nariadenie, **ZaD** - zmeny a doplnky, **z. ú.** - zastavané územie, **ZPN** - zemný plyn naftový, **ZŠ** - základná škola, **Z. z.** - Zbierka zákonov, **ŽSK** - Žilinský samosprávny kraj, **ŽSR** - železnice Slovenskej republiky

BI - obytné územie-plochy rodinných domov, **BH** - obytné územie-plochy bytových domov, **DP** - plochy dopravy a dopravných zariadení, **EP** - ekostabilizačný prvok, **GL** - genofondová lokalita, **IP** - interakčný prvok, **MBc** - miestne biocentrum, **MBk** - miestny biokoridor, **OV** - plochy občianskej vybavenosti, **PK** - poľnohospodárska krajina, **PV** - poľnohospodárska prvovýroba, **RBk** - regionálny biokoridor, **RU** - rekreačné územie, **SP** - športové plochy, **TI** - technická infraštruktúra, **VS** - výroba, služby, **VT** - vodné toky vrátane sprievodnej zelene, **ZC** - plocha zelene cintorína, **ZU** - zmiešané územie, **ZV** - zeleň verejná

I. Textová a tabuľková časť**A. ZÁKLADNÉ ÚDAJE****A.1 ÚDAJE O OBSTARÁVATEĽOVI A SPRACOVATEĽOVI**

Názov dokumentácie:	ÚZEMNÝ PLÁN OBCE MALÝ ČEPČÍN
Obstarávateľ:	Obec Malý Čepčín, v zastúpení: Ing. arch. Eva Zaťková - OSO pre obstarávanie ÚPP a ÚPD, reg. č. 289
Spracovateľ:	ARTIX s.r.o., Na Bystričku 14, 036 01 Martin
Hlavný riešiteľ :	Ing. arch. Eleonóra Hejzlarová, 1629 AA SKA

A.2 HLAVNÉ CIELE RIEŠENIA A PROBLÉMY, KTORÉ ÚZEMNÝ PLÁN RIEŠI**A.2.1 DÔVODY OBSTARANIA ÚZEMNÉHO PLÁNU OBCE**

Obec Malý Čepčín nemá doteraz spracovaný komplexný dokument priestorového usporiadania a funkčného využívania územia - územný plán obce. V súčasnosti jediným platným územným plánom vzťahujúcim sa na katastrálne územie obce malý Čepčín je Územný plán veľkého územného celku (ďalej len ÚPN – VÚC) Žilinského kraja a jeho aktualizácia, ktorý vzhľadom na svoju podrobnosť zameranú na rozvoj Žilinského kraja nemôže byť relevantným územnoplánovacím nástrojom na stanovenie zásad a regulatívov priestorového usporiadania a funkčného využívania územia obce, ale je nadradeným územnoplánovacím dokumentom, určujúcim základné princípy pre riešenie územného plánu obce.

Obec má menej ako 2000 obyvateľov, ale podľa platného zákona č.50/ 1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v platnom znení (stavebný zákon (§ 11, ods. 2, pís. a) zákona) je povinná mať územný plán obce, ak je treba:

- riešiť koncepciu územného rozvoja obce,
- uskutočňovať rozsiahlu novú výstavbu,
- umiestniť verejnoprospešné stavby.

Ďalšími dôvodmi pre obstaranie územného plánu obce sú:

- potreba získať právne záväzný dokument, usmerňujúci rozvoj obce na základe odborných kritérií a dohody všetkých zainteresovaných (občanov, samosprávy, štátnej správy a pod.)
- aktuálna potreba premietnuť súčasné a budúce rozvojové zámery obce do jej územno-priestorového potenciálu tak, aby bola urbanistickou koncepciou zabezpečená komplexnosť a únosnosť rozvoja obce,
- potreba vytvoriť podmienky pre rozvoj obce spolu s jej katastrálnym územím, zabezpečiť bezkolízny rozvoj jednotlivých funkcií.

Vzhľadom na blízkosť kúpeľného mesta Turčianske Teplice nastal zo strany potenciálnych investorov v posledných rokoch záujem o výstavbu rodinných domov v lokalitách mimo zastavaného územia obce bez prístupových komunikácií a inžinierskych sietí. Vzhľadom na potrebu koncepčného rozvoja obce pre strednodobý horizont (cca 20 rokov), začala obec uvažovať o vypracovaní strategického dokumentu, ktorý by vytvoril platformu pre diskusiu nad problémami v území a možnosťami ich riešenia, rozdiskutoval možné perspektívy rozvoja rôznych funkčných zložiek v území a v neposlednom rade odzrkadlil záujmy a predstavy väčšiny obyvateľov obce. ÚPN-O stanoví zásady a regulatívy funkčného využitia riešených plôch tak, aby nedochádzalo k nežiaducim kolíziám jednotlivých funkcií, vzájomnú koordináciu činností v území, a tak zabezpečí účelné a perspektívne vynakladanie prostriedkov na technickú infraštruktúru.

Vzhľadom na vyššie uvedené problémy Obecné zastupiteľstvo obce Malý Čepčín rozhodlo o vypracovaní ÚPN-O Malý Čepčín na svojom zasadnutí dňa 04.07.2019, Uznesením č. V./2019/E/3.

A.2.2 HLAVNÉ CIELE RIEŠENIE ÚZEMNÉHO PLÁNU

Riešenie a návrh územného plánu sleduje a napĺňa hlavne tieto ciele:

- *hlavným cieľom územného plánu bude zabezpečenie územných a technických podmienok pre rozvoj obce a jej katastrálneho územia pre plánovaný rast počtu obyvateľov do roku 2040,*
- *komplexné riešenie a určenie zásad priestorového usporiadania a funkčného využívania územia,*
- *stanovenie limitov využitia plôch katastrálneho územia v súlade s prírodnými danosťami a potrebou vytvoriť podmienky pre trvalé udržiavanie, obnovovanie a racionálne využívanie prírodných zdrojov, záchranu prírodného dedičstva, charakteristického vzhľadu krajiny, dosiahnutie a udržanie ekologickej stability,*

- *stanovenie regulatívov, zabezpečujúcich vytváranie harmonického prostredia v obci a vo voľnej krajine,*
- *vzájomná koordinácia činností v území, zabezpečujúca účelné a perspektívne vynakladanie prostriedkov na technickú infraštruktúru,*
- *vytvorenie ponuky využiteľných voľných plôch, napomáhajúcej rozvoju všetkých funkcií, vrátane hospodárskej základne obce.*

Územný plán obce Malý Čepčín je spracovaný na základe objednávky od obce. Cieľom procesu obstarania a spracovania územnoplánovacej dokumentácie, je vypracovať pre obec územný plán obce (ďalej len "ÚPN-O"), ktorý určí základnú koncepciu priestorového usporiadania a funkčného členenia územia tak, aby po jeho schválení všetky funkčné zložky v území boli vo vzájomnej koordinácii pri zachovaní kultúrno-historických a krajinných hodnôt a v konečnom dôsledku priniesli vyšší životný štandard obyvateľom obce.

A.3 ZHODNOTENIE DOTERAJŠEJ ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE OBCE

Pre obec Malý Čepčín nebola zatiaľ vypracovaná žiadna komplexná územno-plánovacia dokumentácia. Vzhľadom na tento fakt a vyššie uvedené dôvody je potrebné vypracovanie takeého dokumentu, ktorý by komplexne riešil priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia, určil jeho zásady a regulatívy rozvoja vo väzbe na spoločenské, sociálne a ekonomické zmeny, ktoré vplyvajú na urbanistickú koncepciu obce.

A.4 ÚDAJE O SÚLADE RIEŠENIA ÚZEMIA SO ZADANÍM

Návrh je spracovaný v súlade so Zadaním pre spracovanie Územného plánu obce Malý Čepčín, ktoré bolo schválené Uznesením Obecného zastupiteľstva v Malom Čepčíne č.1./2020/E/3 zo dňa 25.02.2020. Následne bolo začaté spracovávanie návrhu riešenia ÚPN-O Malý Čepčín, dokončené v 10/2021. Obsah územného plánu obce vrátane záväznej časti bol vypracovaný v zmysle vyhlášky č. 55/2001 Z. z.

Návrhový rok je r. 2040.

Súpis použitých územnoplánovacích a iných podkladov

Pri spracovaní návrhu územného plánu obce boli použité nasledovné podklady :

- Prieskumy a rozbory pre územný plán obce Malý Čepčín, Ing. arch. E.Hejzlarová a kol., 11/2019
- ÚPN-VÚC Žilinského kraja, Združenie VÚC Žilina, 1998
- Nariadenie vlády SR č.223/1998 Z.z., ktorým sa vyhlasuje záväzná časť ÚPN-VÚC Žilinský kraj
- Územný plán VÚC Žilinského kraja, Zmeny a doplnky, Ing. arch. Kropitz, Ing. arch. Pivarčí, 2005
- Zmeny a doplnky ÚPN VÚC Žilinského kraja, záväzná časť vyhlásená VZN č.6/2005 ŽSK
- Zmeny a doplnky č.3 ÚPN VÚC Žilinského kraja, záväzná časť vyhlásená VZN č.17/2009 ŽSK
- Zmeny a doplnky č.4 ÚPN VÚC Žilinského kraja, záväzná časť vyhlásená VZN č.26/2011 ŽSK
- Zmeny a doplnky č.5 ÚPN-VÚC ŽK, záväzná časť vyhlásená VZN č.49/2018 ŽSK
- Stratégia adaptácie SR na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy, Uznesenie vlády SR č.148/2014, 26.03.2014
- Stratégia adaptácie SR na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy - aktualizácia, r.2017
- Regionálny územný systém ekologickej stability okresu Turčianske Teplice, ESPRIT Banská Štiavnica (2013)
- Cyklostratégia „Budovanie cyklotrás na území ŽSK“, Ing. arch. Kubina, 02/2014,
- Plán rozvoja verejných vodovodov pre územie Žilinského kraja, 2010
- Plán rozvoja vodovodov a kanalizácií v regióne Turca, 2002
- Krajinno-ekologický plán obce Malý Čepčín, Ing. P. Baláž, PhD. a kol., 11/2019
- Stratégia rozvoja cestovného ruchu SR do roku 2020
- Programové vyhlásenie vlády za oblasť dopravy
- Stratégia rozvoja dopravy SR do r.2020
- Strategický plán rozvoja dopravnej infraštruktúry SR do r.2020
- Operačný program: Integrovaná infraštruktúra 2014 - 2020
- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Malý Čepčín na r.2014-2020, 08/2014
- Výsledky sčítania obyvateľov, domov a bytov z r.1991, 2001, 2011 - Štatistický úrad SR, 2019
- Obecná štatistika obce Malý Čepčín, 2019
- Mapy povodňového rizika a ohrozenia, SVP š.p. Piešťany
- Údaje o parcelách, GKÚ, 2019
- údaje o kvalite poľnohospodárskej pôdy, 2019
- údaje získané od orgánov št. správy, organizácií, správcov sietí
- platné zákony, vyhlášky, nariadenia

- internetové portály: portál ŽSK; stránka obce Malý Čepčín; portál GKÚ, 2019; Pôdny portál – infoservis Výskumného ústavu pôdoznalectva a výživy rastlín, 2019; Štatistický úrad SR, 2019 a iné

Ako mapový podklad bola použitá digitálna katastrálna mapa obce Malý Čepčín, poskytnutá GKÚ Bratislava.

B. RIEŠENIE ÚZEMNÉHO PLÁNU

B.1 VYMEDZENIE RIEŠENÉHO ÚZEMIA A JEHO GEOGRAFICKÝ OPIS

B.1.1 RIEŠENÉ ÚZEMIE

Obec Malý Čepčín z hľadiska územno-správneho členenia patri do Žilinského samosprávneho kraja, do okresu Turčianske Teplice. Z hľadiska kategorizácie územno-štatistickej jednotky EUROSTAT vystupuje ako úroveň LAU 2 (do r.2002 NUTS V).

Rozhodnutím Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja SR č.3/2007 zo dňa 06.06.2007 bola obec Malý Čepčín zaradená do skupiny obcí mimo záujmového územia inovačných pólov rastu.

Obec Malý Čepčín leží v južnej časti Turčianskej kotliny, na pravom brehu potoka Teplica, medzi cestou III. triedy a potokom, cca 5,5 km severne od okresného mesta Turčianske Teplice.

Riešené územie obce pozostáva zo zastavaného územia obce a ostatného katastrálneho územia. Zastavané územie je v súčasnosti legislatívne vymedzené hranicou zastavaného územia k 1.1.1990. Celková výmera riešeného katastrálneho územia je cca 309 ha. Plocha zastavaného územia obce k 1.1.1990 je 29,85 ha.

Územný plán obce Malý Čepčín rieši celé katastrálne územia obce v mierke 1:10 000 a ťažiskové územie obce v rozsahu zastavaného územia a predpokladaných rozvojových plôch v mierke 1: 5 000, resp. výrez v M 1:2 000.

Tab. č. 1 - Základné údaje charakterizujúce územie obce k 30.06.2019:

	Malý Čepčín
Rozloha riešeného katastrálneho územia	309 ha
Počet obyvateľov	530
Počet trvalo obývaných bytov	157
Počet súpisných čísiel	178
Počet objektov využívaných na rekreáciu	11

*zdroj: Obecná štatistika obce Malý Čepčín, 2019

B.1.2 GEOGRAFICKÝ OPIS A PRÍRODNÉ PODMIENKY ÚZEMIA

zdroj: *KEP, Ing. arch. E. Hejzlarová, Ing. Peter Baláž, PhD. a kol., 2019

B.1.2.1 Abiotické vlastnosti krajiny - vybrané prírodné faktory územia

Geologické pomery

Podľa regionálneho geologického členenia (Vass et al. 1988) môžeme v záujmovom území vyčleniť:

oblasť: vnútrohorské panvy a kotliny
 podoblasť: vnútorné kotliny
 jednotka III. rádu: Turčianska kotlina

Turčianska kotlina je vyplnená neogénymi sedimentmi (Vestnický et al. 1986). Sedimentácia v priestore kotliny prebiehala od neogénu až do súčasnosti. Výrazne ju ovplyvňovali tektonické pohyby po súbežných a priečných zlomoch, ktoré diferencovali sedimentačný priestor na čiastkové oblasti, často s prínosom materiálu z bezprostrednej blízkosti – z okrajových pohorí, takže sedimenty majú lokálny charakter netriedených splachov. Prejavuje sa tu rýchle striedanie klasických a pelitických sedimentov vo vertikálnom a horizontálnom smere. Je to následok sedimentačných procesov a zlomovej tektoniky. V oblasti Turčianskej kotliny vystupujú na povrch horniny bádenu až panónu.

Kvartérny pokryv, genetické typy:

- fluviálne sedimenty terás: hlinité piesky, piesky, štrky, piesčité štrky, reziduálne štrky
- deluviálne sedimenty nív: piesčité hliny, hliny, hlinité piesky, hlinité štrky

V k. ú. sa nachádzajú 2 genetické typy kvartérnych uloženín. V okolí vodného toku Teplica a na východnom okraji riešeného územia prevládajú hlinité piesky, piesky, štrky, piesčité štrky, reziduálne štrky. Ostatná časť územia prevládajú piesčité hliny, hliny, hlinité piesky, hlinité štrky.

Geomorfologické členenie

V zmysle geomorfologických jednotiek Slovenska (Mazúr&Lukniš, 1986) je riešené územie tvorené nasledovne:

Sústava: Alpsko-Himalájska
 Podsústava: Karpaty

Provincia: Západné Karpaty
 Subprovincia: Vnútrotné západné Karpaty
 Oblasť: Fatransko - tatranská oblasť
 Celok: Turčianska kotlina
 Podcelky: Diviacka pahorkatina

Charakteristika hlavných typov reliéfu

Riešené územie je mierne diferencované podľa sklonov reliéfu. Sklon je najnižší v údolí potoka Teplica na severe územia. Najnižšia nadmorská výška v katastri je 457,5 m n. m. a najvyššia je 475 m n. m. Najvyšší bod sa južnej hranici katastra obce.

V území boli vyčlenené nasledovné hlavné typy reliéfu:

- riečna rovina,

Sklonitosť reliéfu reliéfu patrí medzi morfometrické parametre. Je dôležitou charakteristikou reliéfu, pretože determinuje výskyt reliéfových procesov, charakter pôdneho krytu a spôsob využívania krajiny. Celé územie má sklon do 3°.

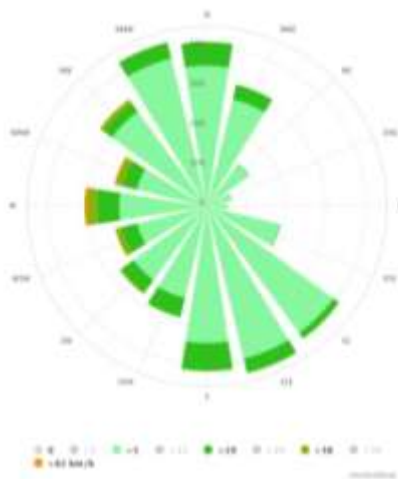
Orientácia reliéfu voči svetovým stranám je ďalším dôležitým morfometrickým parametrom. Do značnej miery od nej závisí charakter biotopu a vhodnosť lokality pre realizáciu socioekonomických aktivít, najmä v oblasti poľnohospodárstva. Reliéf obce nie je členitý čo má vplyv na orientáciu georeliéfu. Väčšina územia je rovina.

Klimatické podmienky

Mikroklimatické pomery sú vyhodnotené na základe dlhodobých pozorovaní na meteorologickej stanici v Turčianskych Tepliciach, nachádzajúcej sa v centre Turčianskych Teplíc vo výške približne 508 m. n. m. v blízkosti potoka Teplica. Priemerná ročná teplota vzduchu je 7,4 °C. Počas vegetačného obdobia dosahuje priemerné hodnoty len 13,8 °C s maximálnou priemernou teplotou 17,4 °C v mesiaci júl a 16,8 °C v mesiaci august. Najchladnejším je mesiac január, keď dlhodobá nameraná priemerná teplota dosahuje len -3,3 °C.

Priemerný ročný úhrn zrážok je 716 mm, v letnom polroku (LP) 432 mm. Najchudobnejšie na zrážky sú zimné mesiace (január, február, marec), zatiaľ čo najviac zrážok spadne v mesiacoch máj, jún, júl a august.

Priemerné mesačné hodnoty rýchlosti vetra naznačujú ustálenosť prúdenia vzduchu a celoročnú homogenitu danej charakteristiky.

Obr. Diagram rýchlosti vetra pre obec Malý Čepčín zobrazuje počet dní v mesiaci, kedy sa očakáva dosiahnutie istej rýchlosti vetra

V obci Malý Čepčín sa nenachádza meteorologická stanica, najbližšia stanica k riešenému územiu je v Turčianskych Tepliciach, preto nie je možné uviesť reálne namerané hodnoty.

Turčianska kotlina, s ohľadom na geografické a geomorfologické danosti sa radí medzi kotliny s nevhodnými rozptylovými podmienkami. Jedná sa o pomerné úzku vysočinnú kotlinu, výrazne ohraničenú vrstvami, zvažujúcu sa z juhu na sever, kotlina je menej vetrateľná a v prechodných obdobiach sa v nižších nadmorských výškach vyskytujú časté inverzné stavy ovzdušia. Sledovaná oblasť je charakteristická veľkou početnosťou stavov bezvetria a malých rýchlostí vetra do 2 m/s, čo predstavuje až 74 % týchto situácií v roku (SAŽP 2014).

Hydrologické a hydrogeologické podmienky

Rieka Turiec, dosahujúca na území okresu Turčianske Teplice dĺžku viac ako 50 km, preteká rovnomenným regiónom aj v okrese Martin, kde sa vlieva do Váhu. Pramení na juhovýchodnom svahu

Svrčinika (1312,8 m n. m.) v Kremnických vrchoch v nadmorskej výške približne 1.090 m n. m. Najprv tečie juhozápadným smerom geomorfologickým celkom Kremnických vrchov, neskôr na severozápad, kde dosiahne celok Turčiansku kotlinu, v ktorej tečie na sever, pričom vytvára veľký oblúk, vypnutý na západ.

Významnejšími pravostrannými prítokmi na území okresu sú Teplica, Dolinka, Ivančinský, Čepčinský a Diviacky potok, Mútnik a Javorovec. Ľavostrannými sú Polerieka, Sokol, Jasenica, Piešť, Besná voda, Lúčna, Požežský, Hájsky, Hlboký a Kozí potok.

a) *Vodné toky*

V prílohe č. 1 k vyhláške č. 211/2005 Z.z., ktorou sa ustanovuje zoznam vodohospodársky významných vodných tokov a vodárenských vodných tokov sa v k.ú. nachádzajú 2 vodohospodársky významný vodné toky s p. č. **146 Teplica a 148 Dolinka**:

- tok IV. rádu, hydrologické poradie 4-21-05-047 – **Teplica**, pramení vo Veľkej Fatre, v podcelku Bralná Fatra, na juhozápadnom svahu Kráľovej skaly (1 377,2 m n. m.) v nadmorskej výške približne 1 000 m n. m..
- tok IV. rádu, hydrologické poradie 4-21-05-063 – **Dolinka** (starší názov je Závodie), pramení vo Veľkej Fatre na južnom svahu Hlbokej (1 010,2 m n. m.) v nadmorskej výške cca 815 m n. m. Tvorí západnú hranicu obce, na riešenom území výrazne meandruje. Nie je regulovaný.

V katastri obce sa nachádza 1 malý vodný tok Ivančinský potok, tečie od juhu na sever v západnej časti katastra, pramení v katastri obce Diviaky. Súvislé vodné plochy prírodné alebo umelé sa v katastri obce nenachádzajú. Tesne za najsevernejšou hranicou obce sa nachádza vodná plocha (rybník) v obci Jazernica.

b) *Hydrogeológia*

Podzemná voda je definovaná ako voda vyplňujúca dutiny zvodnených hornín. Základnou jednotkou pre hodnotenie podzemných vôd je hydrogeologický región. Hranice hydrogeologických regiónov sa nekryjú s hranicami povodí povrchových tokov. Podľa poslednej hydrogeologickej rajonizácie (1984) bolo územie Slovenska rozdelené na 142 hydrogeologických rájónov.

Obec Malý Čepčín patrí do Hydrogeologického regiónu - paleogén, neogén a kvartér Turčianskej kotliny s typom priepustnosti - medzizrnová.

Z hydrogeologických regiónov v okrese Turčianske Teplice sa v riešenom území nachádza 1, uvádzame ho s bilančným množstvom podzemnej vody za rok 2012:

- QP 033 paleogén, neogén a kvartér Turčianskej kotliny, povodie Turiec, využiteľné množstvá: 887,53 l.s⁻¹, odber: 45,34 l.s⁻¹.

V k. ú. Malý Čepčín sú evidované nasledujúce vrtu:

vrt 1

Evidenčné číslo vrtu	28
Evidenčné číslo (pôvodné) HVK-1	
Mapový list	M-34-110-B-c
Povodie	Váh-Turiec
Hydrorajón	33 Q-P
Lokalita	Malý Čepčín
Hĺbka vrtu	16
Typ vrtu - popis	negatívny vrt

vrt 2

Evidenčné číslo vrtu	3
Evidenčné číslo (pôvodné) č.468	
Mapový list	M-34-110-B-c
Povodie	Váh-Turiec
Hydrorajón	33 Q-P
Lokalita	Bodorová-Čepčín
Hĺbka vrtu	11
Typ vrtu - popis	pozorovací vrt SHMÚ

Evidenčné číslo vrtu	29
Evidenčné číslo (pôvodné)	č.468
Mapový list	M-34-110-B-c
Povodie	Váh-Turiec
Hydrorajón	33 Q-P
Lokalita	Malý Čepčín
Hĺbka vrtu	13
Typ vrtu - popis	pozorovací vrt SHMÚ
Evidenčné číslo vrtu	29
videnčné číslo (pôvodné)	č.468
Mapový list	M-34-110-B-c
Povodie	Váh-Turiec
Hydrorajón	33 Q-P
Lokalita	Malý Čepčín
Hĺbka vrtu	9.6
Typ vrtu - popis	úzkoprofilový vrt s obyčajnou pitnou a úžitkovou vodou
Evidenčné číslo vrtu	36
Evidenčné číslo (pôvodné)	č.468
Mapový list	M-34-110-B-c
Povodie	Váh-Turiec
Hydrorajón	33 Q-P
Lokalita	Bodorová-Čepčín
Hĺbka vrtu	10
Typ vrtu - popis	úzkoprofilový vrt s obyčajnou pitnou a úžitkovou vodou

B.1.2.2 Biotické zložky

a) Rekonštruovaná prirodzená vegetácia

Rekonštruovaná prirodzená vegetácia predstavuje takú vegetáciu, ktorá by sa v území vyvinula keby na krajinu nepôsobil svojou činnosťou človek.

Podľa mapy potenciálnej prirodzenej vegetácie (Maglocký in Atlas krajiny 2002) boli výraznými drevinami v riešenom území duby v spoločenstvách s rôznymi druhmi drevín. V súčasnosti v prírodnom prostredí riešeného územia tieto impozantné drevisy chýbajú.

Väčšina územia bola ovplyvnená tokom Teplice a jej riečnou nivou. V okolí tokov prirodzene rástli dubové a cerovo-dubové lesy. V súčasnosti sa brehové porasty nevyskytujú po celej dĺžke tokov, na veľkých úsekoch chýbajú úplne. Tie, ktoré zostali, sú čiastočne druhovým zložením blízke jelšovým lesom na nivách podhorských a horských vodných tokov, avšak majú čiastočne a v intraviláne výrazne zmenené druhové zloženie.

Ďalej od toku prevládali zmiešané listnato-ihličnaté lesy v severných karpatských kotlinách (lipa malolistá, dub letný, hrab obyčajný, smrek obyčajný, borovica lesná, jarabina vtáčia). Okrajovo do územia zasahovali aj karpatské dubovo-hrabové lesy.

Riešené územie však bolo v minulosti úplne odlesnené a v súčasnosti sa v ňom nevyskytuje jediný lesný porast.

b) Reálna vegetácia

Podľa fyto geografického členenia Slovenska patrí záujmové územie do oblasti západokarpatskej flóry, obvodu flóry vnútrokarpatských kotlín, fyto geografického okresu Turčianska kotlina.

Reálna vegetácia riešeného územia sa od rekonštruovanej pôvodnej vegetácie výrazne líši, keďže v minulosti bolo celé územie odlesnené a premenené na poľnohospodársku pôdu. V súčasnosti sa v území nenachádza jediný lesný, ani iný významnejší porast drevín. Väčšina územia je využívaná ako prevažne veľkoblokové polia alebo pasienky. Menej sa vyskytujú výlučne kosené lúky. Trávne porasty sa vyskytujú v celej škále – od intenzívne využívaných, priosievaných, druhovo chudobných pasienkov až po druhovo pestré lúky.

Z nelesnej drevinovej vegetácie sú najvýznamnejšie brehové porasty rieky Teplica a brehové porasty potoka Dolinka, tečúceho po hranici katastra. Ďalej sa už väčšie skupinky drevín nachádzajú len v intraviláne, v extraviláne sporadicky - popri cestných komunikáciách, menších tokoch, na nevyužívaných plochách, prípadne pri železničnej trati. Ďalším hodnotným prvkom vegetácie býva mokradná vegetácia. Riešené územie má predpoklady na výskyt mokradných biotopov. Mohli by sa vyskytovať napr. v okolí vodných tokov, na podmáčaných plochách lúk, prípadne zamokrených poľných depresiách. V riešenom území sú však značne negatívne ovplyvnené ľudskou činnosťou a výrazne degradované, mokradných druhov sa vyskytuje veľmi málo, vytlačili ich druhy nitrofilné a ruderalné.

Vegetáciu územia dopĺňa sídelná vegetácia, ktorá v protiklade s okolitou krajinou extravilánu upúta hlavne veľkými stromami a zelenými zákutiami vytvorenými meandrami Teplice.

➤ *Drevinová vegetácia*

Porasty drevín plnia mnohé funkcie. Okrem produkčnej a estetickej funkcie napríklad chránia pôdu pred eróziou, pozitívne ovplyvňujú čistotu ovzdušia, zlepšujú mikroklimu, zadržiavajú vodu v krajine, čím výrazne prispievajú k skvalitneniu života obyvateľov. V neposlednom rade sú však aj veľkým prínosom pre zachovanie biodiverzity. Slúžia ako refúgium - útočisko mnohých druhov organizmov v intenzívne poľnohospodársky využívannej krajine. Nachádzajú v nich priestor na život, úkryty, hniezdiská aj zdroj potravy. Líniové porasty drevín popri ceste majú v životnom prostredí človeka aj ochrannú funkciu – redukujú hlučnosť a prašnosť. Drevinová vegetácia pokrýva v súčasnosti len veľmi malé percento riešeného územia.

Lesné porasty sa v katastri obce nenachádzajú vôbec.

➤ *Nelesná drevinová vegetácia*

Dreviny všeobecne sa v extraviláne vyskytujú len veľmi zriedka. Najhodnotnejšou zložkou **nelesnej drevinovej vegetácie** sú brehové porasty, ktoré zároveň patria aj k výrazným prvkom mokradnej vegetácie (ktorú podrobnejšie popisujeme nižšie). Súvislejšie brehové porasty Teplice sa vyskytujú len v intraviláne a smerom na sever od neho, v extraviláne sa dreviny pozdĺž toku vyskytujú sporadickejšie, v skupinkách alebo jednotlivo, niekde úplne chýbajú. Na niektorých miestach bez drevinového porastu badať eróziu brehov, ktoré by prítomnosť drevín pomohla zastabilizovať. Na severovýchodnej hranici zasahuje do katastra brehový porast Dolinky. Niekoľko jedincov drevín nájdeme aj pri jej bezmennom prítoku a okolo Ivančinského potoka.

Ďalším výrazným prvkom nelesnej drevinovej vegetácie v riešenom území sú dreviny intravilánu - vysadené okrasné a ovocné dreviny v záhradách, ako aj dreviny v rámci verejnej zelene. V obci sa nachádza niekoľko esteticky i ekologicky hodnotných jedincov dospelých drevín, časť z nich - ihličnaté a listnaté stromy vyššieho veku vytvára v Malom Čepčíne menší parčík. Niekoľko vzrastom väčších, i menších drevín sa nachádza aj na ruderalizovanej ploche pri futbalovom ihrisku. V súkromnej záhrade sme zaznamenali výskyt sumachu páľkového, ktorý patrí medzi potenciálne (regionálne) invázne taxóny a vzhľadom na jeho schopnosť rýchlo sa šíriť prostredníctvom výmladkov je potrebné dbať na to, aby nedošlo k jeho úniku do voľnej prírody.

Okolo cestných komunikácií sa dreviny vyskytujú skôr sporadickejšie, línia stromov (prevažne jabloní) a niekoľkých naletených krov sa nachádza okolo asphaltovej cesty medzi Malým a Veľkým Čepčínom. Alej stromov lemuje aj asphaltovú cestu k cintorínu a samotný cintorín. V skupinke vysadených drevín na jej začiatku sme však zaznamenali aj výskyt invázneho agátu bieleho. Niekoľko väčších drevín sa vyskytuje aj na mokradnej lokalite na západe katastra.

Okrem toho sa už dreviny v riešenom území nachádzajú len veľmi sporadicky, zvyčajne jednotlivo, napríklad v blízkosti železničnej trate, na nevyužívaných plochách a podobne. Jedná sa o splanelé ovocné prípadne okrasné dreviny, ako i pôvodné druhy listnatých drevín.

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že drevinová vegetácia pokrýva len veľmi malé percento katastrálneho územia, preto je z hľadiska zvýšenia ekologickej stability aj skvalitnenia životného prostredia obyvateľov potrebné výrazne zvýšiť zastúpenie prvkov s pôvodnými druhmi drevín.

➤ *Vegetácia lúk a pasienkov*

V riešenom území majú výrazné zastúpenie pasienkové spoločenstvá. Menej sú zastúpené výlučne kosené lúky, prípadne sa uplatňuje kombinácia kosenia a pasienia. Trvalo trávne porasty (TTP) sú využívané miestami intenzívne, polointenzívne, niekde extenzívne, niektoré z dôvodu opustenia hospodárenia zarastajú ruderalnou vegetáciou. Niektoré TTP sú priosievané krmovinársky významnými druhmi, čo má za následok zníženie biodiverzity, nakoľko porastom dominuje niekoľko vysiatych druhov, ktoré vytlačujú pôvodne pestré lúčne spoločenstvá. V katastri obce je pasiený prevažne hovädzí dobytok, menej iné hospodárske zvieratá. Zvyčajne sa uplatňuje striedanie pasienkov. Aktívne využívané pasienky sú oplotené oplotkami, ktoré sú po ukončení pasvy odstránené. Keďže v časti riešeného územia medzi poľnohospodárskym družstvom a pasienkami tečie rieka Teplica, je dobytok na viacerých miestach prehánaný cez vodný tok, následkom čoho dochádza k zdupávaniu a obnažovaniu pôdy brehov. Brehy na týchto miestach zostávajú bez brehových porastov a súvislejšieho vegetačného krytu, vystavené erózii a šíreniu ruderalných a inváznych druhov. Biodiverzita a ekologická stabilita pasienkov úzko súvisí so spôsobom pasvy. Negatívny vplyv na spoločenstvá má nadmerná koncentrácia dobytku, pri ktorej dochádza k zdupávaniu a odkryvom pôdy, ovplyvneniu chemizmu pôdy exkrementami a následnej degradácii spoločenstiev. Negatívne pôsobí aj nerovnomerné vypásanie, ktoré umožňuje rast a šírenie pasienkových burín a zarastanie pasienkov

náletovými drevinami. Najvhodnejším spôsobom je celosezónne alebo celoročné oplôtkové pasenie (kontinuálne alebo rotačné) a neprekročenie maximálneho zaťaženia pasienkov dobytčiami jednotkami vzhľadom na ich úrodnosť. Je potrebné pravidelné kosenie nedopaskov, ktorých cieľom je obmedziť rast a šírenie pasienkových burín, vhodné je aj pasenie zmiešaných stád alebo rôznymi druhmi zvierat po sebe (kravy, ovce, kozy).

Druhovo bohatšie pasienky sú biotopom národného významu Lk3 mezofilné pasienky a spásané lúky.

V riešenom území sú charakteristickými druhmi **pasienkov** krátkosteblové tráv. Na pasienkoch priosiatych krmovinárskymi miešankami prevažujú tráv a druhy z čeľade bôbovité.

Vegetácia **kosných lúk** tvorí biotop Lk 1 Nížinné a podhorské kosné lúky. Sú to druhovo bohaté jedno - až dvojkosné lúky s prevahou vysokosteblových krmovinársky hodnotných tráv a ďalších bylín. Dobre zachované, druhovo bohaté spoločenstvá možno klasifikovať ako cenný **biotop európskeho významu** 6510, ktoré už na pohľad zaujmú svojou pestrosťou a estetickým vzhľadom. Nekosené lúčne spoločenstvá naopak postupne degradujú, ak sa v ich blízkosti nachádza nejaká drevinová vegetácia, zarastajú náletovými drevinami; vzhľadom na nedostatok drevín v území však väčšinou zarastajú expanzívnymi taxónmi a ruderalizujú.

➤ **Mokradňá vegetácia**

Mokradňá vegetácia sa v katastri obce vyskytuje len veľmi zriedka, vzhľadom na to, že veľká časť územia, vrátane potenciálne mokradňových lokalít je odvodnená. Najhodnotnejšou zložkou mokradňovej vegetácie sú **brehové porasty**. Pozdĺž rieky Teplica môžeme nájsť súvislé brehové porasty len v intraviláne a smerom na sever od neho, v extraviláne sa dreviny okolo toku vyskytujú sporadickejšie, miestami úplne chýbajú. Veľký podiel má na tom hospodárska činnosť človeka, ktorá má zároveň vplyv aj na bylinnú vegetáciu (zošľapávanie brehov hospodárskymi zvieratami, zmena chemizmu pôdy a vody exkrementami a pod.). Z drevín sa vyskytujú prevažne vrby, menej jelša lepkavá, mladé jedince jaseňa štíhleho a ďalšie listnaté dreviny vrátane ovocných stromov, v intraviláne pribúdajú javor horský, topoľ osikový, breza previsnutá a ďalšie dreviny. Z krovín sa v podraсте vyskytujú ruža, hloh, baza čierna. Z bylinnej mokradňovej vegetácie sa pozdĺž veľkej časti toku zachovali len nepatrné fragmenty. Prevažujú druhy nitrofilné a ruderalne s primiešanými lúčnymi druhmi. Zachovalejšiu mokradňú vegetáciu môžeme nájsť len v južnej časti toku, aj tu však badať znaky degradácie. Tok je sčasti lemovaný trstinovými spoločenstvami s dominantnou trstou obyčajnou. Nachádzajú sa tu aj úseky s charakterom biotopu Br2 Horské vodné toky a bylinné porasty pozdĺž tokov, ktorý je **biotopom európskeho významu** 3220. Dominantným druhom tohto biotopu je chrastnica trstovníkovitá.

Pomerne zachovalé, zapojené brehové porasty má potok Dolinka, ktorý tečie na severozápadnej hranici katastra. Tvorí ich prevažne vrby, ďalej jelša lepkavá, jaseň štíhly, menej iné listnaté dreviny. V podraсте sú sprevádzané bylinnou mokradňou a nitrofilnou vegetáciou.

Po severovýchodnej hranici katastra tečie aj bezmenný jarok, ktorý ústi do Dolinky. Je sčasti lemovaný vrbami, prevažne však bylinná ruderalná vegetácia, s fragmentmi mokradňovej vegetácie.

Okolo Ivančinského potoka sa dreviny vyskytujú skôr sporadicky, ide prevažne o rôzne druhy vrb, ale i ovocné dreviny, z krov ruža. Tok lemuje mokradňá a nitrofilná vegetácia s primiešanými burinnými druhmi, časti toku sú ruderalizované.

Rozlohou nevelké **podmáčané plôšky** sa vyskytujú aj **uprostred poľnohospodárskej pôdy**. Spoločenstvá na nich sú veľmi závislé od vodného režimu. Tieto lokality sú výrazne ovplyvnené hospodárením. Vegetačný kryt je miestami narúšaný orbou prípadne pohybom ťažkých mechanizmov. Vplyvom hnojenia prevažujú nitrofilné druhy, spolu s burinnými druhmi, ktoré sem prenikli z polí.

Podmáčané miesta v lúčnych porastoch sa na vegetácii prejavujú primiešaním vlhkomilných druhov. Na jednom mieste sme zaznamenali biotop Lk10 Vegetácia vysokých ostríc.

Perspektívne zaujímavými lokalitami, poskytujúcimi vhodný biotop pre rôzny vzácnejšie rastlinné druhy, sú podmáčané poľné depresie. V riešenom katastri sú však odvodnené. Vzhľadom na nerentabilitnosť hospodárenia sú síce mnohé neorané, ale vplyvom hospodárenia na okolitej ornej pôde prevažne ruderalizované. O prítomnosti vlhšej pôdy občas svedčí niekoľkých mokradňových druhov, ktoré sa však vyskytujú len ojedinele. Na jednom mieste sme zaznamenali menší ostrovček trste obyčajnej.

V riešenom území sa nachádzajú dve relatívne významnejšie mokradňové plochy. Prvá sa nachádza v južnej časti západnej hranice katastra, pričom jej časť zasahuje aj mimo riešeného územia. Jedna sa o podmáčanú lokalitu s heterogénnou mozaikou mokradňových rastlinných spoločenstiev. Trochu väčšia mokradň sa nachádza rovnako pri západnej hranici katastra, v severnej časti riešeného územia. Susedí s Ivančinským potokom. Jedná sa o podmáčanú lokalitu, ktorá je však výrazne ovplyvnená ľudskou činnosťou, nakoľko je obkolesená ornou pôdou. Širšie okraje sú orané a prechádzané ťažkými mechanizmami, na plochu prenikajú hnojivá. Na lokalite (hlavne trochu ďalej od ornej pôdy) síce prežívajú aj mokradňové druhy, väčšinu vegetácie však tvoria ruderalne a nitrofilné druhy. Plocha je aj jednou z mála lokalít v riešenom území, kde sa nachádza niekoľko menších skupín nelesnej drevinovej vegetácie. Rastú tu prevažne vrby, či kalina obyčajná.

➤ **Synantropná vegetácia**

Synantropná vegetácia sa vyvíja na miestach, kde človek svojou činnosťou narušil vegetačný kryt. Patrí k nej jednak **segetálna vegetácia** (vegetácia poľných burín), ako i ruderalná vegetácia.

Pri intenzívne obhospodarovanej políach, ošetrovaných herbicídmi sa na veľkých plochách vyskytujú len pestované plodiny, prípadne len málo, výrazne odolných druhov burín, zvyčajne koncentrovaných na okrajoch polí. Viac burín sa vyskytovalo len na menšej časti polí, jednalo sa o bežné segetálne druhy.

Na miestach, kde vplyvom ľudskej činnosti došlo k narušeniu alebo degradácii pestrých pôvodných lúčnych spoločenstiev sa rozvíja **ruderalná vegetácia**, typická výskytom druhov ako prhlava dvojdomá, vratič obyčajný, lopúch plstnatý, mrlík biely, pupenec roľný, pichliač roľný, tiež šalát kompasový, láskavec ohnutý... Súčasťou ruderalnej vegetácie často bývajú aj druhy vyvolávajúce alergie ako napríklad palina obyčajná, ktorá sa vyskytovala aj v riešenom území. Porasty ruderalnej vegetácie sa v riešenom území nachádzajú na viacerých miestach, pričom miestami zaberajú pomerne veľké plochy. Ruderalná vegetácia sa šíri pozdĺž tokov, na všetkých dlhodobo opustených, nekosených plochách, na navezenej ploche pri obecnom kompostovisku...

Bolo by vhodné primeraným menežmentom tieto druhy potláčať (extenzívne kosenie; citlivá pastva; v prípade úzkych pásov popri poliach, cestách, ako i vodných tokoch výsadba prirodzených druhov drevín) a podporiť tak vývoj druhovo pestrých lúčnych, či mokradných bylinných spoločenstiev, ako i hodnotných a v katastri obce chýbajúcich porastov nelesnej drevinovej vegetácie. V ruderalnej vegetácii často nachádzajú vhodné prostredie na rast a šírenie aj invázne druhy.

➤ **Výskyt inváznych druhov rastlín**

Invázne druhy sú na území Slovenska nepôvodné, často bývajú vysádzané v záhradách a parkoch pre svoj dekoratívny vzhľad alebo ako medonosné rastliny. Viaceré invázne druhy sa do prírodného prostredia dostávajú ako pôvodne pestované rastliny, ktoré splaneli zo záhrad alebo boli vyhodené ako biologický odpad do extravilánu. Ich nebezpečnosť spočíva v tom, že sa dokážu rýchlo šíriť do okolia na úkor pôvodných pestrých spoločenstiev, čím výrazne znižujú biodiverzitu. Významne menia charakter biotopov, postupne vytlačujú ostatné druhy a vytvárajú rozsiahle monokultúrne porasty.

Výskyt inváznych druhov a ich odstraňovanie je riešený aj legislatívne zákonom č.150/2019 Z.z. o prevencii a manažmente introdukcie a šírenia inváznych nepôvodných druhov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Zoznam inváznych druhov rastlín a spôsoby ich odstraňovania ustanovuje príloha 2a vyhlášky MŽP SR č. 24/2003 Z.z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny. Podľa zákona č.150/2019 Z.z. platí zákaz rastliny uvedené v tejto vyhláške pestovať alebo uvoľňovať do životného prostredia. Rovnako platí povinnosť vlastníka (správcu, užívateľa) pozemku za podmienok stanovených ministerstvom tieto invázne taxóny odstraňovať a o pozemok sa starať takým spôsobom, aby zamedzil opätovnému šíreniu inváznych druhov. V riešenom území sa z rastlinných druhov uvedených v zmienenej vyhláške nevyskytuje žiadny druh. Nakoľko sa však niektoré vyskytujú v okolitej krajine, je potrebné priebežne monitorovať, či sa nerozšíria aj do riešeného územia a následne dôsledne dbať na ich odstránení a zamedzení ďalšieho šírenia. Pred likvidáciou takýchto inváznych druhov odporúčame skontaktovať sa so Štátnou ochranou prírody SR, z dôvodu prekonzultovania efektívneho spôsobu ich odstraňovania.

V danom území sme však zaznamenali výskyt viacerých taxónov, ktoré sa dokážu rýchlo šíriť na úkor iných druhov, čím spôsobujú zníženie biodiverzity. Na TTP, na ktorých sa prestalo hospodáriť, ako aj na pasienkoch s nesprávnou intenzitou hospodárenia (napr. nadmerná prítomnosť ekrementov, nesúmerná pastva a pod.) sa šíria expanzívne druhy a druhy s inváznymi vlastnosťami. Ďalším priestorom na šírenie rastlín s inváznymi vlastnosťami sú miesta s narušeným vegetačným krytom. Regionálne invázny je napríklad láskavec ohnutý, ktorý sme zaznamenali na 2 ruderalizovaných plochách, invázne vlastnosti má aj turanec kanadský, ktorý sa vyskytoval na ruderalizovanej ploche pri obecnom kompostovisku.

Upozorňujeme predovšetkým na výskyt štyroch takýchto druhov, ktoré sa správajú invázne:

Medzi potenciálne (regionálne) invázne druhy je zaradený *sumach pálkový*, ktorý sa na území Slovenska vyskytuje ako pestovaný druh. Je vysádzaný ako okrasná rastlina, má však schopnosť rýchleho šírenia prostredníctvom koreňových výmladkov. Ak sa tieto neodstraňujú, dokáže vytvoriť husté porasty. Zaznamenali sme jeho výskyt iba v záhrade intravilánu. Pokiaľ ostane jeho prítomnosť kontrolovaná a nehrozí nebezpečenstvo jeho uniknutia do voľnej prírody, nevyžaduje si zvláštnu pozornosť. Po úniku do voľnej prírody je však potrebné jeho okamžité odstránenie.

Nepôvodný druh *agát biely* býva vysádzaný ako medonosná rastlina, má však schopnosť agresívneho invázneho šírenia sa na úkor iných druhov. Jeho výskyt sme zaznamenali na okraji intravilánu Malého Čepčína, na začiatku cesty k cintorínu. Je takisto vhodné ho odstrániť, kým sa príliš nerozšíri, pričom treba dávať pozor aj na šírenie prostredníctvom koreňových výmladkov, predovšetkým pri nevhodnom spôsobe jeho odstránenia (klasické vypílenie stromu).

Pri toku Teplice sme zaznamenali výskyt nepôvodnej *astrы*, ktorú vzhľadom na stav vegetácie v období terénneho prieskumu nebolo možné identifikovať do druhu. Jedna sa však o taxón s inváznymi vlastnosťami, preto je potrebné ho odstrániť, aby sa nezačal nekontrolovane šíriť pozdĺž toku.

Hviezdník ročný je invázny neofyt, ktorý má sklon rýchlo sa šíriť na úkor pôvodných druhov a znižovať tak pestrosť rastlinných spoločenstiev. Je predpoklad, že bez patričných menežmentových opatrení sa bude naďalej šíriť a postupne zaberie čoraz väčší priestor, čo bude mať za následok výrazné zníženie biodiverzity. Preto je potrebné ho z voľnej prírody odstrániť a zamedziť jeho šíreniu. *Hviezdník ročný* sme zaznamenali na viacerých miestach na okraji intravilánu.

Dá sa predpokladať, že sa všetky tieto druhy budú bez patričných manažmentových opatrení ďalej šíriť. Je preto potrebné ich z voľnej prírody odstrániť a zamedziť ich ďalšiemu šíreniu, ktoré by malo za následok zníženie biodiverzity a vytlačenie pôvodných druhov.

Pred likvidáciou všetkých inváznych druhov je potrebné skontaktovať sa so Štátnou ochranou prírody SR, z dôvodu prekonzultovania efektívneho spôsobu ich odstraňovania.

➤ *Sídlná vegetácia*

V intraviláne obce sa vyskytuje vegetácia vo forme trávnikov, záhradnej výsadby vrátane ovocných a okrasných drevín, ako i dreviny brehovych porastov a dreviny vysadené v rámci verejnej zelene (najmä vzrastom väčšie dreviny na niektorých verejných plochách napr. okolo futbalového ihriska, či v parčíku v Malom Čepčíne). Na neobhospodarovateľných plochách sa šíri ruderalná vegetácia (okolo areálu družstva, na niekoľkých plochách po okraji intravilánu...).

c) *Charakteristika živočíšstva*

Podľa zoogeografického členenia pre terestrický biocyklus je územie zaradené do paleoarktu, eurosibírskej podoblasti, podkarpatského úseku provincie listnatých lesov a podprovincie karpatských pohorí. V rámci zoogeografického členenia limnického biocyklu je riešené územie zaradené do hornovážskeho okresu, severopontického úseku, pontokaspickej provincie.

Podkladom pre spracovanie kapitoly o živočíšstve predmetného územia boli údaje získané Tomášom Flajsom počas jeho vlastných terénnych pochôdzok, ktoré boli zamerané na kvalitatívne zisťovanie výskytu stavovcov, bežnými pozorovacími metódami a na prieskum ich biotopov. Spolu boli vykonané 4 terénne pochôdzky, pozostávali z prechádzania širšieho okolia aj samotnej obce.

Fauna v širšom okolí riešeného územia sa vyznačuje pestrosťou a rozšírením rôznych zoogeografických prvkov (kozmpolitné, palearktické, európske).

Ornitogeograficko-ekologická regionalizácia územia Fatransko-tatranskej oblasti Západných Karpát vychádza z modelu jadro-periféria a pomocou kombinácie geomorfologických, ekologických a zoogeografických kritérií člení túto oblasť na 3 biochory (každý s 2 biómami), oddelené 2 krajinnými hranicami regionickej dimenzie:

A „Biochor“ umelých kotlinových nelesných formácií

A1 Umelé nelesné formácie nahrádzajúce lužné lesy nížinné a podhorské na poriečnych nivách, prolúviálnych kužeľoch a v úvalinách so zvyškami lužných lesov, krovín a mokradí, s veľkou intenzitou modifikácie krajiny - ťažisko distribúcie druhov indo-afrického a transmigrantov arktického typu rozšírenia.

A2 Umelé nelesné formácie nahrádzajúce dubovo-hrabové, dubové a bukové podhorské lesy v kotlinových a pedimentových pahorkatinách a na riečnych terasách so zvyškami týchto lesov a krovín a strednou intenzitou modifikácie krajiny - ťažisko distribúcie druhov paleogejského, európsko-turkejského a mediteránneho typu rozšírenia.

Obsahom tejto časti je faunisticko-ekologická charakteristika rozšírenia, početnosti a vývoja dominantných, charakteristických či vzácných, ekologicky a prírodoochrane významných populácií a spoločenstiev živočíchov (bezstavovcov i stavovcov) so zreteľom na druhy európskeho i národného významu.

Predmetné riešené územie sa nachádza v oblasti s intenzívne využívanou poľnohospodárskou pôdou, ktoré priamo ovplyvňuje druhové spektrum živočíchov celej oblasti. V oblasti sú prítomné záhrady s ovocnými stromami, taktiež stromoradia, či skupiny drevín voľne roztrúsené po obci (park, iná miestna zeleň). Zo zoocenóz prevládajú spoločenstvá parkov či skupín stromov a spoločenstvá lúk a polí viazané na trávato-bylinné biotopy. Dôležitým prvkom v krajine je miestny potok Teplica s prirodzenými meandrami a brehovými porastom.

Skúmané územie pokrývajú najmä poľnohospodárske kultúry, najmä kukurica, obilniny a iné krmoviny.

➤ *Bezstavovce*

Bezstavovce predstavujú najbohatšie a najpočetnejšie zastúpenú skupinu živočíchov, ktorá obýva všetky typy biotopov a aj všetky výškové pásma. Hmyz je známy svojou obrovskou taxonomickou i ekologickou rozmanitosťou. V neďaleko ležiacom Národnom parku Veľká Fatra sa zistilo cez 3000 druhov bezstavovcov, najviac motýľov (932 druhov), chrobákov (717 druhov), dvojkrídlavcov (509 druhov), pavúkov (326 druhov) atď. Z územia Krivánskej Malej Fatry sa udávajú podobné pomery - vyše 1000 druhov motýľov, zhruba toľko chrobákov atď. Medzi bežné druhy treba považovať rôzne druhy pavúkov, pôdných roztočov, nematódov, chvostoskokov, mnohonôžok, stonôžok, dvojkrídlavcov, blanokrídlavcov, potočníkov, podeniek,

pošvatiek, rovnakokrídlovcov, bzdôch, rovnakokrídlovcov a vážok, žijúcich najmä v zachovalejších horských ekosystémoch aj druhy zriedkavé, vzácne, ako i reliktné a endemické.

V sledovanom území pre lepšie spoznanie tejto skupiny živočíchov by bolo vhodné intenzívne a podrobné skúmanie vhodnými metódami. Dôraz treba sústrediť na časti s vhodnými starými stromami, brehový porast potoka Teplica a pod.

➤ Stavovce

Ryby - miestny potok Teplica pretekajúci územím môže predstavovať prirodzenú cestu pre migrujúce ryby. Počas monitoringu boli na úseku v k. ú. Malý Čepčín (nad obcou) pozorované 3 jedince pstruha potočného. Na základe výskytu pstruha potočného, relatívnej čistoty a prietoknosti potoka je predpoklad výskytu aj čereble pestrej hlaváča pásoplutvého či vzácného hlaváča bielooplutvého, ktoré predstavujú obľúbenú korisť pstruha. Počas monitoringu a prechádzania sledovanej oblasti boli brehové porasty pomerne husto porastené a znemožňovali tak podrobný prieskum potoka. Dôkladný prieskum by bolo vhodné vykonať pomocou elektrického agregátu, ten pre prieskum využitý nebol..

Plazy a obojživelníky - v oblasti je predpoklad výskytu, najmä však na vlhších miestach vretenica severná, užovka obojková, ale aj jašterica živorodá. Slepúchovi lá mavému najviac vyhovujú lesy, je predpoklad jeho výskytu v záhradách či parkoch, jašterici obyčajnej skôr suchšie časti..

Vtáky - vtáky sú v riešenom území zo stavovcov najpočetnejšie zastúpenou skupinou živočíchov. Obývajú všetky typy zastúpených biotopov. Najpočetnejšie zastúpená je pinka lesná. V území sa vyskytuje aj slávik červienka, penica čiernohlavá, penica popolavá, holub hrivnák, hrdlička záhradná, škorec lesklý, prhlaviar červenkastý, kanárik poľný, straka čiernozobá, sojka obyčajná. Tiež bol pozorovaný drozd plavý, drozd čierny, drozd čvíkotavý. Z dravcov bol pozorovaný jastrab lesný, jastrab krahulec a sokol myšiár. Lúky v sledovanej oblasti predstavujú potencionálny vhodný biotop pre globálne ohrozeného európskeho druhu chrapkáča poľného, ale aj loviskom pre myšiaka lesného, orla kriľavého a orla skalného. V brehových porastoch potoka Teplica aj v samotnej obci bol pozorovaný trasochvost biely, trasochvost horský, strnádka obyčajná. Priamo na potoku bolo pozorovaných viacero jedincov kačice divej. V obci boli tiež potvrdené stehlíky pestré, oriešok hnedý, stehlík zelený a žltouchvost domový. Okraj obce je potenciálne vhodný pre hniezdenie strakoša obyčajného. V obci boli nájdené postavené hniezda belorítky domovej, lastovičky domovej, vrabce domového, na okraji obce aj vrabec poľný. Pre kompletné zistenie avifauny predkladaného obdobia je nutné v jarnom období pristúpiť ku bežne používaným monitorovacím postupom ako sú bodový transekt, líniový transekt, odchyt do nárazových sietí a pod.

Cicavce - z cicavcov bol potvrdený výskyt lišky hrdzavej, prostredie je vhodné pre kunu skalnú, piskora obyčajného. V biotope ľudských sídiel sa vyskytuje hranostaj čiernochvostý, lasica obyčajná, ryšavka žltohrdlá. V ekotóne a na zarastajúcich lúkach a pasienkoch sú typickými zástupcami plíšik lieskový, v parkoch či stromoradiach veverica stromová. Z netopierov sa vyskytuje netopier obyčajný, cez deň bol pozorovaný raniak hrdzavý pri love koristi. V záhradách bol zistený krt obyčajný, v prostredí záhrad sa vyskytuje aj jež tmavý a jež východoeurópsky. Na zamokrených stanovištiach je predpoklad výskytu dulovnice väčšej najmä v blízkosti potoka Teplica. Z párnokopytníkov boli nájdené stopy po srncovi hôrnom. Na lúkach a v remízach je zastúpený zajac poľný. Vydra riečna bola potvrdená trusom a stopami v blate na potoku Teplica.

Neďaleko posudzovaného územia sa nachádza Chránený areál Ivančinské mokrade. Areál bol za chránený vyhlásený v roku 2003 s rozlohou 29.300 m². Predmetom ochrany je územie s významnou funkciou refúgia močiarnych druhov rastlín, vodných vtákov, obojživelníkov, vodných a močiarnych bezstavovcov a ich spoločentiev. Chránený areál je súčasťou územia európskeho významu Turiec a Blatnický potok, ktoré je zaradené do sústavy NATURA 2000. Nachádza sa v katastri obcí Ivančiná a Slovenské Pravno. Z tohto dôvodu môže v širšom okolí posudzovanej obce byť zaznamenaný početný výskyt migrujúcich, najmä vodných druhov vtákov (rôzne druhy kačíc, husi, brodivce, bahniaky a pod). Taktiež, z mokradí sa môžu prirodzene voľne šíriť do okolitého prostredia aj obojživelníky, bezstavovce a pod. Z tohto dôvodu treba prihliadať na význam chráneného areálu vo vzťahu ku výskytom fauny a flóry a v širšom okolí lokality.

B.1.2.3 Prírodné stresové javy

Stresové javy sú prírodné, antropogénne (človekom podmienené) a antropické (človekom priamo vyvolané) javy, ktoré aktívne alebo potenciálne ohrozujú životné prostredie človeka. Stresové javy a zdroje podstatne obmedzujú, príp. až znemožňujú využívanie územia na daný účel.

a) Seizmicita

Mapa izolínií seizmicity hovorí o potencionálnom výskyte zemetrasenia určitej intenzity v danom území. Podľa izolínií teda môžeme konštatovať, že približne polovica územia leží v pásme 6.-7. stupňa, druhá polovica v pásme 7. stupňa medzinárodnej stupnice MSK-64 (Medvedevova-Sponheuerova-Kárnikova stupnica). Izolínia rozdeľujúca okres do týchto dvoch pásem prebieha od Mošoviec juhozápadným smerom cez Turčianske Teplice a Sklené. (RÚSES, 2013).

b) Radónové riziko

Pre rádioekologické hodnotenie územia je dôležité poznať úroveň prirodzenej rádioaktivity hornín a vôd a radónové riziko.

Prirodzenou rádioaktivitou je spontánny rozpad rádionuklidov. Prírodná rádioaktivita sa v k.ú. nevyskytuje sa nad rámec prirodzeného žiarenia prostredia. Prevažná časť zastavaného územia je zaradená medzi územia so stredným radónovým rizikom. Nízke radónové riziko pôsobí na západnom cípe riešeného územia.

c) Svahové pohyby a deformácie

Pri rôznych antropogénnych činnostiach, najmä tých, ktoré sú spojené s hĺbením výkopov, zárezov a odrezov, môže byť ohrozená stabilita svahov. Prírodné svahové pohyby, ktoré sa prejavujú zosuvmi, sú v území minimálne prítomné. Územie náchylné na zosuvy sa v riešenom území podľa ŠGÚDŠ nenachádza.

d) Erózia pôdy

Pôdna erózia sa v našich pôdno-klimatických podmienkach najčastejšie vyskytuje ako vodná a veterná erózia pôdy. Samotný erózný proces zahŕňa čiastkové subprocessy, ktorými je pôdny materiál uvoľnený (dezintegrácia pôdneho povrchu), transportovaný (po pôdnom povrchu) a sedimentovaný (v svahových depresiách). Vodná erózia plošným splachom sa v území takmer nevyskytuje. Erózia pôdneho krytu vodným tokom sa vyskytuje v území, kde je intenzívne obrábaná poľnohospodárska pôda zasahuje do blízkosti vodného toku Dolinka a Teplica.

e) Eróznno-akumulačné javy

Laterálna dynamika toku je ovplyvnená jednotlivými povodňovými udalosťami a suchými obdobiami, ktoré podporujú sukcesiu vegetácie, a tak zvyšujú odolnosť systému voči morfo-logickým zmenám (Corenblit et al. 2007). V území sa zo všetkých prírodných stresových javov najviac prejavuje laterálna erózia vodného toku Dolinka a Teplica.

f) Povodne riziká a ohrozenie, záplavy

V katastri obce pripadá do úvahy ohrozenie sídla záplavami. Pre vodný tok Dolinka v obci Malý Čepčín boli vypracované mapy povodňového ohrozenia od Slovenského vodohospodárskeho podniku š. p., Banská Štiavnica. v ktorých bola v predbežnom hodnotení povodňového rizika identifikovaná existencia potenciálne významného povodňového rizika. Vodný tok Dolinka nepreteká zastavňovanou časťou obce a zasahuje len do malej časti katastra Malý Čepčín, určitou barierou pre prípadne povodňové aktivity vodného toku Dolinka je násyp železničnej trate, preto by nemal ohroziť zastavanú časť obce.

Druhým vodným tokom, ktorý môže spôsobovať ohrozenie obce záplavami je vodný tok Teplica, ktorý preteká aj cez zastavanú časť katastra. Pre vodný tok Teplica v obci Malý Čepčín boli vypracované mapy povodňového ohrozenia od Slovenského vodohospodárskeho podniku š. p., Banská Štiavnica. v ktorých bola v predbežnom hodnotení povodňového rizika identifikovaná existencia potenciálne významného povodňového rizika.

i) Výskyt invázií rastlín

Aktuálny výskyt invázií druhov rastlín a lokalít, ktoré by sa mali prioritne odstraňovať na území SR spracováva ŠOP SR a je dostupný na interaktívnej mape Slovenska (<http://maps.sopsr.sk/mapy/invazky/map.html>). Vlastník, správca alebo užívateľ pozemku je povinný odstraňovať invázne druhy rastlín zo svojho pozemku spôsobom, ktorý ustanoví ministerstvo všeobecne záväzným právnym predpisom, a starať sa o pozemok tak, aby sa zamedzilo ich opätovnému šíreniu. V riešenom území podľa mapovania bol zaznamenaný výskyt *sumachu páľkového*, *agátu bieleho* - na okraji intravilánu Malého Čepčína; na začiatku cesty k cintorínu; pri toku Teplice výskyt nepôvodnej *astrý*; hviezdnik sa vyskytuje na viacerých miestach na okraji intravilánu.

B.1.3 KRAJINNÁ EKOLÓGIA, KRAJINÁRSKE HODNOTENIE ÚZEMIA

Pri krajinárskom hodnotení územia je potrebné sa zaoberať s vybranými vlastnosťami krajiny – krajinným rázom, ekologickou stabilitou a diverzitou. Krajinný ráz úzko súvisí s vnímaním ľudí a ich stotožnením sa s krajinou. Je významnou súčasťou sociálneho i ekologického piliera udržateľného rozvoja, pričom hlavnými piliermi sú ekologická stabilita a diverzita. Ekologickú stabilitu v území zabezpečujú chránené územia a prvky územného systému ekologickej stability.

a) Krajinárska stabilita

Krajinársku stabilitu riešeného územia zvyšujú genofondové lokality a sieť prvkov územného systému ekologickej stability regionálneho charakteru s prvkami:

- Biokoridor regionálneho významu **RBk1** Vodný tok Teplica
- Biokoridor regionálneho významu **RBk6** Kurací vršok - Vlčanová – Bodorová – Čepčinský háj – Piešť
- GL č. 34: Dolinka (Závodie)

- GL č. 49: Za mostíkom
- GL č. 50: Dolný tok Teplice
- GL č. 51: Hájičky

b) Charakteristický vzhľad krajiny

Na základe interpretácie zastúpenia a zoskupenia prvkov súčasnej krajiny sa hodnotí charakteristický vzhľad krajiny.

Krajina a jej estetické pôsobenie je úzko spätá so spôsobom jej využitia človekom, ktorý krajinu pretváral a naďalej pretvára. Riešené územie je výrazne ovplyvnené ľudskou činnosťou. Extravilán je úplne odlesnený a využívaný ako pasienky, prípadne polia alebo kosné lúky, čo dodáva krajine riešeného územia jej typický ráz. Najväčšou vizuálnou dominantou sú brehovité porasty Teplice a stavby intravilánu.

Turčianska kotlina má ráz odlesnenej, prevažne poľnohospodársky využívannej krajiny. Inak tomu nie je ani v krajine okolo Malého Čepčína, ktorá pri hodnotení estetickej stránky pôsobí pomerne jednotvárne bez dostatku vegetačných prvkov, ktoré by ju spestrovali. Typické sú veľké bloky poľnohospodárskych pozemkov, v riešenom území tvorené prevažne pasienkami a poliami. Významné estetické prvky ako brehovité porasty a aleje popri cestách tvoria len veľmi malé percento územia.

Estetickú monotónnosť krajiny by zmiernilo vizuálne oddelenie poľnohospodárskych pozemkov a vytvorenie mozaiky menších polí, pasienkov a lúk, predelených medzami, širšími aj užšími líniovými výsadbami drevín; prípadne solitérne stromy ako i malé lesíky v krajine. K podporeniu harmonického vnímania krajiny by výrazne prispelo aj vysadenie alejí stromov, doplnenie brehovitých porastov a podpora extenzívneho využívania trvalo trávnych porastov. Intravilán obce pôsobí príjemným, estetickým dojmom a všetky navrhované prvky by pomohli preniesť podobný dojem aj do extravilánu, podčiarkli by prírodné danosti územia a boli by prínosom pre pobyt v krajine riešeného územia.

c) Krajinnoekologická stabilita územia, koeficient ekologickej stability

Krajinná ekológia je vedeckým základom krajinného plánovania. Základným teoretickým východiskom krajinnoekologického plánovania z environmentálneho hľadiska je, že pre každú, pre rozvoj spoločnosti nevyhnutnú činnosť, je potrebné nájsť vhodný priestor, v čo najmenšom rozpore s prírodnými podmienkami. Krajinnoekologická významnosť územia bola hodnotená na základe významnosti prvkov SKŠ v troch stupňoch: prvky veľmi významné, stredne významné a nevýznamné. Hodnotenie slúži pre stanovenie limitov súčasného využitia územia.

Ekologická významnosť územia sa hodnotí z hľadiska výskytu chránených území, prvkov územného systému ekologickej stability (ÚSES) a ostatných ekostabilizačných prvkov krajiny. Koeficient ekologickej stability pre obec Malý Čepčín je **1,77 tzn. je to krajina s nízkou ekologickou stabilitou.**

Do ekologicky najstabilnejších katastrálnych území patria v obci plochy nelesnej drevinovej vegetácie, vodný tok s vzrastlými brehovými porastmi a extenzívne obhospodarované trvalo trávne porasty.

d) Krajinnoekologická významnosť územia

Krajinnoekologická významnosť územia bola hodnotená na základe významnosti prvkov SKŠ v piatich stupňoch - od prvkov s veľmi veľkým významom až po prvky nevýznamné. Všeobecne by mal stupeň ekologickej významnosti vyjadrovať:

- zachovanie genofondu, biologickej a krajinnoekologickej diverzity,
- udržanie ekologickej stability krajiny,
- ochranu a tvorbu prírodných zdrojov (najmä vodných, lesných a pôdných)
- plnenie rôznych úžitkových funkcií v krajine, ako napr. funkcie pôdoochranné, zdravotno-hygienické, estetické, liečebné, poznávacie a pod.

Medzi ekologicky najvýznamnejšie prvky SKŠ patria: prirodzené a prírodné lesy, lúčne spoločenstvá s vysokou biodiverzitou, mokrade, neregulované vodné toky s brehovými porastmi a podobne; stredný význam má: napr. líniová NDV, veľmi malý význam: má veľkoplošná orná pôda a zastavané plochy a komunikácie, či iné človekom významne pozmenené a narušené plochy nemajú z hľadiska zvýšenia ekologickej stability význam. (z RÚSES okresu Turčianske Teplice 2013).

Aj v súčasnej krajine riešeného územia sa nachádza niekoľko významných prvkov, ktoré prispievajú k jej krajinnoekologickej významnosti a zahrnujú sme ich do návrhu MÚSES. Zvýšenie krajinnoekologickej významnosti možno dosiahnuť vytvorením pestrej krajiny štruktúry, s rôznymi typmi biotopov. Pomôže k tomu vytvorenie nových ekologicky významných prvkov ako výsadba prirodzených porastov drevín, podpora vzniku, či obnovy väčších, či menších mokradí so stanovištne vhodnými druhmi, udržanie a podpora vzniku druhovo pestrých lúk a pasienkov, predelených medzami s NDV a podobne. Rovnako je vhodné premieňať človekom negatívne ovplyvnené plochy s narušenou vegetáciou na prvky s väčšou ekologickou významnosťou.

Krajinný – ekologický plán je spracovaný osobitne krajinným ekológom Ing. Petrom Balážom, PhD. s kolektívom, hlavný riešiteľ Ing. arch. Eleonóra Hejzlarová, a výstupy z neho sú zapracované do návrhu ÚPN-O Malý Čepčín.

B.2 VÄZBY VYPLÝVAJÚCE Z RIEŠENIA A ZO ZÁVÄZNÝCH ČASTÍ ÚZEMNÉHO PLÁNU REGIÓNU

V rámci Slovenska patri obec Malý Čepčín do Žilinského samosprávneho kraja, ktorého územný rozvoj sa riadi platným Územným plánom veľkého územného celku Žilinského kraja.

Pri riešení ÚPN-O Malý Čepčín je nutné rešpektovať Územný plán veľkého územného celku Žilinského kraja a jeho Zmeny a doplnky, resp. jeho záväznú časť - Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 223/1998 Z.z. z 26. mája 1998, ktorým sa vyhlasuje záväzná časť územného plánu veľkého územného celku Žilinský kraj, Všeobecne záväzné nariadenie Žilinského samosprávneho kraja číslo 6/2005 o záväzných častiach zmien a doplnkov, Všeobecne záväzné nariadenie Žilinského samosprávneho kraja číslo 17/2009 o záväzných častiach zmien a doplnkov č. 3 a Všeobecne záväzné nariadenie Žilinského samosprávneho kraja číslo 26/2011 o záväzných častiach zmien a doplnkov č.4 Územného plánu veľkého územného celku Žilinského kraja. V r. 2018 boli obstarané Zmeny a doplnky ÚPN-VÚC ŽK č.5, ich záväzná časť bola vyhlásená VZN ŽSK č.49/2018 zo dňa 19.03.2018.

Riešeného územia sa dotýkajú nasledovné body (číslovanie je totožné s číslovaním v ÚPN-VÚC ZaD, resp. NV SR č.223/1998 Z.z., VZN č.6/2005, VZN č.17/2009, VZN 26/2011, VZN 49/2018):

Návrhový rok 2015 uvedený v záväznej časti platného Územného plánu veľkého územného celku Žilinského kraja sa nahrádza návrhovým rokom 2025 v celom rozsahu záväznej časti. Výhľadový rok sa posúva po roku 2025.

I.ČASŤ - ZÁVÄZNÉ REGULATÍVY FUNKČNÉHO A PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA ÚZEMIA

1. V oblasti usporiadania územia, osídlenia a rozvoja sídelnej štruktúry

- 1.1 vytvárať podmienky pre vyvážený rozvoj Žilinského kraja v oblastiach osídlenia, ekonomickej, sociálnej a technickej infraštruktúry pri zachovaní zdravého životného prostredia a biodiverzity v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja,
- 1.4 zabezpečovať rozvojovými osami na území Žilinského kraja pozdĺž komunikačných prepojení medzinárodného a celoštátneho významu sídelné prepojenia na medzinárodnú sídelnú sieť, ako aj konzistenciu a rovnocennosť rozvojových podmienok s ostatným územím Slovenskej republiky,
- 1.5 formovať sídelnú štruktúru na nadregionálnej úrovni prostredníctvom regulácie priestorového usporiadania a funkčného využívania územia jednotlivých hierarchických úrovní ťažísk osídlenia, centier osídlenia, rozvojových osí a vidieckych priestorov,
- 1.16 vytvárať podmienky pre budovanie rozvojových osí v záujme tvorby vyvázenej hierarchizovanej štruktúry
 - 1.16.1 podporovať ako rozvojové osi prvého stupňa :
 - d) zvolensko-turčiansku rozvojovú os : Banská Bystrica-Turčianske Teplice-Martin (návrh v úseku Banská Bystrica-Martin),
- 1.17 napomáhať rozvoju vidieckeho priestoru a náprave vzťahu medzi mestom a vidiekom na základe nového partnerstva, založeného na vyššej integrácii funkčných vzťahov mesta a vidieka nasledovnými opatreniami :
 - 1.17.1 vytvárať podmienky pre rovnovážny vzťah urbánnych a rurálnych území a integráciu funkčných vzťahov mesta a vidieka,
 - 1.17.2 podporovať rozvoj vidieckeho osídlenia s cieľom vytvárania rovnocenných životných podmienok obyvateľov a zachovania vidieckej (rurálnej) krajiny ako rovnocenného typu sídelnej štruktúry,
 - 1.17.3 zachovať špecifický ráz vidieckeho priestoru a pri rozvoji vidieckeho osídlenia zohľadňovať špecifické prírodné, krajinné a architektonicko-priestorové prostredie,
 - 1.17.4 vytvárať podmienky dobrej dostupnosti vidieckych priestorov k sídelným centrámi, podporovať výstavbu verejného dopravného a technického vybavenia obcí, moderných informačných technológií tak, aby vidiecke priestory vytvárali kultúrne a pracoviskovo rovnocenné prostredie voči urbánnym priestorom a dosiahnuť tak skĺbenie tradičného vidieckeho prostredia s požiadavkami na moderný spôsob života,
- 1.20 rešpektovať existenciu pamiatkovo chránených historických sídelných a krajinných štruktúr, a to najmä lokalít svetového kultúrneho dedičstva, archeologických nálezov, pamiatkových rezervácií, pamiatkových zón, areálov historickej zelene a národných kultúrnych pamiatok, lokalít tvoriacich charakteristické panorámy chránených území, národnú sústavu chránených území v príslušnej kategórii a stupni ochrany a medzinárodne chránených území (ramsarské lokality, lokality NATURA),
- 1.21 ďalšie rozvojové plochy v katastrálnych územiach jednotlivých obcí riešiť v nadväznosti na zastavané územia, nevytvárať izolované urbanistické celky, rešpektovať prírodné a historické danosti územia obce; v novovytváraných územných celkoch ponechať rezervu pre vnútro sídelnú a vnútroareálovú zeleň.

2. V oblasti sociálnej infraštruktúry

- 2.12 riešiť nedostatočné kapacity zariadení sociálnej starostlivosti a ich zaostalú materiálnotechnickú základňu v regiónoch,
- 2.14 zachovať územné predpoklady pre prevádzku a činnosť existujúcej siete a rozvoj nových kultúrnych zariadení v regiónoch ako neoddeliteľnej súčasti existujúcej infraštruktúry a kultúrnych služieb obyvateľstvu.

3. V oblasti rozvoja rekreácie a turistiky

- 3.1 vytvoriť nadregionálny, regionálny a miestny funkčno - priestorový subsystém turistiky, rekreácie a cestovného ruchu v súlade s prírodnými a civilizačnými danosťami kraja, ktorý zabezpečí každodennú a víkendovú rekreáciu obyvateľov kraja, hlavne z miest a ktorý vytvorí optimálnu ponuku pre domácu a zahraničnú turistiku, prednostne kúpeľnú, poznávaciu, športovú a relaxačnú,
- 3.2 podporovať diferencované regionálne možnosti využitia rekreácie, turistiky a cestovného ruchu na zlepšenie hospodárskej stability a zamestnanosti, najmä na Kysuciach, Orave a v Turci, na upevňovanie zdravia a rekondíciu obyvateľstva, predovšetkým v mestách Žilina, Ružomberok, Martin a Liptovský Mikuláš a na zachovanie a využitie kultúrneho dedičstva vo všetkých okresoch kraja,
- 3.10 využiť potenciál geotermálnej energie na báze termálnych vôd pre rekreáciu a cestovný ruch v geotermálnej oblasti Žilinskej kotliny, Turčianskej kotliny, Liptovskej kotliny a Skorušinskej panvy pri rešpektovaní záujmov ochrany prírody a zdrojov pitných vôd,
- 3.11 podporovať aktivity súvisiace s rozvojom vidieckeho turizmu v podhorských oblastiach najmä na Kysuciach, Orave a v Turci,
- 3.14 podporovať aktivity, ktoré súvisia s realizáciou siete miestnych cyklotrás nadväzujúcich na navrhované cyklomagistrály.

4. V oblasti usporiadania územia z hľadiska ekologických aspektov, ochrany pôdneho fondu, ochrany prírody a krajiny a ochrany kultúrneho dedičstva

- 4.1 rešpektovať prvky územného systému ekologickej stability kraja a ich funkčný význam v kategóriách
 - 4.1.4 biokoridory nadregionálneho a regionálneho významu podľa schváleného územného lánu regiónu
- 4.3 dodržiavať pri hospodárskom využívaní území začlenených medzi prvky územného systému ekologickej stability podmienky
 - 4.3.3 pre poľnohospodárske ekosystémy vyplývajúce z osobitných predpisov o ochrane poľnohospodárskeho pôdneho fondu v kategóriách podporujúce a zabezpečujúce ekologickú stabilitu územia (trvalé trávne porasty),
- 4.4 zachovať prirodzený charakter vodných tokov, zaradených medzi biokoridory, chrániť jestvujúcu sprievodnú vegetáciu a chýbajúcu vegetáciu doplniť autochtónnymi druhmi,
- 4.5 zabezpečiť skladbu terestrických biokoridorov vo voľnej krajine len prírodnými prvkami - trávne porasty, stromová a krovinová vegetácia a vylúčiť všetky aktivity, ohrozujúce prirodzený vývoj (vylúčenie chemických vyživovacích a ochranných látok, skládky odpadov a pod.),
- 4.8 zachovať územné časti s typickou rázovitosťou krajinnej štruktúry daného regiónu (Kysuce, Orava, Liptov, Turiec),
 - 4.8.1 ak nie je schválená ÚPD obce, tak chrániť pred optickým znehodnotením stavebnou činnosťou lokality, tvoriace charakteristické krajinné panorámy,
 - 4.8.2 preveriť pri každom navrhovanom veľkoplošnom zábere, líniovom zábere krajiny, alebo inom technickom diele :
 - a) dopad navrhovaných stavieb na okolitú krajinu - krajinný obraz (harmónia, kompozícia, vyváženosť, mierkovitosť),
 - b) dopad navrhovaných stavieb na zmenu krajinnej panorámy miesta alebo línie,
 - c) bezprostredný dopad a mieru devastácie lokálnych krajinných scenérií, alebo ich zmenu,
 - d) prínos možných vizuálnych vnemov z krajinného obrazu priamo z navrhovaných diel (diaľnice),
 - e) dopad na psychologické pôsobenie navrhovaných stavieb v krajine,
 - f) dopad na biodiverzitu, prvky ÚSES a biotopy chránených druhov,
- 4.9 zabezpečiť revitalizáciu regulovaných tokov s doplnením sprievodnej zelene,
- 4.10 prispôbovať trasy dopravnej a technickej infraštruktúry prvkom ekologickej siete tak, aby bola maximálne zabezpečená ich vodivosť a homogénnosť, a nezasahovať do bezcestných území v rámci chránených území s 3. a vyšším stupňom ochrany prírody,
- 4.11 eliminovať systémovými opatreniami stresové faktory, pôsobiace na prvky územného systému ekologickej stability (pôsobenie priemyselných a dopravných exhalácií, znečisťovanie vodných tokov a pod.),
- 4.12 rešpektovať poľnohospodársky pôdny fond a lesný pôdny fond ako faktor limitujúci urbanistický rozvoj kraja, definovaný v záväznej časti územného plánu; osobitne chrániť ornú pôdu s veľmi vysokým až stredne vysokým produkčným potenciálom, ornú pôdu, na ktorej boli vybudované hydromelioračné zariadenia, ako aj poľnohospodársku pôdu, na ktorej boli vykonané osobitné opatrenia na zvýšenie jej produkčnej schopnosti,

- 4.20 vymedziť hranice zátopových území vodných tokov v ÚPD obcí za účelom ochrany priestoru riečnych alúvií pre situácie vysokých vodných stavov a ochrany biotických prvkov a ich stanovišťa v alúviách vodných tokov,
- 4.21 zabezpečiť pri ochrane pamiatkových území ich primerané funkčné využitie, zachovanie, údržbu a regeneráciu historického pôdorysu a parcelácie, vylúčenie veľkoplošných asanácií, zachovanie objektovej skladby, výškového a priestorového usporiadania objektov, uličného parteru, zachovania charakteristických pohľadov, siluety a panorámy, rešpektovanie historických a architektonických dominánt, zachovanie archeologických nálezísk.

5. V oblasti rozvoja nadradenej dopravnej infraštruktúry

- 5.3 infraštruktúra cestnej dopravy
 - 5.3.1 v návrhovom i výhľadovom období rešpektovať lokalizáciu existujúcej cestnej infraštruktúry diaľnic až ciest III. triedy - definovanú pasportom Slovenskej správy ciest „Miestopisný priebeh cestných komunikácií“ - ohraničenú jej ochrannými pásmami mimo zastavaného územia a cestnými pozemkami v rámci zastavaného územia kraja,
 - 5.3.25 v návrhovom a výhľadovom období chrániť územný koridor a vo výhľadovom období realizovať homogenizáciu cesty I/65 nadregionálneho významu, súbežnú s rýchlostnou cestou R3, v trase a úsekoch:
 - d) cesta III/065038 (po prečíslovaní cesta III/2176) križovatka Moškovec - križovatka s homogenizovaným cestným ťahom (súčasná cesta III/06545 - po prečíslovaní cesta III/2183) Turčianske Teplice, v kategórii C 9,5/60,
- 5.4 infraštruktúra železničnej dopravy
 - 5.4.1 v návrhovom i výhľadovom období rešpektovať lokalizáciu existujúcej železničnej infraštruktúry - tratí, plôch a zariadení - umiestnenú na pozemkoch Železníc Slovenskej republiky, ohraničenú jej ochrannými pásmami,

6. V oblasti vodného hospodárstva

- 6.4 podporovať rozvoj skupinových vodovodov pre zásobovanie obyvateľov a uvažovaný územný rozvoj zabezpečením výstavby týchto stavieb:
 - 6.4.22 rekonštrukcie a rozšírenia verejných vodovodov v obciach s cieľom znížiť straty vody a zabezpečiť zásobovanie pitnou vodou pre uvažovaný územný rozvoj,
- 6.6 zabezpečiť rozvoj verejných kanalizácií v súlade s vecnými požiadavkami smernice 91/271/EHS (trasponovanými do zákona č. 364/2004 Z.z. o vodách), vrátane časového harmonogramu, s cieľom vytvoriť podmienky pre zabezpečenie dobrého stavu vôd do roku 2015. To znamená :
 - 6.6.3 ak je v aglomeráciách s veľkosťou pod 2 000 EO vybudovaná stoková sieť, alebo sa aglomerácia nachádza v území vyžadujúcu zvýšenú ochranu podzemných vôd, povrchových vôd, prírodných liečivých vôd a prírodných minerálnych vôd, zabezpečiť primeranú úroveň čistenia komunálnych odpadových vôd alebo splaškových odpadových vôd tak, aby bola zabezpečená požadovaná miera ochrany recipienta; opatrenia budú realizované priebežne v súlade s plánom rozvoja verejných kanalizácií,
 - 6.6.4 zabezpečiť realizáciu opatrení pre zmiernenie negatívneho dopadu odľahčovania a odvádzania vôd z povrchového odtoku na ekosystém recipienta,
 - 6.6.5 vylúčiť vypúšťanie čistiarenskeho kalu a obsahu žump do povrchových vôd a podzemných vôd,
- 6.7 prednostne zabezpečiť výstavbu týchto stavieb :
 - 6.7.3 pre aglomerácie menej ako 2 000 EO :
 - l) Jazernica, vybudovanie kanalizácie v obciach Borcová, Jazernica a v pričlenených obciach Bodorová, Malý Čepčín, Abramová, Veľký Čepčín a spoločnú ČOV Jazernica,
- 6.12 zabezpečiť likvidáciu povodňových škôd z predchádzajúcich rokov a budovať protipovodňové opatrenia na tokoch v území, ktoré je ohrozované povodňovými prietokmi s dôrazom na ochranu intravilánov miest a obcí,
- 6.13 na ochranu územia pred povodňami po dohode s ochranou prírody:
 - 6.13.4 komplexne riešiť odtokové pomery v povodiach tokov opatreniami, ktorých výsledkom bude zvýšenie retenčného účinku pôdy, spomalenie a vyrovnanie odtoku vody z povodia a zníženie erózneho účinku vody v súlade s opatreniami Plánu manažmentu čiastkového povodia Váh; úpravy tokov realizovať tak, aby nedochádzalo k napriameniam tokov,
 - 6.13.5 rešpektovať záplavové čiary z map povodňového ohrozenia a zamedziť výstavbu v okolí vodných tokov a v území ohrozovanom povodňami,
 - 6.13.6 rešpektovať preventívne protipovodňové opatrenia navrhované v pláne manažmentu povodňového rizika,
- 6.14 rešpektovať pásma ochrany verejných vodovodov, verejných kanalizácií a vodohospodárskych stavieb.

7. V oblasti nadradenej energetickej infraštruktúry

- 7.1 zohľadniť ekonomické a ekologické hľadiská pri zabezpečení územia energiami a vytvárať efektívne diverzifikované systémy energetického zásobovania kraja,

7.4 v energetickej náročnosti spotreby :

7.4.2 minimalizovať využívanie elektrickej energie na výrobu tepla,

7.7 podporovať rozvoj plynofikácie územia kraja, chrániť koridory existujúcich a navrhovaných plynovodov a plynárenských zariadení,

7.11 vytvoriť územné podmienky pre realizáciu plynárenských zariadení, prípadne ich rekonštrukciu a pri využívaní územia chrániť vybudované plynárenské zariadenia predpísanými ochrannými pásmami,

7.13 vytvárať priaznivé podmienky na intenzívnejšie využívanie obnoviteľných a druhotných zdrojov energie ako lokálnych doplnkových zdrojov k systémovej energetike,

7.14 podporovať a presadzovať v regióne ŽSK s podhorskými obcami využitie miestnych energetických zdrojov (biomasa, geotermálna a solárna energia, MVE a pod.) pre potreby obyvateľstva a služieb pri zohľadnení miestnych podmienok,

7.15 znižovať energetickú náročnosť objektov (budov) z hľadiska tepelných strát.

8. V oblasti odpadového hospodárstva

8.2 sanovať prednostne skládky lokalizované v územiach prvkov regionálneho územného systému ekologickej stability a v územiach, kde bezprostredne ohrozujú zložky životného prostredia,

8.3 zabezpečiť lokality pre výstavbu zariadení súvisiacich s triedením, recykláciou, využívaním a zneškodňovaním odpadov v obciach, určených v územnom pláne,

8.4 zneškodňovanie nevyužitých komunálnych odpadov riešiť prednostne na zabezpečených regionálnych skládkach odpadov obcí, určených v ÚPD,

9. V oblasti usporiadania územia z hľadiska hospodárskeho rozvoja

9.1 zamerať hospodársky rozvoj jednotlivých okresov v kraji na zvýšenie počtu pracovných príležitostí v súlade s kvalifikačnou štruktúrou obyvateľstva s cieľom znížiť vysokú mieru nezamestnanosti vo väčšine okresov kraja,

10. V oblasti telekomunikácií

10.1 zabezpečiť realizáciu hlavných a strategických cieľov, stanovených v telekomunikačných projektoch,

II. ČASŤ - VEREJNOPROSPEŠNÉ STAVBY

Verejnoprospešné stavby spojené s realizáciou uvedených záväzných regulatívov sú tieto:

1. Stavby na sledovanie stavu životného prostredia – sieť sledovacích, dokumentačných a výskumných staníc /stanovišť/ v blízkosti, resp. v areáloch nadregionálnych biocentier a biokoridorov a lokalít medzinárodného významu.

2. Dopravné stavby

2.1 Stavby cestnej dopravy :

2.1.3 rýchlостná cesta R3 v kompletnej trase, križovatky a privádzače, sprievodné komunikácie alternatívne I/59 a I/70, cestný ťah alternatívne I/65, II/519, III/06538 (*po prečíslovaní cesta III/2176*) a I/14,

3. Technická infraštruktúra

3.1 vodohospodárske stavby

3.1.2 skupinovú vodovody pre zásobovanie obyvateľov pitnou vodou a s nimi súvisiace stavby:

v) rekonštrukcie a rozšírenia verejných vodovodov v obciach,

3.1.3 kanalizácie a čistiare odpadových vôd a s nimi súvisiace stavby :

3.1.3.3 pre aglomerácie menej ako 2 000 EO :

I) Jazernica, vybudovanie kanalizácie v obciach Borcová, Jazernica a v pričlenených obciach Bodorová, Malý Čepčín, Abramová, Veľký Čepčín a spoločnú ČOV Jazernica

3.1.10 odstraňovanie povodňových škôd,

3.1.11 preventívne protipovodňové opatrenia v povodiach drobných tokov,

3.2 energetické stavby

3.2.4 stavby súvisiace s plynofikáciou v okresoch Žilinského kraja,

3.3 pošta a telekomunikácie

3.3.1 súvisiace stavby pre rozvoj telekomunikácií na dosiahnutie špičkovej medzinárodnej úrovne telekomunikačných služieb,

3.4 stavby na zneškodňovanie, využívanie a spracovanie odpadov

3.4.2 stavby a zariadenia na zneškodňovanie, dotriedňovanie, kompostovanie a recykláciu odpadov

Na uskutočnenie verejnoprospešných stavieb je možné podľa platného znenia stavebného zákona stavby a práva k nim vyvlastniť, alebo vlastnícke práva k pozemkom a stavbám obmedziť.

B.3 ZÁKLADNÉ DEMOGRAFICKÉ, SOCIÁLNE A EKONOMICKÉ ROZVOJOVÉ PREDPOKLADY OBCE**B.3.1 DEMOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA**

Povojnový rozvoj obce trval do 80-tych rokov 20.storočia. Bol založený na pracovných príležitostiach hlavne v neďalekom okresnom meste Martin, kde sa rozvíjal ťažký priemysel s veľkými nárokmi na pracovné sily. Pre naše potreby sú dôležité údaje o počtoch obyvateľov z posledného obdobia (Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011-základné údaje, Žilinský kraj) a navrhované trendy rastu.

Po roku 1989 nastalo postupné spomalenie demografického vývoja, zmenilo sa reprodukčné správanie sa obyvateľstva – znížila sa pôrodnosť, zvyšuje sa pohyb obyvateľstva. Vývoj počtu obyvateľov odráža vplyv viacerých faktorov - najmä vekovú skladbu obyvateľov, rovnováhu v počte mužov a žien, počet pracovných príležitostí v obci a v prijateľnej dochádzkovej vzdialenosti, dostatok disponibilných plôch pre rozvoj obce, ale aj bytovú, hospodársku a sociálnu politiku štátu.

Obec Malý Čepčín mala pri sčítaní obyvateľov, domov a bytov (SODB) v r. 2011 519 obyvateľov, z toho 259 žien. Pri sčítaní v roku 2001 mala obec 520 trvale bývajúcich obyvateľov, 259 žien. Za vyhodnocované obdobie počet obyvateľov mierne stúpa.

Katastrálne územie obce má rozlohu 309,0 ha. Hustota osídlenia bola v r.2011 (SODB) 167,9 obyv./km², k 31.12.2018 vzrástla na 173,10 obyv./km² a vysoko prekračuje okresný priemer, ktorý dosahuje hodnotu 40,6 obyvateľov na km². Vyššia hustota obyvateľov v kat. území obce je ovplyvnená polohou obce v Turčianskej kotline - kat. územie obce nezasahuje do neosídlených podhorských a horských plôch.

Tab. č.2 Retrospektívny vývoj počtu obyvateľov od r. 1991

Rok	Počet obyvateľov	Index rastu
1991	515	100,0
2001	520	101,0
2011	519	100,8
2012	525	101,9
2013	520	101,0
2014	535	103,9
2015	541	105,1
2016	542	105,2
2017	539	104,7
2018	535	103,9

*Tabuľka bola spracovaná s použitím údajov o obyvateľstva zo zdroja: Štatistický úrad SR, 2019

Počet obyvateľov obce v období od sčítania v roku 1991 do sčítania v roku 2011 stagnoval, priemerný ročný prírastok bol 0,04 %. Od r. 2011 začal počet obyvateľov stúpať na 535 v roku 2018, priemerný ročný prírastok v období r. 2011 - r. 2018 bol 0,44 %.

Tab. č.3 Pohyb obyvateľstva za posledné obdobie od r.2011 (zdroj: ŠÚ SR, 2019)

rok	narodení	zomrelí	prírodný prírastok/úbytok	prist'ahovaní	vyst'ahovaní	migračné saldo	celkový prírastok/úbytok	počet obyvateľov k 31.12.
2011	3	3	0	13	7	6	6	519
2012	8	7	1	11	5	6	7	525
2013	6	8	-2	9	13	-4	-6	520
2014	6	4	2	21	8	13	15	535
2015	5	6	-1	12	6	6	5	541
2016	8	1	7	5	11	-6	1	542
2017	3	1	2	3	8	-5	-3	539
2018	5	4	1	10	15	-5	-4	535
Spolu	+44	-34	+10	+84	-71	+13	+23	

Pozn. Tabuľka bola spracovaná s použitím údajov zo zdroja: obecná štatistika obce Malý Čepčín, 2019

V období rokov 20011 – 2018 počet obyvateľov obce vzrástol o 16 osôb. Počet obyvateľov obce v sledovanom období s výnimkou roku 2011 stúpala prirodzeným prírastkom (+10 obyvateľov) a zároveň rástol aj kladným migračným saldom (+13 obyvateľov).

Základné údaje o obyvateľstve

Tab. č.4 Veková štruktúra obyvateľstva v obci k 30.6.2019

Obec	Počet trvale bývajúcich obyvateľov			Veková štruktúra obyvateľov					
	celkom	muži	ženy	0 – 14	15-64 muži	15-64 ženy	65+ muži	65+ ženy	nezistený
Malý Čepčín	530	268	262	67	174	174	55	60	-

*Tabuľka bola spracovaná s použitím údajov o počte obyvateľov a vekovej skladbe zo zdroja: obecná štatistika obce Malý Čepčín, 2019

Podiel žien z trvale bývajúceho obyvateľstva je 49,4 %.

Osoby v produktívnom veku: spolu 348, rovnako žien ako mužov.

Podiel obyvateľov v produktívnom veku z trvale bývajúceho obyvateľstva je 65,7% .

Tab. č.5 Vývoj zloženia obyvateľstva obce podľa charakteristických vekových skupín, index vitality

	Počet obyvateľov	Predprodukt. vek		Produktívny vek		Poprodukt. vek		Index vitality
		Počet	%	Počet	%	Počet	%	
sčítanie 1991	515	109	21,2	312	60,6	94	18,2	116,0
sčítanie 2001	520	94	18,1	340	65,4	86	16,5	109,3
sčítanie 2011	519	73	14,07	385	74,18	61	11,75	119,7

*Tabuľka bola spracovaná s použitím údajov o obyvateľstve zo zdroja: Štatistický úrad SR, 2019

Z tabuľky vyplýva, že veková skladba obyvateľov obce sa od r.2001 zlepšila. Podľa hodnoty indexu vitality možno konštatovať, že typ populácie sa postupne mení z regresívneho (menej ako 120) na stabilizovaný (121 - 200). Za sledované obdobie je v skupine predproduktívneho veku pokles; v skupine produktívneho veku nárast, čo vyplýva z faktu, že sú v ňom silné ročníky (ľudia narodení od cca polovice 50-tych do polovice 70-tych rokov 20.stor.) a v skupine poproduktívnej mierny úbytok. Zvýšenie indexu vitality ovplyvnila aj skutočnosť, že v súčasnosti sa do skupiny obyvateľov poproduktívneho veku zaraďujú obyvatelia s vekom vyšším ako 65 rokov (predtým 60).

Tab. č.6 Veková štruktúra obyvateľstva vo vyšších územných celkoch (SODB,2011)

Veková skupina	Malý Čepčín		Okres Turčianske Teplice		Slovenská republika	
	poč. obyv.	v %	poč. obyv.	v %	poč. obyv.	v %
Predprodukt.věk	73	14,07	2 923	17,4	1 015 493	18,9
Produktívny vek	385	74,18	10 214	60,6	3 349 231	62,3
Poprodukt. Věk	61	11,75	3 703	22,0	967 207	18,0
Nezistený	-	-	-	-	47 524	0,8
Spolu	519	100,0	16 866	100,0	5 379 455	100,0
Index vitality	119,7		79,0		105,0	
Priemerný vek	39,8		38,3		38,7	

*Tabuľka bola spracovaná s použitím údajov o počte obyvateľov a vekovej skladbe zo zdroja: Štatistický úrad SR, 2019

Z tabuľky vyplýva, že veková štruktúra obyvateľov obce bola z hľadiska priemerného veku porovnateľná s vekovou skladbou obyvateľov Slovenska, z hľadiska indexu vitality je priaznivejšia ako veková skladba obyvateľov okresu Turčianske Teplice aj Slovenska. Oproti Slovensku, ako aj oproti okresu, je v obci nižší podiel obyvateľov v predproduktívnom aj poproduktívnom veku a zároveň vyšší podiel obyvateľov v produktívnom veku.

V Žilinskom kraji sa v období do roku 2015 predpokladá postupné zhoršovanie vekovej skladby obyvateľov kraja aj okresu. Z hľadiska typu populácie predpokladáme, že v návrhovom období do roku 2040 index vitality bude v pásme stabilizovaného typu populácie.

Index maskulinity

K 31.12.2011 bol počet mužov v obci 260 a žien 259 (*zdroj: SODB,2011). V prepočte na 1000 mužov v obci pripadá 996 žien, čo sa nepokladá za výrazné porušenie početnej rovnováhy medzi mužmi a ženami.

Obyvateľstvo podľa národností

Tab. č.7 Obyvateľstvo podľa národnostného zloženia (SODB, 2011)

Národnosť	Počet osôb	Podiel v %
slovenská	475	91,5
česká	1	0,2
nezistená	43	8,3
Spolu	519	100,0

*Tabuľka bola spracovaná s použitím údajov o obyvateľstve zo zdroja: Štatistický úrad SR, 2019

V obci je najviac zastúpené obyvateľstvo slovenskej národnosti až 91,5 %.

Štruktúra obyvateľstvo podľa vierovyznania

Tab. č.8 Obyvateľstvo podľa vierovyznania (SODB, 2011)

Vierovyznanie	Počet osôb	Podiel v %
Rímsko-katolícka cirkev	219	42,1
Evanjelická cirkev a.v.	141	27,1
Evanjelická cirkev metodistická	5	1,0
Apoštolská cirkev	1	0,2
Bratská jednota baptistov	1	0,2
Bez vyznania	88	16,9
Nezistené	65	12,5
Spolu	520	100,0

*Tabuľka bola spracovaná s použitím údajov o obyvateľstve zo zdroja: Štatistický úrad SR, 2019

V obci je veriacich okolo 70,6%, z toho je najviac katolíckeho vierovyznania. Ľudí bez vyznania je zhruba o 4,5% viac ako ľudí nezisteného vyznania.

Prognóza demografického vývoja

Pre obdobie do roku 2015 ÚPN – VÚC Žilinského kraja predpokladal nerovnomerný vývoj – do roku 2005 intenzívnejší s indexom rastu 102,2 a v rokoch 2006 – 2015 pomalší vývoj a indexom rastu 101,7 s postupným zhoršovaním vekovej skladby obyvateľov a zmenu typu populácie zo stabilizovanej až stagnujúcej (index vitality v rozmedzí 120 – 200) na ubúdajúcu (index vitality menší ako 120) v období po roku 2015. V obci predpokladáme, že v návrhovom období do r. 2040 index vitality bude v pásme stabilizovaného typu populácie.

Vzhľadom na blízkosť kúpeľného mesta Turčianske Teplice a neďalekého mesta Martin, je v prijateľnej dochádzkovej vzdialenosti od obce dostatok pracovných príležitostí, zároveň je v obci vhodné prostredie pre bývanie. V obci je záujem o výstavbu rodinných domov, aj záujem investorov o rozsiahlu novú bytovú výstavbu. Na základe uvedeného v budúcich rokoch predpokladáme nárast počtu obyvateľov obce v závislosti na novej výstavbe rodinných domov (pristahovaním). Predpokladom stabilizácie obyvateľstva a zlepšenia jeho vekovej štruktúry je vytvorenie dobrých podmienok pre bytovú výstavbu v obci a dobudovanie vybavenosti na zodpovedajúcu úroveň.

Na základe vyhodnotenia uvedených východísk **predpokladáme nasledovný vývoj počtu obyvateľov obce:**

Tab.č.9 Prognóza demografického vývoja počtu obyvateľov obce

Rok	Počet obyvateľov	%	Priemerný ročný prírastok v %
2019	535	100,0	-
2030	590	110,3	0,93
2040	640	119,6	0,85

B.3.2 EKONOMICKÁ AKTIVITA A NEZAMESTNANOSŤ

V súčasnej dobe má SR priaznivý ekonomický rast, čo sa prejavuje aj znižovaním nezamestnanosti.

V okrese Turčianske Teplice bolo pri sčítaní v r.2011 ekonomicky aktívnych 7.954 osôb, tj. 48,6 % z celkového počtu obyvateľov. Podiel ekonomicky aktívnych z trvale bývajúceho obyvateľstva je približne na rovnakej úrovni ako v okrese Turčianske Teplice.

Tab. č.10 Ekonomicky aktívne obyvateľstvo (SOBD, 2011)

Obec	Počet obyvateľov	Ekonomicky aktívne osoby	
		Spolu	%
Malý Čepčín	519	242	46,6
Okres Turčianske Teplice	16.379	7.954	48,6

*Tabuľka bola spracovaná s použitím údajov o ekonomickej aktivite obyvateľstva zo zdroja: Štatistický úrad SR, 2019

Tab. č.11 Ekonomická aktivita obyvateľov podľa sektorov (SODB,2011)

	spolu	%	primárny sektor	% z ekonom. aktívnych	sekundárny sektor	% z ekonom. aktívnych	terciárny sektor	% z ekonom. aktívnych
obyvatelia	519							
Ekonomicky aktívny	242	46,6						

	spolu	%	primárny sektor	% z ekonom. aktívnych	sekundárny sektor	% z ekonom. aktívnych	terciárny sektor	% z ekonom. aktívnych
Odchádza z obce	212	87,6 z EA	14	5,8	99	40,9	116	47,9
Prichádza do obce	32		4		2		26	

*Tabuľka bola spracovaná s použitím údajov o obyvateľstve zo zdroja: Štatistický úrad SR, 2019

Tab. č.12 Počet uchádzačov o zamestnanie

	r.2011	r.2012	r.2013	r.2014	r.2015	r.2016	r.2017	r.2018
muži	10	14	14	11	6	5	2	5
ženy	18	20	12	9	8	6	5	5
Spolu	28	34	26	20	14	11	7	10

* tabuľka bola spracovaná zo zdroja : Štatistický úrad SR,2019

Pri sčítaní v roku 2011 bolo v obci, z celkového počtu, ekonomicky aktívnych 242 obyvateľov, čo predstavuje 46,6% všetkých obyvateľov, %, pracujúcich bolo 210 osôb. Z obyvateľov v produktívnom veku bolo ekonomicky aktívnych 62,9 %; až 87,6% z ekonomicky aktívnych odchádzalo za prácou mimo obec. Z ekonomicky aktívnych pracovalo v primárnom sektore 5,8%, v sekundárnom 40,9% a v terciárnom 47,9%. Do obce prichádzalo za prácou 32 ľudí - 4 do primárneho, 2 do sekundárneho a 26 do terciárneho sektora.

Fyzických osôb - podnikateľov bolo 28 v r. 2011 a 33 v r.2018, evidovaných právnických osôb bolo v r.2011 deväť, v r. 2018 ich bolo desať. V obci bolo evidovaných 26 nezamestnaných, čo predstavovalo 5,0 % - menej ako bol priemer za okres aj za Žilinský kraj. Do r.2018 sa počet uchádzačov o zamestnanie znížil na 10 osôb z 28 osôb v r. 2011.

Hospodárska základňa obce je nedostatočná, najmä v sekundárnom a terciárnom sektore. Vzhľadom na nízky počet pracovných príležitostí v obci (15 prac. miest/100 obyv.) väčšina pracujúcich odchádzala za prácou do iných sídiel. Odchádzajúcich za prácou mimo obec bolo pri poslednom sčítaní 160 osôb (76,2 % pracujúcich), z toho najviac do Martina (58) a Turčianskych Teplic (32). Spolu do obcí v okrese odchádzalo za prácou 48 osôb, do obcí mimo okres odchádzalo za prácou 110 osôb, 2 do zahraničia. Z odchádzajúcich za prácou v primárnom sektore pracovalo 10 osôb, v sekundárnom sektore 79 osôb, v terciárnom 55 osôb a 16 osôb pracovalo v ostatných alebo nezistených odvetviach.

Do obce dochádzalo za prácou 30 osôb, z nich bola zamestnaných v primárnom sektore 5 osôb, v sekundárnom sektore 5 osôb, v terciárnom sektore 20 osôb.

B.3.3 CHARAKTERISTIKA BYTOVÉHO A DOMOVÉHO FONDU

Ku dňu sčítania v r.2011 bolo na území obce Malý Čepčín 171 bytových jednotiek, z toho 152 (88,9%) trvalo obývaných bytov. Celkový počet domov bol 139, z toho trvale obývaných 120 (86,3%). Z celkového počtu domov bolo 5 bytových domov, v ktorých bolo 37 trvale obývaných bytových jednotiek. Neobývaných domov bolo 18.

V roku 2011 dosiahol počet trvale obývaných bytov v obci 292/1000 obyvateľov (priemer SR 307/1000 obyv., priemer EÚ je viac ako 400 bytov/1000 obyv.) a 329 bytov/1000 obyvateľov v celkovom bytovom fonde vrátane neobývaných bytov. V obci sú zastúpené individuálne formy bývania ako aj hromadné formy bývania v 5 bytových domoch (37 trvale obývaných b.j.). V roku 2001 pripadalo v obci na 1 obyvateľa priemerne 17,3 m² obytnej plochy – na Slovensku to bolo 14,8 m², vo vyspelých krajinách EÚ 30 – 40 m².

Za posledné desaťročie (SODB 2001 - SODB 2011) podiel trvale obývaných bytov vzrástol.

Tab. č.13 Základné údaje o domovom a bytovom fonde (SODB, 2011)

Obec	Domy spolu	Trvalo obývané domy		Neobývané domy	Byty spolu	Trvale obývané byty		Neobývané byty
		spolu	z toho rodinné			spolu	z toho v rod. domoch	
Malý Čepčín	139	120	112	19	171	152	103	18

* tabuľka bola spracovaná zo zdroja : Štatistický úrad SR

V obci prevládajú individuálne rodinné domy a tvoria 86 % z celkového bytového fondu, nachádza sa tu 5 bytových domov. Z celkového počtu 152 trvale obývaných bytov bolo v r.2011 103 situovaných v rodinných domoch, 37 v bytových domoch.

Tab. č.14 Neobývané byty podľa dôvodu neobývanosti (SODB, 2011)

Neobývané byty podľa dôvodu neobývanosti	Počet bytov	Podiel v %
Zmena vlastníkov	1	5,6
Určený na rekreáciu	11	61,1
Nespôsobilý na bývanie	5	27,7
Z iných dôvodov	1	5,6
Spolu	18	100,0

*Tabuľka bola spracovaná s použitím údajov o bytoch zo zdroja: Štatistický úrad SR, 2019

Tab. č.15 Vývoj domového a bytového fondu (SODB,2011)

Rok	Trvale obývané domy		Trvale obývané byty	
	Počet domov	Index rastu/poklesu	Počet bytov	Index rastu
1980	111	100,0	139	100,0
1991	115	103,6	140	100,7
2001	113	101,8	143	102,9
2011	120	108,1	152	109,4

*Tabuľka bola spracovaná s použitím údajov o domoch a bytoch zo zdroja: Štatistický úrad SR, 2019

Tab. č.16 Štruktúra bytov podľa veľkosti (SODB, 2011)

Veľkosť bytu	Počet bytov	%
1 obytná miestnosť	9	5,9
2 izby	16	10,5
3 izby	63	41,5
4 izby	30	19,7
5 a viac izieb	34	22,4
nezistené	-	-
Spolu	152	100,0

*Tabuľka bola spracovaná s použitím údajov o bytoch zo zdroja: Štatistický úrad SR, 2019

V obci Malý Čepčín je najviac 3 izbových bytov (až 41,5%), rovnomerne sú zastúpené veľkostné kategórie 4-5 izbových bytov, 1-izbové sú zastúpené minimálne a 2-izbových je len 10,5% z celkového počtu trvale obývaných bytov.

Tab. č.17 Charakteristika bytového fondu v obci

Ukazovateľ	
Počet osôb na 1 byt v r.1991	3,68
Počet osôb na 1 byt v r.2001	3,63
Počet osôb na 1 byt v r.2011	3,42

*Tabuľka bola spracovaná s použitím údajov o bytoch zo zdroja: Štatistický úrad SR, 2019

Na 1 trvale obývaný byt pripadalo v Malom Čepčíne 3,42 obyvateľa pri sčítaní v roku 2011 (3,63 obyvateľa na 1 trvale obývaný byt pri sčítaní v roku 2001). Koeficient obývanosti v obci sa oproti roku 2001 zlepšil o 0,15 osoby.

V Žilinskom kraji pripadalo pri sčítaní v roku 2011 3,20 obyvateľa/1 byt, v okrese Turčianske Teplice 3,33 obyvateľa/1 byt. Obývanosť bytového fondu v obci bola v r.2011 vyššia ako v okrese aj ako v Žilinskom kraji.

V najbližších rokoch predpokladáme v súlade so všeobecným trendom vo vyspelých štátoch a prognózami v ÚPN-VÚC Žilinského kraja **dalšie znižovanie koeficientu obývanosti v obci nasledovne:**

v roku 2001	3,63 obyv. / 1 byt
v roku 2011	3,42 obyv./ 1 byt
v roku 2030	3,20 obyv. / 1 byt
v roku 2040	2,95 obyv./ 1 byt

B.3.4 SÚČASNÝ DOPYT PO BYTOCH

Výstavba rodinných domov v poslednom desaťročí stagnuje, ale v posledných pár rokoch začal narastať záujem o výstavbu. Ročne vydá obec priemerne 2 nové stavebné povolenia (2012 – 4, 2013 – 1, 2014 - 2, 2015 - 0, 2016 - 1, 2017 - 6, 2018 - 0, 2019 (1-3Q) - 2) a skolauduje priemerne 2 nové domy (2012 – 1, 2013 – 2, 2014 - 0, 2015 - 3, 2016 - 0, 2017 - 0, 2018 - 2, 2019 (1-3Q) - 4).

Z hľadiska nákladov na technickú infraštruktúru je najvýhodnejšou formou využitie jednak prieluk medzi jestvujúcou zástavbou pozdĺž existujúcich komunikácií a intenzifikácia súčasných obytných plôch, ale aj plôch priamo nadväzujúce na obytné územie. Možnosť výstavby rodinných domov v prielukách je v obci obmedzená, vzhľadom ku súvislej zástavbe z minulých období.

B.4 RIEŠENIE ZÁUJMOVÉHO ÚZEMIA A ŠIRŠIE VZŤAHY, DOKUMENTUJÚCE ZAČLENENIE RIEŠENEJ OBCE DO SYSTÉMU OSÍDLENIA

B.4.1 FUNKCIA A POLOHA OBCE V SÍDELNEJ ŠTRUKTÚRE

Obec Malý Čepčín leží vo severnej časti okresu Turčianske Teplice, cca 6,0 km na sever od okresného mesta Turčianske Teplice a spadá medzi malé vidiecke sídla regiónu Turiec. Leží v rurálnej poľnohospodárskej krajine, bez lesných porastov. Z hľadiska širších územných vzťahov je súčasťou Žilinského samosprávneho kraja.

Územie sa rozprestiera v nadmorských výškach od 457 m n. m. po 470 m n. m., v strede obce je 464 m n. m.

Vymedzené územie obce Malý Čepčín hraničí: zo severu s k. ú. Ivančiná, zo západu s k.ú. Veľký Čepčín, z juhu s k. ú. Turčianske Teplice a z východu s k. ú. Bodorová a k. ú. Kevice.

Obec je súčasťou Združenia miest a obcí Turca a združenia obcí Horného Turca na ochranu životného prostredia..

Riešené územie má veľmi dobré dopravné napojenia:

- a) cestné napojenie na okresné mesto Turčianske Teplice ako aj Martin je cestou III/2176 Príbovce - Turčianske Teplice a tým aj na hlavné cestné trasy Slovenska prostredníctvom cesty I/65 severne na I/18 Bratislava – Košice a na diaľnicu D1 Dubná Skala - Turany a cestou I/65 južne na rýchlostnú cestu R1 Banská Bystrica - Nitra.
- b) železničné napojenie - cez k. ú. prechádza železničná trať č.118 Vrútky - Filákov, železničná stanica sa nachádza priamo obci Malý Čepčín.

Regionálne letisko sa nachádza v Martine v Tomčanoch, regionálne letisko pre medzinárodnú dopravu v Žiline a v Poprade.

Lokalizácia obce Malý Čepčín vo vzťahu k pólom rozvoja regionálneho významu predstavuje významný lokalizačný faktor pre posilňovanie sídelnej funkcie. Pokojný štýl života v obci umocnený pekným krajinným obrazom, ktorý vytvárajú pohoria Veľká a Malá Fatra, ako aj kvalitné životné prostredie dávajú predpoklad k tomu, aby obec Malý Čepčín bola jedným zo sídiel, ktoré do budúcnosti budú tvoriť obytné zázemie pre regionálne póly rozvoja (Turčianske Teplice, Martin).

B.4.2 VZŤAH K ŤAŽISKÁM A CENTRÁM OSÍDLENIA

ÚPN-VÚC Žilinského kraja v súlade s Koncepciou územného rozvoja Slovenska člení ťažiská osídlenia podľa významu do štyroch kategórií, z ktorých sa riešeného územia týka bod:

1. Ťažiská osídlenia celoštátneho až medzinárodného významu (6 ťažísk v SR). Na území Žilinského kraja je to žilinsko-martinské ťažisko, ktoré je vytvorené okresmi: Žilina, Čadca, Kysucké Nové Mesto, Bytča, Považská Bystrica, Púchov, Martin a Turčianske Teplice. Obec malý Čepčín je súčasťou prímestského pásma aglomerácie okolo okresného mesta Turčianske Teplice.

Poloha na rozvojových osiach

Obec Malý Čepčín sa v rámci Žilinského kraja nachádza na Turčianskej sídelnej rozvojovej osi regionálneho významu: Martin - Turčianske Teplice.

Vzťah k sídelným centrá

Sídelná štruktúra územia kraja pozostáva z 315 administratívnych sídiel, so 16 centrami. K. ú. obce Malý Čepčín spadá k centru s nasledovným významom :

- *Turčianske Teplice - subregionálny*

B.4.3 ZÁUJMOVÉ ÚZEMIE

Záujmové územie je územie prilahlé k územiu obce, v ktorom prevládajú súčasné alebo výhľadové vzťahy k obci a ktorého usporiadanie je potrebné riešiť vo vzájomnej funkčnej a technickej súvislosti s územím obce. Z hľadiska funkčných a technických súvislostí je za takéto územie možné pokladať:

- Územie susednej obce Bodorová a mesta Turčianske Teplice z hľadiska funkčných súvislostí, ako aj z hľadiska technických súvislostí (Malý Čepčín pre obec Bodorová poskytuje niektoré druhy služieb, s Bodorovou a Turčianskymi Teplicami je prepojený sústavou sietí dopravnej a technickej infraštruktúry - cestná sieť, železničná stanica, vodovod, plynovod, plánovaná kanalizácia).

B.5 NÁVRH URBANISTICKEJ KONCEPCIE PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA ÚZEMIA

B.5.1 ZHODNOTENIE MOŽNOSTÍ ROZVOJA OBCE

Obec leží v tesnej blízkosti mesta Turčianske Teplice, ktoré je centrom osídlenia regionálneho významu. Vlastné zastavané územie obce leží v západnej časti k. ú.

Možnosti rozvoja obce, sú dané jej geografickou polohou. Obec má, vzhľadom na svoju polohu ako aj terénne danosti, dobré predpoklady hlavne pre rozvoj bývania, občianskej a rekreačnej vybavenosti, ako aj pre doplnenie služieb. Plochy pre doplnenie urbanistickej štruktúry sa nachádzajú v malej miere v rámci zastavaného územia, vo väčšej v priamom dotyku s ním.

Budúci rozvoj obce je zameraný hlavne na rozvoj bývania. Katastrálne územie má dobré prírodné podmienky pre poľnohospodárstvo.

B.5.2 URBANISTICKÁ KONCEPCIA PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA A FUNKČNÉHO VYUŽÍVANIA ÚZEMIA

B.5.2.1 Súčasný stav

Miestne prírodné podmienky v minulosti určili situovanie a počiatočnú formu osady ako aj komunikačnú väzbu s jeho vzdialenejším aj bližším okolím. Pôdorys určila prírodná poloha miesta podľa križovatky údolnej osi, kadiaľ preteká potok Teplica a hradskej medzi obcami Veľký Čepčín a Mošovce.

V urbanistickej štruktúre je jasne rozoznateľný historický vývoj. Miestne prírodné podmienky v minulosti určovali situovanie a počiatočnú formu osady ako aj komunikačné väzby s jej vzdialenejším aj bližším okolím, predovšetkým poľami a pastvinami.

Urbanistická štruktúra postupne vznikala z oboch strán potoka Teplica, okolo cesty do Veľkého Čepčína, kde je možné dodnes pozorovať najstaršiu zástavbu. Pôvodne sa v území nachádzali ďalšie priestorové útvary: osada Diaková a majer Hrby, ktoré v súčasnosti urbanisticky zrástli s obcou Malý Čepčín. Priestorová štruktúra vznikala na križovatke miestnych ciest a potoka a postupne sa kreovala smerom na severovýchod okolo cesty (Bodorová - Veľký Čepčín) až prerástla s pôvodnou osadou Hrby. Jej ďalší vývoj smeroval okolo cesty Jazernica - Diviaky ku osade Diaková, ktorá momentálne urbanistickú štruktúru uzavrela. Pôvodné rodinné domy boli jednopriestorové drevené, neskôr murované, otočené prevažne štítom do ulice, ktorá viedla popri potoku, hospodárske stavby boli umiestnené za nimi, smerom do voľnej krajiny. Ide o typickú uličnú zástavbu.

Súčasná urbanistická forma sa vyvinula z historického pôdorysu, z ktorého sa presúva ťažisko novej výstavby do priestoru medzi cestami III. triedy. Územie je zastavané väčšinou rodinnými domami, niekoľkými bytovými domami a objektmi občianskej vybavenosti. V súčasnej urbanistickej štruktúre môžeme pozorovať náznak centra (stavby OV - škola, obchod, pošta), ktoré nie je centrom v pravom slova zmysle a nachádza sa v excentrickej, nevhodnej polohe (na križovatke ciest III. triedy). V starej historickej zástavbe je náznak centra - sú tu umiestnené objekty OV (hasičská zbrojnica, materská a základná škola). V území sa nenachádzajú žiadne priestorové dominanty. Urbanizácia obce je obrazom daností prostredia, ktoré obyvatelia využívali pre svoju potrebu posledných približne tisíc rokov.

Obec Malý Čepčín plní vo svojej sídelnej štruktúre funkciu mikroregionálneho významu s úzkymi väzbami na mesto Turčianske Teplice a obce Veľký Čepčín a Bodorová.

Obec tvorí v krajine svojou kompaktnou zástavbou ucelený priestorový útvar, situovaný okolo ciest III. triedy. V rámci starej urbanistickej štruktúry disponuje iba sčasti potenciálom na ďalšiu zástavbu.

B.5.2.2 Navrhovaný stav

Návrh urbanistickej koncepcie má zachovať prírodné a krajinné prostredie, eliminovať v čo najväčšej možnej miere negatívny dopad jednotlivých činností v území, vytvárať podmienky pre koordináciu vidieckeho prostredia a moderného spôsobu života.

Návrh vychádza z obmedzených možností rozvoja v rámci urbanistickej štruktúry v súčasne zastavanom území, dopĺňa však rozvojové plochy v priamom dotyku s ním. Urbanistický návrh smeruje k vytvoreniu priestorovo prehľadnej a hierarchizovanej štruktúry sídla s funkčným a priestorovým zjednotením jednotlivých častí do jedného sídelného celku.

Za hlavnú kompozičnú os je treba považovať urbanistickú štruktúru okolo cesty III. triedy, vedúcej cez stred obce zo západu na východe (cesta III/2180) v úseku od bytoviek po vodný tok Teplice - pozitívnym prvkom pomerne široký verejný priestor so zeleňou okolo cesty, za centrálny, ťažiskový priestor obce - priestor medzi hasičskou zbrojnicou a železničnou zastávkou, dopĺňujúcimi priečnymi osami bude na západe tok Teplice od hasičskej zbrojnice po starý mlyn a na východnej strane zástavba okolo cesty III/2176 od železničného priecestia pri stanici okolo predajní k futbalovému ihrisku..

Návrh rieši posilnenie centrálnych priestorov obce o polyfunkčné plochy občianskej vybavenosti a bývania, vrátane verejných priestorov a zelene, v hlavnom ťažiskovom priestore pomocou funkčných a priestorových regulatívov, ktorými definuje podmienky pre vytvorenie centrálnych funkcií.

Verejné priestory, ktoré podporujú verejný a spoločenský život obyvateľov, sú navrhované hlavne v ťažiskovom centrálnom priestore ako aj v polohách dopĺňujúcich priečných osí.

V rámci vytýpovaných plôch je potrebné vytvoriť podmienky pre formovanie kvalitných verejných priestorov ako miest pre spoločenské kontakty obyvateľov, ich každodenný relax a oddych. Stváranie verejných priestorov a ich mierka by mali zodpovedať charakteru malého vidieckeho sídla.

V rámci formovania urbanistickej štruktúry je potrebné vychádzať z drobnej mierky vidieckej zástavby a zachovať hodnoty urbánneho, prírodného a krajinného prostredia, eliminovať v čo najväčšej možnej miere negatívny dopad jednotlivých činností v území, vytvárať podmienky pre koordináciu vidieckeho prostredia a moderného spôsobu života.

Charakter obce v rámci krajiny by mal byť zachovaný, panoráma by nemala byť narušená výškovými dominantami. Dôležitá je harmonizácia urbanistickej štruktúry s okolitým krajinným prostredím. Na vyvýšených, pohľadovo exponovaných polohách je potrebné zabezpečiť nenarušenie súčasnej sídelnej štruktúry nevhodnou schématickou zástavbou..

V rámci formovania urbanistickej štruktúry je potrebné uvažovať o väčšom zapojení prírodných, ekologických štruktúr do organizmu obce pri zachovaní krajinných prvkov, v území nevytvárať izolované urbanistické celky, zamedziť rozptýlenej obytnej zástavbe.

B.6 NÁVRH FUNKČNÉHO VYUŽITIA ÚZEMIA OBCE, VRÁTANE URČENIA PRÍPUSTNÉHO, OBMEDZUJÚCEHO A ZAKAZUJÚCEHO VYUŽÍVANIA

B.6.1 SÚČASNÝ STAV

Z hľadiska funkčného členenia plôch je územie v prevažnej miere monofunkčné. Prevažnú časť súčasného zastavaného územia tvorí obytné územie s nízkopodlažnou zástavbou. Pozdĺž komunikácií - miestnych a ciest III. tr. III/2176, sčasti aj III/2180 - môžeme pozorovať obojstrannú súvislú zástavbu 1 – 2 podlažnými rodinnými domami, doplnenú objektmi OV a bytovými domami, v starej časti obce je urbanistická štruktúra viac rozvoľnená. Prevažnú časť bytového fondu tvoria domy v dobrom a vyhovujúcom stavebno-technickom stave. Výškové zónovanie zástavby je pomerne vyrovnané, v území sa nenachádzajú priestorové dominanty.

V rámci organizmu obce nachádzame štruktúry občianskej vybavenosti, ktoré sú umiestnené na viacerých miestach v rámci urbanistickej štruktúry - hasičská zbrojnica, materská škola, základná škola, obecný úrad, dom kultúry, pošta, obchod, pohostinstvo.

Plochy športovej vybavenosti sú v obci zastúpené futbalovým ihriskom s objektom sociálnej vybavenosti, umiestnenom pri ceste III. triedy (III/2176) a detským ihriskami.

Plochy rekreačnej vybavenosti v obci absentujú.

Výrobné plochy sú v štruktúre sídla najvýznamnejšie zastúpené areálom hospodárskeho dvora, ktorý je nevhodne umiestnený na okraji historickej zástavby.

Z plôch dopravy sú v štruktúre obce zastúpené najmä plochy automobilových komunikácií, odstavných plôch a železnice. V území úplne absentujú pešie komunikácie a priestranstvá.

Plochy zelene v intraviláne tvorí plocha verejnej parkovej zelene za hasičskou zbrojnicou, plochy zelene vodného toku Teplica, plochy sádov v starej štruktúre sídla, ako aj súkromné záhrady. Zeleň je v menšej miere zastúpená aj na cintorínoch. Krajinný obraz dotvára extravilánová zeleň lúk a pasienkov a drevitá zeleň - zmiešané porasty stromov a kríkov.

Plochy, nadväzujúce na zastavané územie, sa využívajú na poľnohospodárske účely – poľnohospodárska pôda, sady, lúky a pasienky.

B.6.2 NAVRHOVANÝ STAV

Návrh rozvoja funkčných plôch zodpovedá súčasnému využitiu územia a nadväzuje naň, zároveň zohľadňuje všetky požiadavky a obmedzenia vyplývajúce z platnej legislatívy tak, aby územie obce bolo využité čo najoptimálnejšie.

Rozvoj obytnej funkcie

je navrhnutý sčasti doplnením prieluk urbanistickej štruktúry v hraniciach zastavaného územia obce, ale hlavne v priamej nadväznosti naň, najmä zo severnej a južnej strany z. ú, tak aby sa skompaktnilo urbanizované územie.

Rozvoj občianskej vybavenosti

je navrhnutý hlavne na funkčne zmiešanom území (bývanie a občianska vybavenosť) v centrálnom ťažiskovom priestore hlavnej urbanizačnej osi, ďalej v rámci doplnenia územia medzi cestami III. triedy.

Rozvoj OV je možný v plochách navrhovanej novej výstavby v samostatných objektoch občianskej vybavenosti, resp. v rámci prízemí rodinných domov.

Rozvoj plôch výrobných a nevýrobných služieb

je navrhnutý v navrhovanej areáli nezávadnej výroby a služieb, kde sú záväznými regulatívmi stanovené podmienky pre funkčnú náplň tak, aby nemala negatívny vplyv na obytne územie.

Plochy je potrebné oddeliť od obytneho územia vhodnou izolačnou zeleňou, resp. protihlukovými vegetačnými stenami.

Rozvoj športovej vybavenosti

navrhujeme jej doplnenie v blízkosti futbalového ihriska o plochy pre nenáročné rodinné športovanie, príp. oddychovú zónu. V súčasnosti chýbajúce ihriská (pre rôzne vekové kategórie detí), navrhujeme doplniť v lokalitách navrhovaných na bývanie, ako aj na plochách navrhovanej verejnej zelene.

Rozvoj ekologickej rekreačnej funkcie

navrhujeme na severozápad od z. ú., v blízkosti potoka Teplica, v lokalite Veľký Prieloh, kde sú záväznými regulatívmi stanovené podmienky pre požadovanú funkčnú náplň tak, aby bola v súlade s okolitou krajinou..

Rozvoj plôch zelene

je navrhnutý v rámci návrhu miestneho ÚSES, ako miestne biokoridory, resp. ekostabilizačné a interakčné prvky, ktoré prepájajú "interiér" obce s exteriérovou zeleňou voľnej krajiny. ÚPN-O navrhuje doplniť plochy zelene v rámci navrhovaného obytného územia (plochy ZV)..

Plochy izolačnej zelene sú navrhnuté, ako hygienický filter, medzi existujúcim a navrhovaným obýtnym územím a hospodárskym dvorom.

V rámci zachovania ekologickej stability je potrebné akceptovať brehovú zeleň pozdĺž potokov.

B.6.3 PRÍPUSTNÉ, OBMEDZUJÚCE A ZAKAZUJÚCE VYUŽÍVANIE ÚZEMIA**B.6.3.1 Prípustné využívanie územia**

- a) v rámci obytného územia sa pripúšťa umiestňovanie neprevládajúcej doplnkovej občianskej vybavenosti, nevýrobných služieb, rekreačných a športových plôch a objektov, pri dodržaní podmienok príslušnej legislatívy, vrátane noriem a predpisov, či hygienického obmedzovania okolitej výstavby,
- b) plochy parkovej a verejnej zelene s oddychovou funkciou, zelená intravilánová infraštruktúra v súlade s navrhovaným miestnym územným systémom ekologickej stability územia,
- c) sieť bežeckých, peších, cyklistických, príp. multifunkčných trás, prepojených do susedných k. ú.

B.6.3.2 Obmedzujúce využívanie územia

- a) v území zachovať a nenarušať charakteristické pohľady, siluety a panorámy,
- b) v rámci obytného územia sa pripúšťa chov drobných hospodárskych zvierat a spoločenských zvierat pri dodržaní hygienických podmienok a všeobecne platných noriem, v obvyklom množstve, aby nedochádzalo k zdroju k vytváraniu zdroja hygienického znečistenia a obmedzeniu funkcie bývania na okolitých pozemkoch,
- c) výškové zónovanie a mierka okolitého prostredia,
- d) v prípade umiestnenia aj funkcie drobnej občianskej vybavenosti v stavbách s bývaním (bytových domoch a rodinných domoch) akceptovať podmienku umiestnenia len prevádzok služieb nevýrobného charakteru a takých funkcií, ktoré nebudú mať negatívny vplyv na pohodu a kvalitu bývania a ktoré nebudú zdrojom akýchkoľvek škodlivých faktorov pracovného a životného prostredia,
- e) v rámci územia obce umiestniť výrobu len na to vymedzených plochách.

B.6.3.3 Zakazujúce využívanie územia

- a) nie je dovolené umiestniť novú obytnú zástavbu vo voľnej krajine a je neprípustné vytvárať nové izolované urbanistické celky,
- b) v obytnom území nie je prípustný veľkochov hospodárskych zvierat a je vylúčený chov kožušinových zvierat, okrem spoločenských zvierat a králikov,
- c) v obytnom území je neprípustné umiestňovať žiadne závadné výrobné a iné prevádzky, služby a funkcie, ktoré budú mať negatívny vplyv na kvalitu bývania a zaťažovali by využívanie územia, najmä aktivitami produkujúcimi nadmerný hluk, zápach, prašnosť a ktoré by si vyžadovali pravidelnú alebo aj občasnú dopravnú obsluhu územia vozidlami s hmotnosťou nad 12,0 t (kategória N2) alebo funkcie spôsobujúce estetické závary v území; služby v obytnom území umiestňovať zásadne len tie, ktoré majú charakter osobných služieb, ktoré svojimi vplyvmi v žiadnom prípade neohrozia zdravé bývanie a pohodu bývania,
- d) na plochách zmiešaného územia v areáli hospodárskeho dvora je zakázané umiestniť veľkovýrobu, vzhľadom na ochranu príľahlého obytného územia,
- e) v k. ú. nie je prípustné umiestňovanie mobilných domov.

Prípustné, obmedzujúce a zakazujúce využívanie územia je bližšie špecifikované a zaregulované v časti Záväzná časť riešenia a verejnoprospešné stavby.

B.7 NÁVRH OCHRANY KULTÚRNYCH HODNÔT**B.7.1 VZNIK A VÝVOJ OBCE**

zdroj: www.wikipedia.org, www.malycepcin.sk, PHSR obce Malý Čepčín,.....

Praveké a ranohistorické osídlenie Malého Čepčína

Ako nám dokazujú skromné archeologické nálezy, Turiec bol už osídlený v strednej dobe kamennej – v neolite, obdobie rokov 3200 - 1900 pred. Kristom. V tomto období sa kraj pod Veľkou a Malou Fatrou stal útočiskom ľudu kultúry s kamennou keramikou, ktorý sa zaoberal lovom zverí, chovom dobytka, ale aj poľnohospodárstvom. O tom nám svedčia nálezy kamenných sekero mlatov srdcového tvaru v blízkosti dnešného Malého Čepčína (v chotároch Jazernice a Viesky).

Súvislejšie osídlenie v Turci začína v strednej dobe bronzovej (1500 – 1250 p. n. l.)

Ľud lužickej kultúry odhalil tajomstvo metalurgie, čo malo vplyv na jeho ďalší vývoj. V chotári Veľkého Čepčína sa našiel ojedinelý nález dvoch sekier s tuľajkou, z ktorých jedna je dlhá 6,2 cm, ďalej dláto s tuľajkou bez uška. Ľud lužickej kultúry obýval Turiec i v dobe železnej, laténskej i rímskej o čom nám svedčia hradiská. Významné remeselnícke stredisko laténskej doby sa nachádzalo za dvojitém valom opevnenom Hrádku pri Rakši, kde vyrábali železné oštepky s krátkou tuľajkou a úzkym listovým hrotom, meče, streľky, kosáky, keramika a najmä žarnovy keltského typu. Malé nížinné sídlisko z halštatskej a laténskej doby sa nachádzalo v lokalite Hrby pri Malom Čepčíne, kde sa našla halštatská keramika. V tomto období sa začala spracovávať nová surovina - meď, ľudia sa živili chovom dobytky a oviec, opracovávali naďalej kameň, drevo, parohov, kostí. Vynájdením oradla zdokonalili obrábanie pôdy a koleso im umožnilo zapriať dobytok do vozov.

Staršia doba železná (700-400 r. pr. Kristom.), halštatská kultúra.

V okolí Malého Čepčína nemáme žiadne nálezy, ale predpokladá sa osídlenie lužickej kultúry z predchádzajúceho obdobia.

Mladšia doba železná-laténska (400-0 pr. K.).

Je známa osídlením Turčianskej kotliny Keltmi. V oblasti dnešného Turca sa rozvíja púchovská kultúra. Bližšie informácie nie sú známe.

Rímska doba, doba Ríma.

Vojská Rimanov objektívne nemohli preniknúť na územie Turčianskej záhradky – územie Turca. Najsevernejší dôkaz ich expanzie je Trenčín. V obci sa nenašli dôkazy osídlenia.

Raný stredovek (6.-12. stor.)

Príchod Slovanov na naše územie je v dejinách Turca významným medzníkom. Najstaršia archeologicky zistená slovanská osada v Turci existovala v 8 – mej až v druhej polovici 9. storočia na ľavom brehu Žarnovice v chotári Ivančinej, v lokalite *Kratiny*. Výskumom boli zistené sídliskové objekty, našla sa vypálená keramika zdobená vlnovkami, vodorovnými ryhami a závitnicami, ďalej železné zlomky, železná troska a keramické osličky.

Sídlisko Ivančina-Kratiny patrí k najlepšie preskúmaným, včasno stredovekým agrárnym sídliskám na severozápadnom Slovensku.

Existenciu hustejšieho osídlenia Turca koncom 8. a začiatkom 9. storočia nám dokumentujú bohaté veľmožné hroby blatnicko-mikulčického horizontu z Blatnice, Žabokriek a Priekopy.

V mohyle Homôlka, v chotári Malého Čepčína, bol roku 1872 odkrytý hrob veľmoža, pochovaného v rakve, zbitej železným kovaním a kľincami. Do hrobu mu uložili i jeho koňa.

Posmrtnú výbavu hrobu tvorili železná listová kopija so zvyškami drevenej násady, šípy s háčikmi a streľky šípov tvaru vrbového listu, železná zdobená sekera, uzda, dva strmene, šesť párov strieborných a dobre pozlátených sponiek, strieborné gombíky a ostrohy. Pri revíznom výskume mohyly v roku 1936 boli na veľkom vetrisku z dubového dreva založeného na úrovni terénu pred pochovaním veľmoža nájdené kosti ďalšieho veľmoža zdatnejšej postavy, ale aj zvieracie kosti, ďalej zlomok bronzového pozláteného kovania, železný nôž, železná ocieľka, ďalšie zvyšky kovania rakve, kľince a kamenné kresadlo. Nad rakvou bola navýšená 13 metrov dlhá, 3 a pol metra široká a 135 cm vysoká mohyla. Bohatá výbava hrobu svedčí o významnom postavení pochovaného, ale aj o pohrebnom rite Slovanov. *Tieto historické nálezy zaraďujú obec Malý Čepčín medzi najvzácnejšie archeologické náleziská v Turci.*

Stredovek (13. – 18. storočie)

Vznik obce Malý Čepčín je datovaný na rok 1254. Obec bola v tom roku darovaná Namslávovmu synovi Jánovi. V rokoch 1262-1282 sa obec volala KYS MAYUS (Kis Mojš – Malé Mošovce).

Ešte v období vlády magistra Donča vo Zvolenskom domíniu získali zemanovia Malého Čepčína, Ivančinej a Černákova aj medzi nimi ležiaci majetok kráľovskej dediny Čepčín (Veľký). Prvým písomným dokladom o tom je listina panovníka Ľudovíta I. z roku 1343, ktorou im vymenil ich majetky Hornej Mútnej a Čepčína (Muthna et Chepchin) za ich dedinu Černákov a nariadil konventu v Kláštore pod Znievom, aby ich voviedol do majetku Mútnej a Čepčína. Touto výmenou im Ľudovít I. právne potvrdil držbu majetku Čepčín, ktorý jeho zemepáni v druhej polovici 14. storočia začali nazývať Veľkým Čepčínom – „Magna Chepchin“, kým ich skôr získaný majetok Malý Mojš (malé Mošovce) dostal postupne názov Malý Čepčín. V roku 1365 bol daný protest pred konventom v Kláštore pod Znievom proti okupácii Malého Čepčína majiteľmi Pravnianskeho panstva, ktorí si chceli územie Čepčína pričleniť k Borcovej a Dubovému. Okolo roku 1491 sa v obci usadili mútniansky zeman, z ktorých najrozšírenejšia vetva bola Čepčianskych.

Spríbuznení zemanovia z Čepčínov, Černákova a Hornej Mútnej sa začiatkom 15. storočia dostali prižením do majetkových dielov Dolnej Mútnej. V roku 1502 uzavreli medzi sebou dohodu, pri ktorej sa zemanovia vzdali nárokov na časť Hornej Štubne, Sklené a obidva Turčeka a Kremnica sa zaviazala, že nebude si nárokovat Hornú a Prostrednú Mútnu. Zanedlho po tomto rozhodnutí začali niekoľko storočné spory medzi Kremnicou a Čepčianskymi a Mútnianskymi zemanmi.

Mútnianski zemanovia sa časom odsťahovali natrvalo do Čepčína. Jedna vetva týchto zemanov vo Veľkom Čepčíne dostala meno Vladár a druhá v Malom Čepčíne meno Čepčianský. Ondrej, syn Petra

z Malého Čepčína bol roku 1541 slúžnym Turčianskej stolici a podpisoval sa ako Čepčianský (Czepchinski, Czepchanský).

Obdobie Komposesorátu podľa niekdajšieho uhorského práva znamenalo osobitnú formu spoluvlastníctva rodinného klanu (spoločenstva), a to jednak lesných pozemkov, a jednak pasienkov. Patrili k nim výsady ako napr. právo mlyna, právo vykonávať niektoré remeslá a pod. Roku 1669 si komposesorovia z Malého Čepčína hotovili stavebné drevo v Banskej, tiež nazývanej Rovnej hore. Taktiež si vyrábali šindel. Drevo a šindel predávali v Mošovciach, čo bolo v rozpore s dohodou s Kremnicou. Ďalší spor medzi Kremnicou a komposesormi v Malom a Veľkom Čepčine vznikol roku 1696, kedy pre zmenu poddaní Kremnice drancovali Mútnianské lesy, keď rúbali drevo pre potreby baní.

Aby sa predišlo zbytočnému ničeniu hôr, komposesorovia sa s Kremničania dohodli v roku 1751 na ochrane lesných komplexov v Mútnej. Z Malého Čepčína sa podpísania dohody zúčastnili Albert a Žigmund Čepčianský.

Komposesorovia obidvoch Čepčínov, na svojej kuriálnej kongregácii, konanej 20. marca 1805 vo Veľkom Čepčine, spísali deväť bodový lesný poriadok a zvolili si dvoch lesných inšpektorov Mútnianskych hôr a to Jána Vladára mladšieho a Jána Batis – Čepčianskeho.

Ich hory v Mútnej uzavreli pre neporiadok, ale najmä preto, že kremnickí poddaní v horách narobili veľké škody. Kremničania hory vyklčovali a spravili si tu kopaničnú ornú pôdu a lúky. Preto sa komposesorovia spolu dohodli, že si nebudú vydávať povolenie na rúbanie stavebného dreva a dreva na výrobu šindľa určeného na predaj. Ak by sa niektorí z komposesorov opovážili predávať drevo z hory alebo z domu, mali byť inšpektorom potrestaní za každý predaný kus dreva a to pokutou tri zlaté. Namiesto schátralých stavieb si komposesorovia mali v prvom rade postaviť murované stavby a tým ušetriť hory.

Ďalšie spory o užívanie Mútnianskych hôr viedli komposesorovia Čepčínov s Kremnicou roku 1798, 1806, 1811, 1812 a 1833.

V portálnych súpisoch Turčianskej stolice v 16. storočí nenachádzame v Malom Čepčine sedliacke ani želiarske usadlosti, z čoho nám vyplýva, že v obci okrem zemianskych rodín nebývali ľudia z týchto spoločenských vrstiev. Môžeme len usudzovať, že mali menší počet nádejných poľnohospodárskych robotníkov, alebo sluhov a slúžky. V kuriálnych súpisoch z roku 1698 sa v Malom Čepčine uvádzajú dve kúrie a to rodiny Čepčianskej a Hlavatej s pôdou o výseve 22 gbelov a rodina Batis s pôdou o výseve 20 gbelov. Okrem toho obidve rodiny spolu držali a obhospodarovali majer Diakovú pri Malom Čepčine, kde mali kúriu s pôdou o výseve 20 gbelov.

O sociálnom rozvrstvení nešľachtického obyvateľstva v Malom Čepčine sa dozvedáme zo súpisu z roku 1793, kedy v obci nachádzame dvoch podželiarov s domom a troch sluhov a jedného mlynára. Všetci sa zaoberali aj remeselnou výrobou. V súpise z roku 1842 nachádzame v obci 7 podželiarov. Bývali v štyroch domoch a mali zálohovanú pôdu. V Malom Čepčine v tom čase žilo osem remeselníkov a jeden nádejný poľnohospodársky robotník.

Prvé zmienky o remeselníkoch v Malom Čepčine sú v súpise z roku 1709, kde sa uvádzajú dvaja rybári, remeselník a obchodník. V roku 1763 vykonávali remeslo dvaja obyvatelia obce a nachádzame tu aj mlyn. V roku 1789 v Malom Čepčine pracovalo päť remeselníkov a vo Veľkom Čepčine 8 remeselníkov. V roku 1827 v Malom Čepčine poznáme 8 remeselníkov, z toho mlynármi boli Ján Debnár, Ján Soltýs, Ondrej Vrbovský a Ján Šťastný.

V obci bol spoločný komposesorátny mlyn, ktorý prenajímali spolu s pílou.

V Malom Čepčine nachádzame aj farbiarov, ktorí boli stíhaní v roku 1813 za to, že porušili zákaz prania plátna na rieke Turiec.

18. až 20. storočie

Revolúcia 1848 – 1849 zanechala slovenský ľud v zlom hospodárskom položení, pretože na jeho území boli veľké boje medzi koníkovskými a cisárskymi vojskami, spolu so slovenskými dobrovoľníkmi. Turiec ostal v tomto významnom období boja za slovenskú minoritu mimo.

Zákon o zrušení poddanstva v Uhorsku v roku 1848 znamenal pre obyvateľov obce Malý Čepčín zánik feudalizmu a postupné uplatňovanie nových kapitalistických výrobných vzťahov. Malý Čepčín cez druhú polovicu 19. storočia hospodársky stagnoval a patril medzi menšie obce v Turci s rozlohou pôdy 259 hektárov. Z tejto pôdy 80,6% pripadlo na ornú pôdu, 9,7% na lúky a 5,3% na pasienky. V tomto období kolísal počet ľudí. Najvyšší počet dosiahol v roku 1880, keď v obci žilo 247 obyvateľov, ktorí obývali 89 domov. Najmenej obyvateľov bývalo v Malom Čepčine v roku 1869 a to 217 obyvateľov v 76 domoch. Na prelome storočia klesol počet obyvateľov na 221 a bývali v 74 domoch.

V systéme štátnej správy zaujímal Malý Čepčín len postavenie obce. Mal len užšie obecné zastupiteľstvo, ktoré kolektívne rozhodovalo o dôležitých otázkach obce. Do voleného obecného zastupiteľstva patrili : richtár, podrichtár, pokladník a prisažný. Ich počet sa menil. V roku 1882 mal richtár ročný plat 23 zlatých, podrichtár 12 zlatých a prisažný 4 zlaté.

Majetok Malého Čepčína bol ohodnotený 20. septembra 1882. Obec mala cintorín s budovou, ďalej zvonice a zvony. Rybolovné a poľovné právo sa prenajímalo a peniaze z prenájmu plynuli do obecnej pokladne. Obec vlastnila už v roku 1882 hasičskú striekačku a jeden veľký požiarňák, ktoré uvádzali pri hodnotení obecného majetku. Malý Čepčín bol malou poľnohospodárskou obcou, v ktorej bol na jej počet obyvateľov dostatok remeselníkov. Obyvatelia obce museli vykonávať verejnú prácu v Turčianskej župe.

V susednom Veľkom Čepčíne v tomto období nachádzame až 23 remeselníkov, z toho 11 klobúčnikov. Na tomto základe môžeme usudzovať, že v bývalých kuriálnych obciach, v ktorých väčšiu časť poľnohospodárskej pôdy vlastnili bývalí komposesorovia, sa medzi bývalými želiarmi rozvinula remeselná výroba. Títo želiari, aby sa uživil, museli popri poľnohospodárskych prácach vykonávať remeslo.

Mlynárstvo sa snažilo pokryť potreby bývalých komposesorov a obyvateľov obce a ako také spočívalo na remeselnej výrobe. V roku 1863 sa nachádzal mlyn na vodnú energiu s jedným mlynským kameňom a zomleli sa v ňom denne dve viedenské mince obilia. V roku 1884 bol mlynárom Michal Michalík, ktorý neskôr, v roku 1917 dostal vodné právo na potoku Teplica. Za toto právo zaplatil poplatok 250 korún.

Obyvatelia obce navštevovali lekára v Mošovciach. Do tohto lekárskeho obvodu patrilo 18 obcí. Malý Čepčín prispel na lekára v roku 1883 sumou 8 zlatých a 18 grajciarov.

Na základe súpisu z roku 1887 sa v obci chovalo 27 koní, 61 kusov hovädzieho dobytku a 96 ošípaných. V obci boli zastúpení remeselníci. V súpise z roku 1888 sú v Malom Čepčíne uvedení dvaja čižmári, dvaja kováči, dvaja tesári, ďalej obuvník, krčmár a mlynár. V súpise bol zapísaný panský mlyn.

Zo živelných pohrôm najhoršie následky mali požiare a povodne, ktoré privádzali obyvateľov obcí na mizinu. Obecné predstavenstvo od roku 1865 podľa nariadenia slúžnovského úradu muselo každoročne hlásiť požiarnej vrchnosti počet vzniknutých požiarov a tiež hlásiť stav hasičského náradia v obci. V roku 1873 boli v Malom Čepčíne hlásené štyri menšie požiare. Veľký požiar vznikol 15. októbra 1877 večer, medzi 9. a 10. hodinou. Ďalší požiar vypukol v Malom Čepčíne 10. októbra 1881 a v roku 1882 horelo u Badov na majeri Hrby. V roku 1883 horelo v Malom Čepčíne trikrát. Pri požiaroch zhoreli štyri budovy a škoda bola odhadnutá na 10 000 zlatých. Ďalší väčší požiar vznikol 18. februára 1899.

Po vzore z Martina sa zakladali nové hasičské zbory aj v okolitých obciach a hasičské slávnosti, zhromaždenia, ale aj cvičenia sa stali miestom, kde sa ľudia schádzali a cvičili nielen v boji proti ohňu, ale cibrili aj myšlienky, ktoré mali vplyv na rozvoj národného uvedomenia. Ohňohasičský spolok, spoločný pre obce Malý Čepčín, Bodorová a Kevice, bol založený 11. augusta 1889. Vznikol z podnetu mošovského veliteľa hasičského zboru Michala Klimáčka. Tridsaťdva členov spolku si za prvého predsedu zvolilo Františka Čepčianskeho a za veliteľa Imricha Kevického. Spolok dostal od obce Malý Čepčín dvojkoľosovú ručnú striekačku (vodu do nej prinášali vo vedrách) a na jej zakúpenie zaplatila obec Bodorová 82 zlatých a obec Kevice 40 zlatých.

Významnú úlohu v župnej a obecnej správe v tomto období Rakúska – Uhorska mali župní a obecní virilisti, ktorí tvorili nevolenú polovicu členstva v župnom výbore a v obecných zastupiteľstvách. Boli to daňoví poplatníci, platiaci najvyššie priame dane. Obyčajní ľudia nemali žiaden priamy politický vplyv - politika bola pre pánov.

Rozhodujúci a veľmi významný vplyv na rozvoj a hospodársky život Malého Čepčína mala výstavba štátnej železnice zo Šalgotariánu do Vrútok. Trať Zvolen – Kremnica – Diviaky – Vrútky bola postavená v rokoch 1870 – 1872, ako súčasť jednokoľajnej trate Uhorskej severnej železnice, spájajúcej Budapešť s Vrútkami na Košicko – Bohumínskej železnici. Na úseku Zvolen – Vrútky pracovalo lete 1871 až 7000 ľudí. Práce na spojení Zvolena a Vrútok / cez Hronskú Dúbravu a Kremnicu / začali v roku 1870 a už o čosi viac ako 2 roky bola trať uvedená do prevádzky. Výstavba druhej vetvy spojenia Zvolena s Vrútkami cez Banskú Bystricu a Harmanec bola náročnejšia a trvala tri roky. V auguste 1871 bola výstavba železnice v Turci rozdelená medzi stavebné úseky. Úsek cez Malý Čepčín stavala firma Bühler a Weisenegger a to železničný zvršok a firma Jakuba Elsachsa mala postaviť strážne domy.

V Malom Čepčíne bol postavený strážny domček číslo 198 pri ceste z Diviak do Mošovca. Obyvatelia Malého Čepčína a okolitých obcí žiadali 12. marca 1895, aby bola zriadená zastávka Malý Čepčín pri strážnom domčeku č. 198. Žiadali, aby na zastávke zastavovali aspoň 2 osobné vlaky. Tejto žiadosti obyvateľov nebolo vyhovené s odôvodnením, že najbližšia zastávka je od obce vzdialená 3,1 km. Ešte 24. júla 1895 predkladajú novú žiadosť. Nevieime, kedy bola povolená a zriadená táto zastávka, ale v roku 1908 už na zastávke Malý Čepčín funguje čakáreň. V strážnom domčeku býval a vykonával službu v časoch prvej svetovej vojny, až do svojej smrti v roku 1925 Jozef Ciklamini.

Prvé úvahy o potrebe dopravného prepojenia hornej Nitry s Turcom sa objavili už za čias rakúsko-uhorskej monarchie. V roku 1909 bola postavená železničná prípojka z Prievidze do Slovenského (vtedy ešte Nemeckého) Pravna a o štyri roky neskôr aj do Handlovej, čím sa Prievidza stala dôležitou železničnou križovatkou. Rastúci dopyt po uhlí a snaha znížiť jeho cenu, skrátením železničných dopravných trás, viedla k úvahám o potrebe prepojenia hornonitrianskych železníc s hlavnou košicko-bohumínskou traťou na severe. V tom čase existovalo niekoľko variantov, uvažovalo sa dokonca o trase z Nemeckého Pravna do Kláštora pod Znievom, alebo z Nemeckého Pravna do Žiliny. V roku 1914 však vypukla vojna a tá odsunula všetky plány bokom. Stavebný program, ktorý mal prepojiť tieto dve navzájom izolované sústavy, sa začal pripravovať hneď v roku 1919, po vzniku Československej republiky. O význame železničnej trate Handlová – Horná Štubňa svedčí aj to, že v rámci tohto programu sa nachádzala hneď na prvom mieste.

Nedostatok peňazí však spôsobil, že sa realizácia projektov ustavične odsúvala, čo malo vplyv na opätovné prehodnocovanie trasovania tratí, v ktorom dominovali úzko regionálne záujmy. A tak sa stalo, že agrármici z Horného Turca, zaštitení a podporovaní svojím rodákom, Milanom Hodžom, oprášili plány na výstavbu trate z Nemeckého Pravna, ktorá sa mala pripájať k už existujúcej železnici v obci Malý Čepčín. V Turci sa potom konali demonštrácie stúpcov, ako aj odporcov tohto projektu. Ako vo svojich spomienkach uvádza Silvester Stric, rodák zo Skleného, zašlo to až tak ďaleko, že do Prahy sa za poslancami vybrala

deputácia, zložená zo zástupcov Hornej Štubne, Skleného, Handlovej a Ráztočna. Uspeli, lebo ministerstvo železníc listom z 29. apríla 1925 oznámilo, že trať bude viesť z Handlovej do Hornej Štubne.

Významným obdobím pre život obyvateľov obce Malý Čepčín bolo obdobie konca 19. a začiatok 20. storočia. Malý Čepčín sa stal sídlom notárskeho úradu, do ktorého patrili obce Bodorová, Borcová, Diviaky, Dvorec, Ivančina, Jazernica, Kevice, Láclavá, Moškovec, Malý a Veľký Čepčín. Matričný úrad mal prvotne sídlo v Ivančinej, ale od 1. októbra 1899 bol preložený do Malého Čepčína.

Poštový úrad v Malom Čepčíne bol zriadený v bývalej zemianskej kúrii obce v roku 1901. Tým výrazne stúpol význam obce Malý Čepčín, pretože poštový úrad slúžil aj okolitým obciam. Neskôr bol premiestnený na Hrby, do domu Jána Páleša a po roku 1957 do domu Úverového družstva pri železničnej stanici.

Celkový život v obci ovplyvnila I. a II. svetová vojna.

Na životnú úroveň obyvateľstva počas vojny najhoršie doliehali rekviácie poľnohospodárskych predmetov a produktov. Zvlášť výrazný dopad na život obyvateľov obce mala veľká hospodárska kríza v rokoch 1929 – 1933. Zastavil sa život v obci, vládla neskutočná bieda, emigrácia. Predovšetkým tí majetnejší občania Malého, Veľkého Čepčína, Bodorovej a okolitých obcí hľadali spôsoby a možnosti prežitia. Za krátky čas sa začal objavovať nedostatok základných životných potrieb, najmä potravín a šatstva. Obyvatelia obce si vzájomne pomáhali ako sa len dalo. Klesali oševné plochy niektorých poľnohospodárskych plodín. S poklesom pestovania plodín zákonite rástli aj ceny základných potravín.

Rozpad Rakúsko - uhorskej monarchie a vznik ČSR možno označiť za udalosť, ktorá znamenala nástup zmien vo všetkých oblastiach spoločenského života. Do nového útvaru vstúpilo československé peňažníctvo s rozdielnou váhou, stupňom rozvinutia a štruktúrou. Peňažníctvo na Slovensku už vo svojich začiatkoch sa vo zvýšenej miere orientovalo na organizačnú formu účastinných spoločností, čo súviselo najmä s liberálnejším hospodárskym zákonodarstvom. Celá peňažná sústava na Slovensku pozostávala pri vzniku ČSR z dvoch článkov, jednak z malých bánk a jednak z vidieckych úverových družstiev.

Vo vzťahu k slovenskému bankovníctvu možno situáciu charakterizovať tak, že česká vládnuca reprezentácia nechcela pripustiť slovenské banky, aby sa angažovali na industrializačnom procese a tým sa kapitálovo upevnili.

Nedostatok dostupných úverov pocítovali po skončení prvej svetovej vojny okrem veľkých majiteľov pôdy, aj remeselníci a roľníci v Malom Čepčíne a v okolitých obciach. Využili platný zákon, ktorý im umožňoval založiť družstvo s ručením obmedzeným a záväzkami, ktoré upravovali právny režim ľudového peňažníctva. Úverové družstvá boli zamerané na malých podnikateľov, poľnohospodárstvo, obchod, remeslo, slobodné povolania a pod. A tak došlo v Malom Čepčíne k založeniu Úverového družstva s ručením obmedzeným pre Bodorovú a okolie asi okolo roku 1926. Zakladateľmi boli všetci významní predstavitelia obce Malý Čepčín – Michalík, Bada, Loysch, Páleš, Tichý, Letrich, Bibza, obce Bodorová – Plintovič, Chorváth, Maršala, Čierny, Modrovič, Boďa, obce Veľký Čepčín - Vladár.

Peniaze strácali na hodnote a preto roľník Michal Michalík postavil veľký dom na Hrboch pri železničnej stanici, viacúčelovú budovu, kde boli ubytovacie kapacity, hostinec, kolkáreň a herňa. Tento objekt má zaujímavú minulosť, s dosahom na celý Horný Turiec a predovšetkým na kúpele Štubnianske Teplice. Bol pre obec mimoriadne dôležitý a taktiež využívaný / škola, kde vyučoval učiteľ Bada, hostinec, kolkáreň, neskôr úradnícke priestory „Úverového družstva“, v dlhodobom prenájme tam bývali v rôznych rokoch rodiny Štanclová, Kuková, od roku 1938 rodina Ciklamini, prvo a treťotriedka základnej školy tam bola do roku 1956, v roku 1958 bola presťahovaná pošta z domu Páleša, opätovne krčma, atď., atď. neskorší vývoj až do dnešných čias.

Obdobie II. svetovej vojny, obdobie Slovenského štátu, v čase Hitlerovskej okupácie Slovenska, bolo pre obyvateľstvo obce obdobím relatívnej spokojnosti a kludu, ale vo vnútri obdobie strachu o budúcnosť, ktoré vyústilo do Slovenského národného povstania v roku 1944.

Toto obdobie je možné charakterizovať ako obdobie ľudí, ktorých determinuje charakter.

Do života obce Malý Čepčín zasiahla veľmi výrazne a z pohľadu jej budúceho vývoja, rozvoja a života významná udalosť z obdobia tzv. Slovenského štátu. Táto udalosť zásadne zmenila demografickú krivku jej obyvateľov, s presahom do dnešných dní.

O akú udalosť išlo? Cez obec Malý Čepčín prechádzala hlavná cesta, spájajúca Martin so Štubnianskymi Teplicami / kde bolo veliteľstvo Žandárstva na Slovensku /, Banskou Bystricou, Kremnicou a Zvolenom. V mesiaci apríl 1941 touto cestou práve prechádzal vtedajší minister vnútra Slovenského štátu Alexander Mach a jeho auto muselo zastaviť na železničnom prechode. Situáciu popísal očitý svedok, obchodník s miešaným tovarom v rokoch 1935 – 1950 Ján Ciklamini, približne takto :

...“ stál som pred svojim obchodom a videl, ako pred spustenými závorami, zastala čierna limuzína. Auto ihneď obstali miestne cigánske dievčatá a ponúkali svoje sexuálne služby za 50 korún, neskôr množstvo žobrajúcich a škaredo nadávajúcich cigánčiat, ktoré hádzali na limuzínu kamene. Neprešiel ani mesiac, keď mi o polnoci klepali na okno, vedúci cigánskej osady / žilo tam cca 100 – 120 cigánov/ Juraj, Ľudovít a Jozef Cickovci, že ich informoval notár Ľudovít Holička, že sa musia ihneď odsťahovať z obce a prosili ma, aby som práve ja od nich odkúpil všetky nehnuteľnosti. Tak sa aj stalo a ešte v tú noc, 26.mája 1941 bola u notára Holičku / svedkovia Ľudovít Holička, Gustáv Čierny / podpísaná kúpno-predajná zmluva ...“ . V obci Malý

Čepčín vtedy žilo navyše cca 100 – 130 obyvateľov / pri potoku /. Slovenský štát vtedy práve nariadil vyhláškou ministerstva vnútra upraviť "niektoré pomery Cigánov". V reči Rómov sa začal "porajamos" (požieranie), jav považovaný niektorými historikmi za utajený rómsky holokaust. Ministerstvo vnútra Slovenského štátu nariaďovalo Cigáňom, žijúcim pri cestách, odstrániť svoje príbytky a presťahovať sa na určené miesto, najmenej dva kilometre od komunikácie. Nesmeli byť na očiach.

Nasledovala ďalšia ministerská vyhláška z 20. apríla 1941, ktorá rušila kočovnícke listy (zavedené v Československu v roku 1927) a nariadila Rómom zdržiavať sa v domovských obciach, alebo tam, kde sa často vracali – v zimoviskách. Opustiť ich mohli iba s povolením veliteľa žandárskej stanice. Ak to boli aspoň tri rodiny, správa obce im schválila vajdu, ktorý podliehal miestnemu starostovi. Svoj majetok – vozy a kone – museli rozpredať, ak to neurobili, úrady im ho zhabali a odpredali v dražbe.

V rozpore s dodnes prevládajúcou mienkou však väčšina slovenských Cigánov žila už pred prijatím týchto opatrení dlhé desaťročia usadlým spôsobom a takým spôsobom žilo aj cca 100 cigánskych obyvateľov obce Malý Čepčín, patriacich k rodinám Juraja, Jozefa, Ľudovíta Cicku, Zuzany Cickovej, rodinám Facunu. Tieto rodiny žili v obci veľa desaťročí, „staviteľ“ Cicko postavil len v obci, v Diakovej, na Pažitíach a na Hrboch niekoľko domov, v širokom okolí známa, priamo pri ceste, bola Facunova kováčska „šmykňa“. Cigánska osada mala len dva murované domy a 22 chatľáč. Ich rodiny boli príkazom Slovenského štátu ihneď odsťahované na rozhranie troch chotárov obcí Malý Čepčín, Veľký Čepčín, Ivančiná (Rajčuľa) a obcí Bodorová, Turčiansky Michal, Mošovce.

Ich ďalší osud vo vzťahu k obci nie je známy.

Tieto udalosti na desaťročia navždy poznačili budúci vývoj a rozvoj obce Malý Čepčín.

Povojujové obdobie 1945 - 1948

Vojny prinášajú pre obyvateľstvo veľké utrpenie, bolesť a zúfalstvo ľudí. A predovšetkým aj straty najbližších. Ale taktiež preverujú charaktery každého jednotlivca. A tak to bolo aj v živote občanov obce v rokoch 1938 – 1945, ako aj v zložitom období po 1945 a 1948 roku.

Obdobie 1948 – 1968 - 1970

Veľmi ťažké obdobie, ale aj perspektívne obdobie pre obyvateľstvo obce Malý Čepčín. Prežili rýchle, osudové, kruté životné zmeny, ktoré postihli mnohé rodiny. Povojujové usporiadanie sveta ignorovalo osudy jednotlivca a jeho rodinu. Bolo ťažké a skôr nepredvídateľné orientovať sa v budúcom vývoji spoločnosti. S odstupom času, vtedy ešte nikto nevedel, že o ich osude už bolo dávno rozhodnuté na stretnutí vládcov sveta, v Jaltě roku 1942. Nasledovala násilná kolektizácia, zoštátnenie všetkých podnikov, bipolárne rozdelený svet na dlhé desaťročia.

Po druhej svetovej vojne bol prvým starostom Michal Michalík, po ňom p. Ondruš.

Už vtedy sa začalo hovoriť o tom, že by sa mali spojiť tieto tri dediny, aby boli menšie výdavky na jeden obecný úrad. Skončilo sa to hádkami, z ktorej dediny má byť starosta. Obyvatelia Malého Čepčína chceli, aby, ako z najväčšej obce, bol starosta z Malého Čepčína, obyvatelia Bodorovej chceli, aby bol z Bodorovej, lebo tam bývali bohatí roľníci a v Keviciach bola len stará grófka, jej podriadení a penzisti. Nakoniec to skončilo na jednej zábave v tej budove pri ceste (tzv. ZÁLA), .. keď jeden občan z Bodorovej vystúpil, že starosta má byť z Bodorovej, že oni sa majú ako Švajčiari. Bola z toho bitka a potom stačilo zavolať Švajčiari a boli z toho menšie bitky. Taktiež sa v tejto Zále hrali divadlá a nie hocikaké, čím obohacovali kultúrnu vzdelanosť a historické povedomie našich otcov.

V Malom Čepčíne vzniká medzi prvými v okrese Martin v roku 1949 poľnohospodárske roľnícke družstvo. Prvá detská škôlka v obci v roku v 1953.

Veľmi tvrdé perzekúcie a sudy zo strany nového štátneho režimu, obmedzenia v oblasti vzdelávania, ktoré dodnes zachovali otvorené rany v srdciach rodinných potomkov.

Na druhej strane rozvoj školstva, maximálna podpora sociálne slabých vrstiev obyvateľstva, plná pracovná zamestnanosť (každý musel pracovať), spoločnosť nepoznala slovo bezdomovec, podpora svojpomocnej výstavby rodinných domov s dotáciou štátu. Všetci obyvatelia obce boli zamestnaní, spoločnosť nepoznala pojem nezamestnanosť, pracovali v roľníckom družstve, fabrikách v Martine, Diviakoch, na železnici, stavbe a výstavbe tunelov a opravách železničných tratí. Pri opravách tunelov pracovalo viacero obyvateľov obce, v roku 1957 zomrel pri výbuchu v tuneli obyvateľ obce Jozef Lórinč. V 50 – tých rokoch 20. storočia nastal veľký rozvoj výstavby rodinných domov v obci. Aj keď v skromných pomeroch, obyvatelia si navzájom po práci pomáhali a dokázali si pre rodiny svojpomocne postaviť vlastné domy. Charakter obce sa tak zásadne zmenil, pribudlo viac ako 25 nových rodinných domov.

V roku 1966 sa opätovne otvára MŠ materská škola, v roku 1970 bola vystavaná prvá družstevná bytovka v obci, v roku 1978 výstavba 4 – bytoviek. V druhej polovici 70 – tých rokov nastáva zvrät, pozastavuje sa výstavba rodinných domov.

K 1. decembru 1970 bolo v Malom Čepčíne 79 popisných čísel domov, v ktorých býva 103 rodín. Z toho 17 rodín obýva byt štvorizbový, 35 rodín byt trojizbový, 41 rodín byt dvojizbový a 10 rodín obýva jednoizbový byt. Najstaršie domy, ktoré stáli v obci boli z roku 1869. Boli to domy z kameňa a boli obývané. Dom číslo 20 obývala vdova Mária Chorváthová, číslo 34, slúžil ako budova MNV (Miestny národný výbor) a dom číslo 2 a 3 obývala rodina Michala Michalíka. Od roku 1920 do roku 1960 bolo postavených v obci ešte 19 drevených domov. Ostatné domy boli postavené do roku 1960 z tehál a kvadár. V rokoch 1970 – 1972 bolo

postavených 6 nových domov, majitelia sa nasťahovali: Jozef Ďanovský, Pavol Ďanovský a František Štefanov – z Veľkého Čepčína a Ján Marek – murár, Štefan Džúr a Pavol Bartoš – naši občania. Všetky tieto nové domy stoja od železničnej stanice severozápadným smerom. V obci vznikli dve nové ulice, ktoré sa mohli ďalej rozrastať.

V roku 1972, v rámci svojpomocnej výstavby občanmi obce začala výstavba obchodnej jednotky a krčmy, v roku 1973 – prestavba Požiarnej zbrojnice, v roku 1975 výstavba budovy telovýchovnej futbalovej jednoty, v roku 1984 výstavba dlhé desaťročia túžobne očakávaného kultúrneho domu - všetko v rámci výstavby v akcii „Z“ (štát plus zadarmo svojou prácou občania obce).

Toto všetko sú pomníky, potvrdzujúce aktívny prístup a vzťah obyvateľov k svojej obci.

Pre zaujímavosť si treba retro pripomenúť aj názvy chotárov obce tak, ako ich určili naši prastarí otcovia. Smerom na Ivančinu sú to: Dvoriská, Vinice, Chreniská, Jamy, Pod chotárom, Pod hruškou (iste tam niekedy stála, teraz tam už žiadna hruška nie je), Na prednom kruhu, Nohavice a Hájiky. Smerom na Dvorec je Bandovské a Predné kruhy. Ku Veľkému Čepčínu sa ťahajú Záhumnia, Homôľka, Do cesty a U duba. Medzi Čepčínom a Diviakmi ležia Dlhé nivy, U studničky, Zibolensko, Od diviackeho. K Bodorovskému chotáru sa ťahajú Široké prielohy a Hájik. Najzaujímavejšia je Homôľka, o ktorú sa v roku 1932 zaujímalo archeologické oddelenie Slovenského národného múzea v Martine ako o hrob bojovníka pochovaného s koňom, ktorú podľa zápisov v školskej kronike roku 1872 prekopal istý Groó v Malom Čepčíne a nájdené boli mnohé vzácne predmety veľkej historickej hodnoty.

Samotná dedina Malý Čepčín bola v minulosti rozdelená na viacero častí: Dedina, Hrby, Pažite, Diaková, Vrzula (boli vraj tam kedysi staré domce, ktoré aj pri najmenšom náraze vetra vŕzgali). Dnes sa už tieto pomenovania takmer nepoužívajú, respektíve stále menej, okrem Hrbov – okolie železničnej stanice, Diakovej – časť dediny, smerom na obec Jazernica po hlavnej ceste, ktoré sú stále používané staršími, ale v malej miere aj mladšími občanmi.

Školská výchova – vzdelávanie mladých generácií obce

O začiatkoch školy v obci prinášajú archívne dokumenty zaujímavé správy. V roku 1860 sa po prvýkrát v obci začína vyučovanie, kde vyučoval prvý učiteľ Batis, chudobný zeman, povoláním poctivý obuvník, ktorý vyučoval deti Čepčáňanov a niektorých zemanov. V roku 1874 začala v obci stavba jednotriednej budovy školy. Prvá škola bola dostavaná v roku 1875 za 2000 – 2500 zlatých a bola taká, že v tom čase vraj ťažko bolo nájsť v okolí krajšej a lepšej. Na jej výstavbu finančne prispel Gustáv Čepčiansky.

Prvým učiteľom v tejto škole bol diplomovaný učiteľ Gustav Rosinský, ktorý 3 roky vyučoval dietky troch obcí patriacich k maločepčianskej obecnej škole - Malý Čepčín, Kevice a Bodorová. Potom sa učitelia často menili. Roku 1882 začína účinkovať v obci učiteľ Jozef Rástocký, ktorý tu pôsobil 36 rokov. Za jeho pôsobenia, sa v roku 1884 obecná maločepčianska škola stáva štátnou ľudovou školou. Do školy v roku 1883 chodilo 20 žiakov vo veku od 6 do 12 rokov a do tzv. opakovacej školy pre žiakov od 12 do 15 rokov chodili štyria žiaci. Dve deti poslali do služby a to Annu Blahurinskú do Banskej Bystrice a Máriu Chastovú do Kremnice. V roku 1888 chodilo do školy 20 žiakov vo veku od 6 do 12 rokov.

Z histórie sa dozvedáme, že o budovu školy sa len veľmi málo starali, pretože už v roku 1897 sa školský inšpektor Ladislav Velič sťažoval na zlý stav školy. Perlička: v roku 1900 na čepčiansku školu obec prispela 56 korunami a 77 haliermi.

Roku 1922 bol za učiteľa ustanovený Jozef Bada z Malého Čepčína, ktorý sa vrátil zo zajatia. Ten v škole učil 30 rokov, až do roku 1952, kedy odchádza do dôchodku. Za jeho pôsobenia sa stáva škola dvojtriednou a pri ňom, ako riaditeľovi sa vystriedalo veľa učiteľov. Z rozprávania Dušana Červeňa (nar. 1929), rodáka z obce vyplýva, že 5 tried ľudovej školy vychodil v Malom Čepčíne od 1.1.1935. Učiteľku mali z Čiech, menovala sa Anežka Štolcová a bola z Písku, bola tu aj s mužom, penzistom. Meštiansku školu chodil do Mošoviec aj s deťmi z Bodorovej a Kevíc. Chodili sme pešky.

Po odchode učiteľa Jozefa Badu sa riaditelia niekoľkokrát vymenili. Zaujímavé je ešte porovnanie počtu žiakov. Za pôsobenia učiteľa Rosinského ich bolo v jednej triede 54, za pôsobenia učiteľa Badu v dvojtriedke 59 – 61 žiakov, za pôsobenia učiteľa Jozefa Vladára z Veľkého Čepčína bolo v roku 1956 v dvojtriedke 33 žiakov a roku 1971 bolo v Základnej deväťročnej škole s dvoma triedami 48 žiakov. Riaditeľkou školy bola v tomto období Antónia Krabáčová z Bodorovej a v rokoch 1970 – 1971 učiteľka Oľga Husová z Jazernice. Od 1. septembra 1971 ju vystriedala Elena Ličková z Mošoviec. Školské priestory riadila a upratovala od roku 1955 do odchodu do dôchodku školníčka Anna Hanková. V priebehu rokov bola školská budova viackrát opravovaná. Ostatnýkrát bola budova školy prerábaná v školskom roku 1956 – 57. Bol zavedený vodovod a do tried boli urobené parkety. Prestavba bola ukončená až v školskom roku 1961 – 62. Náklady na prestavbu školy vtedy boli cca 170 tisíc korún.

Od 1. septembra 1971 boli piataci odčlenení na Základnú deväťročnú školu v Mošovciach.

B.7.2 KULTÚRNE A HISTORICKÉ HODNOTY ÚZEMIA

** zdroj: Krajský pamiatkový úrad, pracovisko Martin*

Obec Malý Čepčín sa prvýkrát spomína v roku 1254 od názvom *Kus Moys, Kysmayus*. Nachádza sa na juhu Turčianskej kotliny po oboch stranách potoka Žarnovica. Rozlohou chotára ide o menšiu obec.

B.7.2.1 Stavebné a kultúrne pamiatky

Na území obce sa nenachádza vyhlásená pamiatková zóna ani rezervácia.

V rámci územia obce sa nenachádzajú žiadne národné kultúrne pamiatky evidované v Ústrednom zozname pamiatkového fondu SR.

B.7.2.2 Archeologické náleziská

V katastri obce Malý Čepčín sa nachádza niekoľko evidovaných archeologických nálezísk a potenciálnych archeologických nálezísk, ktoré možno rozdeliť do dvoch skupín:

1) Z dostupnej Centrálnej evidencie archeologických nálezísk Slovenskej republiky, tzv. CEANS:

- a) MALÝ ČEPČÍN, poloha „*Homoľka*“ – 9. storočie, mohylový hrob, obr. 10 a 15 (bod č. 29).
- b) MALÝ ČEPČÍN, poloha „*Záhradiská*“ – datovanie: neurčené, druh lokality: neurčené, obr. 8 a 15 (bod č. 1744 – podľa archeologickej lokalizácie pre neznáme miesto nálezu bod umiestnený orientačne do centra obce).
- c) MALÝ ČEPČÍN, poloha „*Diaková, štrkovisko*“ – staršia doba železná, doba rímska, druh lokality: neurčené, obr. 13 a 15 (bod č. 28).

2) Z dostupnej odbornej literatúry a na základe historických prameňov a terénnych názvov môžeme vyčleniť nasledujúce archeologické, resp. potenciálne archeologické náleziská:

- a) MALÝ ČEPČÍN, poloha „*centrum obce*“ – 2. polovica 19. storočia, kúria Gustáva Csepicsányiho (a záhrada), obr. 8 a 15 (bod č. 1751)
- b) MALÝ ČEPČÍN, poloha „*centrum obce*“ – 2. polovica 19. storočia, kúria Gustáva Csepicsányiho (a záhrada), obr. 8 a 15 (polygón č. 1750)
- c) MALÝ ČEPČÍN, poloha „*centrum obce, pri ľavom brehu potoka Žarnovica*“ – 1. polovica 16. storočia a 2. polovica 19. storočia, kúria Františka a Mórica Csepicsányiovcov (a záhrada), obr. 8 a 15 (bod č. 1753)
- d) MALÝ ČEPČÍN, poloha „*južná časť intravilánu obce, pri potoku Žarnovica*“ – novovek, zaniknutý vodný mlyn, obr. 1, 9 a 15 (bod č. 1747)
- e) MALÝ ČEPČÍN, poloha „*južná časť intravilánu obce*“ – 2. polovica 18. storočia – 1. polovica 19. storočia, kúria Alberta Csepicsányiho (a záhrada), obr. 9 a 15 (bod č. 1752)
- f) MALÝ ČEPČÍN, poloha „*Hájik*“ – 19. storočie, zaniknutý vodný mlyn, obr. 2, 11 a 15 (bod č. 1748)
- g) MALÝ ČEPČÍN, poloha „*Diaková*“ – novovek, majer a kúria rodiny Čepčianských a Hlavatých, obr. 13 a 15 (bod č. 1749 – podľa archeologickej lokalizácie pre neznáme miesto nálezu bod umiestnený orientačne do centra obce – miestnej časti)
- h) MALÝ ČEPČÍN, poloha „*Veľký prieloh, na potoku Žarnovica*“ – novovek, zaniknutý vodný mlyn Ivančiná, obr. 1, 3, 6, 7, 14 a 15 (polygón č. 1745)
- i) MALÝ ČEPČÍN, poloha „*Veľký prieloh, na potoku Žarnovica*“ – 2. polovica 19. storočia, zaniknutý vodný mlyn, obr. 7, 14 a 15 (bod č. 1746)

Ako plochy s predpokladaným značným výskytom archeologických nálezov a nálezísk treba považovať aj historickú časť chotára obce Malý Čepčín a jej miestnej časti Hrby, ktoré sú rekonštruované na základe I. (1763 – 1787), II. (1806 – 1869), III vojenského mapovania (1869 – 1887), obr. 1, 2, 5, 8, 9, 12 a 15.

V historickom jadrách obce (fialové polygóny na obr. 8, 9, 12 a 15) je predpoklad archeologických nálezov aj v interiéroch jestvujúcich domov. Vzhľadom na to je potrebné požiadať o vyjadrenie aj v prípade rekonštrukcií jestvujúcich domov pokiaľ sa predpokladá zásah do terénu (znižovanie podláh, budovanie suterénov, nové inžinierske siete, drenáže...) aj v prípade, že ide o práce, ktoré je možné realizovať ako drobné stavebné úpravy.

Obr. 1 Historické územie obce Malý Čepčín a vyznačenie archeologického potenciálu (červené polygóny), dva zaniknuté vodné mlyny, zakreslené na I. vojenskom mapovaní (1769)

Obr. 2 Historické územie obce Malý Čepčín a jej miestnej časti Hrbí (červená šípka) a vyznačenie archeologického potenciálu (červený polygón), zaniknutý vodný mlyn, zakreslené na II. vojenskom mapovaní (1819 – 1869)

Obr. 3 Zaniknutý vodný mlyn Ivančina (červený polygón) zakreslený na II. vojenskom mapovaní (1869 – 1887)

Obr. 4 Historické územie obce Malý Čepčín a jej miestnej časti Hrby, zakreslené na III. vojenskom mapovaní (1869 – 1887) v mierke 1:25000

Obr. 5 Historické územie Malého Čepčína a jeho miestnej časti Hrby, zakreslené na III. vojenskom mapovaní (1869 – 1887) v mierke 1:75000

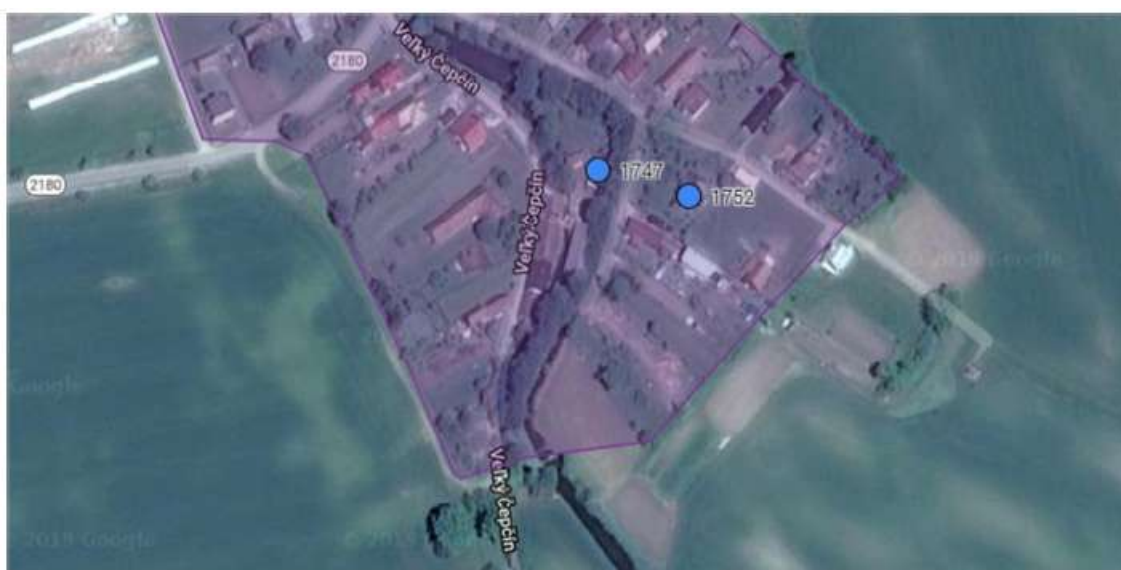
Obr. 6 Zaniknutý vodný mlyn Ivančiná (červený polygón), zakreslený na III. vojenskom mapovaní (1869 – 1887) v mierke 1:25000

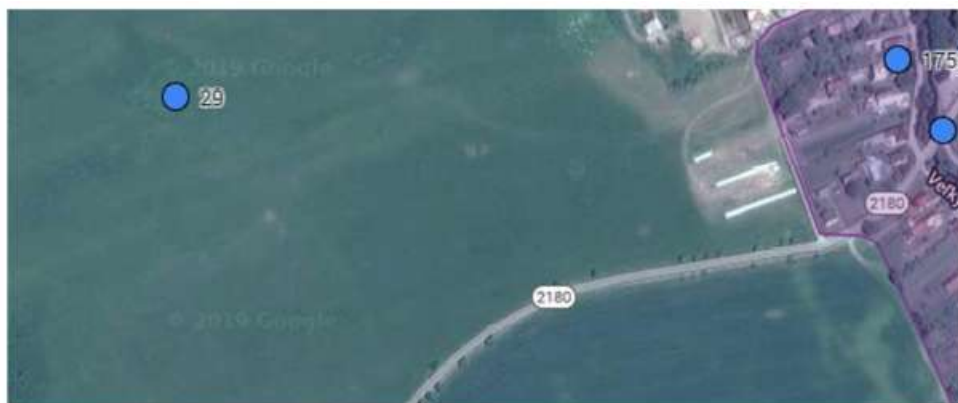
Obr. 7 Dva zaniknuté vodné mlyny, jeden z nich Ivančina (červené polygóny), zakreslené na III. vojenskom mapovaní (1869 – 1887) v mierke 1:75000

Obr. 8 Vyznačenie historického územia Malého Čepčína (fialový polygón) a archeologického náleziska a archeologického potenciálu (modré body), detail obr. z 15

Obr. 9 Vyznačenie historického územia Malého Čepčína (fialový polygón) a archeologického potenciálu (modré body), detail obr. z 15

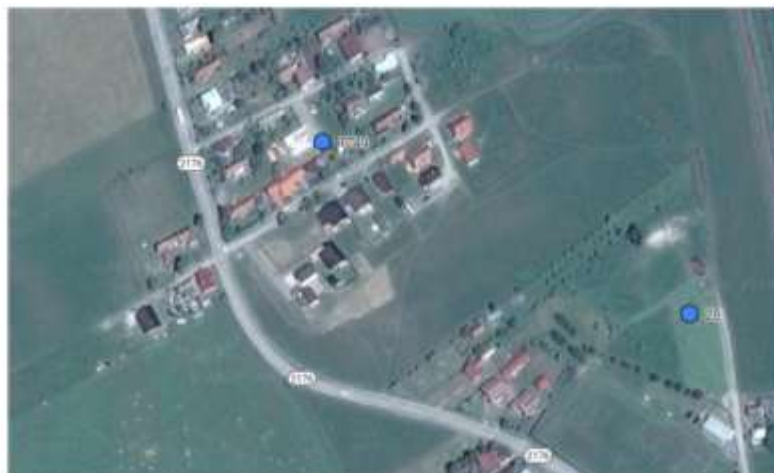
Obr. 10 Vyznačenie archeologického náleziska (modrý bod 29), detail obr. z 15

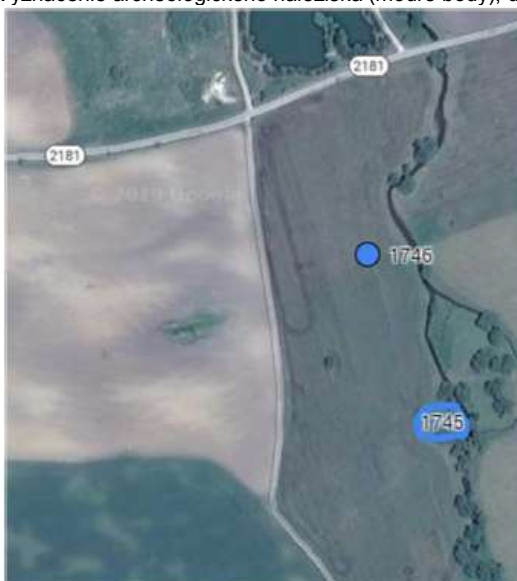
Obr. 11 Vyznačenie archeologického potenciálu (modrý bod), detail obr. z 15

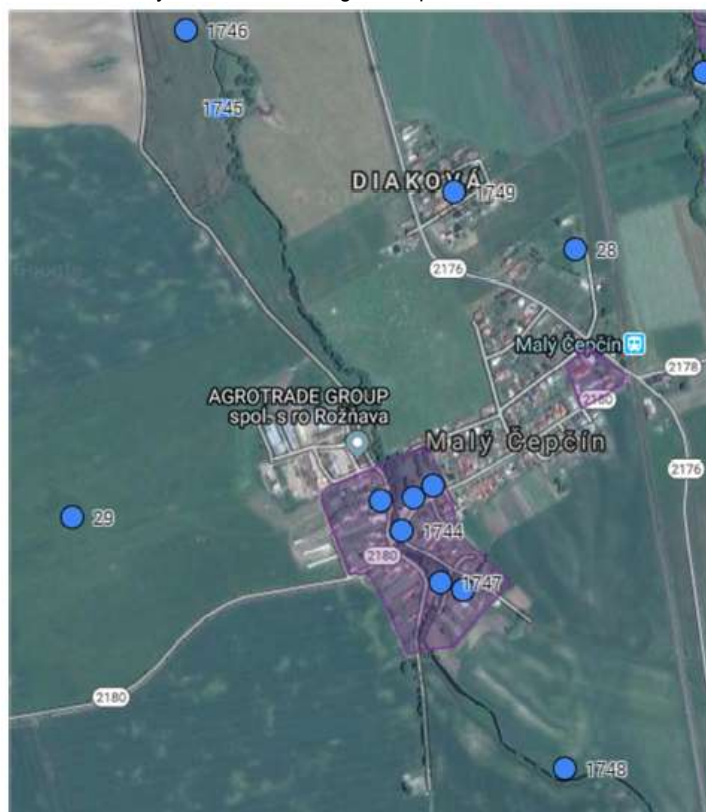
Obr. 12 Vyznačenie historického územia miestnej časti Malého Čepčína Hrby (fialový polygón), detail z obr. 15

Obr. 13. Vyznačenie archeologického náleziska (modré body), detail obr. z 15

Obr. 14. Vyznačenie archeologického potenciálu, detail z obr. 15

Obr. 15. Vyznačenie historického územia obce Malý Čepčín a jej miestnej časti Hrby (fialové polygóny) na súčasnej ortofotomape (www.google.sk/maps) a všetkých známych archeologických nálezísk a archeologického potenciálu (modré body a polygón) na celom území obce Malý Čepčín

Uvedené archeologické náleziská a územia s archeologickým potenciálom nie sú evidované ako národné kultúrne pamiatky. Avšak v budúcnosti, pod vplyvom nových poznatkov, môže dôjsť k vyhláseniu niektorého archeologického náleziska za národnú kultúrnu pamiatku. Národné kultúrne pamiatky podliehajú osobitnej ochrane podľa pamiatkového zákona a preto nie je možné ich územie využívať na akékoľvek stavebné zámery.

Na základe vyššie uvedeného možno konštatovať, že obec Malý Čepčín má bohatý archeologický potenciál a vzhľadom k tomu, že v jej katastri sa doteraz nerealizoval systematický archeologický prieskum je veľký predpoklad, že sa tu nachádzajú doteraz neevidované a nám neznáme archeologické náleziská, ktoré môžu byť narušené akoukoľvek stavebnou činnosťou.

V ÚPN-O je potrebné rešpektovať:

- je nevyhnutné, aby v územných a stavebných konaniach akejkoľvek stavby, pri ktorej sa predpokladá zásah do terénu (zakladanie stavieb všetkého druhu, líniové podzemné vedenia, komunikácie, hrubé terénne úpravy, rekultivácie, ap.) bol oslovený Krajský pamiatkový úrad Žilina, ktorého záväzné stanovisko bude podkladom pre vydanie územného rozhodnutia a stavebného povolenia
- v opodstatnených prípadoch - predovšetkým na vyznačenom území archeologického potenciálu KPÚ stanoví požiadavku na zabezpečenie archeologického výskumu
- podľa §30 ods.1 pamiatkového zákona každý subjekt je povinný správať sa tak, aby svojím konaním neohrozil základnú ochranu neodkrytých archeologických nálezísk a nespôsobil nepriaznivé zmeny ich stavu.
- podľa §40 ods.2 a 3 zákona č. 49/2002 Z. z. - pamiatkový zákon a § č.127 zákona č.50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov v prípade zistenia, resp. narušenia archeologických nálezov počas doby stavby musí nálezca alebo osoba zodpovedná za vykonávanie prác ihneď ohlásiť nález KPÚ; do doby obhliadky KPÚ je nálezca povinný vykonať všetky nevyhnutné opatrenia na záchran nález, najmä ho zabezpečiť proti poškodeniu, znehodnoteniu, zničeniu a odcudzeniu pokiaľ o ňom nerozhodne stavebný úrad po dohode s KPÚ; archeologický nález môže vyzdvihnúť a premiestniť z pôvodného miesta a z nálezových súvislostí len oprávnená osoba metódami archeologického výskumu
- rešpektovať ustanovenia platného zákona o ochrane pamiatkového fondu - v súčasnosti zákon č. 49/2002 Z.z. v aktuálnom znení - hlavne §30, §40 a §41) a platného zákona o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (v súčasnosti zákon č.50/1976 Zb. v aktuálnom znení - hlavne § 127)

B.7.2.3 Pamätihodnosti

Na území obce sa nachádzajú pamätihodnosti, ktoré nie sú zapísané v Ústrednom zozname pamiatkového fondu :

- historická budova a územie mlynu v starej zástavbe
- historické zemianske kúrie - Gustáva Csepicsányiho (budova ZŠ)
- Gustáva Csepicsányiho (budova MŠ)
- Františka a Mórica Csepicsányiovcov

Obec môže viesť v súlade s § 14 zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov evidenciu pamätihodností obce.

B.7.2.4 Historická zeleň

Na území obce sa nenachádza žiadna chránená zeleň evidovaná ako národná kultúrna pamiatka. Na území obce sa nachádza niekoľko solitérov starých stromov - lipy. Popri ceste na obecný cintorín sa nachádza alej.

B.7.3 VÝZNAMNÉ OSOBNOSTI OBCE

Michal Štancel' (1921–1989), minister práce a sociálnych vecí ČSSR, poslanec Snemovny národů Federálního shromáždění

Pavel Hrivnák (1931 - 1995), podpredseda federálnej česko-slovenskej vlády, minister priemyslu SSR, neskôr predseda vlády SR

B.8 NÁVRH RIEŠENIA BÝVANIA, OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI, VÝROBY A REKREÁCIE**B.8.1 NÁVRH RIEŠENIA BÝVANIA**

Plochami pre bývanie sú v zmysle vyhl.č.55/2001 Z.z. plochy, ktoré sú určené pre obytné domy a k nim prislúchajúce nevyhnutné zariadenia, napr. garáže, stavby občianskeho vybavenia, verejné dopravné a technické vybavenie, zeleň a detské ihriská. Pre riešenie funkcie bývania sú v schválenom zadaní obsiahnuté nasledovné požiadavky :

- ✓ plochy, potrebné na bývanie navrhnuť v rozsahu, vyplývajúcom z predpokladaného počtu obyvateľov obce a vývoja obývanosti bytového fondu - uvedený rozsah obytných plôch zväčšiť o primeranú urbanistickú rezervu,
- ✓ s prihliadnutím na doterajší vývoj a všeobecné trendy uvažovať s postupným znižovaním koeficientu obývanosti, t.j. počtu obyvateľov, pripadajúcich na jeden trvale obývaný byt z 3,42 pri sčítaní v roku 2011 na 2,95 obyvateľa/1 byt v roku 2040,
- ✓ pozemky pre pokrytie potreby výstavby nových bytov riešiť najmä formou individuálnej bytovej výstavby - samostatne stojace, prípadne skupinové formy rodinných domov,
- ✓ bytovú výstavbu orientovať prednostne na využiteľné prieluky v intraviláne i mimo intravilánu, plochy s vybudovanou alebo ľahko dostupnou dopravnou a technickou infraštruktúrou a voľné plochy v kontakte so súčasnými obytnými plochami,
- ✓ návrhom jednoznačných funkčných a priestorových regulatívov a limitov vylúčiť možné kolízie pri využití územia a zabezpečiť vytváranie harmonického obytného prostredia.

Celková potreba bytov, návrh novej bytovej výstavby

Podľa základných demografických údajov a schváleného Zadania pre predpokladaný počet 640 obyvateľov obce v roku 2040 a pre dosiahnutie obývanosti 2,95 obyvateľa/1 byt **bude v roku 2040 potrebný celkový počet 217 trvale obývaných bytov**. Pri zachovaní súčasného podielu trvale neobývaných bytov (11,1%) **je potrebných v obci celkom 244 bytov, t.j. do roku 2040 potrebné postaviť v obci približne 90 nových bytov**.

Na základe predpokladu, že k cieľovému roku 2040 budú niektoré lokality len rozostavané, je v územnom pláne potrebné pripraviť obytné plochy aj s primeranou urbanistickou rezervou.

Vzhľadom na zachovanie vidieckeho charakteru obce, terénnym danostiam a charakteru urbanistickej štruktúry navrhujeme nízkopodlažnú zástavbu rodinnými, resp. bytovými domami. Z hľadiska pôsobenia sídla v rámci krajiny je potrebné zachovať jeho súčasný charakter a nepripustiť nevhodnú, krajine neprirodzenú štruktúru zástavby (pravouhlú, schématickú).

Rozvoj plôch pre výstavbu rodinných domov v **návrhovom** období do r.2040, vychádzajúci zo Zadania, je možné rozčleniť na:

- a) plochy v rámci z. ú. obce, vytýčenému k 1.1.1990
 - lokalita BI07 - 2 RD
 - lokalita BI08 - 4 RD
 - doplnenie stavebných prieluk v starej zástavbe - cca 4 RD

Spolu je v z. ú. možné umiestniť cca 10 nových RD. V centrálnej časti obce je predpoklad úbytku bytového fondu, vzhľadom na návrh zmiešanej funkcie - bývanie+OV.

- b) plochy mimo z. ú. obce
 - lokalita BI02, Na Hrby - 20 RD
 - lokalita BI03, Diaková - 25 RD
 - lokalita BI04, Za Chmelincom - 30 RD, predpoklad je vybudovanie dopravnej a technickej infraštruktúry
 - lokalita BI07, Široké Prielohy - 35 RD, predpoklad je vybudovanie dopravnej a technickej infraštruktúry

Na navrhovaných plochách je spolu možné umiestniť viac RD (110) ako vzhľadom na reálnu potrebu k r.2040 (90). Obec sa nachádza v bezprostrednej blízkosti okresného a kúpeľného mesta, a je reálny predpoklad, že keď budú vytvorené podmienky pre výstavbu, tak stúpne počet záujemcov o výstavbu ako aj, že niektoré lokality budú v návrhovom období len rozostavané.

B.8.2 NÁVRH RIEŠENIA OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI SO SOCIÁLNOU INFRAŠTRUKTÚROU

Vzhľadom na charakteristiku zariadení občianskej vybavenosti, môžeme ich zaradiť do nasledujúcich jednotlivých skupín:

B.8.2.1 Sociálna infraštruktúra**Školstvo a výchova**

- ✓ Základná škola s materskou školou

Základná škola s materskou školou Malý Čepčín vznikla zlúčením Základnej školy a Materskej školy 1. septembra 2005, ktorý je v súlade so zriaďovacou listinou. Má vlastnú právnu subjektivitu.

a) *Materská škola*

Nachádza sa v samostatnej budove v západnej časti obce, vo vlastníctve obce. Sídli vo viac ako 140-ročnej budove, ktorá bola zemianskou kúriou (vlastník Gustáv Csepcsányi). MŠ je dvojtriedna, s tým, že popoludní je menej detí a triedy sú spojené do jednej triedy. Prevádzka školy je celodenná. MŠ navštevuje 21 detí (na odpočinok 16) vo veku od 2 do 6 rokov a má 3 pedagogických a 1 nepedagogického zamestnanca. Strava sa prináša zo susednej budovy ZŠ. Budova sa nachádza v blízkosti potoka Teplica a je obklopená voľným trávnatým priestranstvom, ktorý tvorí dvor a záhrada, ktorá je obostretá stromami. Trávnatá plocha je dostatočne veľká a využívaná na individuálne i kolektívne hry. V súčasnosti má MŠ kapacitu 21 detí, ale požiadavky sú na vyšší počet detí.

Budova je po čiastočnej rekonštrukcii pred cca 15 rokmi, vymenené okná, dvere, podlahy v triedach (OSB dosky). Budova je plynofikovaná.

Stavebnotechnický stav objektu nie je vyhovujúci, budova si vyžaduje celkovú rekonštrukciu.. *Pozemok je plošne vyhovujúci aj pre zvýšenie kapacity škôlky.*

V návrhovom období je potrebné:

- *objekt kapacitne nepostačuje na predpokladaný nárast obyvateľstva, je potrebné uvažovať o prístavbe objektu, resp. dostavbe al. nadstavbe objektu*
- *zlepšiť stavebnotechnický stav vzhľadom na ekologické trendy v úspore energií - zateplenie obvodového plášťa, oprava strechy*

b) *Základná škola*

V obci sa nachádza základná škola pre 1. až 4. stupeň vzdelávania. Umiestnená je v bývalej zemianskej kúrii Gustáva Csepcsányiho. Areál je umiestnený neďaleko potoka Teplica. Kapacita školy je 73 žiakov (z toho I.trieda - 44 žiakov, II. trieda - 31). Školu navštevuje 23 detí, ktoré sa učia v dvoch triedach, po dva ročníky. Súčasťou je aj Školský klub detí a Školská jedáleň. V škole pracuje 11 zamestnancov, 6 pedagogických a 5 nepedagogických. Budovy a pozemky sú vo vlastníctve obce. V škole fungujú krúžky "Vševedko" a "Z každého rožku trošku".

ZŠ nemá telocvičňu, v areáli školy bolo vybudované v r.2019 doskočisko.

Pozemok školy je plošne vyhovujúci a umožňuje v budúcnosti doplnenie ďalších športovísk, napr. telocvičňu. Budova je plynofikovaná. Do budúcnosti je potrebné uvažovať s rekonštrukciou budovy. Stavebnotechnický stav je nevyhovujúci - na budove sú vymenené len okná. Možno konštatovať, že budova *kapacitne postačuje na predpokladaný nárast obyvateľstva*

V návrhovom období je potrebné:

- *znížiť energetickú náročnosť a zmeniť palivovú základňu, vzhľadom na ekologické trendy a úsporu energií*
- *uvažovať o výstavbe telocvične v školskom areáli (samostatný objekt alebo prístavba)*

Zdravotníctvo

V obci sa nachádza ambulancia praktického lekára pre dospelých, zo zadnej strany budovy materskej školy. Lekár ordinuje 1x v týždni, má 345 poistencov (obce: Malý Čepčín - 145, Veľký Čepčín, Borcová, Blažovce, Bodoorvá). Základnú zdravotnícku starostlivosť zabezpečujú zdravotné ambulancie v Turčianskych Tepliciach. Za vyššou zdravotnou starostlivosťou a špecializovaným zdravotníckym vyšetrením dochádzajú obyvatelia do polikliník v Turčianskych Tepliciach a Martine a do Univerzitnej nemocnice v Martine, resp. do súkromných ambulancií v meste Turčianske Teplice a Martine.

Tento stav je vyhovujúci aj na návrhové obdobie.

Sociálna starostlivosť

Obec v súčasnosti poskytuje obedy dôchodcom (obec čiastočne na obed finančne prispieva) zo školskej jedálne. Obyvatelia obce, ktorí sú starší a prejavia záujem o starostlivosť v sociálnom zariadení, majú v súčasnosti možnosť umiestnenia v sociálnych zariadeniach v meste Turčianske Teplice, ktoré disponujú dostatočnými kapacitami..

Vzhľadom na postupné starnutie obyvateľstva je potrebné uvažovať o forme sociálnej pomoci pre starších spoluobčanov v spolupráci so susednými obcami (napr. denný stacionár, dom opatrovateľskej služby, ap.).

V návrhovom období je potrebné:

- *uvažovať o forme sociálnej pomoci pre starších spoluobčanov (dom sociálnych služieb, denný stacionár, ap.) - napr. v budove v majetku obce*

B.8.2.2 Obchod a službyMaloobchod

V centre obce sa nachádza predajňa rozličného tovaru COOP Jednota, v ktorej sú zamestnaní 2 zamestnanci. Vzhľadom na predpokladaný nárast obyvateľstva navrhujeme:

- *primerane doplniť maloobchodnú sieť v rámci existujúceho ako aj navrhovaného obytného územia*

Stravovanie a ubytovanie

V obci sa nachádzajú pohostinské zariadenia, kapacitne postačujú na potreby obce:

- ✓ Pod Gaštanom - 28 stoličiek, 1 zamestnanec
- ✓ Ponorka - 35 stoličiek, 1 zamestnanec

Nenachádza sa tu žiadne ubytovacie zariadenie. V území sa nachádza objekt, ktorý v minulosti slúžil ako mlyn, ktorý chátra a je umiestnený v atraktívnom území.

V návrhovom období je potrebné:

- *uvažovať o využití celého územia, v ktorom sa nachádza pôvodný objekt mlynu, ako územia pre služby (napr. múzeum, možnosť ubytovania - apartmány, relax a oddych, ap.) súvisiace s CR*

Pošta

V budove kultúrneho domu, na prízemí má sídlo prevádzka Slovenskej pošty, ktorá zamestnáva 2 zamestnancov.

Priestor kapacitne vyhovuje aj na návrhové obdobie.

Trhové miesto, trhovisko

V obci sa nachádza miesto na príležitostný predaj, ktorý prebieha len pred obecným úradom. *Tento stav sa javí ako vyhovujúci aj pre návrhové obdobie.*

Výrobné a nevýrobné služby

V obci nie je dostatok služieb a tým aj málo pracovných príležitostí pre obyvateľov obce. V obci sídli viacero fyzických a právnických osôb, ktoré však nemajú zásadný vplyv na zamestnanosť v službách v obci. Pre služby nie sú v súčasnosti určené kritériá, resp. odporúčané ukazovatele, ich fungovanie určuje dopyt na trhu, aj druhová štruktúra sa v súčasnosti mení.

Navrhujeme:

- *podporiť postupnú transformáciu časti hospodárskeho dvora, v blízkosti obytného územia, na areál nezávadných výrobných a nevýrobných služieb*
- *doplniť ďalšie služby súvisiace s rozvojom cestovného ruchu*
- *v rámci obytného územia uvažovať o službách nevýrobného charakteru*

B.8.2.3 Ostatná vybavenosťKultúra

- ✓ Kultúrny dom

Je umiestnený na okraji novšej zástavby, v blízkosti cesty III/2716. Bol postavený v r.1983. Má viacúčelovú sálu s kapacitou cca 100 miest, ktorá slúži na akcie rôzneho druhu (zábavy, svadby, oslavy, smútočné obrady, ap.). Ďalej sa tu nachádza kuchyňa (umývačka riadu, 2 sporáky, riad pre cca 100 osôb). V budove je aj zasadačka s kapacitou cca 30 miest a pošta. Stavebno-technický stav objektu je vyhovujúci - prebehla celková rekonštrukcia objektu, vonkajších a j vnútorných priestorov (zateplenie obvodového plášťa, výmena okien, na budove je nová strecha). Budova je plynofikovaná. Z JV strany objektu sa nachádza trávnatá plocha, ktorú je možné využiť napr. na umiestnenie detského ihriska.

Priestor kapacitne vyhovuje aj na návrhové obdobie.

Navrhujeme:

- *skultúrniť príľahlý pozemok, ktorý je vo vlastníctve obce - je možné na ňom umiestniť napr. detské ihrisko, lavičku ap.*

- ✓ Knižnica

Knižnica je umiestnená v budove obecného úradu a svoje služby poskytuje jeden deň v týždni v určenom čase. Má do 1.977 knižničných zväzkov - hlavne beletrie pre dospelých a mládež. Metodicky je riadená Turčianskou knižnicou v Martine. V knižnici je k dispozícii internet a tlačiareň. V súčasnej dobe je o výpožičky záujem zo strany obyvateľov obce, preto obec neuvažuje o jej zrušení.

Tento stav je vyhovujúci aj pre návrhové obdobie.

- ✓ Kostoly, náboženské služby

Na území obce sa nenachádzajú. Obyvatelia dochádzajú za náboženskými službami do evanjelického kostola v Ivančínej, 1x týždenne mávajú veriaci evanjelického av. vyznania biblickú hodinu na obecnom úrade v malej zasadačke. Katolícki veriaci majú v požiarnej zbrojnici na poschodí vytvorenú

modlitebňu, kde v nedeľu mávajú sv. omše, počas sviatkov aj viackrát do týždňa – finančne prispievajú na elektrinu, kapacita cca 50 osôb. Najbližší katolícky kostol sa nachádza v Turčianskom Michale.

Tento stav sa javí ako vyhovujúci aj pre návrhové obdobie.

Záujmové združenia

Medzi najstaršie záujmové združenia a organizácie v obci patrí:

- Dobrovoľný hasičský zbor založený v r.1889, má 141 členov,
- občianske združenie ZPOZ Človek-človeku od r.1959-má 10 členov – speváčky podieľajú sa na kultúrnych programoch v obci a v rámci okresnej organizácie Jednoty dôchodcov Slovenska,
- voľnočasové - ženy - cvičenie 2x do týždňa (v zime) v sále obecného úradu,
- muži - stolný tenis v kultúrnom dome,
- občianske združenie mc-free.net: je záujmovým združením občanov, ktorí sa zaujímajú o informačné technológie a dátovú komunikáciu; členmi Občianskeho združenia sú najmä fyzické osoby, obyvatelia obce Malý Čepčín, ale aj právnické osoby ako obec Malý Čepčín, Základná škola s materskou školou v Malom Čepčíne a Telovýchovná jednota Družba Malý Čepčín; výhodou členstva v Občianskom združení je využívanie internetového pripojenia,
- HBC Malý Čepčín - od r.1997-súťažia v Turčianskej hokejbalovej extralige, dnes vykonáva činnosť, ale z Malého Čepčína nie sú hráči, akurát štatutár,
- TJ Družba - od r.1923-24, presný rok sa nevie, po určitej prestávke činnosť bola obnovená v roku 1949, TJ mala 4 družstvá - prípravku, žiakov, dorastencov a dospelých, a cca 60 členov - existuje, teraz sú družstvá prípravka a dospelých, a žiaci sa spojili s Mošovcami,
- Jednota dôchodcov Slovenska - miestna organizácia (cca 60 členov),
- Slovenský červený kríž - miestna organizácia

Významné kultúrno-spoločenské podujatia:

Oslavy prvej písomnej zmienky o obci – každých 5 rokov (naposledy 2019)

Výročie založenia DHZ – každých 5 rokov (naposledy 2019)

Fašiangová zábava, Ples TJ, Športovo-zábavný deň „Deň rodiny“, Deň matiek, Stavanie Mája, posedenie s dôchodcami, vianočné trhy so zapálením prvej adventnej sviečky, ap....

Telovýchova a šport

V obci má tradíciu organizovaný šport:

Telovýchovná jednota Družba - korene vzniku tejto organizácie siahajú do roku 1929, kedy sa zrodila myšlienka hrať futbal. O dvadsať rokov neskôr, čiže v roku 1949 už hrali hráči futbal súťažne. TJ Družba má 4 družstvá – prípravku, žiakov, dorastencov a dospelých. Tri družstvá hrajú v skupine B - druhá trieda, družstvo dospelých hrá v skupine I. triedy. Organizácia má 46 členov.

HBC (Hokejbalový klub) Malý Čepčín – vznikol v lete 1997. Dovtedy takmer na každej ulici obce sa naháňali za loptičkou a hrali, ľudovo povedané, hokej. V 90 - tých rokoch, sa každú jeseň a zimu odohrávali „derby zápasy“ medzi Malým Čepčínom a Bodorovou na ich ihrisku. V roku 1996/1997 odohrali 40 zápasov. V septembri 1997 hráči odohrali prvý súťažný zápas vtedajšej II. martinskej hokejbalovej ligy. Vystupovali pod názvom HBC Malý Čepčín, čo tvorilo spoločné družstvo z Malého Čepčína a Bodorovej.

V obci je k dispozícii :

- futbalové ihrisko so sociálnym objektom, v ktorom sa nachádza: zasadačka, 3 miestnosti sprchy (zrekonštruované v roku 2019), 3 šatne pre hráčov, 2 toalety (zrekonštruované v roku 2018), kuchynka, 2 sklady, kancelária
- hasičská dráha - v lokalite Pánska záhrada za hasičskou zbrojnicou, mladí hasiči tu cvičia a usporadúvajú súťaže hasičskej ligy
- detské ihrisko
- plocha zelene za hasičskou zbrojnicou, ktorá by po dotvorení mohla slúžiť ako oddychová plocha

Navrhujeme:

- *doplniť športový areál o ďalšie športoviská pre loptové hry, príp. polyfunkčné ihrisko, detské ihrisko, tenisový kurt ap.*
- *dobudovať novú športovú a oddychovú plochu medzi železnicou a športovým areálom*
- *v novonavrhovaných obytných územiach rešpektovať plochy navrhovanej verejnej zelene - lokalita Za Chmelincom, Široké prielohy - situovať v nej ihriská pre hry detí a mládeže rôznych vekových kategórií s príslušnou technickou vybavenosťou a oddychové zóny*

Správa a riadenie

Zo zariadení verejnej správy v obci sú :

- ✓ *Obecný úrad*, umiestnený v novšej zástavbe na južnom okraji obce. Obec zamestnáva starostu, matrikárku a účtovníčku a kontrolórku. V budove sa nachádza - kancelária starostu, matrikárky, knižnica, malá

zasadačka a spoločenská sála s kapacitou 60 stoličiek - slúži na akcie menšieho rozsahu (členské schôdze spoločenských organizácií) a aj ako sobášna miestnosť. *Priestory obecného úradu sú plošne vyhovujúce aj pre návrhové obdobie, objekt je vo vyhovujúcom stavebnotechnickom stave - zateplený obvodový plášť, vymenené okná. Objekt je plynofikovaný.*

- ✓ *Zariadenie požiarnej ochrany - hasičská zbrojnica - je umiestnená v samostatnom objekte pri potoku Teplica, v starej časti obce. V r.2018 bola kompletne zrekonštruovaná. Budova je vykurovaná pevným palivom. Vo veži je umiestnený zvon. Je na nej umiestnená aj požiarňa siréna. Za zbrojnicou v tzv. Panskej záhrade je vybudovaná cvičná hasičská dráha. Zdrojom požiarnej vody je potok Teplica. Objekt je vyhovujúci aj na návrhové obdobie.*

Cintorín a dom smútku

V obci sa nachádzajú 3 cintoríny:

- a) obecný cintorín v lokalite Dlhé Nivy - pozostáva z 2 častí, jedna časť obecná a druhá časť súkromné vlastníctvo - je na ňom evidovaných 180 hrobových miest, z toho 1 hrobových - 69, 2 hrobových - 84, 3 hrobových - 18, urnové - 9. Pri ceste smerom na cintorín je ohradený 1 hrob. Spolu voľných je 55 jednohrobov. Podľa štatistických údajov priemerne ročne zomrie 5 ľudí. Momentálna voľná kapacita cintorína bude postačovať na max.10 rokov. Pre návrhové obdobie do r.2040 bude potrebných okolo 100 nových hrobových miest. V obci sa nenachádza dom smútku, v kultúrnom dome je miestnosť s kapacitou 100 stoličiek, ktorá sa používa aj ako smútočná obradná miestnosť. V blízkosti cintorína sa nachádza plocha pre odstavovanie áut..
- b) súkromný cintorín rodiny Badovcov v lokalite Široké prielohy (za obecným úradom) - je na ňom evidovaných 15 hrobových miest, v tom 1 hrobových - 8, 2 hrobových - 2, 5 hrobových - 1.
- c) súkromný cintorín rodiny Michalíkovcov v lokalite Homôlka (smer na obecný cintorín): 3 dvojhroby, 1 jednohrob. Nepredpokladá sa ďalšie pochovávanie na tomto cintoríne, avšak jeden hrob vo vyhotovenom dvojhrobe je ešte prázdny. Vedľa cintorína za plotom je 1 jednohrob.

Obec má zámer vybudovať na cintoríne malý dom smútku s kapacitou cca 50 - 100 stoličiek.

Kapacita obecného cintorína je pre návrhové obdobie nepostačujúca.

Navrhujeme:

- *vybudovať na obecnom cintoríne malý dom smútku s kapacitou cca 50 stoličiek*
- *rozšíriť obecný cintorín*

Zberné zariadenie - zberný dvor, kompostovisko

Obecné kompostovisko je na sever od futbalového štadióna, je to bývalá baňa, ktorá je zasypaná. Obec nemá zberný dvor, ale len zberné miesto v lokalite, kde sa nachádza obecný úrad.

Navrhujeme:

- *umiestniť zberný dvor na separovaný odpad v areáli obecného úradu*
- *umiestniť v nových lokalitách zberné miesta so zbernými nádobami na separovaný odpad*

B.8.3 NÁVRH RIEŠENIA VÝROBY

Hospodárska základňa obce je nedostatočná, najmä v sekundárnom a terciárnom sektore. Najväčší počet pracovných príležitostí je v terciárnom sektore. Vôbec, resp. mizivo je zastúpený sekundárny sektor.

B.8.3.1 Primárny sektor - poľnohospodárstvo

Organizácia poľnohospodárskej výroby

V katastrálnom území obce v súčasnosti pôsobia aj nasledovné subjekty:

- **Spoločnosť AGRO TRADEGROUP s.r.o., Rožňava**, ktoré má na území obce hospodársky dvor - časť pozemkov a objektov má vo vlastníctve. Stredisko vzniklo v r.1998 a má:
 - rastlinnú výrobu: obhospodaruje 1.625,73 ha ha ornej pôdy v katastroch Bodorová, Malý Čepčín, Turčianske Teplice, Diviaky, Dolná Štubňa, Horná Štubňa, Dolný Turček, Horný Turček, Dubové a zameriava sa na pestovanie pšenice, kukurice a sóje. Na území katastra obce Malý Čepčín obhospodaruje 99,18 ha poľnohospodárskej pôdy.
 - živočíšnu výrobu: šľachtiteľský chov oviec plemena zošľachtená valaška - 966 ks (chová na Turčeku), chov hovädzieho dobytku plemena charolais - 290 ks, každoročná produkcia cca 160 ks teliat a 900 ks jahniat
 - stredisko predaja náhradných dielov a servisu
 - na hospodárskom dvore pracuje 19 zamestnancov
 - v stredisku má spoločnosť vlastné žumpy, odpadové vody likviduje spoločnosť TURVOD v ročnom objeme 32m³, ročná spotreba pitnej vody - cca 255 m³ a 14.010 kW el. energie; uvedené množstvá sú približným plánom aj pre budúce roky; ročnú produkciu TKO na úrovni 7,4 t likviduje VEPOS Horného Turca n. o., nebezpečné odpady v množstve 1 t/rok likviduje zmluvný partner DETOX s.r.o., maštalný hnoj v množstve cca 2.800 t je vyvážaný priamo z maštali do BPS Borcová na ďalšie využitie; v dlhodobom horizonte je plánovaná rekonštrukcia senníka

Dopravný vstup do areálu je:

- ✓ navrhnutý z južnej strany, z cesty III/2180, tento je potrebné rešpektovať a využívať ako prioritný vstup do areálu
- ✓ z východnej strany, okolo toku Teplica, tento je potrebné v čo najväčšej miere eliminovať a ponechať ho ako príp. peší vstup

Zámery spoločnosti do budúcnosti:

Spoločnosť plánuje zachovať súčasný stav zvierat, vzhľadom na to, že spoločnosť má v súčasnej dobe maximálne využité skladovacie aj ustajňovacie priestory, tomu zodpovedajúce personálne obsadenie.

Poľnohospodárskej výrobe - pestovaniu plodín sa venujú aj súkromne hospodáriaci roľníci - obhospodaruje cca 5 ha (pôdu má v nájme), chová kone - 4. V k. ú obce sa obyvatelia v malej miere zaoberajú aj :

- chovom včiel - 1
- ovocinárstvom
- drobnochovateľstvom -2

Vzhľadom k prírodným podmienkam, polohe obce a rozvojovým prioritám v návrhovom období nepredpokladáme obnovenie intenzívnej živočíšnej výroby v obci.

Navrhujeme:

- zachovať súčasný stav počtu hospodárskych zvierat na hospodárskom dvore, nezvyšovať počty ustajnených zvierat

B.8.3.2 Primárny sektor - lesné hospodárstvo

V k. ú. Malý Čepčín sa nenachádzajú žiadne lesné pozemky.

B.8.3.3 Sekundárny sektor

Pri prieskumoch územia bolo zistené, že v obci sa nenachádza žiadna priemyselná výroba ani samostatné skladové hospodárstvo.

Na území obce pôsobí 38 SZČO v sektoroch: služby-25, maloobchod-8, stavebné a zemné práce-7, výroba-4, pilovanie a hoblňovanie dreva-4, stolárske práce-1, prírodná lekárň, organizovanie kultúrnych akcií,...

Perspektívu rozvoja majú najmä nové prevádzky a to formy malého a stredného podnikania v oblasti spracovania dreva, potravinárskej výroby, výrobných služieb, remeselnej a stavebnej výroby.

Navrhujeme:

- pretransformovať časť hospodárskeho dvora, v blízkosti obytného územia, na areál nezávadných výrobných a nevýrobných služieb
- nepripustiť umiestnenie prevádzok produkujúcich, hluk, prach, pach, emisie, ap., ktoré by mohli negatívne pôsobiť na zdravie obyvateľov, zhoršenie podmienok bývania a životného prostredia v obci
- v z. ú. nepripustiť hlučné a nehygienické prevádzky náročné na dopravu a parkovanie,
- výrobné územia oddeliť od bývania vhodnou izolačnou zeleňou, resp. protihlukovými vegetačnými stenami.

B.8.3.4 Terciárny sektor

Predstavuje občianska vybavenosť v obci (školsťvo, maloobchod, služby, verejná správa), kde sú zamestnaní 3 pracovníci na plný úväzok - starostka, matrikárka a odborný pracovník, kontrolór na 4 hod. týždenne (r.2019). Najväčší počet zamestnancov je v školstve a pohostinských službách.

Vo vyhovujúcej dochádzkovej vzdialenosti pre obyvateľov obce sú pracovné príležitosti v terciárnom sektore (služby, vybavenosť) v meste Turčianske Teplice, resp. Martin a v sekundárnom sektore (priemysel) v meste Martin a v obciach Košťany nad Turcom a Sučany.

Obec má dobré predpoklady najmä pre rozvoj turizmu, súvisiaceho s blízkosťou kúpeľného mesta a zameraného na agroturistiku, prípadne ekoturistiku. Táto skutočnosť predstavuje významný potenciál pre hospodársky rozvoj obce, spojený s rozvojom najmä nevýrobných služieb.

B.8.4 NÁVRH RIEŠENIA REKREÁCIE A CESTOVNÉHO RUCHU

B.8.4.1 Širšie súvislosti

V ÚPN VÚC Žilinského kraja sa uvádza:

Územie okresu Turčianske Teplice sa nachádza v južnej časti Turčianskej kotliny, ktorú klinovite uzatvárajú pohoria Veľká Fatra, Žiar a výbežok Kremnických vrchov. Osou kotliny je rieka Turiec a jej súbežný

prítok Teplá. Ťažiskovým urbanizačným priestorom okresu je mesto Turčianske Teplice a k nemu priliehajúce sídla vo východnej časti kotliny. Turčianske Teplice majú zároveň štatút kúpeľného miesta.

Medziokresné väzby rekreácie a turizmu sú veľmi výrazné s okresom Martin a to po obidvoch stranách Turčianskej kotliny. S okresom Prievidza sa prejavujú hlavne v smeroch Slovenské Pravno – Vyšehrad – Nitrianske Pravno a v smere Sklené – Handlová. S okresom Žiar nad Hronom sú možné väzby v priestore Turček – Kremnické Bane – Krahule.

Rekreačný potenciál okresu je pomerne veľký. Jeho hlavnou danosťou sú prírodné liečivé zdroje v Turčianskych Tepliciach a zdroje termálnej vody v Mošovciach, ale aj množstvo prírodných minerálnych vôd. Prírodné liečebné kúpele Turčianske Teplice a tiež sídlo Mošovce majú celoštátny, až medzinárodný význam. Ostatné rekreačné priestory a útvary majú zväčša len význam miestny, alebo regionálny a to hlavne pre takmer úplne chýbajúcu vybavenosť.

Danosti územia umožňujú dobudovať rekreačné zázemie mesta a prírodných liečebných kúpeľov Turčianske Teplice s prihliadnutím na to, že ho budú využívať aj kúpeľní hostia. Atraktívny kúpeľný turizmus je možné rozvíjať bez narušenia liečebnej funkcie kúpeľov. Tiež je možné ďalej rozširovať kapacity termálnych kúpalísk. Obmedzené možnosti pre lyžiarske športy sa dajú nahradiť ponukou v blízkych horských strediskách okresu Martin. Rázovité sídla v podhorí Žiaru umožňujú organizovať rôzne formy vidieckeho turizmu, spojené s horskou pešou a jazdeckou turistikou s agroturistikou, poznávacím turizmom a realizáciou špecifických záľub ako je rybolov, poľovníctvo a iné.

Horný Turiec poskytuje veľmi dobré možnosti aj pre cestnú cyklo a mototuristiku. Pešia turistika je atraktívna v priľahlej časti Veľkej Fatry a v podhorí Žiaru. Okružné moto a cykloturistické trasy, spoločné s okresom Martin, je treba napojiť na diaľkové regionálne trasy na Pohronie a do Hornej Nitry.

Funkcia zotavenia bude dominantná hlavne v obciach Čremošné a Jasenovo. Participujúca bude v obciach Rakša, Háj, Turček, Slovenské Pravno, Mošovce a vo všetkých podhorských obciach v západnej časti okresu.

Okres spadá do navrhutej regionálnej priestorovej a funkčnej štruktúry Turčianskej oblasti cestovného ruchu. Jeho územie pokrývajú dva rekreačné krajinné celky (RKC) a to: Turčianske Teplice a okolie a pohorie Žiar. Hlavným turistickým nástupným centrom okresu a východiskovým centrom svojho RKC je mesto – Turčianske Teplice. Druhým východiskovým centrom je Slovenské Pravno.

Cestný cykloturizmus, mototurizmus a výhľadove aj hipoturistiku je treba ďalej rozvíjať vo forme okruhových a trás, s vybavenosťou etapových a cieľových miest. Okružné moto a cykloturistické trasy, spoločné s okresom Martin, je treba napojiť na diaľkové regionálne trasy.

Územný generel CR Žilinského kraja

V schválenom dokumente ŽSK sa pre Turčiansky región (okres Martin, Turčianske Teplice) uvádza:

Podľa regionalizácie CR má Turčiansky región z hľadiska strednodobého horizontu národný význam a dlhodobého horizontu medzinárodný význam. Prevládajúcim druhom turizmu je domáci s významným podielom príjazdového turizmu. Z druhov turizmu prevláda dlhodobý pobytový turizmus a krátkodobý pobytový. Hlavnými formami v subregióne sú Horský zimný turizmus, Horský letný turizmus, Turizmus na báze termálnych vôd, Kúpeľný turizmus a Poznávací turizmus. Aktivity s najvyšším dlhodobým potenciálom sú pobyt v horskom prostredí, pešia turistika, zjazdové lyžovanie, pobyt na vidieku, pobyt pri termálnej vode, lyžiarska turistika a poznávanie kultúrneho dedičstva.

Stratégia rozvoja CR ŽSK pre roky 2007- 2013

Zo schváleného dokumentu ŽSK vyplývajú pre región Turiec nasledujúce ciele a priority rozvoja CR:

- 1) Vytvorenie efektívneho inštitucionálneho zázemia koordinujúceho a podporujúceho rozvoj CR
- 2) Skvalitnenie marketingu CR
- 3) Dobudovanie a skvalitnenie infraštruktúry podporujúcej rozvoj CR
 - úprava značenia turistických chodníkov, ich dovybavenie mapovými podkladmi a vyhlídkovými miestami (greenways)
 - dobudovanie atraktívnych náučných chodníkov v regióne Turiec (greenways)
 - podpora budovania eko - fariem rodinného typu na vidieku
 - podpora dobudovania zázemia pre produkt rybolov a pozorovanie vtákov (bird watching)
- 4) Tvorba atraktívnych produktov CR pre návštevníkov
 - koordinácia výrobcov regionálnych produktov a suvenírov a ich začlenenie pod značku „hand made in Turiec“

B.8.4.2 Rekreačné využitie katastrálneho územia obce

Obec leží v južnej časti Turčianskej kotliny pri potoku Teplica. Nadmorská výška sa pohybuje v rozpätí od 457 m n. m. do 470 m n. m., v strede obce je 465 m n. m.. Celé územie tvorí poľnohospodárska pôda.

Obec je súčasťou turisticky atraktívneho regiónu Turiec, ktorý má veľký potenciál pre milovníkov prírody, turistiky ako aj kúpeľníctva. Územie je bohaté na prírodné krásy, flóru a faunu, pre športové, relaxačné vyžitie a pohybové aktivity (turistika, cykloturistika, chalupárenie, hipoturistika...).

V blízkom meste Turčianske Teplice sa nachádzajú prírodné liečebné kúpele medzinárodného významu, ktoré sú navštevované celoročne. Neďaleko sa nachádzajú aj lyžiarske strediská, napr. Valčianska dolina (12 km), Krahule (15 km), Jasenská dolina (15 km), Skalka (18 km), slúžiace hlavne v zimnej sezóne

Rekreačné a oddychové plochy

V zastavanom území obce, ako ani v k. ú. nie sú žiadne rekreačné a oddychové miesta. Nachádzajú sa tu však plochy, ktoré by sa dali využiť na oddychovú funkciu s pohybovými aktivitami pre deti aj dospelých, pre rekreačnú zeleň s oddychovými zákutiami, ap.

Navrhujeme vytvoriť plochy pre rekreáciu a oddych:

- za požiarnou zbrojnicou v lokalite Pánska záhrada - oáza oddychu
- v blízkosti potoka Teplica, na sever od z. ú. - RU01
- medzi navrhovaným obytným územím a potokom Teplica (lokalita Za Chmelincom) - RU02

Multifunkčné trasy

K. ú. obce poskytuje dobré podmienky pre vytvorenie zimných bežkárskejších tratí, letných bežeckých trás, rekreačných cyklotrás, ap.

Navrhujeme:

- v časti poľnohospodárskej krajiny, na ploche lúk a pasienkov a pozdĺž potoka Teplica vytvoriť nenáročné vychádzkové trasy, s možnosťou umiestnenia oddychových miest, uvažovať s využitím existujúcich poľných ciest s nenarušením existujúcich chránených lokalít a ostatných biotopov
- vytvoriť sezónne trasy bežeckých tratí vo voľnej krajine, ktoré sú totožné s navrhovanými vychádzkovými trasami pre letnú sezónu, popr. s cyklistickými trasami

Cyklistické chodníky

V obci neexistujú značené cyklistické chodníky, cyklisti využívajú ako cyklotrasu cestu č.III/2176, resp.III/2180. Cez obec neprechádza žiadna značená cyklistická trasa.

Podľa schváleného dokumentu „Cyklostratégia - Budovanie cyklotrás na území ŽSK“ (Ing. arch. Kubina, 02/2014), je cez k. ú. Malý Čepčín navrhovaný koridor hlavnej dopravnno-obslužnej siete č.48 Vrútky - Mt - Rakovo - Socovce - Borcová - Malý Čepčín - Bodorová - Turčianske Teplice, ktorý sa napája na hlavnú navrhovanú cyklo-dopravnú trasu č.3 Žilina - Vrútky.

Vzhľadom na pekné blízke prírodné prostredie v neďalekom okolí obce, ktoré je využívané na rekreačnú cyklistiku ako aj regionálne cyklistické trasy, vedúce v blízkosti obce (modrá č.2415, červená č.032 Turčianska cyklomagistrála, žltá č.8414) navrhujeme:

- rešpektovať návrh nadradenej cyklodopravnej trasy, navrhovanú v trase cesty III/2176, z dokumentu Cyklostratégia „Budovanie cyklotrás na území ŽSK“ (Ing. arch. Kubina, 02/2014)
- doplniť cyklistické chodníky do susedných k. ú. v koridore cesty III/2178 (smer Bodorová - Mošovce) a III/2180 (smer Veľký Čepčín)
- vytvoriť oddychové miesta popri cyklotrasách a sieť služieb pre cyklistov
- vytvoriť systém starostlivosti o cyklistické trasy (informačné tabule,...)

Rekreačné chodníky

Katastrálne územie svojimi prírodnými danosťami poskytuje pomerne dobrú možnosť vytvárania rekreačných alebo chodníkov zdravia.

Navrhujeme:

- vybudovanie rekreačného chodníka, resp. chodníka zdravia okolo potoka Teplica (Od Panskej záhrady po navrhované rekreačné územie v lokalite Veľký prieloh)

Tematický park s rekreačnou funkciou, ekologicko – náučná plocha a rybné hospodárstvo

V lokalite Veľký prieloh navrhujeme vybudovať :

- rekreačno - oddychovo - náučný areál s využitím prírodných podmienok pre funkčné členenie, rešpektujúce ochranu vodného toku Teplica a jeho ekotónové pásmo,
- vodné plochy s produkčnou, oddychovo-rekreačnou a ekologicko-náučnou funkciou v zmysle prevencie klimatických zmien, a zlepšenia mikroklimatických podmienok,
- rekreačnú vybavenosť vrátane krátkodobého ubytovania pre pobyt v prírodnom prostredí a k tomu zodpovedajúci mobiliár jednotlivých funkčných plôch areálu,
- edukatívno-náučné plochy, aktivít a vybavenosti pre mladšie vekové kategórie s vyváženosťou pre rodinné pobyty,
- pobytovej základňu pre východiskové poznávanie a návštevu iných náučných aktivít a lokalít v okolí,
- doplnkové služby súvisiace s navrhovanou funkciou - chov a ponuka rýb a rybачích špecialít, rekreačné ubytovanie, stravovanie.

Pre zvýšenie atraktivity rekreačného potenciálu územia :

- plochy, navrhované v rámci územia na rekreačné a oddychové aktivity obyvateľov rôznych vekových kategórií (extenzívne aj intenzívne) ako aj rekreačnú zeleň s oddychovými zákutiami, zapojiť do siete zelenej infraštruktúry voľnej krajiny

B.9 VYMEDZENIE ZASTAVANÉHO ÚZEMIA OBCE

Zastavané územie obce (z. ú.) je vymedzené hranicou zastavaného územia k 1.1.1990 a hranicou súčasne zastavaného územia obce po 1.1.1990. Územný plán obce Malý Čepčín navrhuje rozšírenie súčasne zastavaného územia o navrhované funkčné plochy v nadväznosti na súčasne zastavané územie - hranice zastavaného územia sú vyznačené v grafickej časti dokumentácie (výkres č.2, č.3).

B.10 VYMEDZENIE OCHRANNÝCH PÁSIEM A CHRÁNENÝCH ÚZEMÍ PODĽA OSOBITNÝCH PREDPISOV

Z hľadiska hygienického a technického v riešenom území je potrebné rešpektovať tieto ochranné a bezpečnostné pásma a chránené územia:

Tab. č.18 Ochranné a bezpečnostné pásma v k. ú. obce Malý Čepčín

Názov ochranného pásma, resp. bezpečnostného pásma	
VN-vzdušné vedenie – 22 kV (od krajného vodiča)	10 m
VN-kábelové vedenie (podzemné)	1,0 m
VN- vedenie závesné - 22 kV	1,0 m
transformačná stanica VN/NN stožiarová (od konštrukcie)	10,0 m
transformačná stanica VN/NN kiosková	bez ochranného pásma
vodovody, kanalizácia do DN 500 (OP na každú stranu)	1,5 m
ochranné a bezpečnostné pásma plynovodov	podľa platnej legislatívy, viď nižšie
podzemné telekomunik. vedenia (na každú stranu)	1,5 m
cesta III. triedy – mimo z. ú. obce (na obe strany)	20 m od osi
železnica – od krajnej koľaje na obe strany	60 m
ochranné pásmo cintorína (pohrebiska)	podľa platnej legislatívy, viď nižšie
vodný tok Teplica a Dolinka – od brehovej čiary	6 m
ostatné vodné toky – od brehovej čiary	4 m

Ochranné pásma plynovodov

Ochranné pásmo je priestor v bezprostrednej blízkosti plynovodu alebo iného plynárenského zariadenia, vymedzený vodorovnou vzdialenosťou od osi plynovodu alebo od pôdorysu technologického plynárenského zariadenia meranou kolmo na túto os alebo na hranu. Táto vzdialenosť je na každú stranu od osi plynovodu alebo od pôdorysu iného plynárenského zariadenia:

- 4 m pre plynovod s menovitou svetlosťou do 200 mm,
- 1 m pre plynovod, ktorým sa rozvádza plyn na zastavanom území obce s prevádzkovaným tlakom nižším ako 0,4 MPa,
- 8 m pre technologické objekty - regulačná stanica plynu.

Bezpečnostné pásma plynovodov

Bezpečnostné pásma sú určené na zamedzenie alebo na zmiernenie účinkov prípadných porúch alebo havárií plynárenských zariadení alebo odberných plynových zariadení a na ochranu života a zdravia osôb a majetku.

Bezpečnostné pásmo je priestor vymedzený vodorovnou vzdialenosťou od osi plynovodu alebo od pôdorysu technologického plynárenského zariadenia meranou kolmo na túto os alebo na hranu. Táto vzdialenosť je na každú stranu od osi plynovodu alebo od pôdorysu iného plynárenského zariadenia:

- 10 m pri plynovodoch s tlakom nižším ako 0,4 MPa prevádzkovaných na voľnom priestranstve a na nezastavanom území,
- 20 m pri plynovodoch s tlakom od 0,4 MPa do 4MPa a s menovitou svetlosťou do 350 mm,
- pri plynovodoch s tlakom nižším ako 0,4 MPa, ak sa nimi rozvádza plyn v súvislej zástavbe, prevádzkovateľ distribučnej siete určí bezpečnostné pásma v súlade s technickými požiadavkami
- 50 m pri regulačných staniciach

Ochranné pásma vodných tokov

- rešpektovať ochranné pásmo pozdĺž vodohospodársky významného vodného toku Teplica a Dolinka v šírke 6 m od brehovej čiary, resp. vzdušnej päty hrádze, ochranné pásmo min. 4 m od brehovej čiary

- ostatných vodných tokov obojstranne, v zmysle platného zákona o vodách (v súčasnosti zákon č.364/2004 Z. z. - §49) ako aj príslušných noriem (v súčasnosti STN 75 2102)
- v ochrannom pásme nie je prípustná orba, stavanie objektov, zmena reliéfu ťažbou, navážkami, manipulácia s látkami, škodiacimi vodám, výstavba súbežných inžinierskych sietí,
 - taktiež je nutné zachovať prístup mechanizácie správcu vodného toku k pobrežným pozemkom (bez trvalého oplotenia) z hľadiska realizácie opráv, údržby a povodňovej aktivity,
 - pri výkone správy vodného toku a správy vodných stavieb alebo zariadení môže správca vodného toku užívať pobrežné pozemky súlade s platným zákonom o vodách; pobrežnými pozemkami v závislosti od druhu opevnenia brehu a druhu vegetácie pri vodohospodársky významných vodných tokoch sú pozemky min.10 m od brehovej čiary resp. vzdušnej päty hrádze a pri drobných vodných tokoch min. 5 m od brehovej čiary (pobrežné pozemky sú súčasťou ochranného pásma).

Ochranné pásmo cintorína:

- obec si môže vo VZN určiť šírku ochranného pásma, pravidiel povoľovania a umiestňovania budov a stavieb so zreteľom na pietny charakter pohrebiska a môže ustanoviť činnosti, ktoré budú v ochrannom pásme počas pohrebu zakázané (v súčasnosti zákon č.398/2019 z 28. októbra 2019, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 131/2010 Z. z. o pohrebníctve a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony)

OP sú vymedzené v súlade so súčasne platnými zákonmi, vyhláškami a nariadeniami v znení neskorších predpisov, v súčasnosti (r.2020), napr.:

- zákon č. 49/2002 Z. z. - pamiatkový zákon, v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 131/2010 Z.z. o pohrebníctve v znení neskorších predpisov – OP cintorína,
- zákon č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (cestný zákon) v znení neskorších predpisov, zákon č. 251/2012 Z. z. o energetike v znení neskorších predpisov - ochranné a bezpečnostné pásma energetických zariadení,
- zákon č. 251/2012 Z. z. - ochranné a bezpečnostné pásma plynárenských zariadení,
- zákon č. 364/2004 Z.z. v znení neskorších predpisov a STN 752102 – OP vodných tokov,
- zákon č. 442/2002 Z. z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách v znení neskorších predpisov - pásma ochrany vodovodných a kanalizačných potrubí,
- vyhláška č.29/2005 Z. z. - spôsoby ochrany vodárenských zdrojov,
- vyhláška č. 35/1984 Zb. - cestné ochranné pásma,
- vyhláška č.211/2005 Z. z. - zoznam vodohospodársky významných tokov,
- vyhláška o radóne, a iné.

Jestvujúce a navrhované nadradené trasy a zariadenia dopravy, produktovodov, energetiky, spojov a pod. a väzba obce na ne

Obec Malý Čepčín a jej katastrálne územia sa nachádzajú v urbánnej krajine, v ktorej nie sú osamotené, ale sú obklopené inými katastrálnymi územiami, s ktorými sú prepojené jednak krajinou štruktúrou, ale hlavne dopravnou a technickou infraštruktúrou.

Pri riešení ÚPN-O boli rešpektované existujúce a navrhované technické diela, vrátane ich ochranných pásiem:

- ✓ železničná trať s jej OP
- ✓ nadradená trasa VTL plynovodu s ochranným a bezpečnostným pásmom
- ✓ diaľkové káble
- ✓ cesty III. triedy III/2176, III/2180 a III/2181 s OP

B.11 NÁVRH RIEŠENIA ZÁUJMOV OBRANY ŠTÁTU, POŽIARNEJ OCHRANY, OCHRANY PRED POVODŇAMI

B.11.1 ZÁUJMY OBRANY ŠTÁTU

V riešenom území obce sa z hľadiska záujmov obrany štátu nenachádza žiadny objekt ani komunikácia.

B.11.2 ZÁUJMY POŽIARNEJ OCHRANY

Obec Malý Čepčín má hasičskú zbrojnicu. Nachádza sa v starej časti zástavby, pri potoku Teplica. V roku 2018 bola uskutočnená rozsiahla rekonštrukcia hasičskej zbrojnice - výmena garážových dverí, sociálneho zariadenia a vykurovania, rekonštrukcia elektroinštalácie, strechy a rekonštrukcia malej zasadačky, do ktorej bola zavedená voda a zriadená kuchyňa.

Vo veži sa nachádza zvon Florián, ktorého história sa datuje do 16. stor. Zvon bol v minulosti umiestnený v drevenej zvoničke, ktorá už neexistuje. V r.2009 bol vynovený a zavesený do hasičskej zbrojnice (jej bývalej strážnej veže).

V obci je Dobrovoľný hasičský zbor, ktorý zabezpečuje požiarnu ochranu v obci. Založený bol r.1889. V dnešnej dobe má 146 členov. V prípade potreby požiarnej ochrany zabezpečuje aj Hasičský a záchranný zbor z Turčianskych Teplíc, resp. Martina. Zdrojom požiarnej vody potok Teplica.

V prípade potreby, je požiarnej ochrana objektov v obci riešená - odberom vody z potoka Teplica, v zmysle platnej vyhlášky (v súčasnosti vyhláška MV SR č.699/2004 Z. z. o zabezpečení stavieb vodou na hasenie požiarov v znení neskorších predpisov).

B.11.3 OCHRANA PRED POVODŇAMI

Obec má spracovaný plán povodňovej ochrany z r.2012 – Povodňový plán záchranných prác obce, ktorý bude obec v tomto období aktualizovať. Pre územie sú k dispozícii mapy s vyznačenými hranicami územia ohrozeného 50, resp.100-ročnou vodou, ktoré spracoval SVP š.p. Piešťany.

Obec je zaradená do geografickej oblasti s potenciálne významným povodňovým rizikom. Pre riešené územie sú k dispozícii mapy povodňového ohrozenia a mapy povodňového rizika s kartografickou interpretáciou v mierke 1:10 000 a vyznačenými záplavovými čiarami - mapy zabezpečil správca vodohospodársky významných vodných tokov (Slovenský vodohospodársky podnik, š.p.) v súlade s príslušnou legislatívou pre účely, vyplývajúce z ustanovení Zákona o ochrane pred povodňami, pre potreby obce, súvisiace s jej činnosťou pri plnení úloh vo verejnom záujme. Vodohospodársky významný vodný tok Teplica je súčasťou spracovaného plánu manažmentu povodňového rizika, v rámci ktorého sú pre túto geografickú oblasť navrhované protipovodňové opatrenia, ktoré budú postupne realizované.

Vzhľadom na možné prívalové dažde a povodne v rámci zastavaného územia obce je potrebné rešpektovať pri rozvoji územia:

- aktuálne znenie zákon č.7/2010 Z. z. o ochrane pred povodňami
- aktuálny Povodňový plán záchranných prác obce
- výstupy zo "Stratégie adaptácie SR na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy", 2014 a 2018
- dodržiavať platné technické normy pri návrhu technických riešení - pri ich návrhu vychádzať z aktuálneho znenia zákona o ochrane pred povodňami (v súčasnosti zákon č.7/2010 Z. z.)
- realizovať ekostabilizačné opatrenia

ÚPN-O navrhuje opatrenia na spomaľovanie odtoku povrchových vôd z územia v súlade s ekologickými limitmi využívania územia:

- dodržať ochranné pásma vodných tokov pre opravy, údržbu a povodňovú aktivitu v zmysle platných právnych predpisov; v OP nie je prípustná orba, stavanie objektov, zmena reliéfu ťažbou, navážkami, manipulácia s látkami škodiacimi vodám, výstavba súbežných inžinierskych sietí,
- zachovať prístup mechanizácie správcu vodného toku k pobrežným pozemkom (bez trvalého oplotenia) z hľadiska realizácie opráv, údržby a povodňovej aktivity; pobrežnými pozemkami sú pri vodohospodársky významných vodných tokoch pozemky do 10 m od brehovej čiary, resp. vzdušnej päty hrádze a pri drobných vodných tokoch do 5 m od brehovej čiary - pobrežné pozemky sú súčasťou OP,
- rešpektovať záplavové čiar z máp povodňového ohrozenia, výstavbu (súvislú zástavbu, významné líniové stavby a objekty a pod.), umiestniť nad hladinu Q_{100} - ročnej vody (min.0,5 až 1,0 m nad úroveň Q_{100}), mimo zistené inundačné územie, resp. v prípade potreby na náklady investorov zabezpečiť protipovodňovú ochranu daného územia ešte pred začatím výstavby, vrátane príslušnej projektovej dokumentácie,
- pri návrhu technických riešení dodržiavať platné technické normy, v návrhu vychádzať z aktuálneho znenia zákona o ochrane pred povodňami (v súčasnosti zákon č.7/2010 Z.z.),
- protipovodňovú ochranu záujmového územia si musí stavebník - investor zabezpečiť na vlastné náklady, spolu s príslušnou dokumentáciou,
- protipovodňová ochrana nesmie negatívne ovplyvniť odtokové pomery nižšie položených úsekov vodných tokov, technické riešenie je potrebné konzultovať so správcou toku,
- vykonať opatrenia, ktoré spomaľujú odtok vody z povodia do vodných tokov,
- zamedziť orbám až na hranicu vodných tokov, tu je nutné stanoviť šírku pásu od vodného toku, ktorý by ostával buď ako TTP, alebo brehový porast vodného toku; nezastavovať zátopové územia, ktoré slúžia ako kapacitné nádrže, zachytávajúce prívalové vlny; dôležité je taktiež neorať PP po spádnici a stanoviť uhol sklonu, kde nie je možné hospodáriť na PP inak ako pasienkovým hospodárstvom,
- pravidelne čistiť korytá vodných tokov pretekajúcich cez obec.

Ďalej je potrebné zabezpečiť ochranu inundačného územia a vytvárať podmienky :

- pre prirodzené meandrovanie vodných tokov,
- komplexné riešenie odtokových pomerov a spomaľovanie odtoku povrchových vôd z územia, v súlade s ekologickými limitmi využívania územia a ochrany prírody,
- obmedziť vypúšťanie dažďových vôd a vôd z povrchového odtoku do vodných tokov - v rámci odvádzania dažďových vôd a vôd z povrchového odtoku je potrebné realizovať opatrenia na zadržanie pridaného odtoku v území tak, aby odtok z daného územia nebol zvýšený oproti stavu pred realizáciou

navrhovanej zástavby a aby nebola zhoršená kvalita vody v recipiente (retencia dažďovej vody a jej využitie, infiltrácia dažďových vôd a pod.),

- podporiť inovačné postupy a technológie, zabezpečujúce vsakovanie dažďovej vody do územia,
- budovať potrebné protipovodňové opatrenia s dôrazom na ochranu zastavaného územia obce, stavby protipovodňovej ochrany zaradiť medzi verejnoprospešné stavby.

B.12 NÁVRH OCHRANY PRÍRODY A TVORBY KRAJINY, VRÁTANE PRVKOV ÚZEMNÉHO SYSTÉMU EKOLOGICKEJ STABILITY A EKOSTABILIZAČNÝCH OPARENÍ

(*zdroj: KEP obce Malý Čepčín, 2019)

B.12.1 OCHRANA PRÍRODY A KRAJINY

Základným dokumentom ochrany prírody je Národná stratégia ochrany biodiverzity na Slovensku (schválená uznesením vlády č. 231, ktorú následne odsúhlasila Národná rada Slovenskej republiky v júni 1997). Program na jej plnenie je premietnutý do Akčného plánu pre implementáciu Národnej stratégie ochrany biodiverzity na Slovensku (uzn. vlády SR č. 515/1998 zo dňa 4.8.1998), ktorý je v konkrétnych úlohách zapracovaný do plánu hlavných úloh ŠOP SR. Strategické úlohy organizácie do roku 2015 obsahuje Stratégia rozvoja Štátnej ochrany prírody SR s výhľadom do roku 2023 (schválená uznesením OPM č. 194/2005 z 15.12.2005), koncepčným materiálom ochrany prírody a krajiny je Koncepcia ochrany prírody a krajiny (schválená uzn. vlády SR č. 471 z 24.5. 2006).

Územná ochrana prírody

V zmysle zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov sa riešené územie nachádza v 1. stupni ochrany, a nenachádzajú sa v ňom žiadne osobitne chránené časti prírody a krajiny.

- Mokrade regionálneho a lokálneho významu

Podľa databázy Centra mapovania mokradí SZOPK (Slobodník & Kadlečík 2000) sa v záujmovom území a v jeho blízkosti nevyskytujú mokrade regionálneho významu a lokálneho významu.

- Ochranné lesy

V riešenom území nie sú evidované žiadne ochranné lesy vyhlásené rozhodnutím orgánu štátnej správy lesného hospodárstva podľa zákona o lesoch (v súčasnosti zákon č. 326/2005 Z.z. v znení neskorších predpisov).

- Ochrana drevín

V riešenom území nie sú evidované žiadne chránené stromy, chránené v zmysle platného zákona o ochrane prírody a krajiny (v súčasnosti § 49 zákona č. 506/2013, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov).

- **NATURA 2000**

NATURA 2000 má zabezpečiť ochranu najvzácnejších a najviac ohrozených druhov voľne rastúcich rastlín, voľne žijúcich živočíchov a prírodných biotopov vyskytujúcich sa na území štátov Európskej únie. NATURA 2000 má zabezpečiť priaznivý stav populácií vybraných druhov živočíchov a rastlín a priaznivý stav biotopov, čo však vôbec nevylučuje hospodárske aktivity v územiach, pokiaľ tento priaznivý stav nenarušujú.

Právnym základom pre tvorbu Sústavy NATURA 2000 sú:

- smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/147/ES z 30. novembra 2009 o ochrane voľne žijúceho vtáctva, tzv. **chránené vtáčie územia (CHVÚ)**, do k. ú. Malý Čepčín nezasahuje chránené vtáčie územie
 - smernica Rady 92/43/EHS z 21. mája 1992 o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín - tzv. **územia európskeho významu (ÚEV)**, do k. ú. Malý Čepčín nezasahuje územie európskeho významu
- Najbližším územím ÚEV je západne od riešeného územia Turiec a Blatnický potok (SKUEV0382).

B.12.2 ÚZEMNÝ SYSTÉM EKOLOGICKEJ STABILITY

Územný systém ekologickej stability (ÚSES) je v zmysle zákona č. 506/2013, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov taká celopriestorová štruktúra navzájom prepojených ekosystémov, ich zložiek a prvkov, ktorá, zabezpečuje rozmanitosť podmienok a foriem života v krajine. Základ tohto systému predstavujú biocentrá, biokoridory a interakčné prvky nadregionálneho, regionálneho alebo miestneho významu.

Pre okres Turčianske Teplice bol v r. 2013 spracovaný Regionálny územný systém ekologickej stability, ESPRIT, Banská Štiavnica, ktorý v zmysle požadovanej metodiky analyzuje a hodnotí stav územného systému ekologickej stability a formuluje návrhy ochrany územia a návrhy ekostabilizačných opatrení.

B.12.2.1 Nadradené prvky ÚSES

Podľa Konceptie územného rozvoja Slovenska 2001 v článku č. 5. z oblasti usporiadania územia z hľadiska ekologických aspektov, ochrany prírody, prírodných zdrojov a tvorby krajinej štruktúry sa píše :

- rešpektovať pri organizácii, využívaní a rozvoji územia význam a hodnoty jeho prírodných daností. V osobitne chránených územiach, v prvkoch územného systému ekologickej stability, v NECONET (národná ekologická sieť) a v biotopoch osobitne chránených a ohrozených druhov bioty zosúladiť využívanie územia s funkciou ochrany prírody a krajiny,
- zohľadňovať pri umiestňovaní činností na území ich predpokladané vplyvy na životné prostredie a realizáciou vhodných opatrení dosiahnuť odstránenie, obmedzenie alebo zmiernenie prípadných negatívnych vplyvov.

Nadradenou územnoplánovacou dokumentáciou je Územný plán veľkého územného celku (ÚPN VÚC) Žilinského kraja (Združenie „VÚC Žilina“ 1998) vrátane všetkých jeho platných zmien a doplnkov č. 1 až 5, ktorý pre riešené územie uvádza ako prvok ÚSES regionálny biokoridor vodný tok Teplica (ID 9/32), pričom podľa záväzných regulatív je nutné:

- rešpektovať prvky územného systému ekologickej stability kraja a ich funkčný význam
- zachovať prirodzený charakter vodných tokov zaradených medzi biokoridory, chrániť jestvujúcu sprievodnú vegetáciu a chýbajúcu vegetáciu doplniť autochtónnymi druhmi.

Charakteristiky prvkov RÚSES

Do riešeného územia zasahujú dva regionálne biokoridory, ktoré boli schematicky zakreslené do kostry MÚSES z dokumentu RÚSES okresu Turčianske Teplice vypracovaný v roku 2013 (RÚSES okresu Turčianske Teplice, ESPRIT/SAŽP, 2013). V oboch prípadoch sa jedná o biokoridory typu "nášlapné kamene" (stepping stones), pozostávajúci z rôznych plôšok nelesnej drevinovej vegetácie.

➤ Biokoridory

- Biokoridor regionálneho významu **RBk1 Vodný tok Teplica**

Vodný tok Teplica je pravostranným prítokom rieky Turiec, hodnotné sú najmä meandrujúce úseky toku s vyvinutými travinno-bylinnými príbrežnými fytocenózami. Tok Teplice je perspektívnym cenným biokoridorom v území. V súčasnosti sú v riešenom území brehové porasty na jeho brehoch nezapojené, súvislejšie sa v zásade vyskytujú len v intraviláne Malého Čepčína a popri časti toku smerom na sever od neho. Pozdĺž zvyšnej časti toku sa dreviny vyskytujú sporadicky, miestami v skupinkách, občas samostatne a veľké úseky toku sú úplne bez drevín. Mokradné druhy sú pozdĺž veľkej časti toku zdegradované, vytlačené druhmi nitrofilnými a ruderálnymi. Pri realizácii potrebných opatrení by sa však mohli mokradné spoločenstvá znova rozvinúť. V južnej časti toku sa nachádzajú úseky s charakterom biotopu Br2 Horské vodné toky a bylinné porasty pozdĺž tokov, ktorý je biotopom európskeho významu č.3220.

- Biokoridor regionálneho významu **RBk6 Kurací vršok-Vlčanová – Bodorová – Čepčínsky háj – Piešť**
Biokoridor typu „nášlapné kamene“, pozostávajúci z rôznych plôšok mimolesnej drevinovej vegetácie (poľné lesíky, brehové porasty, remízky, medze a iné ekotony), mokradiek a i. v matici agroekosystémov, sprostredkujúci najmä migráciu a rozptyl kopytníkov, šeliem a lesných druhov vtákov medzi Veľkou Fatrou a Žiarom. V riešenom území však zahŕňa prevažne poľa, časť nesúvislého brehového porastu Teplice, alej okolo cesty k cintorínu a niekoľko degradovaných podmáčaných plôch v poliach. Vzhľadom na charakter biokoridoru by preto bolo vhodné realizovať primerané opatrenia a vytvoriť nové krajinné prvky, ktoré by umožnili reálne fungovanie tohto biokoridoru.

➤ Genofondové lokality

Medzi ekostabilizačné prvky zaraďujeme predovšetkým genofondové lokality (GL). V riešenom území sa podľa RÚSES okresu Turčianske Teplice (RÚSES okresu Turčianske Teplice, 2013) nachádzajú 4 genofondové lokality (GL), namapované údaje boli aktualizované v rámci vypracovania KEP:

GL 34 Dolinka (Závodie)

Väčší potok s málo narušeným meandrujúcim tokom s vyvinutými travinno-bylinnými mokradnými fytocenózami a brehovými porastmi, s výskytom viacerých druhov rýb a migrujúcich vodných vtákov. (RÚSES okresu Turčianske Teplice, 2013). Do riešeného územia zasahuje len na malom kúsku, preteká po jeho severovýchodnej hranici.

GL 49 Za mostíkom

Plytká bezodtoková depresia s periodickou vodou na jar, s narušenou pôvodnou mokradňovou vegetáciou a výskytom niektorých migrujúcich druhov vtákov. Genofondová lokalita, ktorá pozostáva z viacerých plôšok, je podmáčaná aj v iných obdobiach roka. Je však výrazne ovplyvnená intenzívnou poľnohospodárskou činnosťou (rozorávanie, hnojenie...) a vegetácia je výrazne zdegradovaná. U menších plôšok celá plocha, u najväčšej v širšom páse po okraji. Pre revitalizovanie lokality by bolo vhodné dodržať pri obhospodarovaní odstup a vykonať primerané menežmentové opatrenia, aby bol umožnený návrat mokradných spoločenstiev

a plocha nestratila funkciu, pre ktorú bola zaradená medzi GL. Biotop stále poskytuje útočisko nielen vtáctvu, ale aj rôznym druhom zveri, vďaka prítomnosti vody aj ako ostrovček vyššej vegetácie v rámci odlesnenej krajiny.

GL 50 Dolný tok Teplice

Väčší potok s málo narušeným, miestami meandrujúcim korytom s vyvinutými travinnobylinnými litorálnymi fytoocenózami s prevahou ostríc, chrastnice trstovníkovitej, škripiny lesnej (nesúvislý brehový porast s prevahou jelše lepkavej, vrby purpurovej a vrby krehkej, miestami značných rozmerov), s výskytom viacerých druhov rýb a vtákov a vydry riečnej. V rámci katastra obce, je veľká časť brehového porastu nesúvislá, prevažujú vrby z okruhu vrby bielej, bylinné fytoocenózy sú ovplyvnené hospodárskou činnosťou človeka, zdegradované a vo veľkej časti nahradené ruderalnými a nitratoofilnými druhmi.

GL51 Hájičky

Plytká bezodtoková depresia s periodickou vodou na jar, s takmer úplne zmeneným (mezohygrofilným) charakterom vegetácie a výskytom niektorých migrujúcich druhov vtákov, ako napr. cíbik chochlatý, kalužiak močiarny, bojovník bahenný, trasochvost žltý. Lokalita je sčasti ovplyvnená hospodárskou činnosťou, avšak stále slúži ako vhodný biotop pre migrujúce vtáctvo ako i ostrovček mokradnej vegetácie v biologicky monotónnej krajine.

B.12.2.2 Ekostabilizačné prvky

Ekologická stabilita sa vo všeobecnosti chápe ako schopnosť ekosystému pretrvávať (uchovávať a reprodukovať svoje podstatné charakteristiky) aj za pôsobenia rušivého vplyvu zvonku, čo sa prejavuje tým, že počas pôsobenia rušivého vplyvu dôjde len k minimálnym zmenám a ekosystém sa dokáže spontánne navrátiť do východiskového stavu. Základným kritériom pre výber a navrhovanie prvkov ÚSES je vnútorná ekologická stabilita. Ekologickú stabilitu krajiny môžeme vyjadriť podielom ekologicky stabilných prírodných prvkov voči menej stabilným až nestabilným a ich vzájomným usporiadaním (podľa Ružičková, 2018).

Na vyjadrenie úrovne ekologickej stability určitého územia bolo vytvorených viacero metodických nástrojov, z ktorých väčšina je založená na výpočte koeficientu ekologickej stability (KES) (Paudišová et. al., 2007). Klasifikácia územia podľa koeficientu ekologickej stability poskytuje o ekologickej kvalite krajiny len orientačnú informáciu, keďže napríklad nezahŕňa informáciu o rozmiestnení jednotlivých krajinných prvkov a ich vzájomnom prepojení, čo môže mať pre kvalitu ekosystémov a populáciu kľúčový význam. Tieto aj ďalšie faktory treba mať preto tiež pri tvorbe návrhu ekologicky funkčnej krajiny na zreteli.

Koeficient ekologickej stability pre katastrálne územia Malý Čepčín

**zdroj: RÚSES okresu Turčianske Teplice*

Základnou priestorovou jednotkou pre výpočet KES bolo katastrálne územie obce. Výmery jednotlivých krajinných prvkov boli určené pomocou GIS a vychádzali z aktuálnej mapy SKŠ. Výpočet KES pre jednotlivé k.ú bol spracovaný podľa vzťahu:

$$KES = (\sum Si * Pi) / Pz$$

kde:

Pi - plocha všetkých prvkov krajinej štruktúry s rovnakým stupňom biotickej stability)

Si - stupeň stability jednotlivého prvku SKŠ

Pz - plocha hodnoteného katastrálneho územia obce

Stupeň ekologickej stability pre k. ú. Malý Čepčín je 1,77 - krajina s nízkou ekologickou stabilitou, ktorá má nízku schopnosť odolávať rušivým vplyvom. Preto je potrebná realizácia nových ekostabilizačných prvkov a ekostabilizačných manažmentových opatrení.

Návrh ekostabilizačných prvkov v k. ú.

Zastúpenie drevín je v riešenom území veľmi malé. Porasty drevín v krajine pritom plnia mnohé funkcie, ktorými významne prispievajú k zvýšeniu biodiverzity, ale aj skvalitneniu života obyvateľov. Pozitívne ovplyvňujú čistotu ovzdušia, zlepšujú mikroklimu, zadržiavajú vodu v krajine, chránia pôdu pred eróziou, redukujú prašnosť a hlučnosť, fungujú ako vetrolamy a bránia tvorbe snehových závejov. Poskytujú potravu a úkrytové možnosti a celkove vytvárajú prostredie pre život množstva druhov organizmov. Na nevyužívaných plochách zároveň bránia šíreniu ruderalných druhov. V poľnohospodársky intenzívne využívannej odlesnenej krajine majú aj významnú estetickú funkciu. Navrhujeme preto vysadiť porasty stanovištne vhodných pôvodných druhov drevín ako ekostabilizačné prvky (EP) krajiny riešeného územia.

➤ Aleje stromov pozdĺž ciest

Porasty drevín popri cestách slúžia ako protihluková a protiprachová bariéra. Zároveň splňajú funkciu vetrolamov a tým aj znižujú tvorbu snehových závejov. Pri zníženej viditeľnosti (hmla, tzv. biela tma pri

hustom snežení a pod.) slúžia ako orientačné body, upozorňujúce šoférov, kadiaľ vedie cesta. Podľa niektorých štúdií šoféri podvedome jazdia na cestách lemovaných stromami alebo inými prvkami pomalšie, čím sa znižuje nehodovosť. Prepojením na prvky MÚSES vzniknú funkčnejšie útočiská pre živé organizmy a celkove ekologicky funkčnejšia krajina. Zároveň sú estetickým doplnkom krajiny pre domácich obyvateľov a zatraktívnia ju aj pre prechádzajúcich turistov a cykloturistov.

Ekostabilizačný prvok 1: Alej okolo hlavnej cesty smerujúcej z Malého Čepčína do Ivančinej.

Ekostabilizačný prvok 2: Alej okolo hlavnej cesty medzi Malým a Veľkým Čepčínom. V súčasnosti väčšinu úseku cesty lemujú stromy, je potrebné len ich doplnenie, čím bude vytvorená súvislá línia. Vhodné je stromovú alej doplniť pásom krov.

➤ Medze a aleje drevín pozdĺž poľných ciest

Medze boli oddávna významným krajinnoeologickým prvkom. Zvyšujú ekologickú stabilitu a vytvorením vhodného biotopu a útočiska pre množstvo druhov organizmov aj biologickú diverzitu krajiny. K ich rušeniu prišlo až pri kolektivizácii a následnom zavedení veľkoblokového hospodárenia, ktoré má však viaceré negatívne ekologické dopady a z dlhodobého hľadiska svojim likvidačným účinkom na krajinu aj ekonomické nevýhody. Preto je novovytvorenie medzí významným krokom k zvýšeniu ekologickej stability a biologickej funkčnosti krajiny. Medze v odlesnenej krajine zároveň poslúžia aj ako ochrana pred eróziou a vetrolamy. Obdobnú funkciu majú aj dreviny pozdĺž poľných ciest. Oddelením veľkých blokov poľnohospodárskej pôdy pásmi drevín vzniknú funkčnejšie útočiská pre živé organizmy a celkove ekologicky stabilnejšia krajina. Líniový porast stromov je vhodné doplniť krovinou vrstvou, ktorá by posilnila pozitívne vplyvy porastu. Kry v podraze zároveň bránia šíreniu ruderalných a inváznych bylinných druhov. Takýto porast si následne, po vykonaní inštalčných opatrení, nevyžaduje žiadny, prípadne len minimálny menežment. Dreviny v odlesnenej krajine skvalitnia životné prostredie obyvateľov a alej pozdĺž poľnej cesty môže vytvoriť miesto na prechádzky pre obyvateľov, ktorí v okolí obce nemajú veľa takýchto možností.

Ekostabilizačný prvok 3: Novovytvorená medza tiahnúca sa na západnej hranici katastra, na pomedzí dvoch poľnohospodársky využívaných pozemkov.

Ekostabilizačný prvok 4: Novovytvorená medza na pomedzí dvoch TTP, ktorá by pásom drevinovej vegetácie predelila veľký blok nezalesnenej krajiny.

Ekostabilizačný prvok 5: Novovytvorená medza, ktorá pásom drevinovej vegetácie predelí veľkoblokovú ornú pôdu a obohatí južnú časť územia, ktorá je takmer bez drevín o prvok nelesnej drevinovej vegetácie.

Ekostabilizačný prvok 6: Novovysadené porasty drevín lemujúce poľnú cestu vedúcu od poľnohospodárskeho družstva pomedzi polia a TTP smerom na sever katastra. Je prepojený s EP1 a MBk5.

➤ Línie alebo porasty drevín, slúžiace ako ochranná bariéra

V odlesnenej krajine takmer bez prítomnosti NDV je krajina, ako aj jej obyvateľstvo vystavené pôsobeniu rôznych stresových faktorov (zvýšená hlučnosť, prašnosť, erózia, nadmerné vysušenie pôdy, zvýšená veternosť a pod.). Človekom narušené časti krajiny s odhalenou pôdou sa zároveň stávajú vhodným stanovišťom pre šírenie synantropnej vegetácie, vrátane viacerých alergénnych druhov, ku ktorej patria aj invázne rastliny, vytlačujúce pôvodné druhy a znižujúce biodiverzitu. Preto navrhujeme na troch miestach po okraji intravilánu Malého Čepčína vysadiť porasty drevín na zmiernenie týchto negatívnych vplyvov, v jednom prípade s možnosťou vytvorenia oddychovej zóny pre obyvateľov namiesto zanedbaných plochy.

Ekostabilizačný prvok 7: Novovysadená línia drevín lemujúca pole na juh od intravilánu Malého Čepčína, pokračujúca medzou pomedzi bloky ornej pôdy až ku železničnej trati. Ak je to možné, možno výsadbu potiahnuť aj na pozemky smerom k intravilánu, z ktorých veľká časť je v súčasnosti neobrábaná, ruderalizovaná, zaznamenali sme tu aj výskyt invázneho druhu hviezdnik ročný. Výsadba drevín by vytvorila ochrannú bariéru pre obec, prispela k zvýšeniu ekologickej stability územia a zároveň umožnila skultúrniť v súčasnosti nevyužívané zarastajúce plochy, po prvých rokoch, keď sa porasty ujmú, v zásade bez potreby ďalšieho menežmentu. Výsadba medzi blokmi ornej pôdy by slúžila ako ekostabilizačný prvok v poľnohospodárskej, odlesnenej krajine.

Ekostabilizačný prvok 8: Novovysadená línia drevín lemujúca areál poľnohospodárskeho družstva. Veľkú časť plochy tvoria v súčasnosti zanedbané, ruderalizované pozemky. Výsadba drevín by jednak prispela k zvýšeniu ekologickej stability územia, opticky izolovala nevzhľadný areál družstva a zároveň bez potreby ďalšieho menežmentu umožnila udržať esteticky vzhľad plôch, ktoré sú v súčasnosti nevyužívané a ruderalizované.

Ekostabilizačný prvok 9: Jedná sa o pozemok s navezenou zeminou a biologickým odpadom, v bezprostrednej blízkosti obecného kompostoviska, na ktorom sa hojne šíria ruderalne druhy. Časť pozemku je porastená drevinami, vrátane dospelých jedincov vyšších stromov. Po rekultivácii, úprave a dosadení drevín môže plocha slúžiť na vytvorenie oddychovej zóny, parčíka s lavičkami. Namiesto zanedbanej, ekologicky nestabilnej plochy vznikne plocha s možnosťou využitia miestnymi obyvateľmi na voľnočasové aktivity a výsadba stromov bude zároveň slúžiť ako ekostabilizačný prvok. Navrhujeme spojenie tohto parčíka s obcou alejou pozdĺž poľnej cesty, vedúcej k obecnému kompostovisku, čo by rozšírilo možnosti oddychovej zóny. Táto aleja by sa mohla napojiť na MBk3. Keďže si tento EP vyžaduje trochu odlišné opatrenia, uvádzame ich samostatne:

B.12.2.3 Miestny územný systém ekologickej stability (MÚSES) – návrh

Najvýznamnejšou hierarchickou úrovňou ÚSES z hľadiska priameho vplyvu na krajinu je miestny ÚSES. Vychádzajúc z terénneho prieskumu, prírodných podmienok a využívania územia navrhujeme v riešenom území v priestoroch a lokalitách s vysokou krajinnou ekologickou hodnotou tieto prvky:

- ✓ 2 biocentrá miestneho významu,
- ✓ 6 biokoridorov miestneho významu,
- ✓ 6 interakčných prvkov miestneho významu.

➤ Navrhované biocentrá miestneho významu

Biocentrum miestneho významu MBc1: 1,8317 ha.

Podmáčaná plocha v západnej časti katastra. RÚSES okresu Turčianske Teplice (RÚSES okresu Turčianske Teplice, 2013) ju zaraďuje medzi genofondové lokality.

Jedná sa o vzácny ostrovček mokradnej vegetácie uprostred poľnohospodárskej krajiny. Vytvára vhodný biotop pre rastlinné spoločenstvá, viazané na podmáčané stanovištia, ako aj priestor atraktívny pre rôzne druhy živočíchov, najmä vtákov, vrátane migrujúcich druhov. Zároveň je to jedno z mála miest, kde sa v riešenom území vyskytuje vyššia vegetácia, čím v odlesnenej a intenzívne využívanej krajine poskytuje úkryt a životný priestor pre viaceré druhy zveri. V súčasnosti je lokalita výrazne negatívne ovplyvnená ľudskou činnosťou – obrábanie okolitých polí zasahuje aj vegetáciu v širšom okolí mokrade, dochádza k poškodzovaniu povrchu pôdy mechanizmami a výrazný vplyv má hnojenie, ktoré prebieha aj v rámci lokality, čím dochádza k zmene chemizmu vody a pôdy, zmene druhového zloženia a degradácii spoločenstiev. Následkom toho pôvodné mokradné druhy nahrádzajú druhy ruderalne a nitrofilné.

Biocentrum miestneho významu MBc2: 1,0271 ha.

Podmáčaná plocha na juhozápade riešeného územia. Plocha sa nachádza na hranici s katastrom Veľkého Čepčína, pričom zasahuje do oboch katastrov. RÚSES okresu Turčianske Teplice (RÚSES okresu Turčianske Teplice, 2013) ju zaraďuje medzi genofondové lokality. Z dôvodu ekologicky stabilnejšieho biocentra a prepojenia na MÚSES navrhujeme väčšiu mokradnú plochu prepojiť s menšími zamokrenými plôškami na ornej pôde, ktoré nie sú pre hospodársku činnosť natoľko zaujímavé až po MBk5.

Jedná sa o ostrovček mokradnej vegetácie obkolesený poliami. Druhové zloženie je sčasti negatívne ovplyvnené hospodárskou činnosťou, no stále tu zostávajú zachované mokradné spoločenstvá. Biocentrum poskytuje vhodný biotop pre rôzne druhy vtákov, vrátane niektorých migrujúcich druhov ako napr. cíbik, kalužiak močiarny, bojovník bahenný, trasochvost.

Pri zamedzení negatívnych vplyvov biocentrum výrazne prispeje k obohateniu biodiverzity poľnohospodárskej a ekologicky monotónnej krajiny. Poskytne priestor pre vývoj hodnotných rastlinných spoločenstiev a potravné, úkrytové a hniezdne možnosti pre rôzne druhy živočíchov.

✓ Navrhované biokoridory miestneho významu

Biokoridor miestneho významu MBk1 - terestricko-hydrický: 0,3633 ha, dl. 323 m.

Terestricko-hydrický biokoridor, tiahnuce sa pozdĺž severovýchodnej hranice riešeného územia, tvorí potok Dolinka spolu s jej brehovými porastami, ktorý RÚSES okresu Turčianske Teplice zaraďuje medzi genofondové lokality. Tok Dolinky má pomerne zachovalé, zapojené brehové porasty, sprevádzané v podrade pásom vysokobylinnej mokradnej a nitrofilnej vegetácie. Výsledkom navrhnutých opatrení má byť funkčný biokoridor, lemovaný brehovými porastami s vysokou ekologickou funkciou v krajine, sprevádzanými mokradnými bylinnými fytocenózami, poskytujúci životný priestor ako i možnosť pohybu širokej škále organizmov.

Biokoridor miestneho významu MBk2 - terestricko-hydrický: 0,1737 ha, dl. 443 m.

Terestricko-hydrický biokoridor tiahnuce sa pozdĺž severovýchodnej hranice riešeného územia tvorí krátky bezmenný prítok potoka Dolinka a porasty vegetácie, ktoré ho lemuje. Jarok lemuje prevažne bylinná mokradná a nitrofilná vegetácia, ako i buriny, ktoré sem prenikajú z blízkeho poľa, okolo časti toku rastie aj niekoľko drevín. Výsledkom navrhnutých opatrení je funkčný biokoridor, lemovaný porastami drevín s podrastom mokradných bylinných fytocenóz, poskytujúci životný priestor ako i možnosť pohybu širokej škále organizmov.

Biokoridor miestneho významu MBk3 - terestrický: 0,7265 ha, dl. 1.637 m.

Navrhovaný nový terestrický biokoridor, ktorý by nadväzoval na MBk2 a viedol by po hraniciach medzi TTP (kosienkami, pasienkami) až k regionálnemu biokoridoru RBk1. Biokoridor MBk3 križuje hlavnú cestu, keďže je však celá severovýchodná časť oddelená bariérami ciest a stavieb intravilánu od zvyšku riešeného územia, biokoridor je snahou o určité prepojenie celého územia do kompaktného celku. Biokoridor má mať charakter minimálne 5 metrov širokého pásu vegetácie porasteného krovínami a líniou stromov, ktorý si s výnimkou úvodných opatrení a občasného kosenia časti bez drevín (prípadne odstraňovania inváznych druhov) nebude vyžadovať trvalý menežment. Výsledkom navrhovaných opatrení by mali byť líniový porast drevín s vysokou biodiverzitou a prirodzenosťou vo voľnej krajine, ktorý by umožnil pohyb živočíchov v odlesnenej krajine a poskytol zároveň viacerým druhom životný priestor. Zároveň ako porast drevín v blízkosti intravilánu bude slúžiť aj na zlepšenie kvality životného prostredia obyvateľov.

Biokoridor miestneho významu MBk4 - terestrický: 1,2207 ha, dl.2.154 m.

Navrhovaný nový terestrický biokoridor, ktorý by viedol od regionálneho biokoridoru RBk1 cez pasienok, križoval by EP4 a pokračoval po hranici poľa a TTP až k MBk5. Vytvoril by tak v krajine spojnicu medzi tokom Teplice a Ivančinským potokom a v širšom kontexte by bol pokračovaním prepojenia východnej a západnej časti katastra. Biokoridor má mať charakter minimálne 10 metrov širokého pásu vegetácie porasteného krovínami a líniou stromov, ktorý si s výnimkou úvodných opatrení a občasného kosenia časti bez drevín (prípadne odstraňovania inváznych druhov) nebude vyžadovať trvalý menežment. Výsledkom navrhovaných opatrení by mala byť medza porastená drevinami, vytvárajúca biokoridor umožňujúci pohyb živočíchov v odlesnenej krajine a zároveň vhodný biotop pre život viacerých druhov organizmov. V prepojení s ostatnými prvkami MÚSES ako i ekostabilizačnými prvkami by vytvoril ekologicky funkčnejšiu krajinu.

Biokoridor miestneho významu MBk5 - terestricko-hydrický: 2,1880 ha, dl.3.454 m.

Terestricko-hydrický biokoridor tiahnucci sa na západe riešeného územia. Je tvorený Ivančinským potokom, ktorý je pravostranným prítokom Turca, čím je zabezpečené prepojenie na biocentrum nadregionálneho významu - Turiec. Jedná sa o menší tok, ktorého brehy sú lemované pásmi mokradnej a nitrofilnej vegetácie, občas je badať aj prienik burín so susedných poľnohospodárskych pozemkov, časti toku výrazne ovplyvnené hospodárskou činnosťou na okolitých pozemkoch sú ruderalizované. Sporadicky sa vyskytujú aj dreviny, zväčša vrb, ale aj viaceré iné listnaté dreviny vrátane ovocných stromov. Výsledkom navrhnutých opatrení je funkčný biokoridor minimálne 5 m po oboch stranách toku s brehovými porastami s vysokou ekologickou funkciou v krajine, sprevádzanými mokradnými bylinnými fytoocenózami, poskytujúci možnosť pohybu, životný priestor a potravu širokej škále organizmov.

Biokoridor miestneho významu MBk6 - terestrický: 1,3300 ha, dl.2.654 m.

Navrhovaný nový terestrický biokoridor, ktorý by viedol pozdĺž južnej hranice územia od Ivančinského potoka po tok Teplice a prepájal viaceré prvky MÚSES. Biokoridor má mať charakter min. 10m širokého porastu stromov a krov, v častiach, kde vedie pozdĺž poľnej cesty min. 3m širokým lemom drevín po oboch stranách cesty. Biokoridor si s výnimkou úvodných rokov, potrebných na založenie a stabilizáciu porastu, nebude vyžadovať trvalý menežment. Výsledkom navrhovaných opatrení by mal byť líniový porast drevín s vysokou biodiverzitou a prirodzenosťou vo voľnej krajine, ktorý by umožnil pohyb živočíchov v odlesnenej krajine, zvýšil ekologickú stabilitu a poskytol životný priestor viacerým druhom organizmov.

✓ **Navrhované interakčné prvky miestneho významu**

Vzhľadom na fakt, že územie obce Malý Čepčín patrí medzi územia s nízkou ekologickou stabilitou (RÚSES okresu Turčianske Teplice, 2013) aj biologickou diverzitou, medzi interakčné prvky sú zaradené prvky zvyšujúce ekologickú stabilitu a biodiverzitu. Ide o nasledovné lokality:

IP 1 : 0,9526 ha.

Obhospodarované TTP, lúčny biotop, ktorý sa nachádza v severovýchodnej časti katastra. Jedná sa o zachovalé, v južnej časti prvku druhovo pomerne pestré, v severnej časti mierne degradované, menej pestré lúčne spoločenstvá. IP významne prispieva k zvýšeniu biodiverzity v území a poskytuje vhodný priestor pre organizmy viazané na Lk1 *Nížinné a podhorské kosné lúky*, ktoré sú *biotopom európskeho významu 6510*. Cieľom navrhovaných opatrení sú dobre zachovalé, nedegradované, druhovo bohaté lúčne spoločenstvá biotopu európskeho významu 6510 poskytujúce životný priestor a potravné možnosti organizmom na ne viazaným.

IP 2: 0,5431 ha.

Podmáčaná poľná depresia na západe katastra, ktorá leží na okraji veľkoblokovej ornej pôdy. RÚSES okresu Turčianske ju zaraďuje medzi genofondové lokality. Jedná sa o periodicky podmáčanú bezodtokovú lokalitu v poli, ktorá je výrazne ovplyvnená hospodárením. V súčasnosti je výrazne degradovaná, prevládajú ruderalne druhy. Na lokalite hospodárske plodiny nerastú a je na poľnohospodárske využitie nerentabilná. Perspektívne však môže vytvoriť biotop pre hodnotné mokradné spoločenstvá a organizmy na ne viazané a pôsobiť ako prvok zvyšujúci biodiverzitu územia. Vzhľadom na vzácnosť mokradného typu biotopov v

riešenom území si zasluhuje pozornosť. Výsledkom navrhovaných opatrení by malo byť nedegradované mokradné spoločenstvo, poskytujúce vhodné prostredie pre organizmy viazané na takýto typ biotopu, vrátane migrujúcich druhov vtákov.

IP 3: 3,3954 ha.

Podmáčaná plocha na západe katastra, ktorá je súčasťou veľkoblokovej TTP využívanej ako pasienok. RÚSES okresu Turčianske Teplice plochu zaraďuje medzi genofondové lokality. Časť plochy sa charakterom vegetácie (vegetácia vysokých ostríc) výrazne líši od okolitého pasienku. Interakčný prvok poskytuje vhodné podmienky pre viaceré druhy živočíchov, napríklad niektoré migrujúce druhy vtákov - cíbik chochlatý, kalužiak močiarny, bojovník bahenný, trasochvost žltý. Výsledkom navrhovaných opatrení by mal byť nedegradovaný mokradný biotop, naďalej poskytujúci vhodné prostredie pre organizmy naňho viazané.

IP 4: 1,2229 ha.

Podmáčaná poľná depresia na juhu katastra, obkolesená ornou pôdou. Plocha sa charakterom vegetácie líši od okolitého poľa. Keďže je v súčasnosti odvodňovaná a výrazne ovplyvnená poľnohospodárskou činnosťou v jej okolí, je zdegradovaná a prevažujú na nej ruderalne druhy. Vzhľadom na charakter lokality je nerentabilné využívať ju ako ornú pôdu. Z dôvodu vzácnosti mokradných biotopov v riešenom území si zasluhuje venovať jej pozornosť ako perspektívne výnimočnému biotopu, ktorý zvýši biodiverzitu a ekologickú stabilitu územia.

IP 5: 1,1823 ha.

Dreviny lemujúce cestu k cintorínu ako i samotný cintorín pokračujúce ako navrhovaný pás drevín okolo poľnej cesty. IP začína na okraji intravilánu rozšíreným ostrovčekom s vysadenými stromami a krami a koseným TTP, pokračuje ďalej alejou stromov lemujúcou cestu k cintorínu a drevinami okolo cintorína. Navrhujeme výsadbu drevín potiahnuť okolo pokračujúcej poľnej cesty a prepojiť tak MIP s MBk6. Jedná sa o jeden z mála fragmentov drevinovej vegetácie vo výrazne odlesnenej poľnohospodárskej krajine. MIP je o to významnejší, že sa jedná o dospelé jedince stromov, väčších rozmerov. Poskytuje vhodný biotop alebo útočisko viacerým druhom živých organizmov, prispieva k zvýšeniu ekologickej stability územia ako aj k skvalitneniu životného prostredia obyvateľov.

IP 6: 0,3426 ha.

Parčík s dospelými, mohutnými jedincami stromov na okraji Malého Čepčína. Jedná sa o jeden z mála fragmentov dospelých, stromov väčších rozmerov vo výrazne odlesnenej poľnohospodárskej krajine. Priamo susedí s RBk1 a poskytuje vhodný biotop pre viaceré druhy bezstavovcov, vtákov, či menších stavovcov. Prispieva k zvýšeniu ekologickej stability územia ako aj k skvalitneniu životného prostredia obyvateľov.

Obr. Prvky miestneho územného systému ekologickej stability v obci Malý Čepčín (KEP, 2019)

B.12.3 KRAJINNOEKOLOGICKÝ PLÁN – VYHODNOTENIE A ZÁVER

Pri krajinnoekologickom hodnotení sa stanovuje vhodnosť využívania územia na základe ukazovateľov krajiny. Konfrontujú sa požiadavky jednotlivých činností na krajinnoekologické podmienky so skutočne existujúcimi hodnotami krajiny pomocou limitov.

Do evalvačného procesu vstupujú: krajinnoekologické podklady, navrhované činnosti a využívanie, environmentálne limity (abiotické limity, limity súčasnej krajiny štruktúry, limity vyplývajúce z ochrany prírody a významných krajinárskych a ekologických štruktúr, limity vyplývajúce zo stresových javov).

B.12.3.1 Odporúčané aktivity v krajine a navrhované krajinnoekologické opatrenia**A) KRAJINNOEKOLOGICKÉ OPATRENIA**

Pri krajinnoekologických opatreniach v riešenom území treba mať na zreteli predovšetkým, že sa jedná o krajinu:

- s nízkou ekologickou stabilitou, čo ju vystavuje takmer nechránenú akémukoľvek rušivému a negatívne vplyvu. Preto je z hľadiska ochrany a zlepšenia životného prostredia obyvateľov, efektívneho využívania krajiny človekom, ako i zvýšenia biodiverzity a ochrany prírodných zdrojov a prírodného bohatstva, potrebné vykonať opatrenia na zvýšenie ekologickej stability,
- úplne odlesnenú, čím je vystavená všetkým negatívnym vplyvom súvisiacim s neprítomnosťou drevín (zhoršená kvalita ovzdušia a mikroklimy, menšia schopnosť krajiny zadržať vodu, zvýšená vodná a veterná erózia, zvýšená veternosť a tvorba snehových závejov, vystavenie slnečnej páľave, zvýšená prašnosť a hlučnosť, menšia biodiverzita vzhľadom na menšie možnosti prebývania živých organizmov v krajine...),
- poľnohospodársky využívanú - prevažná časť územia slúži ako pasienky a polia, čo pri vhodnom menežmente a zachovaní mozaikovitosti krajiny, môže mať na krajinu vplyv pozitívny, naopak pri nesprávnom menežmente a veľkoblokovom hospodárení môže mať negatívny vplyv na kvalitu vody, pôdy, biodiverzitu, ako aj životné prostredie a v konečnom dôsledku aj na efektivitu hospodárenia,
- z hľadiska širšieho kontextu treba vziať takisto do úvahy krajinu Malého Čepčína ako súčasť širšieho regiónu, vplyv opatrení na životné prostredie (vzduch, voda, pôda, zdravie a kvalita života obyvateľov), ako i biologickú diverzitu a ekologickú stabilitu ako celok.

Navrhované opatrenia na zachovanie, resp. zmenu krajinných prvkov ovplyvňujúcich ekologickú stabilitu a krajinný obraz obce Malý Čepčín sú nasledovné:

a) Opatrenia na ochranu súčasného stavu, štruktúry a pôsobenia krajiny:

- Podporovať mozaikovitú štruktúru krajiny, pri ktorej sa striedajú rôzne formy nelesnej drevinovej vegetácie s maloblokovými TTP (pasienky a kosienky) a maloblokovou ornou pôdou, miestami aj plôškami mokradí. Oddelením, ako i rozdelením veľkých blokov poľnohospodárskej pôdy pásami a plôškami drevín vznikne ekologicky funkčnejšia krajina.
- Všade, kde je to len možné (opustené, nevyužívané plochy, ruderalizované okraje poľných ciest a podobne) vysadiť do krajiny dreviny. Vysadiť v poliach väčších rozmerov remízky; kde je to možné umožniť v rámci poľnohospodárskej pôdy rast solitérnych jedincov stromov. Vo výsadbe v extraviláne využívať pôvodné druhy drevín.
- Vylúčiť akýkoľvek plošný výrub drevín, ak sa nejedná o výrub nevyhnutný z hľadiska ochrany zdravia alebo majetku, udržiavania ochranných pásiem produktovodov a energovodov, alebo odstraňovanie invázičných druhov.
- Podporiť existenciu brehových porastov po celej dĺžke tokov. Jestvujúce brehové porasty nevyrúbavať. Podporou dorastenia brehového porastu, tvoreného stanovištne vhodnými prirodzenými druhmi (kde je to možné sukcesiou, kde nie, dosadením pôvodných druhov) umožniť spevnenie brehov drevinami.
- Vodné toky ponechať neregulované, bez zásahu do prirodzeného koryta a jeho meandrov a ponechať dostatočnú šírku ochranných zón pre pohyb koryta (ak nehrozí bezprostredné nebezpečenstvo ohrozenia už existujúcich stavieb alebo infraštruktúry prirodzenými zmenami tvaru koryta).
- Postaviť ponad vodný tok mostík za účelom zmiernenia negatívnych dopadov preháňania dobytkom a ochrániť tak vodný tok a jeho brehy pred zošľapávaním, eróziou a ďalšími negatívnymi vplyvmi.
- Pri výstavbe neumiestňovať stavby v blízkosti tokov a zamedziť akýmkoľvek zásahom do vodného režimu v nive tokov (prehlbovanie koryta, regulovanie toku, odvodňovanie).
- Pri obhospodarovaní poľnohospodárskych pozemkov dodržať ochrannú zónu – odstup od vodného toku a mokradných biotopov, aby nedochádzalo k erodovaniu brehov, prípadne poškodzovaniu brehových porastov a vzácnych spoločenstiev.
- Maximálne obmedziť využitie pesticídov, herbicídov a hnojív alebo aspoň dbať na to, aby neprenikali do vodného toku, ani nepoškodzovali vzácne spoločenstvá.
- Preferovať ekologické poľnohospodárstvo.
- Obmedziť oplocovanie pozemkov v extraviláne.

- Extenzívnym hospodárením bez priosievania krmovínarskymi miešankami podporovať biodiverzitu lúčnych porastov.
- TTP nerozorávať, ani nevykonávať zásahy, ktoré by spôsobili dlhodobé pôdne odkryvy a umožnili šírenie ruderalných a inváznych druhov.
- Podporovať šetrné pasienkárstvo (vrátane pasenia oviec a kôz). Najpriateľnejším spôsobom je celosezónne alebo celoročné oplôtkové pasenie (kontinuálne alebo rotačné), pričom je potrebné dbať na neprekroenie maximálneho zaťaženia pasienkov dobytčiami jednotkami vzhľadom na ich úrodnosť. Z hľadiska ošetrovania porastov je dôležité pravidelné kosenie nedopaskov, ktorých cieľom je obmedziť rast a šírenie pasienkových burín.
- Zamedziť nadmernému združovaniu hospodárskych zvierat, a tým aj nadmernému zošľapávaniu, odkryvom a zmene chemického zloženia pôdy.
- Nepoškodzovať, hospodárskou činnosťou negatívne neovplyvňovať a umožniť existenciu a rozvoj hodnotných mokradných lokalít.
- Zamedziť odvodňovaniu potenciálne mokradných depresíi uprostred polí, ktoré sú v súčasnosti aj tak hospodársky nerentabilnými plochami s ruderalnou vegetáciou.
- Dbať na to, aby nedošlo k negatívnej zmene vodného režimu prípadne znečisteniu vody na mokradných lokalitách.
- Systematicky monitorovať a odstraňovať invázne druhy rastlín a zamedziť ich šíreniu napr. minimalizovaním zemných prác (výkopy, navážky, dlhodobé odkryvy pôdy...), zamedzením vzniku čiernych skládok organického odpadu zo záhrad a pod.
- Sfunkčniť obecné kompostovisko, aby spĺňalo kritéria na správne kompostovanie a zároveň esteticky (vizuálne, zápachom, šírením burín) nenarúšalo pôsobenie krajiny. Rekultivovať ruderalizovanú plochu v jeho bezprostrednom okolí a zlikvidovať skládku organického odpadu.
- Na umiestnenie hnoja, ktorý je aktuálne umiestnený voľne v krajine vytvoriť izolované miesto, z ktorého by nedochádzalo k prieniku do okolia.
- Obnoviť hospodárenie na zanedbaných plochách a zabrániť tak ich zarasteniu ruderalnou vegetáciou, prípadne vysadiť opustené plochy drevinovou vegetáciou, vrátane krovitej vrstvy (viď. vyššie).
- Pri novej výsadbe v intraviláne uprednostňovať stanovištne vhodné prirodzené dreviny, prípadne regionálne vhodné ovocné stromy.
- Nevysádzať ani ako okrasné rastliny invázne druhy, ktoré sú uvedené vo vyhláške MŽP SR č. 24/2003 Z.z. . ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.
- V sídelnej vegetácii zachovávať mozaiku rôznovekých drevín. Zabezpečiť ochranu a starostlivosť o dreviny intravilánu, zodpovedajúce prirodzenému druhovému zloženiu, obzvlášť pokiaľ ide o jedince väčších rozmerov, keďže dreviny obohacujú krajinu a dotvárajú obci jej typický ráz.
- Využiť obecné pozemky intravilánu, na ktorých je to možné, na estetické doplnenie sídelnej vegetácie.
- Aj vo verejnej zeleni extenzívnou kosbou udržiavať pestré trávniky (kosenie dvakrát ročne, s prvým kosením po zakvitnutí lúk, umožní existenciu druhovo bohatých a esteticky pekných pestrých lúk).
- Opticky izolovať nevzhľadný areál družstva výsadbou drevín na zanedbaných ruderalizovaných plochách, ktoré ho obkolesujú, čím sa zároveň skultúria aj v súčasnosti zanedbané pozemky.
- Monitorovať, odstraňovať a zamedziť tvorbe nelegálnych skládok odpadu.
- Navrhované investície v katastri obce zosúladiť s pôsobením krajiny ako celku, podporovať aktivity na pozitívne obohatenie jej štruktúry a vylúčiť tie aktivity, ktoré by ohrozovali štruktúru a kvalitu hodnotných ekosystémov, zabezpečujúcich vysokú biodiverzitu a ekologickú stabilitu krajiny.

b) Opatrenia na ochranu prvkov ÚSES:

- Z bylinných spoločenstiev na plochách, ktoré sú definované ako lúčny/bylinný porast pravidelne odstraňovať náletové a výmladkové dreviny. Naopak neodstraňovať ich z plôch, kde majú rásť dreviny (s výnimkou inváznych druhov, vrátane agátu).
- Pokračovať v extenzívnom kosení lúčnych biotopov, pričom prvá kosba by mala prebehnúť v neskorších termínoch po dozretí väčšiny lúčnych bylín (cca druhá polovica júna). Kosbu realizovať od stredu k okraju kosených plôch.
- Trávne porasty nepriosievať.
- Lúčne biotopy kosiť jeden až dvakrát ročne. Ideálne je doplniť príležitostnou extenzívnou pastvou. Vysokobylinnú mokradnú vegetáciu postačí kosiť raz za 3-5 rokov. Mokradné depresie nekosiť častejšie ako raz za dva roky, je možné aj menej.
- Seno sušiť na mieste, aby ho mohli opustiť živočíchy, ktoré na ňom ostali, následne pokosenú biomasu odviezť.
- Vylúčiť aplikáciu chemikálií (pesticídy, insekticídy, hnojivá...) na prvky MÚSES, neaplikovať organické hnojivá na mokrade, nevylievať močovku na TTP a ponechať dostatočnú ochrannú zónu, aby nedochádzalo ani k prieniku chemikálií a organických hnojív z okolia.
- Neumiestňovať poľné hnojiská a zamedziť prílišnej koncentrácii hospodárskych zvierat na alebo v blízkosti prvkov ÚSES.
- Pri obhospodarovaní (s výnimkou menežmentových opatrení navrhnutých v nižšie) dodržať dostatočný odstup od prvkov ÚSES, tak aby nedochádzalo k ich poškodzovaniu, znemožneniu ich

ekologickej funkcie a plašeniu v nich prebývajúcich živočíchov. Menežmentové opatrenia vykonávať šetrne, s minimalizovaním prítomnosti ťažkej mechanizácie na nevyhnutnú mieru, mimo obdobia vrhu a liahnutia mláďat, s ohľadom na to, aby nedochádzalo k poškodeniu a negatívnemu vplyvu na prítomné živé organizmy a biotopy.

- Nevyrúbavať brehové porasty a z prvkov s drevinovou vegetáciou celkovo vylúčiť akýkoľvek plošný výrub drevín, ak sa nejedná o výrub nevyhnutný z hľadiska ochrany zdravia alebo majetku, udržiavania ochranných pásiem produktovodov a energovodov, alebo odstraňovanie nepôvodných a inváznych druhov.
- Umožniť rozšírenie prirodzených druhov brehových porastov aj do častí brehov, ktoré sú aktuálne bez drevinovej vegetácie, prípadne napomôcť rozšíreniu brehových porastov dosadením stanovištne vhodných pôvodných druhov.
- Ponechať koryto tokov v čo najprirodzenejšom stave, úpravy brehov a zásahy do porastov, ktoré by mali za následok zničenie alebo poškodenie biotopov, konzultovať so ŠOP SR a orgánom ochrany prírody.
- Zamedziť zošľapávaniu brehov hospodárskymi zvieratami a zaistiť, aby intenzita pastvy nemala negatívne dôsledky na biodiverzitu.
- Dodržať pri pohybe poľnohospodárskych mechanizmov a iných motorových vozidiel dostatočný odstup od vodného toku a zamedziť tak erodovaniu brehov.
- Vylúčiť akýkoľvek zásah, ktorý by trvalým alebo dlhodobým spôsobom zmenil charakter tokov tak, že by sa významne znížila ich priechodnosť pre akýkoľvek chránený živočíšny druh.
- Vylúčiť akékoľvek aktivity, ktoré by negatívnym spôsobom ovplyvnili vodný režim a kvalitu vody na mokradných lokalitách. Neodvodňovať plochy, ktoré sú navrhnuté v rámci MÚSES ako mokradné lokality.
- Vzhľadom na biologické, ekologické a krajinárske hodnoty prvkov MÚSES vylúčiť stavebné a iné technické zásahy (ak sa nejedná o zásah nevyhnutný z hľadiska ochrany zdravia a pod.). Neumiestňovať stavby alebo iné trvalé bariéry minimálne 10 m od prvkov MÚSES.
- Monitorovať nelegálne skládky odpadu a v prípade ich výskytu ich okamžite odstraňovať a zamedziť ich ďalšej tvorbe.
- Systematicky monitorovať a odstraňovať invázne druhy rastlín. Spôsoby odstraňovania inváznych druhov rastlín konzultovať s pracovníkmi Štátnej ochrany prírody.
- Zabezpečiť ochranu a vhodný manažment prvkov ÚSES (viď. kap. nižšie), aby existujúce prvky nezanikli a podporovať vznik nových navrhnutých prvkov.

c) Opatrenia na ochranu prvkov RÚSES Okresu Turčianske Teplice (RÚSES okresu Turčianske Teplice, 2013)

Biokoridor RBK6 Kurací vršok-Vlčanová – Bodorová – Čepčinský háj – Piešť

Vzhľadom na to, že v riešenom území takmer neexistujú plošky NDV, pre ktoré je tento biokoridor navrhnutý, s cieľom umožniť presun živočíchov medzi Veľkou Fatrou a Žiarom, je nutné ich vytvoriť a umožniť správne fungovanie biokoridoru.

- Cielene udržiavať pestrú krajinnú štruktúru (vyhnúť sa veľkoblokovému hospodáreniu, umožniť striedanie pestrej škály rôznych biotopov).
- Kde je to len možné vysadiť v priestore biokoridoru plošky NDV-porasty, či línie prirodzených druhov stromov a krov (dosadiť brehové porasty, medze, remízky, či poľné lesíky a podobne) a následne zamedziť plošným výrubom NDV, ak sa nejedná o výrub nevyhnutný z hľadiska ochrany zdravia alebo majetku, udržiavania ochranných pásiem produktovodov a energovodov alebo odstraňovanie inváznych druhov.
- V priestore biokoridoru obmedziť výstavbu a vyhnúť sa oplocovaniu pozemkov, ktoré by zabránilo priechodnosti biokoridoru pre menšie stavovce ako aj pre šelmy a kopytníky.
- Zachovať existujúcu mokraď na západe katastra, nevykonať žiaden zásah, ktorý by negatívne zmenil jej vodný režim alebo kontaminoval vodu, pri obhospodarovaní zachovať dostatočný odstup, aby nedochádzalo k negatívnym vplyvom na biotop prípadne živočíchov, ktoré by sa na ňom mohli zdržiavať.

Biokoridor RBK1 Vodný tok Teplica

- Ochrana vodného toku s čo najprirodzenejším, meandrujúcim charakterom koryta. Vylúčiť akýkoľvek zásah, ktorý by trvalým alebo dlhodobým spôsobom zmenil charakter toku tak, že by sa významne znížila jej priechodnosť pre akýkoľvek živočíšny druh (napr. stavba, spevnená komunikácia s výraznými bariérami pre migráciu živočíchov, ťažko-priechodné oplotenie a pod.).
- Zamedziť činnostiam spôsobujúcim degradáciu hodnotných mokradných bylinných fytocenóz a brehových porastov (zabrániť kontaminácii vody a pôdy, zmene vodného režimu, poškodzovaniu brehov a ich vegetácie...).
- Ponechať širší pás (minimálne 6m po oboch stranách) okolo toku bez zásahu, s výnimkou odstraňovania inváznych druhov.
- Obmedziť intenzívne využívanie brehov vodného toku, pri využívaní pozemkov ponechať dostatočne široký odstup od toku. Zamedziť nadmernému zošľapávaniu (likvidácia vegetácie, erózia)

a znečisteniu exkrementami dobytka (nitrifikácia, eutrofizácia, znečistenie vody) pri vysokej koncentrácii zvierat v blízkosti toku. Bolo by vhodné vybudovať most (lávkou) ponad tok, ktorý by umožnil bezpečné preháňanie zvierat bez narušania širokých úsekov toku.

- Pri chemickom ošetrovaní poľnohospodárskych plodín dbať na dostatočnú ochrannú zónu – odstup od toku, aby nedochádzalo k negatívnemu ovplyvneniu ekosystémov a tiež prieniku chemikálií do vodného toku.
- Nevyrúbavať (okrem výrubu nevyhnutného kvôli bezpečnosti, v ochranných pásmach elektrovodov a pod. alebo odstraňovania nepôvodných a inváznych druhov) ani inak nepoškodzovať brehovú porasty, na miestach bez brehových porastov umožniť nárast porastu, v prípade potreby aj aktívnym dosadením pôvodných, stanovištno vhodných druhov (napr. jelša lepkavá, jaseň štíhly, vrba krehká, čremcha obyčajná). Nevysádzať do brehových porastov nepôvodné druhy.
- Zamedziť nadmernému odberu vody na zavlažovanie, uprednostniť využitie zberných nádrží na dažďovú vodu.
- Zabraňovať tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky.
- Monitorovať a odstraňovať invázne rastliny a zamedziť ich šíreniu.

GL Dolný tok Teplice a GL Dolinka (Závodie)

- Ochrana vodných tokov s čo najprirodzenejším, meandrujúcim charakterom koryta.
- Zamedziť činnostiam spôsobujúcim degradáciu hodnotných mokradných bylinných fytocenóz a brehových porastov (zabrániť kontaminácii vody a pôdy, zmene vodného režimu, poškodzovaniu brehov a ich vegetácie...).
- Ponechať širší pás (minimálne 6m po oboch stranách) okolo toku bez zásahu.
- Pri využívaní pozemkov ponechať dostatočne široký odstup od toku. Obmedziť intenzívne využívanie brehov vodného toku, zamedziť nadmernému zošľapávaniu (likvidácia vegetácie, erózia) a znečisteniu exkrementami dobytka (nitrifikácia, eutrofizácia, znečistenie vody) pri vysokej koncentrácii zvierat v blízkosti toku. Bolo by vhodné vybudovať most (lávkou) ponad tok, ktorý by umožnil bezpečné preháňanie zvierat bez narušania širokých úsekov toku.
- Pri chemickom ošetrovaní poľnohospodárskych plodín dbať na ochrannú zónu – odstup od toku, aby nedochádzalo k negatívnemu ovplyvneniu ekosystémov a tiež prieniku chemikálií do vodného toku.
- Nevyrúbavať ani inak nepoškodzovať brehovú porasty, na miestach bez brehových porastov umožniť nárast porastu, v prípade potreby aj aktívnym dosadením pôvodných, stanovištno vhodných druhov, nevysádzať do brehových porastov nepôvodné druhy.
- Neumiestňovať do toku akékoľvek bariéry, ktoré by bránili pohybu živých organizmov.
- Zamedziť nadmernému odberu vody na zavlažovanie, uprednostniť využitie zberných nádrží na dažďovú vodu.
- Zabraňovať tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky.
- Monitorovať a odstraňovať invázne rastliny a zamedziť ich šíreniu.

GL Za mostíkom a GL Hájičky

- Pri obhospodarovaní zachovať odstup od GL, ktorý zabezpečí eliminovanie negatívneho vplyvu na lokality ako aj prítomné živé organizmy. Plochy GL nerozorávať, neprechádzať cez ne ani v ich blízkosti mechanizmami, TTP nepriosievať, zamedziť združovaniu hospodárskych zvierat na alebo v blízkosti plochy GL.
- Tam, kde je potrebný menežment, aplikovať výlučne extenzívne hospodárenie.
- Neaplikovať žiaden zásah, ktorý by negatívnym spôsobom zmenil vodný režim na lokalitách alebo kvalitu vody. Lokality neodvodňovať.
- Neaplikovať chemické prostriedky alebo biologické hnojivá na alebo v takej vzdialenosti ku GL, ktorá by mohla ovplyvniť vodný režim a kontaminovať pôdu na lokalitách.
- Lokality raz za 3-5 rokov pokosiť s minimalizáciou ťažkej mechanizácie, najlepšie postupne, po malých ploškách, s odstupom 3-4 týždne, aby nezarástli náletovými drevinami a zároveň menežment negatívne neovplyvnil prítomné živočíchy.
- V čase vrhania mláďat alebo hniezdenia dbať na ochranu pred nadmerným hlukom a vyrušením.
- Monitorovať výskyt inváznych druhov, odstraňovať ich a zamedziť ich šíreniu.
- Na GL neumiestňovať žiadne stavby ani nevykonávať žiadne zásahy, ktoré by spôsobili degradáciu alebo zánik GL.

d) Opatrenia na ochranu poľnohospodárskej pôdy

- Preferovať maloblokové hospodárenie.
- Preferovať extenzívne kosenie pred intenzívnym.
- Pri pastve je najpriateľnejším spôsobom celosezónne alebo celoročné oplôtkové pasenie (kontinuálne alebo rotačné), pričom je potrebné pravidelne kosiť nedopasky.
- Dbať na neprekročenie maximálneho zaťaženia pasienkov dobytčiami jednotkami vzhľadom na ich úrodnosť.
- Vysadiť a nenechať zaniknúť pásy nelesnej drevinovej vegetácie, ktoré chránia pôdu pred nadmerným vysúšaním a odnosom vrchnej časti pôdneho horizontu, zároveň sú stanovišťom pre prirodzené predátory žijúce sa škodcami na kultúrnych plodinách.

- Ťažké mechanizmy, či iné motorové vozidlá používať len na nevyhnutné úkony, vylúčiť ich nadmerný a zbytočný pohyb po pôde (zhutňovanie pôdy, narušanie vegetačného pokryvu).
- V prípade zhutnenia pôdy, zabezpečiť nápravu kyprením.
- Zabraňovať poškodzovaniu pôdy a mačiny pasienkov pri nadmernom zhromažďovaní dobytká.
- Dbáť na to, aby pri prácach nedochádzalo k dlhodobým a nadmerným pôdnym odkryvom a následne vystavovaniu obnaženej pôdy pôsobeniu negatívnych činiteľov; po ukončení prác obnoviť plochu bez pôdneho pokryvu výsadbou stanovištne vhodných bylín alebo prirodzených druhov drevín.
- Zamedziť hospodárskej a inej činnosti, spôsobujúcej poškodenie vegetácie (orba, nadmerné zošľapávanie dobytkom, pohyb mechanizmov a pod.) až po hranicu vodných tokov a zabrániť tak erózii a odnosu pôdy vodným tokom.
- Dosadiť a umožniť existenciu brehových porastov za účelom zabránenia erózie pôdy.
- Podporovať ekologické hospodárenie.
- Obmedziť v čo najväčšej možnej miere použitie chemikálií (pesticídy, herbicídy, hnojenie), aby nedochádzalo ku kontaminácii pôdy.
- Preferovať striedavý systém hospodárenia (časť pôdy nechať úhorom), aby nedochádzalo k nadmernému vyčerpávaniu pôdy.
- Obnovovať nadmerne ruderalizované a degradované plochy prísевom stanovištne pôvodných semien tráv, nepreferovať výsev komerčných ďatelinotrávných miešaniek.
- Vyhnúť sa mulčovaniu, aplikovať ho len v nutných prípadoch.
- Organický odpad zo živočíšnej výroby (hnoj, močovka) neumiestňovať voľne na pôdu, ale na dostatočne izolované hnojisko, aby nedochádzalo k prieniku do pôdy.
- Rešpektovať pri hospodárení produkčný potenciál pôd.
- Hospodáriť v zmysle princípov multifunkčného poľnohospodárstva.

e) Opatrenia na ochranu vodných tokov a plôch

- Pri chemickom ošetrovaní poľnohospodárskych plodín dbať na ochrannú zónu, aby nedochádzalo k prieniku chemikálií do vodného toku, ani kontaminácii vody na mokradných lokalitách.
- Zamedziť vypúšťaniu močovky v blízkosti vodných plôch, zamedziť priesakom odpadových vôd z poľnohospodárskej výroby a z plôch postihnutých združovaním hospodárskych zvierat do vodných tokov a podmáčaných, mokradných lokalít, poľné hnojiská dostatočne izolovať od okolia, aby nedochádzalo ku kontaminácii povrchovej ani podzemnej vody.
- Neobhospodarováť bezprostredné okolie vodných plôch a úplne z neho vylúčiť pohyb ťažkých mechanizmov, aby nedochádzalo k erózii a znečisťovaniu mokradí.
- Zmeniť súčasný stav prehánania dobytká cez viaceré miesta vodného toku, postaviť mostík na prehánanie dobytká, aby sa zabránilo erodovaniu brehov a kontaminácii toku.
- Zachovať prirodzený charakter koryta a dostatočnú šírku ochranných zón pre jeho pohyb, nezasahovať do koryta zbytočnými zásahmi, namiesto umelej regulácie toku, stabilizovať a spevniť brehy brehovými porastami.
- Vylúčiť výrubu v brehových porastoch a plochy bez porastov ponechať na prirodzenú sukcesiu. V prípade väčších plôch bez porastov, kde by sukcesné zarastenie trvalo príliš dlho, dosadiť stanovištne vhodné dreviny.
- Pri výstavbe neumiestňovať stavby v blízkosti tokov, zamedziť akýmkoľvek zásahom do vodného režimu v nive (prehlbovanie koryta, regulovanie toku, odvodňovanie nivy).
- Systematicky monitorovať a odstraňovať, nerozširovať nepôvodné a invázne druhy rastlín.
- Systematicky monitorovať a odstraňovať čierne skládky.

f) Opatrenia na ochranu kultúrno-historických zdrojov

- zachovávať kultúrne dedičstvo, historické záznamy a tradície
- podporovať kultúrne podujatia pripomínajúce a propagujúce ľudové tradície
- podporovať využívanie typických prvkov ľudovej architektúry
- podporovať tradičné formy hospodárenia
- podporovať výsadbu ovocných sádov, ideálne z tradičných krajových odrôd

g) Opatrenia na zlepšenie kvality životného prostredia a ochranu zdravia obyvateľstva

- Zabezpečiť odkanalizovanie obce.
- Zamedziť znečisťovaniu a znehodnocovaniu prírodných zdrojov, ktoré majú vplyv na ľudské zdravie.
- Obmedziť alebo vylúčiť aplikáciu chemikálií pri hospodárskej činnosti.
- Využiť čo možno najviac plôch na výsadbu pôvodných druhov drevín, ktoré eliminujú hluk, prašnosť, veternosť a horúčavu, celkovo zlepšia mikroklimu a kvalitu ovzdušia, ochránia pôdu pred eróziou, zvýšia schopnosť krajiny zadržať vodu...
- Zamedziť vzniku nelegálnych skládok komunálneho odpadu.
- Sfunkčniť obecné kompostovisko.
- Vytvoriť izolované hnojisko, kde bude zhromažďovaná močovka a hnoj, aby voľne nevytekali do prostredia.

- Zmierniť negatívny vplyv dopravy izoláciou verejných komunikácií líniami stanovištné pôvodných drevín, ktoré budú zároveň slúžiť ako vetrolamy.
- Vytvárať prírodné oddychové zóny pre obyvateľov, ktorí sú aktuálne vystavení zvýšenej hlučnosti, prachu, veternosti a počas horúcich dní slnečnej páľave (vytvoriť miesta so zeleňou a lavičkami na príjemné prechádzky, športové aktivity a podobne).

h) Opatrenia na ochranu navrhovaných prvkov MÚSES:

MBc1:

- Vylúčiť akýkoľvek zásah, ktorý by trvalým alebo dlhodobým spôsobom negatívne ovplyvňoval vodný režim lokality alebo viedol k eutrofizácii lokality. Lokality neodvodňovať!
- Pri hnojení, ako i chemickom ošetrovaní poľnohospodárskych plodín zachovávať ochrannú zónu okolo biocentra a zamedziť tak negatívne vplyvy na ekosystémy a prieniku chemikálií do vody a pôdy.
- Raz za 2-5 rokov pokosiť v neskorších letných mesiacoch (nie skôr ako v druhej polovici júla). Pri kosení dbať na to, aby sa uskutočnilo mimo hniezdneho obdobia. Pokosenú biomasu odviezť.
- Nevyrúbavať už prítomné vyššie druhy drevín, v prípade ich odumretia je možné nechať dorásť kvôli obohateniu biotopu niekoľko ďalších jedincov. Náletové dreviny však odstraňovať, ponechať iba ojedinelé jedince tak, aby prevažovala bylinná vegetácia a boli zachované podmienky potrebné pre vtáčie druhy, ktoré tu nachádzajú vhodný biotop.
- Monitorovať výskyt invázných druhov (vrátane agátu) a odstraňovať ich.
- Zabraňovať tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky.
- Neumiestňovať stavby alebo iné trvalé bariéry min. do vzdialenosti 10 m od biocentra

MBc2:

- Vylúčiť akýkoľvek zásah, ktorý by trvalým alebo dlhodobým spôsobom zmenil vodný režim lokality alebo viedol k zmene chemizmu vody alebo pôdy. Lokality neodvodňovať!
- Pri hnojení, ako i chemickom ošetrovaní poľnohospodárskych plodín dbať na ochrannú zónu a zamedziť tak negatívne vplyvy na ekosystémy a prieniku chemikálií do vody a pôdy.
- Odstraňovať náletové dreviny. Raz za 2-5 rokov pokosiť v neskorších letných mesiacoch (nie skôr ako v druhej polovici júla). Pokosenú biomasu odviezť.
- Odstraňovať náletové dreviny.
- Monitorovať a potláčať výskyt invázných druhov (vrátane agátu).
- Zabraňovať tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky.
- Neumiestňovať stavby alebo iné trvalé bariéry min. do vzdialenosti 10 m od biocentra

MBk1:

- Ochrana vodného toku s čo najprirodzenejším charakterom koryta, vylúčiť akýkoľvek zásah, ktorý by trvalým alebo dlhodobým spôsobom zmenil charakter toku tak, že by sa významne znížila priechodnosť pre akýkoľvek chránený živočíšny druh (napr. stavba, spevnená komunikácia s výraznými bariérami pre migráciu živočíchov, ťažko-priechodné oplotenie a pod.) alebo by viedol k eutrofizácii.
- Nezasahovať do brehového porastu (okrem výrubu nevyhnutného kvôli bezpečnosti, v ochranných pásmach elektrovodov, odstraňovania invázných a nepôvodných druhov a pod.). Ponechať širší pás (minimálne 10 m) okolo toku bez zásahu.
- Pri chemickom ošetrovaní poľnohospodárskych plodín a pri hnojení dbať na ochrannú zónu, aby nedochádzalo k negatívne ovplyvneniu ekosystémov a tiež prieniku chemikálií do vodného toku.
- Monitorovať prípadný výskyt invázných druhov (vrátane agátu) a v prípade výskytu ich odstraňovať.
- Zabraňovať tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky.
- Neumiestňovať stavby alebo iné trvalé bariéry v biokoridore alebo jeho bezprostrednej blízkosti - min. do vzdialenosti 10 m od biokoridoru.

MBk2:

- Vylúčiť akýkoľvek zásah, ktorý by trvalým alebo dlhodobým spôsobom zmenil charakter toku tak, že by sa významne znížila priechodnosť pre akýkoľvek chránený živočíšny druh (napr. stavba, spevnená komunikácia s výraznými bariérami pre migráciu živočíchov, ťažko-priechodné oplotenie a pod.) alebo by viedol k eutrofizácii.
- Nezasahovať do porastu drevín (okrem výrubu nevyhnutného kvôli bezpečnosti, v ochranných pásmach elektrovodov, odstraňovania invázných a nepôvodných druhov a pod.).
- Podporovať šírenie pôvodných drevín brehového porastu do častí bez drevín. V častiach, kde nedochádza k prirodzenému šíreniu drevín, je vhodné chýbajúci pás drevín dosadiť stanovištné vhodné drevinami (napr. vŕba krehká, jelša lepkavá, jaseň štíhly, čremcha obyčajná).
- Príbrežný pás mokradnej vysokobylinnej vegetácie raz za 3-5 rokov pokosiť.
- Pri chemickom ošetrovaní poľnohospodárskych plodín a pri hnojení dbať na ochrannú zónu-odstup od toku, aby nedochádzalo k negatívne ovplyvneniu ekosystémov a tiež prieniku chemikálií do toku.
- Monitorovať prípadný výskyt invázných druhov (vrátane agátu) a v prípade výskytu ich odstraňovať.
- Zabraňovať tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky.

- Neumiestňovať stavby alebo iné trvalé bariéry v biokoridore alebo jeho bezprostrednej blízkosti - min. do vzdialenosti 10 m od biokoridoru. Ponechať širší pás okolo toku bez zásahu (vylúčiť hospodársku alebo stavebnú činnosť a podobne).

MBk3:

- Radová výsadba stromov a krov v navrhovanej línii biokoridoru. Stromy sadiť v cieľovom rozostupe 8 – 12 m, vyberať výlučne pôvodné, stanovištne vhodné dreviny s dominanciou listnatých drevín (pôvodné druhy dubov, lípy, hraby, javory, prípadne plodonosné druhy ako napr. jarabiny, čerešňa, hruška, jabloň...). Výsadbu stromov je možné doplniť o niektoré pôvodné druhy krovín (baza čierna, hlohy, ruža šípová, trnka, kalina, bršlen...).
- Zabezpečiť potrebnú starostlivosť o vysadené dreviny v prvých min. 5 rokoch po výsadbe (zalievanie v obdobiach silného sucha, ochrana pred zverou, vyžínanie) s príp. dopĺňaním uhynutých alebo veľmi poškodených jedincov.
- Monitorovať výskyt invázných druhov (vrátane agátu) a odstraňovať ich.
- Zabraňovať tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky.
- Neumiestňovať stavby alebo iné trvalé bariéry v biokoridore alebo jeho bezprostrednej blízkosti - min. do vzdialenosti 10 m od biokoridoru.
- Prípadnú obnovu v budúcnosti zabezpečovať výlučne jednotlivým alebo skupinovým výberom drevín.

MBk4:

- Radová výsadba stromov a krov v navrhovanej línii biokoridoru. Stromy sadiť v cieľovom rozostupe 8 – 12 m, vyberať výlučne pôvodné, stanovištne vhodné dreviny s dominanciou listnatých drevín (pôvodné druhy dubov, lípy, javory, hrab, jarabiny, čerešne...). Výsadbu stromov je možné doplniť o niektoré pôvodné druhy krovín (baza čierna, hlohy, ruža šípová, trnka, bršlen, kalina...).
- Zabezpečiť potrebnú starostlivosť o vysadené dreviny v prvých min. 5 rokoch po výsadbe (zalievanie v obdobiach silného sucha, ochrana pred zverou, vyžínanie) s príp. dopĺňaním uhynutých alebo veľmi poškodených jedincov.
- Potláčať prípadný výskyt invázných druhov (vrátane agátu).
- Zabraňovať tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky.
- Neumiestňovať stavby alebo iné trvalé bariéry v biokoridore alebo jeho bezprostrednej blízkosti - min. do vzdialenosti 10 m od biokoridoru.
- Prípadnú obnovu v budúcnosti zabezpečovať výlučne jednotlivým alebo skupinovým výberom stromov.

MBk5:

- Ochrana vodného toku s čo najprirodzenejším charakterom koryta, vylúčiť akýkoľvek zásah, ktorý by trvalým alebo dlhodobým spôsobom zmenil charakter toku tak, že by sa významne znížila jej priechodnosť pre akýkoľvek chránený živočíšny druh (napr. stavba, spevnená komunikácia s výraznými bariérami pre migráciu živočíchov, ťažko-priechodné oplotenie a pod.) alebo by viedol k eutrofizácii lokality.
- Podporovať šírenie pôvodných drevín brehového porastu do častí bez drevín. V častiach, kde nedochádza k prirodzenému šíreniu drevín a kde chýba zapojený brehový porast je vhodné dosadiť stanovištne vhodné, prirodzené dreviny (napr. jelša lepkavá, jaseň štíhly, vrbka krehká, čremcha obyčajná).
- Príbrežný pás mokradnej vysokobylinnej vegetácie raz za 3-5 rokov pokosiť.
- Pri chemickom ošetrovaní poľnohospodárskych plodín, prípadne použití organických hnojív dbať na dostatočnú ochrannú zónu, aby nedochádzalo k negatívnemu ovplyvneniu ekosystémov a tiež prieniku chemikálií do vodného toku.
- Pri pastve dbať na to, aby sa dobytok nezhrmažďoval v tesnej blízkosti brehu a zamedziť tak nadmernému zošľapávaniu (likvidácia vegetácie, erózia) a znečisteniu exkrementami dobytká (nitrifikácia, eutrofizácia, znečistenie vody) pri vysokej koncentrácii zvierat v blízkosti toku.
- Monitorovať výskyt invázných druhov (vrátane agátu) a odstraňovať ich.
- Zabraňovať tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky.
- Neumiestňovať stavby alebo iné trvalé bariéry v biokoridore alebo jeho bezprostrednej blízkosti - min. do vzdialenosti 10 m od biokoridoru. Ponechať širší pás (minimálne 5m po oboch stranách) okolo toku bez zásahu (vylúčiť hospodársku alebo stavebnú činnosť a podobne)..

MBk6:

- Radová výsadba stromov a krov v navrhovanej línii biokoridoru. Stromy sadiť v cieľovom rozostupe 8 – 12 m, vyberať výlučne pôvodné, stanovištne vhodné dreviny s dominanciou listnatých drevín (pôvodné druhy dubov, lípy, hraby, javory, jarabiny, čerešňa...). Výsadbu stromov je možné doplniť o niektoré pôvodné druhy krovín (baza čierna, hlohy, ruža šípová, trnka, kalina, bršlen...).
- Zabezpečiť potrebnú starostlivosť o vysadené dreviny v prvých min. 5 rokoch po výsadbe (zalievanie v obdobiach silného sucha, ochrana pred zverou, vyžínanie) s príp. dopĺňaním uhynutých alebo veľmi poškodených jedincov.
- Monitorovať výskyt invázných druhov (vrátane agátu) a odstraňovať ich.
- Zabraňovať tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky.

- Neumiestňovať stavby alebo iné trvalé bariéry v biokoridore alebo jeho bezprostrednej blízkosti - min. do vzdialenosti 10 m od biokoridoru.

IP1:

- Plochu naďalej kosiť, extenzívne - to znamená kosiť jeden až dvakrát ročne, pričom prvé kosenie by malo byť po zakvitnutí lúk. Vhodné je prípadne doplniť príležitostnou extenzívnou pastvou.
- Ideálne je sušenie sena na mieste, aby ho mohli opustiť živočíchy, ktoré na ňom ostali.
- Vylúčiť aplikáciu močovky alebo iných biologických odpadov, spôsobujúcich eutrofizáciu lokality a degradáciu spoločenstiev.
- Vylúčiť akékoľvek priosievanie plochy.
- Odstraňovať prirodzený nálet, ak by sa na ploche vyskytol.
- Monitorovať prípadný výskyt invázných druhov, odstraňovať ich a zamedziť ich šíreniu.

IP2:

- Vylúčiť akýkoľvek zásah, ktorý by trvalým alebo dlhodobým spôsobom negatívne menil vodný režim lokality alebo viedol k eutrofizácii lokality. Lokalitu neodvodňovať.
- Pri hnojení, ako i chemickom ošetrovaní poľnohospodárskych plodín dbať na ochrannú zónu a zamedziť tak negatívne vplyvu na ekosystémy a prieniku chemikálií do vody a pôdy.
- Odstraňovať náletové dreviny, aby plocha nezarástla. To znamená extenzívne kosiť raz za 2-5 rokov. Spočiatku kvôli potlačeniu burín častejšie.
- V prípade, že sa na ploche vyskytnú invázne druhy, odstraňovať ich a zamedziť ich šíreniu.
- Zabraňovať tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky.

IP3:

- Lokalitu neodvodňovať a vylúčiť akýkoľvek zásah, ktorý by trvalým alebo dlhodobým spôsobom zmenil vodný režim lokality alebo chemizmus pôdy.
- Pri pastve dbať na to, aby sa dobytok nezhrmažďoval v tesnej blízkosti lokality a zamedziť tak nadmernému zošľapávaniu (likvidácia vegetácie, erózia) a znečisteniu močom a trusom dobytka (nitrifikácia, eutrofizácia), ku ktorým by dochádzalo pri vysokej koncentrácii zvierat.
- Zamedziť činnostiam, ktoré by spôsobili narušenie vegetačného krytu a odkryvy pôdy.
- Ak na ploche nebude badať degradáciu, nevyžaduje si špeciálne zásahy. Je možné raz za niekoľko rokov (2 a viac) plochu pokosiť v neskorších letných mesiacoch, prípadne extenzívne prepásať. Pokosenú biomasu odviezť.
- V prípade, že sa na ploche vyskytnú náletové dreviny alebo invázne druhy, odstraňovať ich a zamedziť ich šíreniu.
- Zabraňovať tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky).

IP4:

- Vylúčiť akýkoľvek zásah, ktorý by trvalým alebo dlhodobým spôsobom negatívne menil vodný režim lokality alebo viedol k zmene chemizmus pôdy alebo vody. Lokalitu neodvodňovať.
- Pri chemickom ošetrovaní ako i organickom hnojení poľnohospodárskych plodín dbať na ochrannú zónu a zamedziť tak negatívne vplyvu na živé organizmy.
- Raz za 2-5 rokov pokosiť v neskorších letných mesiacoch. Pokosenú biomasu odviezť.
- V prípade, že sa na ploche vyskytnú invázne druhy, odstraňovať ich a zamedziť ich šíreniu.
- Zabraňovať tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky.

IP5:

- Vylúčiť akýkoľvek plošný výrub drevín, vrátane krov, ak sa nejedná o výrub nevyhnutný z hľadiska ochrany zdravia alebo majetku alebo odstraňovanie nepôvodných a invázných druhov.
- V prípade potreby obnovy (dosadenia) drevín, maximálne podporovať stanovištne vhodné pôvodné dreviny. Nevysádzať druhy s inváznymi vlastnosťami, ktoré by mohli uniknúť do voľnej prírody a začať sa nekontrolovane šíriť.
- TTP extenzívne kosiť (jeden až dvakrát ročne, pričom prvé kosenie by malo byť po zakvitnutí lúk).
- Pozdĺž poľnej cesty, ktorá je aktuálne bez drevín, vysadiť líniové porasty stromov a krov. Stromy sadiť v cieľovom rozstupe 8 – 12 m, vyberať výlučne pôvodné, stanovištne vhodné dreviny s dominanciou listnatých drevín (domáce druhy dubov, lípy, hraby, javory, jarabiny, čerešňa...). Výsadbu stromov je možné doplniť o niektoré pôvodné druhy krovín (baza čierna, hlohy, ruža šípová, trnka, kalina, bršlen...).
- Zabezpečiť potrebnú starostlivosť o vysadené dreviny v prvých min. 5 rokoch po výsadbe (zalievanie v obdobiach silného sucha, ochrana pred zverou, vyžínanie) s príp. dopĺňaním uhynutých alebo veľmi poškodených jedincov.
- Odstraňovať invázne druhy a potláčať ich prípadný výskyt (vrátane agátu, ktorý sa už na ploche vyskytuje).
- Zabraňovať tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky.

IP6:

- Vylúčiť akýkoľvek plošný výrub drevín, ak sa nejedná o výrub nevyhnutný z hľadiska ochrany zdravia alebo majetku alebo odstraňovanie invázných druhov.

- V prípade potreby obnovy (dosadenia) drevín, maximálne podporovať stanovištne vhodné pôvodné dreviny (lipy, pôvodné druhy dubov, hraby, bresty...). Nevysádzať druhy s inváznymi vlastnosťami, ktoré by mohli uniknúť do voľnej prírody a začať sa nekontrolovane šíriť.
- Odstraňovať invázne druhy a potláčať ich prípadný výskyt (vrátane agátu).
- Zabraňovať tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky.
- V prípade potreby zabezpečiť odborné arboristické ošetrovanie stromov.

i) Opatrenia voči šíreniu ruderálnej vegetácie a invazívnych druhov

- primeraným menežmentovými opatreniami potláčať ruderálnu vegetáciu - extenzívne kosenie; citlivá pastva; v prípade úzkych pásov popri poliach, cestách, ako i vodných tokoch výsadba prirodzených druhov drevín
- podporiť vývoj druhovo pestrých lúčnych, či mokradných bylinných spoločenstiev
- v katastri obce doplniť chýbajúce porasty nelesnej drevinovej vegetácie
- vytvoriť mozaiky polí s medzami a remízkami, pestrých lúčnych a poľných spoločenstiev a plôšok nelesnej drevinovej vegetácie

j) Opatrenia voči šíreniu invazívnych druhov

- dôsledne dodržiavať platnú legislatívu o prevencii a manažmente introdukcie a šírenia invázných nepôvodných druhov (v súčasnosti zákon č. 150/2019 Z.z. o prevencii a manažmente introdukcie a šírenia invázných nepôvodných druhov a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- rešpektovať platnú vyhlášku MŽP SR č. 24/2003 Z.z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny
- dôsledne dodržiavať povinnosť vlastníka (správcu, užívateľa) pozemku za podmienok stanovených ministerstvom tieto invázne taxóny odstraňovať a o pozemok sa starať takým spôsobom, aby zamedzil opätovnému šíreniu invázných druhov
- pred likvidáciou všetkých invázných druhov je potrebné skontaktovať sa so Štátnou ochranou prírody SR, z dôvodu prekonzultovania efektívneho spôsobu ich odstraňovania

B) NÁVRH EKOSTABILIZAČNÝCH PRVKOV

Aleje stromov pozdĺž ciest - návrh opatrení

- Na miestach bez stromov výsadba línie stromov s cieľovým rozstupom 8 – 12 m, tam, kde je to možné, po oboch stranách cesty. Využiť pôvodné a stanovištne vhodné dreviny (lipy, hraby, javory, jasene, jarabiny...), nevysádzať nepôvodné druhy. Líniový porast drevín je vhodné doplniť krovinou vrstvou, ktorá by, popri ekologických funkciách, posilnila pozitívne vplyvy porastu a zabezpečovala tiež ochranu cestnej komunikácie pred tvorbou snehových závejov. Pri výsadbe možno využiť napr. trnky, ruže šípové, bazu čiernu, hlohy... Umožniť a podporovať rast nových jedincov drevín z prirodzeného náletu.
- Zabezpečiť potrebnú starostlivosť o vysadené dreviny v prvých min. 5 rokoch po výsadbe (zalievanie v obdobiach silného sucha, ochrana pred zverou, vyžívanie) s príp. dopĺňaním uhynutých alebo veľmi poškodených jedincov.
- Pri ďalšej starostlivosti vylúčiť akýkoľvek plošný výrub drevín, ak sa nejedná o výrub nevyhnutný z hľadiska ochrany zdravia alebo majetku, udržiavania ochranných pásiem produktovodov a energovodov, alebo odstraňovanie invázných druhov.
- Odstraňovať invázne druhy a potláčať ich prípadný výskyt (vrátane agátu).
- Zabraňovať tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky.

Línie alebo porasty drevín, slúžiace ako ochranná bariéra - návrh opatrení

- Radová výsadba stromov a krov v navrhovanej línii. Stromy sadiť v cieľovom rozstupe 8 – 12 m, vyberať výlučne pôvodné, stanovištne vhodné dreviny s dominanciou listnatých drevín (pôvodné druhy dubov, lipy, javory, hraby, jarabiny, čerešne...). Výsadbu stromov je možné doplniť o niektoré pôvodné druhy krovín (baza čierna, hlohy, ruža šípová, trnka, svíb, bršlen, kalina...), následkom čoho sa nebudú v podrade šíriť ruderálne druhy a nebude si vyžadovať trvalý menežment.
- Zabezpečiť potrebnú starostlivosť o vysadené dreviny v prvých min. 5 rokoch po výsadbe (zalievanie v obdobiach silného sucha, ochrana pred zverou, vyžívanie) s príp. dopĺňaním uhynutých alebo veľmi poškodených jedincov.
- Prípadnú obnovu v budúcnosti zabezpečovať výlučne jednotlivým alebo skupinovým výberom stromov.
- Potláčať prípadný výskyt invázných druhov (vrátane agátu).
- Zabraňovať tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky

Ekostabilizačný prvok 9 - návrh opatrení

- Odstránenie ruderálnej vegetácie, zrekultivovanie plochy, dosadba bylinnej vegetácie zmesou druhov typických pre stanovištne vhodné lúčne spoločenstvá prirodzené pre danú oblasť.
- Sfunkčnenie obecného kompostoviska tak, aby spĺňalo podmienky potrebné na správne kompostovanie, estetické upravenie kompostoviska a jeho bezprostredného okolia.

- Dosadenie drevín, ktoré by vytvorili parčík. Vhodné je vyberať výlučne pôvodné, stanovištne vhodné dreviny s dominanciou listnatých drevín (pôvodné druhy dubov, lipy, hrab, prípadne plodonosné druhy ako napr. jarabiny, čerešňa, hruška, jabloň...).
- Okolo poľnej cesty výsadba línie stromov s cieľovým rozstupom 8 – 12 m, tam, kde je to možné, po oboch stranách cesty. Vylúčiť nepôvodné dreviny a použiť pôvodné a stanovištne vhodné dreviny (lipy, pôvodné druhy dubov, hrab, jarabinu vtáču, javory...). Výsadbu možno doplniť krami napr. trnky, ruže šípové, bazu čiernu, hlohy, bršlen európsky, kalinu... Umožniť a podporovať rast nových jedincov drevín z prirodzeného náletu.
- Zabezpečiť potrebnú starostlivosť o vysadené dreviny v prvých min. 5 rokoch po výsadbe (zalievanie v obdobiach silného sucha, ochrana pred zverou, vyžínanie) s príp. dopĺňaním uhynutých alebo veľmi poškodených jedincov.
- Pri ďalšej starostlivosti vylúčiť akýkoľvek plošný výrub drevín, vrátane krovín, ak sa nejedná o výrub nevyhnutný z hľadiska ochrany zdravia alebo majetku, udržiavania ochranných pásiem produktovodov a energovodov alebo odstraňovanie invázných a nepôvodných druhov.
- Nevysádzať druhy s inváznymi vlastnosťami, ktoré by mohli uniknúť do voľnej prírody a začať sa nekontrolovane šíriť. Potláčať prípadný výskyt invázných druhov (vrátane agátu).
- Zabráňovať tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky.

Pre čo najširšie uplatnenie uvedených opatrení je potrebné rešpektovať legislatívu platnú pre jednotlivé zložky krajiny.

B.12.4 MIGRAČNÉ KORIDORY ŽIVOČÍCHOV

V území sa nachádza regionálny biokoridor typu „nášľapné kamene“, pozostávajúci z rôznych plôšok mimolesnej drevinovej vegetácie (poľné lesíky, brehové porasty, remízky, medze a iné ekotóny), mokradiel a i. v matici agroekosystémov, sprostredkujúci najmä migráciu a rozptyl kopytníkov, šeliem a lesných druhov vtákov medzi Veľkou Fatrou a Žiarom.

Dôležitým migračným hydrickým koridorom živočíchov je potok Teplica.

B.13 NÁVRH VEREJNÉHO DOPRAVNÉHO A TECHNICKÉHO VYBAVENIA ÚZEMIA

B.13.1 DOPRAVA A DOPRAVNÉ ZARIADENIA

B.13.1.1 Širšie dopravné vzťahy

Obec Malý Čepčín sa nachádza asi 5,0 km severne od okresného mesta Turčianske Teplice. S mestom ju spája cesta tretej triedy III/2176 Diviaky - Jazernica, ktorá prechádza severovýchodným okrajom k. ú. Cesta ďalej sprístupňuje smer na Banskú Bystricu, resp. na Kremnicu (smerom južným) a diaľnicu D1 Bratislava - Košice (smerom severným).

V obci sú situované aj cesty:

- ✓ III/2178 Malý Čepčín - Bodorová - Mošovce
- ✓ III/2180 Malý Čepčín - Veľký Čepčín - Ivančiná
- ✓ III/2181 Malý Čepčín - Ivančiná - križovatka s cestou II/519

Od ďalších okresných miest je obec vzdialená : Martin - 22,0 km a Žilina cca - 51,0 km.

Cez k. ú. prechádza železničná trať č. 118 Vrútky - Horná Štubňa (Zvolen) - Filákov, ktorá je jednokojajovou traťou III. kategórie Priamo v obci sa nachádza železničná zastávka.

Najbližšie regionálne letisko sa nachádza v Tomčanoch pri Martine, regionálne letisko pre medzinárodnú dopravu je pri Žiline a v Poprade, letisko pre práce v poľnohospodárstve je v obci Košťany nad Turcom a v Turčianskych Tepliciach.

Najbližšia čerpacia stanica sa nachádza v meste Turčianske Teplice..

B.13.1.2 Cestná automobilová doprava

Existujúci stav

Cestnú sieť v k. ú. malý Čepčín možno rozdeliť podľa charakteru na cesty III. triedy vo vlastníctve ŽSK a sieť miestnych komunikácií vo vlastníctve obce.

Hlavnú komunikačnú osnovu cestnej dopravy na území obce Malý Čepčín predstavujú:

- 1) Cesta III/2176 - Diviaky - Jazernica ako hlavná zberná komunikácia prepájajúca obec s Turčianskymi Teplicami, slúži prevažne účelovej doprave. Obcou prechádza v dĺžke cca 1,5 km. Šírka existujúcej komunikácie sa pohybuje od 7,0 m do cca 8,0 m, t.j. min šírka jazdného pruhu je 3,0 m, čo je vyhovujúce. V zmysle normy STN je zaradená do funkčnej triedy B3 MZ 8,5/50 resp. 8,0/50. Jej šírkové usporiadanie je vyhovujúce. Cesta križuje železničnú trať úrovňovým križovaním.
- 2) Cesta III/2178 - hlavná zberná komunikácia prepájajúca obec s Bodorovou, slúži prevažne účelovej doprave. K. ú. prechádza v min. dĺžke - cca 60 m. Šírka existujúcej komunikácie sa pohybuje od 7,0 m do cca 8,0 m, t.j. min šírka jazdného pruhu je 3,0 m, čo je vyhovujúce. V zmysle normy STN je zaradená do funkčnej triedy B3 MZ 8,5/50 resp. 8,0/50. Jej šírkové usporiadanie je vyhovujúce.

- 3) Cesta III/2180, spájajúca obec s obcami Veľký Čepčín a Ivančiná, slúži prevažne cieľovej účelovej doprave. Cez k. ú. vedie v dĺžke cca 1,8 km. Šírka existujúcej komunikácie sa pohybuje od 6,0 m do 8,0 m, t.j. min šírka jazdného pruhu je 2,5 - 3,0 m, čo je vyhovujúce. V zmysle normy STN je zaradená do funkčnej triedy B3 MZ 8,5/50 resp. 8,0/50. Jej šírkové usporiadanie je vyhovujúce, ale nespĺňa výhľadové šírkové usporiadanie požadované platnou STN pre cesty III. triedy.
- 4) Cesta III/2181 - je lokalizovaná na hranici s k. ú. obce Ivančiná, v dĺžke cca 450 m. Prepája obec na cestu II. triedy II/519 Pribovce - Prievidza. Šírka existujúcej komunikácie sa pohybuje od 6,0 m do cca 7,0 m, t.j. min šírka jazdného pruhu je 3,0 m, čo je vyhovujúce. V zmysle normy STN je zaradená do funkčnej triedy B3 MZ 8,5/50 resp. 8,0/50. Jej šírkové usporiadanie je vyhovujúce.

Základný dopravný zberno-obslužný systém obce tvoria cesty III/2176 a III/2180 funkčnej triedy B3, spolu s miestnymi komunikáciami funkcie C 3, ktoré sa pripájajú na hlavný systém. Doplnková sieť miestnych komunikácií obsluhuje a sprístupňuje všetky rodinné domy a je minimálnych parametrov šírkového usporiadania. Trasy miestnych komunikácií v okrajových polohách zástavby obce prechádzajú do voľnej krajiny ako poľné cesty, bez povrchovej úpravy.

Cesta III/2176 je pomerne frekventovaná, je to jeden z hlavných dopravných ťahov z okolitých obcí do mesta Turčianske Teplice.

Niektoré komunikácie majú miestami nevyhovujúce šírkové parametre, sú na nich líniové a bodové závady, chýbajú popri nich chodníky.

Navrhovany stav

Dopravný systém obsluhy územia v lokalitách navrhovanej novej obytnej zástavby je navrhovaný ako sieť navzájom prepojených a zokruhovaných komunikácií. Na nezokruhovaných koncoch sú navrhnuté prístupy do voľnej krajiny.

Miestne komunikácie musia byť posudzované individuálne. Šírkové usporiadanie v niektorých prípadoch, vzhľadom na spôsob existujúcej starej zástavby, nebude možné upraviť na normové parametre.

V miestach, kde to terénne možnosti a stavebné podmienky dovoľujú po dohode s majiteľom pozemku a obcou, navrhujeme upraviť šírkové usporiadanie miestnych komunikácií.

V území navrhujeme:

- **vybudovať** nové obslužné komunikácie v navrhovaných rozvojových lokalitách:
 - 1) obytne územie BI02 v lokalite Na Hrby - sprístupniť systémom vnútorných obslužných komunikácií označených ulica **K3** funkčnej triedy C3, kategórie MOK 8,5/50, napojených na cestu III/2176 existujúcimi ulicami označenými K2, na nezokruhovanom konci umiestniť otáčacie kladivo pre vozidlá,
 - 2) obytne územie BI03 v lokalite Diaková - sprístupniť systémom vnútorných zokruhovaných obslužných komunikácií označených ulica **K1** funkčnej triedy C3, kategórie MOK 8,5/50, napojených na cestu III/2176 2 novými vjazdmi,
 - 3) obytne územie BI04 v lokalite Za Chmelincom - sprístupniť novým zokruhovaným systémom obslužných komunikácií označených ulica **K4** funkčnej triedy C3, kategórie MOK 8,5/50, napájajúcim sa na cestu III. triedy III/2176 dvomi novými vjazdmi a 2 existujúcimi vjazdmi ulicami označenými **K6**, na koncoch ulíc ponechať priechody do poľnohospodárskej krajiny,,
 - 4) obytne územie BI06 v lokalite Široké Prielohy - sprístupniť z cesty III. triedy existujúcou komunikáciou **K9** a novonavrhovanou komunikáciou **K7** napájajúcou sa na cestu III/2180, vnútorné územie dopravne obslúžiť novým zokruhovaným systémom obojsmerných obslužných komunikácií označených ulica **K8** funkčnej triedy C3, kategórie MOK 8,5/50, napojených 1 vjazdom aj na existujúcu komunikáciu **K11**,
 - 5) obytne územie BI10 v lokalite Homôlka - sprístupniť z cesty III. triedy navrhovanou obojsmernou obslužnou komunikáciou **K13** funkčnej triedy C3, kategórie MOK 8,5/50, napojenou aj na existujúcu komunikáciu **K12**,
 - 6) zmiešané územie ZU02 - sprístupniť novou účelovou komunikáciou označenou ako ulica **K14** v trase poľnej cesty, mimo obytného územia, priamo z cesty III/2180,
 - 7) zmiešané územie ZU01 - sprístupniť z cesty III. triedy navrhovanou obojsmernou obslužnou komunikáciou **K15** funkčnej triedy C3, kategórie MOK 8,5/50, ďalej pokračujúcou ako poľná cesta,
- **vybudovať** nové lávky pre peších:
 - 1) v lokalite Starý mlyn - medzi OV03 a ZV06
 - 2) v lokalite Veľký Prieloh - do navrhovaného ekologického parku a rekreácie ZU03
- **rešpektovať** existujúce obslužné komunikácie:
 - 1) Ulicu označenú **K1** v lokalite BI03 ako miestnu obslužnú obojsmernú komunikáciu funkčnej triedy C3, kategórie MOK 8,5/50
 - 2) Ulice označené **K2** v lokalite BI02 ako miestne obslužné obojsmerné komunikácie funkčnej triedy C3, kategórie MO 6,5/30,
 - 3) Ulice označené **K6** v obytnom území BI05 ako existujúce miestne obslužné obojsmerné komunikácie funkčnej triedy C3, kategórie MOK 8,5/50,

- 4) Ulicu **K5** - ako miestnu obslužnú obojsmernú komunikáciu pre existujúci športový areál SP01 a navrhovaný športovú plochu SP02 funkčnej triedy C3, kategórie MO 6,5/30,
 - 5) Ulicu **K9** v zmiešanom území ZU01 ako miestnu obslužnú obojsmernú komunikáciu funkčnej triedy C3, kategórie MOK 8,5/50,
 - 6) Ulicu **K10** v obytnom území BI09 ako miestnu obslužnú obojsmernú komunikáciu funkčnej triedy C3, kategórie MO 6,5/30,
 - 7) Ulicu **K11** v obytnom území BI07 ako miestnu obslužnú obojsmernú komunikáciu funkčnej triedy C3, kategórie MOK 8,5/50,
 - 8) Ulicu **K12** v obytnom území BI08 ako miestnu obslužnú obojsmernú komunikáciu funkčnej triedy C3, kategórie MOK 8,5/50.
- vo výhlade **rezervovať** dopravnú plochu DP05 na vybudovanie mimoúrovňového križovania železničnej trate

Ďalej:

- *rešpektovať nadradené verejnoprospešné stavby z ÚPN VÚC Žilinského kraja bod 2. Dopravné stavby:*
 - ✓ 2.1 stavby cestnej dopravy :
 - 2.1.3 rýchlostná cesta R3 v kompletnej trase, križovatky a privádzače, sprievodné komunikácie alternatívne I/59 a I/70, cestný ťah alternatívne I/65, II/519, III/06538 a I/14,
- *rešpektovať výhľadové šírkové usporiadanie ciest III. triedy:*
 - ✓ v zastavanom území obce, vymedzenom platným územným plánom obce, v kategórii MZ 8,5 (8,0)/50 vo funkčnej triede B3 v zmysle STN 73 61 10,
 - ✓ mimo zastavaného územia obce, vymedzenom platným územným plánom obce, v kategórii C 7,5 /70 v zmysle STN 73 61 10,
- *rešpektovať navrhované nové dopravné napojenia na cestu III/ 2176 a III/2180,*
- *rešpektovať navrhovanú komunikačnú sieť funkčnej triedy C3, kategórie MOK 8,5/50, resp. MOU 6,5/30 s prvkami upokojenia; komunikácie podľa možností zokruhovať, na nezokruhovaných koncovkách ponechať prístupy do voľnej krajiny,*
- *pri výstavbe nových obytných zón je potrebné miestne komunikácie zhotoviť v kategórii C3 MOK 8,5/50 (so šírkou dopravného priestoru min. 9,0 m medzi oploteniami, t.j. 2x2,5 m jazdný pruh, 2x2,0 m zelené pásy, resp. 2,0 zelený pás+2,0 chodník),*
- *rešpektovať OP cesty III. triedy, mimo zastavaného územia obce vymedzenom platným územným plánom obce, v zmysle platného zákona o pozemných komunikáciách (v súčasnosti zákon č.135/1961 Zb.- cestný zákon v znení neskorších predpisov) a vykonávacej vyhlášky (v súčasnosti vyhláška č.35/1984 Zb.) - 20,0 m od osi komunikácie,*
- *dopravné napojenie novonavrhovaných lokalít riešiť v súlade s STN 73 6110,*
- *rešpektovať platný zákon o pozemných komunikáciách (v súčasnosti zákon č.135/1961 Zb.- cestný zákon v znení neskorších predpisov).*

B.13.1.3 Hromadná doprava

Obyvatelia obce Malý Čepčín využívajú linku prímestskej autobusovej dopravy, prevádzkovanú SAD a.s. Žilina. Autobusy do Turčianskych Teplíc a Martina premávajú:

- Martin - Malý Čepčín : 2 spoje, č. spoja 506414, 32 min. cesta
- Malý Čepčín – Martin : 4 spoje, č. spoja 506414, 32 min. cesta
- Malý Čepčín –Turč. Teplice: 17 spojov, č. spoja 506414, 509405, 509410, 509404, 10 min. cesta
- Turč. Teplice – Malý Čepčín : 19 spojov, č. spoja 506414, 509405, 509410, 509404, 509405, 10 min. cesta

Intenzita spojov hromadnej dopravy je dostatočná a vyhovujúca. V obci sú situované 4 zastávky hromadnej dopravy - pri škole, pri pohostinstve (železničnej stanici), pri križovatke ciest III/2176 a III/2180 a v časti Diaková. Všetky zastávky spĺňajú dochádzkové vzdialenosti tzv. izochróny časovej dostupnosti.

Tento stav je vyhovujúci aj vzhľadom na možnosť vlakovej dopravy.

Navrhujeme:

- *vzhľadom na urbanistickú koncepciu rozvoja obce, vybudovať 2 nové obojsmerné zastávky hromadnej dopravy so samostatnými zastávkovými pruhmi v lokalitách:*
 - 1) *Za Chmelincom - pri ceste III/2176*
 - 2) *pri obecnom úrade*
- *vymeniť, resp. zrekonštruovať zastávkové prístrešky*
- *tam, kde to priestorové pomery dovoľia, vybudovať na existujúcich zastávkach zastávkové niky*

B.13.1.4 Železničná doprava

Cez k. ú. obce Malý Čepčín prechádza dvojkoľajová, neelektrifikovaná železničná trať č.118 Fil'akovo - Vrútky. V obci sa nachádza železničná zastávka. Na železničnej trati sa nachádza úrovňové križovanie (železničné priecestie) s cestou III. triedy.

V zmysle etapizácie výstavby a rozvoja železničnej siete (ÚPN - VÚC Žilinského kraja, rozvojové zámery ŽSR) je táto trať zaradená do modernizácie a elektrifikácie tratí po r. 2015.

Navrhujeme:

- zachovať existujúce objekty a zariadenia ŽSR, zachovať dostupnosť a prepojenie na infraštruktúru obce
- rešpektovať výhľadové záujmy ŽSR z hľadiska plánovanej elektrifikácie a modernizácie trate
- rezervovať dopravnú plochu pre mimoúrovňové križovanie cesty III/2176 so železničnou traťou
- navrhované objekty OV a slúžiace na bývanie situovať, z ekologického hľadiska, v takej vzdialenosti od železničnej trate, aby boli umiestnené za hranicou najvyššej prípustnej hodnoty hladiny hluku, spôsobenej prevádzkou železničnej dopravy, platné pre príslušné objekty, stavby a územia, v zmysle príslušnej legislatívy. V prípade ich umiestnenia v menšej vzdialenosti je potrebné zabezpečiť opatrenia na elimináciu nepriaznivých účinkov železničnej prevádzky z hľadiska hluku a vibrácií...v zmysle zákona č.355/2007 Z. z. a vyjadrenia RÚVZ
- stavby v obvode dráhy a v OP dráhy podliehajú dodržiavaniu ustanovení zákona č.513/2009 Z.z. o dráhach a zákona č.50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov
- vo výhlade rezervovať dopravnú plochu (DP05) pre mimoúrovňové križovanie cesty III/2176 so železničnou traťou

B.13.1.5 Civilné letectvo

V katastrálnom území obce sa nenachádza žiadne letisko, heliport, ani letecké pozemné zariadenie evidované Dopravným úradom. Do riešeného územia nezasahujú ani ochranné pásma, resp. prekážkové roviny letísk, heliportov a leteckých pozemných zariadení. Najbližšie letiská sa nachádzajú v Žiline (cca 60 km), Poprade (cca 115 km) a Krakove (cca 160 km). Lokálne letisko pre letecké práce v poľnohospodárstve sa nachádza v Dolnej Štubni.

V zmysle ustanovení platného leteckého zákona (§ 28, ods.3 zákona č.143/1998 Z.z. o civilnom letectve v platnom znení) je potrebné požiadať Dopravný úrad o súhlas pri stavbách a zariadeniach :

- stavby a zariadenia vysoké 100 m a viac nad terénom (§ 30, ods.1, písm. a))
- stavby a zariadenia vysoké 30 m a viac, umiestnené na prírodných a umelých vyvýšeninách, ktoré vyčnievajú 100 m a viac nad okolitú krajinu (§ 30, ods.1, písmeno b),
- zariadenia, ktoré môžu rušiť funkciu leteckých palubných prístrojov a leteckých pozemných zariadení, najmä zariadenia priemyselných podnikov, vedenia VVN 110 kV a viac, energetické zariadenia a vysielacie stanice (§ 30, ods.1, písm. c),
- zariadenia, ktoré môžu ohroziť let lietadla, najmä zariadenia na generovanie alebo zosilňovanie elektromagnetického žiarenia, klamlivé svetlá a silné svetelné zdroje (§ 30, ods.1, písmeno d).

B.13.1.6 Statická doprava

Parkovanie vozidiel prebieha väčšinou v rámci obslužných komunikácií, čo je nevyhovujúci stav, hlavne vzhľadom na zimnú údržbu a obslužné služby (smetiari, hasiči, ap.). Odstavovanie vozidiel v rámci individuálnej bytovej výstavby je sčasti zabezpečené na vlastných pozemkoch, resp. v staršej zástavbe na miestnych komunikáciách. V súčasnosti úplne chýbajú parkovacie plochy pri železničnej zastávke, cintoríne, bytových domoch. Spevnené plochy na odstavovanie vozidiel sa nachádzajú pri obecnom úrade, hasičskej zbrojnici, v menšej miere pri futbalovom ihrisku, dome kultúry, obchode, v rámci hospodárskeho dvora.

Navrhujeme:

- plochy pre odstavovanie a parkovanie vozidiel pre rodinné a bytové domy, komerčnú občiansku vybavenosť a výrobné územia, riešiť v rámci vlastných pozemkov v zodpovedajúcej kapacite
- parkovacie plochy vybudovať:
 - ✓ pri cintoríne
 - ✓ pri futbalovom ihrisku
 - ✓ pri železničnej zastávke
 - ✓ pri objektoch občianskej vybavenosti

B.13.1.7 Cyklistická doprava

V obci neexistujú značené cyklistické chodníky, cyklisti využívajú ako cyklotrasu cestu č.III/2176, resp.III/2180. Cez obec neprechádza žiadna značená cyklistická trasa.

Podľa schváleného dokumentu „Cyklostratégia - Budovanie cyklotrás na území ŽSK“(Ing. arch. Kubina, 02/2014), je cez k. ú. Malý Čepčín navrhovaný koridor hlavnej dopravnno-obslužnej siete č.48 Vrútky - Mt - Rakovo - Socovce - Borcová - Malý Čepčín - Bodorová - Turčianske Teplice, ktorý sa napája na hlavnú navrhovanú cyklo-dopravnú trasu č.3 Žilina - Vrútky.

Vzhľadom na pekné blízke prírodné prostredie v neďalekom okolí obce, ktoré je využívané na rekreačnú cyklistiku ako aj regionálne cyklistické trasy, vedúce v blízkosti obce (modrá č.2415, červená č.032 Turčianska cyklomagistrála, žltá č.8414) navrhujeme:

- pri návrhu cyklistickej a pešej dopravy vytvárať vzájomne prepojenú sieť, ktorá zabezpečí možnosť plynulého a bezpečného pohybu chodcov a cyklistov
- vytvoriť sieť bezpečných cyklistických chodníkov do susedných území
- rešpektovať navrhovanú nadradenú cyklodopravnú trasu v súlade s Cyklostratégiou „Budovanie cyklotrás na území ŽSK“, Ing. arch. Kubina, 02/2014,
- vytvoriť bezpečný cyklochodník, resp. označiť samostatný pruh pre cyklistov v koridore cesty III/2178, napájajúci sa na cyklistické trasy v okolí obce
- doplniť oddychové miesta a infraštruktúru pre cyklistov popri cyklotrasách

B.13.1.8 Pešia doprava

V obci sa nenachádzajú samostatné pešie trasy ani pešie priestranstvá a v niektorých lokalitách je problém s bezpečným peším pohybom chodcov. Chodníky v obci nie sú vôbec vybudované, hlavne chýbajú pri ceste III/2176 a III/2180. V území sa nachádzajú aj logické pešie prepojenia.

Navrhujeme:

- *rešpektovať existujúce pešie prepojenia:*
 - ✓ pešie prepojenie medzi hasičskou zbrojnicou a ulicou severne nad parkom
 - ✓ medzi hospodárskym dvorom a ulicou severne nad parkom cez pešiu lávku ponad potok Teplica
 - ✓ od železničnej stanice a autobusovej zastávky do časti Diaková (popri železnici)
 - ✓ z centra obce (od obecného úradu) cestou na západe existujúcej zástavby do časti Diaková
- *vybudovať chodníky:*
 - ✓ jednostranný - popri ceste III/2176 od železničnej stanice po koniec zástavby
 - ✓ jednostranný - popri ceste III/2180 od železničnej stanice po hasičskú zbrojnicu
 - ✓ jednostranný - popri ceste III/2178 z Malého Čepčína do Bodorovej
 - ✓ min. jednostranné chodníky v nových obytných územiach
- *vybudovať multifunkčné rekreačné trasy, resp. náučné chodníky - napr. popri potoku Teplica*
- *vybudovať nové pešie lávky v lokalite Starý mlyn - medzi plochou OV03 a ZV06 a v lokalite Veľký Prieloh (ZU03)*

B.13.1.9 Negatívny vplyv dopravy na životné prostredie, hluková záťaž z dopravy, eliminácia negatívnych účinkov

Vplyv prognózovaného dopravného hluku na životné prostredie sa v návrhu ÚPN-O vyjadruje prostredníctvom výpočtu izofón. Prognóza hlukovej záťaže cestnej dopravy z cestách III/2176, III/2178 a III/2180 nebola počítaná vzhľadom na to, že na predmetných cestách III. triedy sa nevykonávajú celoštátne sčítania dopravy, ani nie sú spracované strategické hlukové mapy, teda v súčasnosti neexistujú relevantné údaje o intenzite dopravy na uvedenej ceste. Zdrojom hluku a vibrácií je do určitej min. miery železnica a tranzitná doprava, ktorá je zároveň aj pôvodcami zvýšenej prašnosti pri transporte po cestnej sieti v zastavanom území. Iné zdroje vibrácií nie sú známe.

Eliminácia negatívnych účinkov dopravy

Vzhľadom na to, že riešené územie leží viac menej mimo hlavných komunikačných ťahov - hlavný dopravný ťah medzi Martinom a Turčianskymi Teplicami je realizovaný hlavne po ceste I. triedy I/65 - nie je zaťaženie hlukom a vibráciami z dopravy také veľké, aby bolo treba uvažovať o špeciálnych protihlukových opatreniach. Znížiť nepriaznivé vplyvy dopravy na bývanie je možné jednak technickými opatreniami na jednotlivých obytných budovách (napr. zvukovoizolačné okná a dvere, zábradlia balkónov, vhodná dispozícia a pod.) ako aj výsadbou izolačnej zelene.

Návrh územného plánu obce nepredpokladá zvýšenie záťaže hlukom alebo vibráciami.

B.13.1.10 Ochrana vodohospodárskych záujmov vzhľadom na dopravnú infraštruktúru

Za účelom ochrany vodohospodárskych záujmov a v záujme zamedzenia vzniku migračných bariér, škôd a porúch na vodných tokoch, ako i zabezpečenie riadnej údržby vodných tokov je potrebné nové dopravné a technické riešenie územia, miestne komunikácie, resp. dopravné vybavenie akéhokoľvek druhu, ktoré budú križovať vodný tok, navrhovať:

- ako dopravné a technické riešenie, ktoré bude prednostne využívať už vybudované mostné objekty
- križovanie s vodnými tokmi technicky riešiť v súlade s príslušnými STN

B.13.2 VODNÉ HOSPODÁRSTVO

B.13.2.1 Vodné toky, plochy, podzemná voda

Územie obce Malý Čepčín patrí z hydrologického hľadiska do povodia vodohospodársky významného vodného toku Váh.

a) Vodné toky

Cez katastrálne územie obce pretekajú vodohospodársky významné toky IV. rádu - **Dolinka** (starší názov Závodie) - hydrologické poradie 4-21-05-063, tvorí malú časť severovýchodnej časti katastra, na riešenom území výrazne meandruje a **Teplica** - hydrologické poradie 4-21-05-047, tečie cez z. ú. obce a výrazne meandruje. Ani jeden nie je regulovaný. V blízkosti západnej hranice k.ú. tečie Ivančinský potok.

Pre vodné toky Teplica a Dolinka bola spracovaná mapa povodňového rizika a ohrozenia v rámci spracovania plánu manažmentu povodňového rizika (SVP š.p.), v rámci ktorého sú pre túto geografickú oblasť navrhované protipovodňové opatrenia, ktoré budú postupne realizované v závislosti od zabezpečenia finančných prostriedkov (*stanovisko SVP š.p. č.j. CS SVP OZ PN 6985/2019/2 CZ 29718/2019/220 zo dňa 17.09.2019*).

b) Podzemná voda

Z hydrogeologických regiónov v okrese Turčianske Teplice sa v riešenom území nachádza 1 a uvádzame ho s bilančným množstvom podzemnej vody za rok 2012:

- QP 033 paleogén, neogén a kvartér Turčianskej kotliny, povodie Turiec, využiteľné množstvá: 887,53 l.s⁻¹, odber: 45,34 l.s⁻¹. (zdroj: *Hydrogeologické mapy [online]*. Bratislava: Štátny geologický ústav Dionýza Štúra, 2008. Dostupné na internete: <http://apl.geology.sk/hydrogeol/>)

Monitorovanie chemického stavu podzemnej vody sa realizuje na dvoch úrovniach, a to: základné monitorovanie a prevádzkové monitorovanie. Záujmové územie (SHMÚ, 2010) patrí do kvartérneho útvaru č. SK1000500P a do nasledovných predkvartérnych útvarov: SK200190FP, SK200200FP, SK200210FP. V rámci kvartérneho útvaru č. SK1000500P boli prekročené medzné hodnoty nasledovných ukazovateľov:

- základné fyzikálno –chemické ukazovatele: Fe, Fe²⁺, H₂S, CHSKMn, Mn, NH₄⁺, NO₃-
- všeobecné organické látky: TOC
- stopové prvky: Al
- chlórované rozpúšťadlá: DCE 1,1; PCE
- polyaromatické uhľovodíky: BZP, fluórantén, naftalén, pyrén
- pesticídy: metamitron

c) Citlivé a zraniteľné oblasti

Nariadenie vlády SR č. 174/2017 Z.z. ustanovuje citlivé a zraniteľné oblasti podľa § 33 a 34 zákona č. 364/2004 Z.z. o vodách. Podľa tohto nariadenia sú:

- a) za citlivé oblasti citlivé oblasti podľa § 33 vodného zákona sa ustanovujú vodné útvary povrchových vôd na území SR, v ktorých dochádza alebo môže dôjsť v dôsledku zvýšenej koncentrácie živín k nežiaducemu stavu kvality vôd, ktoré sa využívajú ako vodárenské zdroje alebo sú využiteľné ako vodárenské zdroje a ktoré si vyžadujú v záujme zvýšenej ochrany vôd vyšší stupeň čistenia vypúšťaných odpadových vôd - **citlivou oblasťou je celé územie okresu Turčianske Teplice,**
- b) za zraniteľné oblasti podľa § 34 vodného zákona sa ustanovujú poľnohospodársky využívané pozemky v obciach, ktorých zoznam je uvedený v prílohe č. 1 tohto nariadenia. **K. ú. Malý Čepčín je zraniteľnou oblasťou.**

B.13.2.2 Zásobovanie pitnou vodou**Zdroje vody a ich ochrana**

V katastri obce Malý Čepčín sa nenachádza žiadny zdroj pitnej vody.

Zásobovanie pitnou vodou – súčasný stav

Obec Malý Čepčín má vybudovaný rozvod pitnej vody od r.1991. Zásobovanie pitnou vodou obce je verejným vodovodom, ktorý je napojený na skupinový vodovod Čepčín, ktorého prevádzkovateľom je Turčianska vodárenská spoločnosť, a.s. Martin. Tento vodovod je zásobovaný z vodných zdrojov Trstenec a Sokol s min. výdatnosťou 5,4 l/s, z ktorých sa v súčasnosti využíva len prameň Trstenec. Na skupinový vodovod Čepčín je v súčasnosti napojených 6 obcí, ktoré sú rozdelené do 2 skupín podľa toho, z ktorého vodojemu sú zásobované.

Z prameňov voda gravitačne priteká do vodojemu "Polerieka" v obci Abramová s objemom 100 m³, ktorý leží v nadmorskej výške 530 m n. m. (max. hladina je na úrovni 531,80 m n. m. a minimálna na úrovni 527,7 m n. m.). Z tohto vodojemu sú zásobované obce Abramová a Ondrašová. Ďalšia skupina obcí Ivančiná-Dvorec, Veľký Čepčín, Malý Čepčín a Bodorová, sú zásobované vodou z vodojemu "Čepčín" v obci Abramová s objemom 300 m³, ktorý leží v nadmorskej výške 520 m n.m. max. hladina je na úrovni 522,80 m n. m. a minimálna na úrovni 519,50 m n. m.). V prípade potreby je možné zásobovanie aj z vodojemu "Polerieka".) Zásobným potrubím DN 150 je voda z vodojemu gravitačne dopravovaná do obce.

Dĺžka existujúcej vodovodnej siete v obci malý Čepčín je 3,617 km, na ktorú je napojených 120 vodovodných prípojek s celkovou dĺžkou 0,623 km.

Pitnou vodou je zásobovaných 100% obyvateľov obce.

V r.2018 bola ročná spotreba vody v obci (vyfakturovaná) 62,7 l/os/deň - z toho pre obyvateľov 54,8 l/os/d.

Zásobovanie pitnou vodou – navrhovaný stav

Návrh koncepcie zásobovania pitnou vodou vychádza z „Programu rozvoja vodovodov a kanalizácií v regióne Turca“, kap. 8.1.1 technická správa – časť vodovody, rešpektuje existujúci systém zásobovania pitnou vodou z verejného vodovodu v správe Turčianskej vodárenskej spoločnosti, a.s.

Predložená potreba pitnej vody pre návrhový rok 2040 je vyčíslená podľa vyhlášky MŽP SR č. 684/2006 Z.z. z 14.11.2006, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o technických požiadavkách na návrh, projektovú dokumentáciu a výstavbu verejných vodovodov a kanalizácií. Na verejný vodovod bude napojený bytový fond, zariadenia občianskej vybavenosti, výrobné a nevýrobné služby, poľnohospodárska výroba...

Pre výpočet potrieb pitnej vody sa vychádzalo z rozdelenia špecifickej potreby vody:

Tab. č. 19 Celková potreba pitnej vody

		Počet		Špecif. potreba vody	Denná potreba vody	
		2020	2040		2020	2040
				l/os	l/deň	l/deň
A. Bytový fond – Q _{p1}						
Obyvatelia						
	Malý Čepčín	535	640	135	72 225	86 400
				Q _{p1} =	72 225	86 400
B. Občianska a technická vybavenosť – Q _{p2}						
Obecný úrad	zamestnanci	4	4	60	240	240
	stoličky	60	60	5	300	300
Základná škola	zamestnanci	11	11	60	660	660
	žiaci	73	73	25	1 825	1 825
Materská škola	zamestnanci	4	6	60	240	360
	žiaci	21	30	60	1 260	1 800
Ambulancia	zamestnanci	2	2	60	120	120
	počet ošetrení	20	20	40	800	800
Sociálne zariadenie	zamestnanci	-	10	60	-	600
	klienti	-	20	60	-	1 200
Kultúrny dom	stoličky	100	100	5	500	500
Pošta	zamestnanci	2	2	60	120	120
Dom smútku	stoličky	-	50	5	-	250
Modlitebňa	stoličky	50	50	5	250	250
Futb. ihrisko -sociálny objekt	sprchy, toalety	5	5	60	300	300
Obchodné prevádzky						
	zamestnanci	2	4	60	120	240
Pohostinské služby,						
	zamestnanci	2	6	300	600	1 800
	stoličky	63	100	25	1 575	2 500
Stravovacie a ubytovacie služby						
	zamestnanci	-	10	300	-	3 000
	stoličky	-	50	25	-	1 250
	lôžka	-	50	135	-	6 750
Iné služby						
	zamestnanci	-	10	60	-	600
Výrobné a nevýrobné služby						
	malé výrobné služby	-	4	60	-	240
	malé nevýrobné služby	-	6	80	-	480

	Počet		Špecif. potreba vody	Denná potreba vody	
	2020	2040		2020	2040
			l/os	l/deň	l/deň
Q_{p2} =				8 910	26 185
C. Poľnohospodárska výroba – Q_{p3}					
Živočíšna výroba	zamestnanci	19	19	60	1 140
	zvieratá - hovädzí dobytok + teľatá	450	300	80	36 000
	- ovce + jahňatá	1900	1900	6	11 400
Q_{p3} =				48 540	36 540

Posúdenie akumulácie (r.2040)

Podľa Vyhlášky Ministerstva životného prostredia SR č. 684 zo 14.11.2006, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o technických požiadavkách na návrh, projektovú dokumentáciu a výstavbu verejných vodovodov a verejných kanalizácií, platí:

Priemerná denná potreba vody Q_p :

$$Q_p = Q_{p1} + Q_{p2} + Q_{p3} = 86\,400 + 26\,185 + 36\,540 = 149\,125 \text{ l/deň} = 149,125 \text{ m}^3/\text{deň}$$

Maximálna denná potreba vody Q_m :

$$Q_m = (Q_{p1} + Q_{p2}) \times k_d + Q_{p3} = (86\,400 + 26\,185) \times 2,0 + 36\,540 = 261\,710 \text{ l/deň} = 261,710 \text{ m}^3/\text{deň}$$

Maximálna hodinová potreba vody Q_h :

$$Q_h = Q_m \times k_h = (261\,710/24) \times 1,8 = 19\,628,25 \text{ l/hod} = 5,452 \text{ l/s}$$

Ročná potreba vody Q_r :

$$Q_r = Q_p \times 365 = 149,125 \times 365 = 54\,430,63 \text{ m}^3/\text{rok}$$

Minimálna potreba objemu akumulácie (60% z Q_m) :

$$V = 261,710 \times 0,6 = 157,03 = \text{cca } 160 \text{ m}^3$$

kde: k_dkoeficient dennej nerovnomernosti

k_hkoeficient hodinovej nerovnomernosti

Existujúca kapacita vodojemu postačuje aj na predpokladaný nárast spotreby pitnej vody.

Navrhujeme rozšírenie vodovodnej siete profilom DN 100 HDPE s maximálnou snahou zokruhovať rozvody. Na vodovodoch budú navrhnuté podzemné hydranty DN80, ktoré budú plniť funkciu vzdušníka a kalníka.

B.13.2.3 Odvádzanie a zneškodňovanie odpadových vôd**Zneškodňovanie odpadových vôd - súčasný stav**

Obec Malý Čepčín nemá v súčasnosti vybudovanú splaškovú kanalizačnú sieť. V rámci "Plánu rozvoja vodovodov a kanalizácií v regióne Turca" z roku 2002 sa v obci uvažuje s vybudovaním systému splaškovej kanalizačnej gravitačnej siete DN 300 mm.

V súčasnosti sú splaškové vody s jednotlivých objektov odvádzané do žump, prípadne malých domových ČOV, čo je nevyhovujúci stav.

V rámci plánu rozvoja vodovodov a kanalizácií v regióne Turca z roku 2002 sa v obci uvažuje s vybudovaním splaškovej kanalizácie.

Navrhovaná gravitačná kanalizačná sieť v obci Malý Čepčín bude z potrubia DN 300. V obci bude vybudovaný systém splaškovej kanalizácie a odvedené odpadové vody budú prečerpávané na čistiareň odpadových vôd pre Turčianske Teplice.

V navrhovanom zmiešanom území - ekologický park+rekreácia - bude odvádzanie splaškových vôd riešené koreňovou čističkou odpadových vôd, resp. čističkou odpadových vôd s recipientom na potok Teplica.

Odtokové množstvá splaškových odpadových vôd v roku 2040:

Priemerný denný prietok splaškových odpadových vôd Q_{24} :

- je totožný s priemernou dennou potrebou vody (v zmysle STN 756101)

$$Q_{24} = 149,125 \text{ m}^3/\text{deň} = 1,726 \text{ l/s}$$

Maximálne denné množstvo splaškových vôd:

$$Q_{hmax} = Q_{s,priem} \times k_d = 1,726 \times 6,3 = 10,874 \text{ l/s}$$

Minimálny prietok splaškových vôd Q_{min} :

$$Q_{h \max} = k_{h \min} \times Q_{24} = 0,6 \times 1,726 = 1,036 \text{ l/s}$$

Ročné množstvo splaškových vôd:

$$Q_{\text{rok}} = Q_{v, \text{priem}} \times 365 = 149,125 \times 365 = 54\,430,625 \text{ m}^3/\text{rok}$$

B.13.2.4 Odvádzanie dažďových vôd

V obci nie je vybudovaná samostatná dažďová kanalizácia. Dažďové vody sú odvádzané plytkými rigolmi len v niektorých úsekoch, väčšinou sú likvidované vsakovaním na pozemkoch okolo jednotlivých stavieb, alebo sú vyvedené na terén. Tento stav je nevyhovujúci a nezodpovedá environmentálnym stratégiám.

Je potrebné, aby dažďové vody boli v maximálnej možnej miere zadržané tak, aby voda neodchádzala z daného územia a to infiltráciou do podlažia, prípadne záchytnými drénmi; podporovať a zabezpečiť opätovné využívanie dažďovej vody.

Dažďové vody zo striech objektov budú prednostne likvidované priamo na priľahlých pozemkoch vsakovaním do podlažia.

Veľkosť zrážkového odtoku bude stanovená na základe predpokladu ustáleného stavu dažďového odtoku na návrhový dažďový prietok podľa rovnice :

$$Q_d = q_{15} \times S \times \Psi \quad [\text{l.s}^{-1}]$$

q_{15} - výdatnosť 15-min. náhradného dažďa $[\text{l.s}^{-1}.\text{ha}^{-1}]$ s periodicitou 0,2, t.j. 5- ročný dažď

(pre Turčianske Teplice uvažujeme hodnotu $166 \text{ l.s}^{-1}.\text{ha}^{-1}$)

S - veľkosť odvodňovanej plochy $[\text{ha}]$

Ψ - súčiniteľ odtoku, ktorého hodnoty závisia od spôsobu zastavania, druhu a sklonu povrchu

B.13.2.5 Hydromeliorácie

V k. ú. Malý Čepčín sa nenachádzajú žiadne hydromelioračné zariadenia v správe Hydromeliorácie š.p. V k. ú. je vybudované detailné odvodnenie poľnohospodárskych pozemkov drenážnym systémom neznámeho vlastníka.

B.13.2.6 Požiarna voda

Zdrojom požiarnej vody je vodný tok Teplica. V prípade potreby bude voda na hasenie požiarov zabezpečená odberom z potoka Teplica, v zmysle platnej vyhlášky (v súčasnosti vyhláška MV SR č.699/2004 Z. z.) o zabezpečení stavieb vodou na hasenie požiarov.

U stavieb, ktoré nie sú určené na bývanie, určenie množstva potreby vody pre požiarne účely je závislé od druhu výroby, resp. služieb, a podľa pôdorysnej veľkosti stavby v súlade s platnými STN - v súčasnosti STN 73 0802 Požiarna bezpečnosť stavieb, STN 73 0804 Požiarna bezpečnosť stavieb - Výrobné objekty a STN 73 0831 Požiarna bezpečnosť stavieb.

Samostatné výrobné areály musia mať zabezpečenú vlastnú požiarnu vodu z vlastného vodného zdroja s dostatočnou akumuláciou, s podzemnými a nadzemnými nádržami a zachytením dažďovej vody.

B.13.2.7 Ochranné pásma

- rešpektovať pásma ochrany vodovodných a kanalizačných potrubí v zmysle platného zákona o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách (v súčasnosti zákon č.442/2002 Z. z.) - OP je 1,5 m od vonkajšieho pôdorysu potrubia na obidve strany do DN 500 mm,
- pri súbahu viacerých vedení technickej infraštruktúry rešpektovať ustanovenia platných STN (v súčasnosti STN 73 60 05 – Priestorová úprava vedení technickej infraštruktúry),
- zachovať ochranné pásmo vodohospodársky významného vodného toku Dolinka min. 10 m od brehovej čiary resp. vzdušnej päty hrádze obojstranne a pri ostatných vodných tokoch 5 m od brehovej čiary obojstranne, v zmysle platného zákona o vodách (v súčasnosti § 49 zákona č. 364/2004 Z. z. zákona o vodách) a platnej vykonávacej STN (v súčasnosti STN 75 2102 Úprava riek a potokov),
- v ochrannom pásme nie je prípustná orba, stavenie objektov, zmena reliéfu ťažbou, navážkami, manipulácia s látkami škodiacim vodám, výstavba súbežných inžinierskych sietí; zabezpečiť prístup mechanizácie správcu vodného toku k pobrežným pozemkom (bez trvalého oplotenia) z hľadiska realizácie opráv, údržby a povodňovej aktivity - pobrežnými pozemkami v závislosti od druhu opevnenia brehu a druhu vegetácie pri vodohospodársky významných tokoch sú pozemky do 10 m od brehovej čiary resp. vzdušnej päty hrádze a pri drobných vodných tokoch do 5 m od brehovej čiary, pobrežné pozemky sú súčasťou ochranného pásma.

B.13.3 ENERGETIKA

B.13.3.1 Zásobovanie elektrickou energiou

Pre spracovanie návrhu elektrifikácie boli ako podklad použité P+R obce Malý Čepčín (11/2019) ako aj konzultácie s príslušným odborom SSD a.s. Žilina.

Obec je v súčasnosti plynofikovaná, čo má vplyv aj na predpokladanú potrebu elektrickej energie v návrhovom období (r.2040).

A) Súčasný stav

Predmetom tejto časti je zdokumentovanie a zhodnotenie zásobovania elektrickou energiou obce Malý Čepčín. Obec bola elektrifikovaná už v r.1935. Obec je zásobovaná elektrickou energiou z VN linky č. 208.

Trasy rozvodov sekundárneho napätia sú situované v krajniciach miestnych komunikácií, zelených pásach, resp. v predzáhradkách. Rodinné domy sú napojené prevažne vzdušnými prípojkami, novšie objekty podzemnými prípojkami.

Vzhľadom na vzrastajúci dopyt po elektrickej energii môžeme konštatovať, že dnešné rozvody nie sú postačujúce a bude potrebné ich posilniť a rozšíriť. Problémom sú aj zastaralé trafostanice.

Napäťové sústavy

VN : 3x50Hz, 22kV

NN : 3+PEN, 50Hz, 230/400V-TN-C

Primárne vedenie VN 22kV

V súčasnosti je obec Malý Čepčín zásobovaná hlavnou zásobovacou linkou č. 269 cez vzdušné prípojky do distribučných trafostaníc 22/0,4kV.

Napájacie body sú najčastejšie vyústené odbočnou konzolou z hlavnej trasy na prípojkovú časť, opatrenú úsekovým vypínačom pre individuálne odpájanie každej trafostanice. Použité sú prevažne holé vodiče AIFe 3x50.

Sekundárne vedenie NN 230/400V

Existujúce NN vedenie je riešené prevažne ako verejná vzdušná sieť na betónových stĺpoch. Prípojky NN z tohto rozvodu sú riešené individuálne ako vzdušné, alebo káblové zemné. Vzhľadom na vzrastajúci dopyt po elektrickej energii môžeme konštatovať, že dnešné rozvody nie sú postačujúce a bude potrebné ich posilniť a rozšíriť.

Navrhujeme vzdušné vedenia nahradiť podzemnými káblovými.

Trafostanice

V k. ú. obce sa nachádzajú 3 transformačné stanice. Dve trafostanice sú staré, bude potrebné uvažovať s ich výmenou za kioskové.

Tab. č. 20 **Existujúce trafostanice v k. ú. obce Malý Čepčín**

číslo	názov:	Odhadovaný výkon /kVA:	typ:	vlastník
TS1	269/ts/m.cepcin_obec.1	400	mrežová	SSD
TS2	269/ts/m.cepcin_obec.2.sm	250	mrežová	SSD
TS3	269/ts/m.cepcin_diakova	100	kiosková	SSD

Spolu je pre obec v 3 trafostaniciach inštalovaný výkon cca 750 kVA.

Energetická bilancia obce - súčasný stav

Obec Malý Čepčín je plynofikovaná a vykurovanie ako aj príprava teplej úžitkovej vody je v prevažnej miere riešené zemným plynom. Vzhľadom na uvedenú skutočnosť sa jedná o dvojcestné zásobovanie energiou.

Predpokladaný max. súdobý výkon cca 500 kVA.

B) Navrhovaný stav

Obec Malý Čepčín má v súčasnosti vybudovaný plynový rozvod, vykurovanie ako aj príprava teplej úžitkovej vody je v prevažnej miere riešené zemným plynom. Vzhľadom na uvedenú skutočnosť navrhujeme dvojcestné zásobovanie energiou.

Tab. č. 21 **Základné východiskové údaje o riešenom území (*údaje zo SODB 2011)**

vstupné údaje	Etapizácia		
	stav r.2019	návrh r.2040	výhľad po r.2040
Trvalo obývané byty/b.j. – ks	157		
Výstavba nových bytov - ks	-	126	20
celkom bytov v r.2040	-	283	303
elektrické vykurovanie bytov - /ks	3*		
vykurovanie bytov plynom - /ks	109*		

Tab. č. 22 *Prepočet elektrického príkonu podľa druhu odberu v kW*

Druh odberu		kW		
		stav r.2019	návrh r.2040	výhľad po r.2040
A	Bytový fond b.j.	157 b.j.	283 b.j.	303 b.j.
	- elektricky vykúr. b.j.	3 b.j.	3 b.j.	10 b.j.
	- návrh elektric. vykúr. b.j.		7 b.j.	5 b.j.
	- zostatok	154b.j.	273 b.j.	288 b.j.
	Spolu :	338 kW	646kW	726kW
B	Občianska vybavenosť			
	- obecný úrad	10	10	10
	- základná škola	20	20	20
	- materská škola	15	15	15
	- ambulancia	8	8	8
	- sociálne zariadenie	-	20	20
	- kultúrny dom	20	20	20
	- pošta	5	5	5
	- požiarna zbrojnica	5	5	5
	- sociálny objekt na futb.ihrisku	5	5	5
	- dom smútku	10	10	10
	- obchodné prevádzky	5	5	5
	- pohostinské služby	5	7	7
	- stravovacie a ubytovacie služby	-	25	25
	- iné služby		10	15
	- verejné osvetlenie	2	3	3
	Spolu :	110 kW	168 kW	173 kW
C	Výroba	50	50	50
	Súčasný výkon celkom A+B+C	498 kW	864kW	949kW

Transformačné stanice 22/0,4 kV

Vzhľadom na návrh rozšírenia obytných plôch a občianskej vybavenosti, navrhujeme posilnenie distribučnej siete o novonavrhované trafostanice (viď tab. č. 23) tak, aby jednotlivé výbežky od zdroja neprekračovali 350 m.

Navrhujeme všetky vzdušné prípojky ku trafostaniciam nahradiť podzemnými káblovými prípojkami ako aj príslušné trafostanice za kioskové do 630kVA.

Tab. č. 23 **Navrhované transformácie stanice 22/0,4 kV**

číslo	Odhadovaný výkon /kVA:	typ:
TS4	do 630kVA	kiosková
TS5	do 630kVA	kiosková

Uvedené transformácie stanice ako aj ich napojenie zemnými káblami VN sa budú budovať postupne podľa požiadaviek na pribúdajúce odbery elektrickej energie. VN trasy navrhujeme prednostne umiestniť popri komunikáciách.

Distribučné sekundárne rozvody

Novonavrhované sekundárne rozvody pre bytovú sféru, občiansku vybavenosť a služby budú budované ako jednoduchá podzemná sieť.

Existujúce sekundárne vzdušné rozvody v obci ako aj vzdušné rozvody verejného osvetlenia navrhujeme postupne nahradiť káblovými trasami v zemi.

Demontáž (prekládka) vzdušných vedení VN:

Vzdušnú VN prípojku pre TS1 navrhujeme preložiť do zeme a umiestniť tak, aby neobmedzovala naplánovaný rozvoj obytného územia.. Táto vzdušná VN prípojka zasahuje do navrhovaných plôch výstavby. V súlade s platnými zákonmi, pri rekonštrukcii alebo výstavbe, v zastavanom území, je potrebné riešiť nové (rekonštruované) vedenie ako podzemné káblové vedenie, uložené popri cestách, v súlade s ÚPN-O obce Malý Čepčín.

Verejné osvetlenie

Rozvod verejného osvetlenia je namontovaný prevažne na stĺpoch vzdušnej sekundárnej siete (stĺpy NN distribučného rozvodu SSD a.s.). Vodiče sú prevažne AlFe. Verejné osvetlenie nebolo rekonštruované. Rozvody sa budú postupne dobudovávať podľa potreby plánovanej výstavby.

Verejné osvetlenie bude potrebné v budúcnosti zrekonštruovať, vymeniť svietidlá za LED osvetlenie (ktorá sa sčasti začala), vzdušné vedenia nahradiť podzemnými kábllovými a osadiť nové stĺpy.

Ochranné pásma

a) Pre jednotlivé vzdušné holé vedenia:

je stanovený nasledovný rozsah ochranných pásiem, v súlade s platnými právnymi predpismi, kde ochranné pásmo vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia je vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách vedenia vo vodorovnej vzdialenosti, meranej kolmo na vedenie od krajného vodiča; vzdialenosť obidvoch rovín od krajných vodičov je pri napätí:

- 22 kV holé vzdušné vedenie..... 10 m
- 22 kV vzdušné vedenie so zakl. izoláciou 4 m
- 22 kV závesné kábllové vedenie..... 1 m

b) Pre trafostanice:

- vonkajšie vyhotovenie – 10m od oplotenia, alebo hranice objektu,
- s vnútorným vyhotovením je vymedzené oplotením alebo obostavanou hranicou objektu elektrickej stanice, zároveň musí byť zabezpečený prístup do elektrickej stanice na výmenu technologických zariadení.

B.13.3.2 Zásobovanie zemným plynom

Energetická koncepcia Slovenskej republiky, ktorej súčasťou je zásobovanie zemným plynom, navrhuje efektívne využitie existujúcich rozvodov pre všetky formy spotreby zemného plynu. Rozvojový program počíta so zvyšovaním podielu zemného plynu na energetickej bilancii pri zachovaní relácie ceny zemného plynu oproti ostatným primárnym zdrojom. Využitie plynu je vhodné aj z dôvodu minimálneho dopadu na životné prostredie.

Zásobovanie zemným plynom – súčasný stav

Obec Malý Čepčín je v súčasnosti plynofikovaná. Plynom je obec zásobovaná z RS 600 nachádzajúcej sa priamo v k. ú. obce. Uvedená RS slúži aj pre zásobovanie obce Bodorová a Veľký Čepčín. V k. ú. obce sa v súčasnosti nachádza distribučná sieť prevádzkovaná SPP-D, a.s.:

- VTL prípojka pre RS 600: DN 100 PN 2,5 MPa
- STL plynovod z materiálu PE s maximálnym prevádzkovým tlakom do 300 kPa

ZPN sa používa okrem domácností aj v objektoch občianskej vybavenosti. Podľa SDOB 2011 bolo v obci evidovaných 109 bytov napojených na plyn, t.j. cca 71,7 % z trvale obývaných bytov. ZPN sa používa okrem domácností aj v niektorých objektoch občianskej vybavenosti. Navrhované rozšírenie rozvojových plôch IBV si vyžiada aj rozšírenie plynovodného potrubia.

Zásobovanie zemným plynom – navrhovaný stav

ÚPN-O navrhuje zásobovanie obce aj zemným plynom. Navrhované rozšírenie rozvojových plôch IBV si vyžiada aj rozšírenie plynovodného potrubia. Lokality riešené v prielukách zastavaného územia, budú zásobované plynom z navrhovaného NTL plynovodu DN 110 PE, napojeného na existujúcu sieť.

Využitie zemného plynu sa navrhuje komplexne (vykurovanie, príprava teplej úžitkovej vody, varenie). Navrhujeme budúce komplexné potreby tepelnej energie riešiť jednak palivom zemný plyn, jednak s využitím nových trendov v systéme zásobovania územia teplom, hlavne systém tepelných čerpadiel, slnečných kolektorov, elektrického ohrevu objektov, prípadne využiť ako palivo biomasu, resp. obnoviteľné a fosílné energie. Navrhované riešenie bude mať priaznivý dopad na čistotu ovzdušia, najmä počas vykurovacej sezóny.

Novo navrhované plynové rozvody navrhujeme umiestniť vo verejných plochách, chodníkoch a zelených páschoch.

Navrhovaná konfigurácia trás dáva predpoklad na bezproblémovú prevádzku.

Nápočet potreby zemného plynu podľa TP 702 07:

a) Rodinné domy(varenie, vykurovanie, príprava TUV)

Predpokladáme 30% rodinných domov plynofikovaných :

t.j. plánované RD 123 x 30% =	37 rodinných domov na plyn
spolu:	37
	37 x 1,5 = 55,5 m ³ /hod
	55,5 x 3500 = 194.250 m³/rok

Poznámka:

Pri navrhovanom dvojcestnom zásobovaní energiami (zemný plyn naftový + elektrická energia) pre IBV, občiansku vybavenosť a výrobu pre budúcich odberateľov, budú rozhodujúce ekonomické faktory vzhľadom na aktuálnu a budúcu cenovú reláciu dodávateľov energií.

V rámci riešenia ÚPN-O navrhujeme doplniť sieť plynovodov na celom území obce s maximálnou možnosťou zokruhovať rozvody. Predložený návrh počíta so 30% plynifikáciou vzhľadom na novodobé alternatívne a obnoviteľné zdroje energií.

Ochranné a bezpečnostné pásma

V území je potrebné dodržať ochranné a bezpečnostné pásma plynovodov v znení platného zákona o energetike.

B.13.3.3 Zásobovanie tepelnou energiou

Riešené územie patrí do oblasti s vonkajšou výpočtovou teplotou -15°C v krajine s intenzívnymi vetrami. Dĺžka vykurovacieho obdobia trvá cca 230 dní s priemernou vonkajšou teplotou vzduchu $+2,8^{\circ}\text{C}$. Priemerná ročná teplota vzduchu je $+7,4^{\circ}\text{C}$, priemerná teplota v najchladnejšom mesiaci je $-3,3^{\circ}\text{C}$.

Zásobovanie tepelnou energiou – súčasný stav

Zásobovanie obce Malý Čepčín je zabezpečované decentralizovaným spôsobom prevažne zemným plynom, v menšej miere elektrickou energiou, resp. tuhým palivom. Teplo sa pripravuje lokálne v domových kotolniach spaľovaním plynu, uhlia a dreva, elektrickými kotlami alebo elektrickými priamo výhrevnými telesami. V území sa nenachádza väčší zdroj tepla, ktorý by prevzal funkciu centrálného tepelného zdroja.

Objekty občianskej vybavenosti sú vykurované - obecný úrad, základná škola, materská škola, dom kultúry, obchod - plynom, hasičská zbrojnica, sociálny objekt pri futbalovom štadióne - tuhé palivo. Viac ako 70% všetkých rodinných domov je napojených na plyn.

Tab. č. 24 Vykurovanie obývaných bytov (SDOB 2011)

médium	b.j.	%
Elektrina	3	2,0
Plyn	109	71,7
Pevné palivo	30	19,7
iné	1	0,7
žiadny	1	0,7
nezistený	8	5,2
Spolu	152	100,0

Zásobovanie tepelnou energiou – navrhovaný stav

Zásobovanie teplom má tiež značný vplyv na životné prostredie a stupeň znečistenia ovzdušia. Rozvoj zásobovania teplom musí vychádzať z energetickej koncepcie SR, ÚPN VUC Žilinského kraja, z koncepcie územného rozvoja obce a tiež z hodnotenia prínosu pre životné prostredie. Rozvoj zásobovania teplom je potrebné uskutočňovať v zmysle platnej legislatívy (§ 31 zákona č.657/2004 o tepelnej energetike, v znení zákona č.99/2007 Z.z., a zákona č.184/2011 Z.z.) a v súlade s dlhodobou koncepciou Energetickej politiky SR.

Je potrebné vytvárať priaznivé podmienky a podporovať intenzívnejšie využívanie obnoviteľných a druhotných zdrojov energie ako lokálnych doplnkových zdrojov v systémovej energetike s vylúčením negatívneho dopadu na charakter krajiny. Navrhujeme budúce potreby tepelnej energie na vykurovanie, prípravu teplej vody a varenie riešiť jednak palivom zemný plyn, jednak s využitím nových trendov v systéme zásobovania územia teplom, hlavne systém tepelných čerpadiel, slnečných kolektorov, elektrického ohrevu objektov, prípadne využiť ako palivo biomasu, resp. obnoviteľné a fosílné energie. Navrhované riešenie bude mať priaznivý dopad na čistotu ovzdušia, najmä počas vykurovacej sezóny.

B.13.3.4 Napojenie územia na telekomunikačné a informačné siete

Poštová prevádzka

Poštové služby (podacie a dodacie) sú zabezpečované cez poštovú prevádzku, ktorá je umiestnená v objekte kultúrneho domu. Priestory pošty sa nachádzajú vo vyhovujúcom objekte. Pošta zamestnáva 2 zamestnancov.

Tento stav je vyhovujúci aj pre návrhové obdobie.

Telekomunikačné a informačné siete

Obec je napojená na digitálnu telefónnu ústredňu, ktorá patrí do UTO Martin. Ústredňa sa nachádza priamo v obci Malý Čepčín a je pripojená na hlavnú - riadiacu digitálnu ústredňu v Martine prostredníctvom optického kábla.

Územie je pokryté signálom všetkých mobilných operátorov Orange, T-Mobile, O2 a Telekom, v k. ú. sa nenachádzajú žiadne vysielacie.

Pokrytie internetom je zabezpečené cez občianske združenie OZ mc free net Malý Čepčín, ale aj od iných dodávateľov.

Vzdušné vedenie v obci je potrebné nahradiť podzemným vedením.

Miestny rozhlas

Miestny informačný systém je zameraný na dôležité obecné informácie, správy a oznámenia. Jeho nositeľom je aj miestny rozhlas. Ústredňa je situovaná na obecnom úrade. Z nej sú vyvedené vzdušné vývody smerujúce do obce. Rozvod tvoria prevažne samostatné oceľové stožiare s konzolami a izolovanými vodičmi a smerovými reproduktormi. Signál pokrýva celé súčasné zastavané územie.

Je potrebné jeho rozšírenie do všetkých novonavrhovaných lokalít a uvažovať o zmene na bezdrôtový systém.

Tranzičné siete

Cez obec je trasovaný diaľkový optický kábel - z telefónnej ústredne popri ceste III/2180 smerom na Veľký Čepčín a popri III/2176 smerom na Martin.

Ochranné pásma

V zmysle zákona č.610/2003 Z. z. pre ochranu trás optických a metalických káblov v území treba rešpektovať a dodržať ochranné pásmo 1,5 m od trasy ich pokládky.

B.13.3.5 Požiadavky civilnej ochrany

- spôsob a rozsah ukrytia obyvateľstva riešiť v zmysle platného znenia zákona o civilnej ochrane obyvateľstva (v súčasnosti zák. č.42/1994 Z.z., úplné novelizované znenie zák.č.47/2012 Z.z.) a vyhlášky MV SR č. 532/2006 Z.z. (novelizovaná vyhl.č.399/2012 Z.z.) o podrobnostiach na zabezpečenie stavebnotechnických požiadaviek a technických podmienok zariadení civilnej ochrany,
- spôsob a rozsah ukrytia zamestnancov a osôb prevzatých do starostlivosti právnických a fyzických osôb riešiť v zmysle platného znenia zákona o civilnej ochrane obyvateľstva (v súčasnosti zák. č.42/1994 Z.z., úplné novelizované znenie zák.č.47/2012 Z.z.) a vyhlášky MV SR č. 532/2006 Z.z. (novelizovaná vyhl.č.399/2012 Z.z.) o podrobnostiach na zabezpečenie stavebnotechnických požiadaviek a technických podmienok zariadení civilnej ochrany,
- technický prostriedok pre varovanie obyvateľstva a vyrozumenie osôb (siréna) podľa vyhlášky MV SR č.388/2006 Z.z. o podrobnostiach na zabezpečovanie technických prevádzkových podmienok informačného systému civilnej ochrany v znení neskorších predpisov sa nachádza na hasičskej zbrojnici a jej dosah je 1.500 m,
- v záujme zabezpečenia ochrany pred povodňami musia byť rozvojové aktivity v súlade so zákonom č. 7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami.

B.14 KONCEPCIA STAROSTLIVOSTI O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE**B.14.1 STRATÉGIE ADAPTÁCIE SR NA NEPRIAZNIVÉ DÔSLEDKY ZMENY KLÍMY**

Stále intenzívnejšie negatívne prejavy a dôsledky zmeny klímy vyvolali aj na Slovensku potrebu identifikovať a navrhnuť preventívne adaptačné opatrenia, ktorými by sa v budúcnosti mali minimalizovať nepriaznivé dôsledky zmeny klímy v jednotlivých oblastiach prírodného a sociálneho prostredia. V tejto súvislosti MŽP SR vypracovalo „Stratégiu adaptácie SR na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy“ (prijaté uznesením vlády SR č.148/2014). V r.2017 vypracovalo MŽP jej aktualizáciu, prijatú uznesením vlády SR č.478/2018). Aplikáciou príslušných navrhnutých adaptačných opatrení má aj územný plán obce vytvoriť základné územnotechnické predpoklady pre realizáciu opatrení, ktoré budú smerovať k zmierneniu nepriaznivých dôsledkov zmeny klímy na sídelné prostredie.

Z navrhovaných opatrení sú pre riešenie územie aktuálne nasledovné adaptačné opatrenia pre sídelné prostredie:

Opatrenia voči zvýšenému počtu tropických dní a častejšiemu výskytu vln horúčav

- koncipovať urbanistickú štruktúru sídla tak, aby umožňovala lepšiu cirkuláciu vzduchu; vytvárať a podporovať vhodnú mikroklimu pre chodcov, cyklistov v meste,
- zabezpečiť a podporovať zamedzovanie prílišného prehrievania stavieb, napr. vhodnou orientáciou stavby k svetovým stranám, tepelnou izoláciou, využívaním svetlých farieb a odrazových povrchov na budovách,
- vytvárať trvalé resp. dočasné prvky tienenia na verejných priestranstvách a budovách,
- zabezpečiť ochladzovanie interiérov budov,
- zabezpečiť, aby dopravné a energetické technológie, materiály a infraštruktúra boli prispôsobené klimatickým podmienkam,
- zvyšovať podiel vegetácie a vodných prvkov v sídlach, osobitne v zastavaných centrách miest,
- zabezpečiť revitalizáciu, ochranu a starostlivosť o zeleň v sídlach,
- vytvárať komplexný systém plôch zelene v sídle v prepojení do príľahlej krajiny; podporiť zriadenie sídelných lesoparkov,

- zabezpečiť udržiavanie dobrého stavu, statickej a ekologickej stability drevín; prispôbiť výber drevín pre výsadbu klimatickým podmienkam, pri voľbe druhov uprednostňovať pôvodné a nealergénne druhy pred invázivnými,
- podporovať vertikálne zazelenenie a zvýšiť podiel zelených striech a fasád,
- zachovať a zvyšovať podiel vegetácie v okolí dopravných komunikácií,
- zabezpečiť starostlivosť, údržbu a budovanie vodných plôch,
- zabezpečiť a podporovať ochranu funkčných brehových porastov v zastavanom území aj mimo zastavaného územia obce.

Opatrenia voči extrémnym poveternostným situáciám (búrky, víchrice, tornáda)

- zabezpečiť a podporovať implementáciu opatrení proti veternej erózii, napr. ochranou a výsadbou vetrolamov a živých plotov,
- zabezpečiť a podporovať výsadbu spoločenstiev drevín a aplikáciu prenosných zábran v územiach mimo z. ú. sídiel pre zníženie intenzity víchric a silných vetrov.

Opatrenia voči častejšiemu výskytu sucha

- zabezpečiť udržateľné hospodárenie s vodou v sídlach,
- podporovať a zabezpečiť zvýšené využívanie lokálnych vodných plôch a dostupnosť záložných vodných zdrojov,
- zabezpečiť a podporovať zvýšené využívanie infiltračnej kapacity územia diverzifikovaním štruktúry krajiny pokrývky s výrazným zastúpením vsakovacích prvkov,
- minimalizovať podiel nepriepustných povrchov a nevytvárať nové nepriepustné plochy na antropogénne ovplyvnených pôdach v urbanizovanom území sídla,
- podporovať a zabezpečiť opätovné využívanie dažďovej a odpadovej vody,
- zabezpečiť a podporovať zvyšovanie podielu vegetácie pre zadržovanie a infiltráciu dažďových vôd v sídlach, osobitne v zastavaných centrách sídiel,
- zabezpečiť racionalizáciu využívania vody v budovách a využívanie odpadovej "sivej" vody,
- zabezpečiť minimalizáciu strát vody v rozvodných sieťach,
- v menších obciach podporovať výstavbu domových čistiarní odpadových vôd a koreňových čistiarní,
- zabezpečiť starostlivosť, údržbu, revitalizáciu a budovanie vodných plôch a mokradí.

Opatrenia voči častejšiemu výskytu extrémnych úhrnov zrážok

- zabezpečiť protipovodňovú ochranu sídiel,
- zabezpečiť a podporovať zvýšenie retenčnej kapacity územia pomocou hydrotechnických opatrení, navrhnutých ohľadom na životné prostredie,
- zabezpečiť používanie a plánovanie priepustných povrchov, ktoré zabezpečia prirodzený odtok vody a jej vsakovanie do pôdy,
- zabezpečiť zadržiavanie strešnej vody, napr. strešnými alebo dažďovými záhradami,
- zabezpečiť budovanie dažďových záhrad, vsakovacích a retenčných zariadení, mikromokradí, depresných mokradí,
- diverzifikácia odvádzania dažďovej vody (do prírodných alebo umelých povrchových recipientov, do kanalizácie iba v nevyhnutnom prípade),
- zabezpečiť dostatočnú kapacitu prietoku kanalizačnej sústavy,
- zabezpečiť a podporovať opatrenia proti vodnej erózii a zosuvom pôdy.

B.14.2 OCHRANA OVZDUŠIA

Riešené územie sa nachádza cca 24,0 km južne od priemyselnej aglomerácie Martin – Vrútky. Nenachádzajú sa v ňom žiadne významnejšie zdroje (veľké ani stredné) znečistenia ovzdušia. Kvalita ovzdušia v obci nie je ovplyvnená prevádzkovateľmi vyžadujúcimi integrovanú prevenciu a kontrolu znečisťovania - IPKZ (<http://ipkz.enviroportal.sk>). V širšom okolí (územie okresu Martin) sú činné prevádzky priemyselnej výroby emitujúce do ovzdušia znečisťujúce látky. *Zdrojom znečistenia ovzdušia sú skôr lokálne kúreniská* (hlavne počas zimnej vykurovacej sezóny a zhoršených rozptylových podmienok) a sčasti aj cesty III/2176 a III/2180 prechádzajúce cez obec a železnica – vzhľadom však na to, že nejde o hlavný ťah, frekvencia na nej nevytvára významné zhoršenie ovzdušia riešeného územia.

Na zlepšenie kvality ovzdušia navrhujeme:

- *podporovať intenzívnejšie využívanie obnoviteľných a druhotných zdrojov energie ako lokálnych doplnkových zdrojov*
- *rešpektovať všetky legislatívne predpisy v oblasti ochrany ovzdušia*
- *komunikácie na území obce riešiť so spevneným, bezprašným povrchom*
- *zabezpečiť kropenie ciest a vysušených depónií vyťaženého materiálu z hľadiska ochrany ovzdušia a vplyvu na zdravie obyvateľstva najmä v období zvlášť nepriaznivých podmienok (suchých a teplých dní); zdravotné riziká sú pri emisiách tuhých znečisťujúcich látok do voľného ovzdušia v danej lokalite pri dodržaní technologických postupov krátkodobu prípustné*
- *v existujúcich prevádzkach výroby neumiestňovať výrobné prevádzky produkujúce zápach a exhaláty*

- v riešenom území, vo väzbe na obytné územie, nebudovať poľné hnojiská ani iné prevádzky a zariadenia, ktoré by zápachom obťažovali uvedené územie
- pri umiestňovaní výrobných prevádzok, vrátane nových prevádzok v existujúcich areáloch, dôsledne rešpektovať a realizovať legislatívu v oblasti pred účinkami zápachu pred prípadnými negatívnymi vplyvmi, ktorými sa zabezpečí ochrana okolitej obytnej zóny

B.14.3 OCHRANA POVRCHOVÝCH A PODZEMNÝCH VÔD

Voda je nenahraditeľnou zložkou životného prostredia všetkých rastlinných a živočíšnych ekosystémov a mnohých technologických procesov. Škody na životnom prostredí spôsobuje nielen jej nerovnomerný výskyt v priestore a čase, ale aj jej kvalita. Výskyt vody ovplyvňujú prírodné podmienky. Jej kvalitu ovplyvňuje predovšetkým ľudská činnosť v území s negatívnym alebo pozitívnym dopadom.

Preto je správanie sa človeka pri nakladaní s vodami legislatívne usmerňované. Hlavným právnym predpisom je platný zákon o vodách (v súčasnosti zákon č. 364/2004 Z. z. v znení novelizácie č. 384/2009 Z. z. O vodách – vodný zákon, v znení neskorších predpisov).

Ochrana množstva vôd, kvantitatívna ochrana, je založená na zvyšovaní akumulačnej schopnosti krajiny a na kontrole dodržiavania vypočítaných hodnôt pre odoberané množstvá vôd. Za tým účelom sa stanovujú limity využívania zásob podzemných vôd (ekologické limity), ako aj záväzné minimálne prietoky.

B.14.3.1 Legislatívna ochrana vôd

Ochrana vodného bohatstva vyplýva zo zákona č. 364/2004 Z. z. O vodách – vodný zákon v znení neskorších predpisov a delí sa podľa stupňa a spôsobu ochrany na :

- ✓ **všeobecnú ochranu**, platnú pre celé územie SR. Predstavuje povinnosť vyžiadania povolenia vodohospodárskeho orgánu pri nakladaní s vodami podľa § 8 vodného zákona. *V katastrálnom území obce sa jedná o povolené odbery,*
- ✓ **širšiu, regionálnu ochranu** – realizovanej formou chránených vodohospodárskych oblastí. Chránená vodohospodárska oblasť (CHVO) je územie, ktoré svojimi prírodnými podmienkami tvorí významnú prirodzenú akumuláciu vôd. *V k. ú. Malý Čepčín sa nenachádza.*
- ✓ **sprisenú, špeciálnu ochranu** – pre využívané vodné zdroje na pitné účely, vyplýva z § 30, § 31 zákona č. 384/2009 Z. z. a realizuje sa formou stanovenia pásiem hygienickej ochrany (PHO) pre všetky využívané zdroje pitnej vody a § 65 odst. 13 Národnej rady SR č. 277/1994 Z. z. o zdravotnej starostlivosti v znení zákona č. 241/1988 Z. z. a realizuje sa formou vyhlásenia ochranných pásiem (OP). *V katastrálnych územiach obce sa zdroje pitnej vody nenachádzajú.*

B.14.3.2 Zdroje znečistenia vôd

S ochranou a kvalitou vôd úzko súvisia zdroje znečistenia vôd. Zdrojom znečistenia vôd v území sú bodové a plošné znečistenia. Rozhodujúcimi zdrojmi bodového znečistenia sú vypúšťané odpadové vody. Zdroje plošného znečistenia sú ťažšie identifikovateľné než bodové, ale ich účinky sú rovnako dlhodobé a ťažko odstrániteľné. Najväčšími zdrojmi plošného znečistenia sú: poľnohospodárske družstvo, poľné hnojiská, kontaminované závlahové, ale i zrážkové vody. Potenciálnym zdrojom možného znečistenia môžu byť *prípadné havarijné úniky škodlivých látok z mechanizácie používanej v poľnohospodárstve. Ďalším zdrojom možného znečistenia a zanášania tokov sú splachy pôdy do toku z plôch postihnutých preháňaním hospodárskych zvierat na miesta pastvy, ako aj voľba nevhodných foriem obhospodarovania pôd a výskyt čiernych skládok odpadov (prevažne komunálny a stavebný odpad).*

Znečistenie povrchových vôd

Podľa nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 174/2017 Z.z. sa ustanovujú citlivé oblasti a zraniteľné oblasti:

- za citlivé oblasti citlivé oblasti podľa § 33 vodného zákona sa ustanovujú vodné útvary povrchových vôd na území SR, v ktorých dochádza alebo môže dôjsť v dôsledku zvýšenej koncentrácie živín k nežiaducemu stavu kvality vôd, ktoré sa využívajú ako vodárenské zdroje alebo sú využiteľné ako vodárenské zdroje a ktoré si vyžadujú v záujme zvýšenej ochrany vôd vyšší stupeň čistenia vypúšťaných odpadových vôd - *citlivou oblasťou je celé územie okresu Turčianske Teplice,*
- za zraniteľné oblasti podľa § 34 vodného zákona sa ustanovujú poľnohospodársky využívané pozemky v obciach, ktorých zoznam je uvedený v prílohe č. 1 tohto nariadenia. *K. ú. Malý Čepčín je zraniteľnou oblasťou.*

Znečistenie podzemných vôd

Podzemné vody sú ohrozované nekontrolovateľnými zdrojmi znečistenia ako priesaky z poľných hnojísk, žump, skládok odpadov, rizikové sú najmä divé skládky odpadu. Monitoring podzemných vôd zabezpečuje MŽP SR prostredníctvom Slovenského hydrometeorologického ústavu (SHMÚ). Systematické sledovanie kvality podzemných vôd v rámci národného monitorovacieho programu prebieha na SHMÚ od roku 1982.

Z hydrogeologických regiónov v okrese Turčianske Teplice sa v riešenom území nachádza 1 a uvádzame ho s bilančným množstvom podzemnej vody za rok 2012:

- QP 033 paleogén, neogén a kvartér Turčianskej kotliny, povodie Turiec, využiteľné množstvá: 887,53 l.s⁻¹, odber: 45,34 l.s⁻¹. (zdroj: Hydrogeologické mapy [online]. Bratislava: Štátny geologický ústav Dionýza Štúra, 2008. Dostupné na internete: <http://apl.geology.sk/hydrogeol>.)

Monitorovanie chemického stavu podzemnej vody sa realizuje na dvoch úrovniach, a to: základné monitorovanie a prevádzkové monitorovanie. Záujmové územie (SHMÚ, 2010) patrí do kvartérneho útvaru č. SK1000500P a do nasledovných predkvartérnych útvarov: SK200190FP, SK200200FP, SK200210FP. V rámci kvartérneho útvaru č. SK1000500P boli prekročené medzné hodnoty nasledovných ukazovateľov:

- základné fyzikálno – chemické ukazovatele: Fe, Fe²⁺, H₂S, CHSKMn, Mn, NH₄⁺, NO₃⁻
- všeobecné organické látky: TOC
- stopové prvky: Al
- chlórované rozpúšťadlá: DCE 1,1; PCE
- polyaromatické uhľovodíky: BZP, fluórantén, naftalén, pyrén
- pesticídy: metamitron

Zobrazenie najdôležitejších kvalitatívnych a geochemických charakteristík podzemných vôd prvého zvodneného kolektora, plošne sú v nej vyjadrené kritéria: kvalitatívne – trieda kvality je vyjadrená farbou plochy (vd' obr.).

Podzemné vody v obci sú v kategórii E – charakterizované nadlimitnými koncentráciami NO₃ a PO₄ z poľnohospodárskej činnosti.

obr. Hydrogeochemická mapa SR – obec Malý Čepčín

Legenda k obrázku:

žltá - pre podzemné vody sú charakteristické najmä nadlimitné koncentrácie NO₃ a PO₄ z poľnohospodárskej činnosti, na niektorých odberových miestach zaznamenané nevyhovujúce obsahy ChSK, O₂ a Al.

modrá - podzemné vody najlepšej kvality - zväčša v plnom rozsahu vyhovujú všetkým ukazovateľom podľa Vyhlášky MZ SR č. 151/2004 pre pitnú vodu.

Zdroj: Hydrogeochemické mapy [online]. Bratislava: ŠGÚDŠ, 2008. Dostupné na internete: <http://apl.geology.sk/hydrochem>.

Ochrana povrchových a podzemných vôd

Pre zabezpečenie ochrany povrchových a podzemných vôd je potrebné :

- rešpektovať ochranu vôd vyplývajúcu z platného zákona o vodách,
- vybudovať splaškovú kanalizáciu,
- voliť vhodné formy obhospodarovania poľnohospodárskych pozemkov – orba po vrstevnici a pod.,
- likvidovať všetky skládky komunálneho a stavebného odpadu v k.ú.,
- realizovať protihavarijné systémy na zabránenie úniku škodlivých látok, monitorovať kvalitu vôd v lokalitách prevádzok s látkami škodiacimi vodám,
- obmedziť plošné znečistenie t.j. vykonať opatrenia na zmenšovanie vodnej erózie na poľnohospodárskej pôde, obmedzovať hnojenia priemyselnými hnojivami a používanie pesticídov
- sanovať plochy postihnuté prehánaním hospodárskych zvierat,
- požadovať, aby drobní chovatelia mali zriadené nepresakujúce hnojiská.

B.14.4 OCHRANA ÚZEMIA PRED POVODŇAMI

Vodohospodársky významné toky Teplica a Dolinka sú súčasťou spracovaného plánu manažmentu povodňového rizika, v rámci ktorého sú pre túto geografickú oblasť navrhované protipovodňové opatrenia, ktoré budú postupne realizované v závislosti od zabezpečenia finančných prostriedkov (*stanovisko SVP š.p. č.j. CS SVP OZ PN 6985/2019/2 CZ 29718/2019/220 zo dňa 17.09.2019*).

Vzhľadom na možné prívalové dažde a povodne v rámci zastavaného územia obce je potrebné rešpektovať pri rozvoji územia :

- Povodňový plán záchranných prác obce, 2012
- zákon č.7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami
- výstupy zo "Stratégie adaptácie SR na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy" (MŽP, 2014 a 2017)
- rešpektovať záplavové čiary z máp povodňového ohrozenia a zamedziť výstavbu v okolí vodných tokov v území ohrozenom povodňami,
- vlastnú výstavbu umiestniť nad hladinu Q_{100} - ročnej veľkej vody (min.0,5 -1,0 m nad úroveň terénu), mimo zistené inundačné územie (súvislá zástavba, významné líniové stavby a objekty, ap.)
- pre objekty situované v blízkosti ostatných vodných tokov, kde nebol doposiaľ určený rozsah zaplavovaného územia, je potrebné vypracovať a doložiť hydrotechnické posúdenie - hydrotechnický výpočet na prietok Q_{100} - ročnej veľkej vody a následne vlastnú výstavbu umiestniť nad hladinu Q_{100} , mimo zistené inundačné územie a v prípade potreby na náklady investora zabezpečiť protipovodňovú ochranu daného územia ešte pred zahájením výstavby

V ďalšom je potrebné zabezpečiť ochranu inundačného územia, zamedziť v ňom výstavbu a iné nevhodné činnosti a vytvárať podmienky pre:

- pre prirodzené meandrovanie tokov
- pre spomaľovanie odtoku povrchových vôd z predmetného územia
- v rámci odvádzania dažďových vôd a vôd z povrchového odtoku je potrebné realizovať opatrenia na zadržanie pridaného odtoku v území tak, aby odtok z daného územia nebol zvýšený voči stavu pred realizáciou navrhovanej zástavby a aby nebola zhoršená kvalita vody v recipiente (retencia dažďovej vody a jej využitie, infiltrácia dažďových vôd, ap.)
- podporovať inovačné technológie a postupy zabezpečujúce vsakovanie dažďovej vody do územia
- obmedziť vypúšťanie dažďových vôd a vôd z povrchového odtoku do vodných tokov
- odvádzanie a čistenie odpadových vôd z rozvojových lokalít musí zohľadňovať požiadavky na čistenie vôd v zmysle platného zákona o vodách (v súčasnosti zákon č.364/2004 Z. z.) a Nariadenia vlády SR (v súčasnosti NV SR č.269/2010 Z. z.), ktorým sa ustanovujú požiadavky na dosiahnutie dobrého stavu vôd
- komplexne riešiť odtokové pomery v povodiach s dôrazom na spomalenie odvedenia povrchových vôd z územia v súlade s ekologickými limitmi využívania územia a ochrany prírody
- budovať potrebné protipovodňové opatrenia s dôrazom na ochranu intravilánov miest a obcí
- v rámci využitia územia nesmie dôjsť k významným zásahom do režimu povrchových vôd, vodných tokov a technických diel na nich

B.14.5 OCHRANA PÔDY

Väčšina tunajších pôd bola ovplyvnená činnosťou človeka. Nesystémové úpravy v krajine, ako napr. likvidácia rozptýlenej zelene, neopodstatnené melioračné úpravy a rekultivácie, narušili vodný režim v krajine (vysoký výpar, pokles hladiny podzemných vôd, urýchlenie odtoku vody) a podporili negatívny vplyv vodnej a veternej erózie, a tiež zasoľovanie pôd.

Z uvedeného dôvodu je nevyhnutná ochrana a kultivácia pôdneho krytu, ktorá vyplýva aj zo vstupu Slovenskej republiky do európskych štruktúr. Obec sa preto musí pri výkone činností v oblasti ochrany pôd riadiť platnou legislatívou.

Podľa platného zákona o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy (v súčasnosti zákon č. 57/2013 Z.z., ktorým sa novelizoval zákon č.220/2004 Z.z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy) je potrebné chrániť najkvalitnejšiu pôdu v katastrálnom území.

Kontaminácia pôdy

Potenciálne nebezpečenstvo kontaminácie pôdy predstavujú opustená skládka bez prekrytia (nelegálna skládka) s registračným číslom 2563 a menšie nelegálne neevidované skládky odpadu boli dohľadané počas terénneho prieskumu v blízkosti poľných ciest a v brehových porastoch.

Vplyvom rizikových látok anorganickej a organickej povahy pochádzajúcich z prírodných a antropických zdrojov, dochádza ku chemickej degradácii pôd. Určitá koncentrácia týchto látok pôsobí škodlivo na pôdy a vyvoláva zmeny jej vlastností, negatívne ovplyvňuje jej produkčný potenciál, znižuje hodnotu dopestovaných plodín a taktiež môže negatívne vplyvať na vodu, atmosféru a na zdravie ľudí a zvierat. K najzávažnejšej degradácii pôdy patrí kontaminácia pôd ťažkými kovmi a organickými polutantami, acidifikácia, alkalizácia a salinizácia pôdy. Monitoring pôd zabezpečuje Výskumný ústav pôdozvedectva a ochrany pôd. Sústreďuje sa na monitoring tých prvkov, ktoré sú rizikové z hľadiska bioty ako i zdravia človeka

Na základe výsledkov z monitoringu v okrese Turčianske Teplice možno konštatovať:

- z hľadiska obsahu arzénu v pôdach väčšia časť územia (centrálna oblasť) patrí k mierne zaťažením pôdam. Hodnoty As v pôdach sa pohybujú v hodnote 5,3 do 9,9 mg/kg. Okrajové časti regiónu na západnej

i východnej hranici majú vyššie hodnoty As v pôdach. Tu sa jeho hodnoty môžu pohybovať do výšky 24,3 mg/kg

- z hľadiska obsahu zinku v pôde celá centrálna časť okresu (niva rieky Turiec) leží v pásmach s obsahom Zn od 10 do 50 mg/kg. Tieto zóny sú na západe i východe ohraničené zónami s výskytom obsahu Zn od 50 – 90 mg/kg. Samotné mesto Turčianske Teplice leží v zóne s obsahom Zn od 50 – 70 mg/kg
- podobná je situácia aj v oblasti zaťaženia pôd olovom, kde celá niva Turca leží v zónach s obsahom Pb od 25 do 75 mg/kg a táto zóna je po oboch stranách lemovaná zónou s obsahom Pb 30 – 48 mg/kg. Lokálne v okrajových častiach možno nájsť lokality aj s obsahom 48 – 70 mg/kg
- z hľadiska výskytu ortute v pôde takmer celé územie leží v zóne s obsahom Hg od 0,03 – 0,08 mg/kg, v okrajových zónach môžu hodnoty dosiahnuť aj hodnotu do 0,14, ojedinele až do výšky 0,25 mg/kg
- obsah kadmia nie je vysoký. Takmer celé územie leží v zóne s obsahom Cd v pôdach s nižším obsahom ako je 0,1 mg/kg. Okrajové zóny okresu môžu dosahovať hodnoty 0,3 až 0,6 mg/kg

Potenciálne nebezpečenstvo kontaminácie pôdy predstavujú opustená skládka bez prekrytia (nelegálna skládka) s registračným číslom 2563 a menšie nelegálne neevidované skládky odpadu boli dohľadané počas terénneho prieskumu v blízkosti poľných ciest a v brehových porastoch.

Pre obec Malý Čepčín neboli k dispozícii údaje o kontaminácii pôdy.

Erózia pôdy

Pôdna erózia sa v našich pôdno-klimatických podmienkach najčastejšie vyskytuje ako vodná a veterná erózia pôdy. Samotný erózný proces zahŕňa čiastkové subprocessy, ktorými je pôdny materiál uvoľnený (dezintegrácia pôdneho povrchu), transportovaný (po pôdnom povrchu) a sedimentovaný (v svahových depresiách). Vodná erózia plošným splachom sa v území takmer nevyskytuje. Erózia pôdneho krytu vodným tokom sa vyskytuje v území, kde je intenzívne obrábaná poľnohospodárska pôda zasahuje do blízkosti vodného toku Dolinka a Teplica.

B.14.6 HLUK

Vplyv prognózovaného dopravného hluku na životné prostredie sa v návrhu ÚPN-O vyjadruje prostredníctvom výpočtu izofón. Prognóza hlukovej záťaže cestnej dopravy z cestách III/2176, III/2178 a III/2180 nebola počítaná vzhľadom na to, že na predmetných cestách III. triedy sa nevykonávajú celoštátne sčítania dopravy, ani nie sú spracované strategické hlukové mapy, teda v súčasnosti neexistujú relevantné údaje o intenzite dopravy na uvedenej ceste. Zdrojom hluku a vibrácií je do určitej miery železnica a tranzitná doprava, ktorá je zároveň aj pôvodcami zvýšenej prašnosti pri transporte po cestnej sieti v zastavanom území. Iné zdroje vibrácií nie sú známe

Vzhľadom na to, že riešené územie leží viac menej mimo hlavných komunikačných ťahov - hlavný dopravný ťah medzi Martinom a Turčianskymi Teplicami je realizovaný hlavne po ceste I. triedy I/65 - nie je zaťaženie hlukom a vibráciami z dopravy také veľké, aby bolo treba uvažovať o špeciálnych protihlukových opatreniach.

B.14.7 ELEKTROSMOG

Elektrosmog je každé elektromagnetické žiarenie, ktoré je umelo človekom vyrobené a teda nie prírodného charakteru. Zvyčajne je elektrosmog rozdelený do dvoch typov:

- nízkofrekvenčný elektrosmog do 1MHz (trakčné vedenie železníc, vysokonapäťové vedenie, transformátory, úsporné žiarovky, spotrebná elektronika ...),
- vysokofrekvenčný elektrosmog 1 MHz a viac (mobilné telefóny, základňové stanice BTS, rozhlasové a televízne vysielacie, Wi-Fi, Bluetooth, satelity, radary ...).

Každé elektromagnetické žiarenie sa skladá z elektrických a magnetických zložiek.

Elektromagnetické pole pochádza z káblov, nie zo stožiarov elektrického vedenia. Najvyššia úroveň polí je na strane prostredných vodičov v kábloch. Ako ďaleko sú polia šírené, závisí na napätí linky (elektrické pole) a prúdu, ktorý káblom preteká (magnetické pole). Čím vyššie je napätie alebo prúd, tým ďalej sa polia šíria. Jediný spôsob, ako získať spoľahlivú predstavu o veľkosti polí z vysokonapäťových rozvodov je meranie.

Úrovně magnetického poľa pravdepodobne klesajú na úrovni asi 50 metrov od 22 kV, 25 m od vedenia 11 kV. Veľké elektrické pole okolo napájacích káblov priťahuje všetky druhy vzdušných znečisťujúcich častíc, vrátane tých škodlivých. Elektrické pole sa výrazne znižuje takmer všetkými stavebnými materiálmi, s výnimkou klasického skla. Stromy a kríky tiež znižujú elektrické polia.

V návrhu územného plánu sa rešpektujú ochranné pásma elektrických vedení, ktoré zabezpečujú aj ochranu pred žiarením. V prípade návrhu a realizácie výstavby v ochrannom pásme elektrického vedenia je nutné realizovať jeho prekládku.

B.14.8 NAKLADANIE S ODPADMI

Obec Malý Čepčín nemá spracovaný Program odpadového hospodárstva a riadi sa aktuálnym Krajským programom odpadového hospodárstva Žilinského kraja.

V roku 2018 sa v obci vyprodukovalo spolu 117,018 komunálneho odpadu, t.j. v priemere 220,8 kg odpadu na obyvateľa. Na území obce je zavedený separovaný zber odpadu (papier - nie je zvlášť papier a

lepenka, sklo, plasty - nie sú rozlíšené plasty). Úroveň vytriedenia komunálneho odpadu v obci Malý Čepčín predstavuje v r.2018 26,22%.

Zberné miesto sa nachádza pri obecnom úrade, uzamknuté, otvorené 2 dni (v lete), 1x (v zime) v týždni, určený pracovník riadi zber. Plasty – big bagy, sklo – veľkokapacitný kontajner, kov-volné miesto, plechovky-big bagy, tetrapaky – big bagy, papier – výmena za servítky, toaletný papier.

Zber, odvoz a uloženie odpadu z obce Malý Čepčín zabezpečuje zmluvný dodávateľ – spoločnosť VEPOS Horného Turca n. o., Horná Štubňa.

Zneškodňovanie odpadov zo žump zabezpečujú Technické služby Turčianske Teplice, v ojedinelých prípadoch Turčianska vodárenská spoločnosť, a.s. Martin.

Obecné kompostovisko sa nachádza na juhozápade, medzi cestou III. triedy a železnicou, v blízkosti k. ú. Bodorová.

V katastrálnom území eviduje Štátny geologický ústav Dionýza Štúra 2 skládky odpadov, z toho 1 odvezenú (upravenú). Navrhujeme:

- zabezpečiť sanáciu a rekultiváciu území po nepovolených skládkach odpadov, pred výstavbou na území bývalých skládok je potrebné zabezpečiť inžinierskogeologický prieskum

Obec nemá vybudované zberné zariadenie na separovaný odpad (zhromažďovanie, predbežné triedenie, dočasné uloženie odpadu na účely prepravy do zariadenia na spracovanie odpadov) - zberný dvor, ktorý má obec záujem vybudovať. Navrhujeme:

- vybudovať zberný dvor na pozemku v blízkosti obecného úradu

B.15 VYMEDZENIE PRIESKUMNÝCH ÚZEMÍ, CHRÁNENÝCH LOŽISKOVÝCH ÚZEMÍ A DOBÝVACÍCH PRIESTOROV

V katastrálnom území obce sa nenachádza prieskumné územie, chránené ložiskové územie ani dobývací priestor.

Nenachádzajú sa tu lokality, ani nie sú dotknuté záujmy chránené banskými predpismi.

B.16 VYMEDZENIE PLÔCH VYŽADUJÚCICH ZVÝŠENÚ OCHRANU

V katastrálnom území obce si zvýšenú ochranu vyžadujú plochy súvisiace s návrhom ochrany území stanovených v RÚSES, zapracovaných v KEP a s následným prevzatím do návrhu ÚPN – O Malý Čepčín. Ide o územia, ktoré sú súčasťou samostatnej kapitoly:

- ✓ biokoridory regionálneho významu
- ✓ genofondové lokality

Tieto ekologicky hodnotné územia je potrebné chrániť pred poškodením, nevhodnými zásahmi, zničením – napr. odvodnením, zasypaním, ap.

Katastrálne územie spadá do nízkeho až stredného radónového rizika.

V riešenom území je potrebné rešpektovať chránené územia podľa osobitných predpisov - vymedzené plochy vyžadujúce si zvýšenú ochranu - riziká stavebného využitia územia:

- 1) katastrálne územie spadá do nízkeho až stredného radónového rizika. Celé existujúce aj navrhované zastavané územia zaradené medzi územia so stredným radónovým rizikom. Nízke radónové riziko pôsobí v západnej časti katastra. Vhodnosť a podmienky stavebného využitia územia s výskytom stredného radónového rizika je potrebné posúdiť podľa platného zákona o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia (v súčasnosti zákon č.355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov) a platnej vyhlášky Ministerstva zdravotníctva SR (v súčasnosti vyhláška č. 98/2018 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o obmedzovaní ožiarovania pracovníkov a obyvateľov z prírodných zdrojov ionizujúceho žiarenia),
- 2) 2 evidované skládky odpadov, podľa údajov ŠGÚDŠ Bratislava.(viď výkres č.2_KÚN M 1:10000) - pred akoukoľvek výstavbou na území bývalých skládok je potrebné zabezpečiť inžinierskogeologický prieskum.

B.17 VYHODNOTENIE DÔSLEDKOV STAVEBNÝCH ZÁMEROV A INÝCH NÁVRHOV NA POĽNOHOSPODÁRSKEJ PÔDE**B.17.1 PREDMET STAVEBNÝCH ZÁMEROV A INÝCH NÁVRHOV NA POĽNOHOSPODÁRSKEJ PÔDE V ÚPN-O MALÝ ČEPČÍN**

V k. ú. obce Malý Čepčín sú zábery PP riešené v zastavanom území obce a v priamom dotyku s ním. Navrhované rozvojové plochy priamo nadväzujú na doterajšiu zástavbu.

B.17.1.1 Použité podklady

- Zákon č.220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy v znení jeho novelizácie č.57/2013 Z. z.
- Nariadenie vlády SR č.58/2013 Z. z. o odvodoch za odňatie a neoprávnený záber poľnohospodárskej pôdy
- Vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva SR č.508/2004 Z.z., ktorou sa vykonáva § 27 zákona č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- Vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva SR č.59/2013 Z.z. ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky č. 508/2004 Z.z., ktorou sa vykonáva § 27 zákona č. 220/2004 Z.z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z.z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- urbanistické riešenie ÚPN-O Malý Čepčín,
- mapové podklady s vyznačenými hranicami a 7 miestnym kódom BPEJ

B.17.1.2 Pôdne pomery a kvalita pôdy

Pôdy, dotknuté navrhovaným záberom, sú na rovine. Z hľadiska hodnotenia typologicko-produkčných kategórií prevládajú v riešenom území produkčné trvalé trávne porasty a menej produkčné trvalé trávne porasty. V záberoch pre nepoľnohospodárske využívanie sú zastúpené orné pôdy, trvalé trávne porasty a záhrady.

Pôdne pomery

Pôdny typ je základnou identifikačnou jednotkou morfo-genetickej i agronomickej kategorizácie pôd. Pôdne typy sú definované súborom diagnostických horizontov a ich najdôležitejších vlastností získaných dlhodobým vývojom v prírodných podmienkach i kultiváciou (zdroj: www.vupop.sk).

V riešenom území sa nachádzajú nasledovné hlavné pôdne typy na poľnohospodárskych pôdach, ktoré sú vyčlenené podľa máp BPEJ a bližšie charakterizované v nasledujúcej tab.

Charakteristika pôd na základe bonitovaných pôdno-ekologických jednotiek

BPEJ	Popis pôdných typov
0714062	fluvizeme, na rovine stredne až silne skeletovité, plytké stredne ťažké pôdy (hlinité)
0720003	čiernice typické, prevažne karbonátové, na rovine, bez skeletu, hlboké, ťažké (ilovitohlinité) pôdy,
0720043	čiernice typické, prevažne karbonátové, na rovine stredne až silne skeletovité, plytké, ťažké pôdy (ilovitohlinité)
0732062	černozeme (typ) plytké na aluviálnych sedimentoch, na rovine stredne až silne skeletovité, plytké stredne ťažké pôdy (hlinité)
0757003	pseudogleje typické na sprašových a polygénnych hlinách, na rovine bez skeletu, hlboké pôdy ťažké pôdy (ilovitohlinité)
0764203	kambizeme typické na minerálne bohatých zvetralinách flyša, na miernom svahu bez skeletu, hlboké ťažké pôdy (ilovitohlinité)
0785003	luzizeme pseudoglejové až pseudogleje luzizemné na polygénnych hlinách, na rovine, bez skletu, hlboké, ťažké pôdy (ilovitohlinité)
0787213	rendziny typické a rendziny kambizemné, slabo skeletovité, hlboké ťažké pôdy (ilovitohlinité)
0790062	rendziny typické, na rovine stredne až silne skeletovité, plytké, stredne ťažké pôdy (hlinité)
0829013	čiernice typické a čiernice glejové, na rovine slabo skeletovité, hlboké, ťažké pôdy (ilovitohlinité)
0832062	černozeme (typ) plytké na aluviálnych sedimentoch, na rovine stredne až silne skeletovité, hlboké, stredne ťažké pôdy (hlinité)
0857002	pseudogleje typické na sprašových a polygénnych hlinách, na rovine bez skeletu, hlboké stredne ťažké pôdy (hlinité)
0857203	pseudogleje typické na sprašových a polygénnych hlinách, na miernom svahu bez skeletu, hlboké ťažké pôdy (ilovitohlinité)
0878263	rendziny typické a rendziny kambizemné, na miernom svahu stredne až silne skeletovité, plytké pôdy, ťažké (ilovitohlinité)
0890262	rendziny typické, na miernom svahu stredne až silne skeletovité, plytké pôdy, stredne ťažké (hlinité)
0895002	organozeme (rašelinové pôdy), na rovine bez skeletu, hlboké pôdy, stredne ťažké (hlinité)

*Zdroj: KEP obce Malý Čepčín, 2019

Bonita pôdy

Poľnohospodárske pôdy v Turčianskej kotline sú v rámci Slovenska hodnotené ako stredne produkčné pôdy. Z hľadiska kvality pôd, vyjadrenej BPEJ, sú tu pôdy zaradené do skupiny 4. – 8.

Pôda a jej ochrana

Väčšina tunajších pôd bola ovplyvnená činnosťou človeka. Nesystémové úpravy v krajine, ako napr. likvidácia rozptýlenej zelene, neopodstatnené melioračné úpravy a rekultivácie, narušili vodný režim v krajine (vysoký výpar, pokles hladiny podzemných vôd, urýchlenie odtoku vody) a podporili negatívny vplyv vodnej erózie, a tiež zasoľovanie pôd.

Z uvedeného dôvodu je nevyhnutná ochrana a kultivácia pôdneho krytu, ktorá vyplýva aj zo vstupu Slovenskej republiky do európskych štruktúr. Obec sa preto musí pri výkone činností v oblasti ochrany pôd riadiť platnou legislatívou.

Pri návrhu ÚPN - O je potrebné chrániť poľnohospodársku pôdu a teda:

- riadiť sa zásadami ochrany PP podľa §12 zákona č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní PP v znení neskorších predpisov,
- chrániť najkvalitnejšiu pôdu v katastrálnom území v súlade s Nariadením vlády SR č.58/2013 Z. z., v *katastrálnom území sú to poľnohospodárske pôdy nasledovných BPEJ: 0720043, 0764203, 0829013, 0857002, 0857003*
- nenarušovať ucelenosť honov a nesťažovať obhospodarovanie PP nevhodným situovaním stavieb, jej delením a drobením alebo vytváraním častí nevhodných na obhospodarovanie poľnohospodárskymi mechanizmami

*Úhrnné hodnoty druhov pozemkov v k. ú. Malý Čepčín (*zdroj : www.katasterportal.sk, 2019)*

Druh pozemkov	Výmera v ha	Podiel v %
orná pôda	131,70	42,6
záhrady	9,00	2,9
lúky a pasienky-TTP	129,20	41,8
Poľnohospod. pôda spolu	269,90	87,3
lesná pôda	-	-
vodné plochy	7,18	2,3
zastavané plochy	26,99	8,8
ostatné plochy	5,00	1,6
Celkom	309,09	100,0

Z uvedeného percentuálneho členenia je možné vyčítať charakteristické ukazovatele :

- poľnohospodárske využitie krajiny (%poľnohospodárskej pôdy z celkovej výmery).....87,30%
- stupeň zornenia (% ornej pôdy z celkovej výmery poľnohosp. pôdy).....48,80%
- stupeň zatrávnenia (% TTP z celkovej výmery poľnoh. pôdy).....47,90%

B.17.1.3 Hydromelioračné zariadenia

V k. ú. sa nenachádzajú žiadne hydromelioračné zariadenia v správe Hydromeliorácie š.p.

V k. ú. je vybudované detailné odvodnenie poľnohospodárskych pozemkov drenážnym systémom neznámeho vlastníka, vyznačené v grafickej časti.

B.17.1.4 Zdôvodnenie urbanistického riešenia z hľadiska uplatnenia zásad ochrany poľnohospodárskej pôdy

Pri spracovaní návrhu urbanistickej koncepcie, funkčnej a priestorovej optimalizácie územia boli stanovené zásady, zohľadňujúce:

- historický vývoj obce, pri rešpektovaní jej prirodzenej vývojovej kontinuity, funkčné a kompozičné predpoklady,
- limity využitia plôch katastrálneho územia v súlade s prírodnými danosťami a potrebou vytvoriť podmienky pre trvalé udržiavanie, obnovovanie a racionálne využívanie prírodných zdrojov, zachranu prírodného dedičstva, charakteristického vzhladu krajiny, dosiahnutie a udržanie ekologickej stability, zachovania diverzity a rozmanitosti prírodného prostredia,
- technické a dopravné limity územia a s nimi súvisiace obmedzenia,
- vytvorenie predpokladov, zabezpečujúcich vytváranie harmonického prostredia v obci a vo voľnej krajine,
- vytvorenie ponuky využiteľných voľných plôch, napomáhajúcej rozvoju všetkých funkcií, vrátane hospodárskej základne obce.

V súlade s celkovou koncepciou rozvoja obce, boli rozvojové plochy situované sčasti v rámci zastavaného územia obce využitím voľných, nezastavaných prielok a v priamej nadväznosti na zastavané územie. Obec nemá iné možnosti rozvoja, hlavne z dôvodu technických a dopravných limitov (železnica, cesty III. triedy s OP, vedenie VTL, ap).

Časť poľnohospodárskej pôdy v priamom dotyku so z. ú. je zaradená medzi chránenú najkvalitnejšiu poľnohospodársku pôdu. Návrh rozvoja obce na chránenej poľnohospodárskej pôde je v minimálnom rozsahu a vyplýva zo skutočnosti dostavby územia vzhľadom na možnosť zástavby záhrad v existujúcom obytnom z. ú. obce.

V zmysle platného zákona o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy (v súčasnosti §13 a §14 zákona č.220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy, v znení jeho novelizácie č.57/2013 Z.z.), sa musí dbať na ochranu poľnohospodárskej pôdy a riadiť sa zásadami jej ochrany pri každom obstarávaní a spracovaní územnoplánovacej dokumentácie.

Pri urbanistickej koncepcii návrhu rozvoja územia boli uvedené zásady rešpektované nasledovne:

- zábery poľnohospodárskej pôdy pre rozvoj obce v návrhovom období boli navrhnuté v odôvodnenom a nevyhnutnom rozsahu,
- pre výstavbu je navrhnuté využiť prednostne prieluky v zastavanom území a extenzívne využívané poľnohospodárske pôdy,
- nie je narušená ucelenosť honov a nie je sťažené obhospodarovanie poľnohospodárskej pôdy nevhodným situovaním stavieb, jej delením a drobením alebo vytváraním častí nevhodných na obhospodarovanie poľnohospodárskymi mechanizmami,
- v návrhu sú riešené prístupy a poľné cesty na poľnohospodársku pôdu mimo zastavaného územia obce.

B.17.1.5 Územné vymedzenie záberov poľnohospodárskej pôdy

Záber poľnohospodárskej pôdy je vypracovaný v zmysle požiadaviek, dotýkajúcich sa ochrany PP, ustanovených v zákone o ochrane a využívaní PP - zákon č. 220/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov.

Predmetom vyhodnotenia záberov poľnohospodárskej pôdy sú lokality, vyplývajúce z urbanistického návrhu, ktoré sú v grafickej časti vyznačené vo výkrese č.6. **Vyhodnotenie dôsledkov stavebných zámerov a iných návrhov na poľnohospodárskej pôde.**

Výkres č.6 je v územnom rozsahu v M = 1: 10 000. Plochy sú označené poradovými číslami záberov č.1 – č.18 s vyznačením skupiny kvality poľnohospodárskej pôdy, aktuálneho 7 miestneho kódu BPEJ.

V tabuľke – **Vyhodnotenie dôsledkov stavebných zámerov a iných návrhov na poľnohospodárskej pôde** sú vyhodnotené lokality, ktoré si vyžadujú záber poľnohospodárskej pôdy podľa návrhu ÚPN-O Malý Čepčín.

Pri výpočte záberov v lokalitách určených pre výstavbu, sa výmera záberov znižuje v zmysle regulatívov záväznej časti na jednotlivé funkčné plochy.

PREHĽAD STAVEBNÝCH ZÁMEROV A INÝCH NÁVRHOV NA POĽNOHOSPODÁRSKEJ PÔDE

Ziadaťel: Obec Malý Čepčín
Spracovateľ: Ing. arch. Hejzlarová
Dátum: November 2021

Kraj: Žilinský
Okres: Martin
Obec: Malý Čepčín

Kat. územie : MALÝ ČEPČÍN

Číslo lokality	Funkčné využitie	Výmera lokality spolu v ha	Predpokladaná výmera poľnohospodárskej pôdy			Užívateľ poľnohospodárskej pôdy	Vybudované hydromeliorač. zariadenia (závlaha, odvodnenie)	Iná informácia - v zast. území k 1.1. 1990
			Spolu v ha	Z toho				
				Kód/skupina BPEJ	Výmera v ha			
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	10.
01	ZU03	12,03	2,42	0787213/7 0790062/8 0714062/7	0,07 0,60 1,75	Agrotrade Group, s.r.o., Rožňava, stredisko Malý Čepčín	nie áno (časť) áno (časť)	nie
02	BI03	4,50	2,17	0714062/7 0733062/7	1,65 0,52	Agrotrade Group, s.r.o., Rožňava, stredisko Malý Čepčín	nie	nie
03	BI02	3,02	1,92	0733062/7 Nie je BPEJ	0,94 0,98	Jozef Urik, SHR	nie	nie

Číslo lokality	Funkčné využitie	Výmera lokality spolu v ha	Predpokladaná výmera poľnohospodárskej pôdy			Užívateľ poľnohospodárskej pôdy	Vybudované hydromeliorač. zariadenia (závlaha, odvodnenie)	Iná informácia - v zast. území k 1.1. 1990
			Spolu v ha	Z toho				
				Kód/skupina BPEJ	Výmera v ha			
04	BI04+ ZV05	5,58	2,79	0714062/7 0733062/7	2,39 0,40	Agrotrade Group, s.r.o., Rožňava, stredisko Malý Čepčín	nie	nie
05	SP02	0,18	0,18	0733062/7	0,18	Fyzické osoby	nie	áno
06	DP02	0,15	0,15	0733062/7	0,15	Fyzické osoby	nie	áno
07	BH01	0,14	0,07	0733062/7	0,07	Fyzické osoby	nie	áno
08	BI05	0,09	0,05	0733062/7	0,05	Fyzické osoby	nie	áno
09	BI06+ ZV07	5,87	2,85	0733062/7 0833062/8	0,74 2,11	Agrotrade Group, s.r.o., Rožňava, stredisko Malý Čepčín	nie	nie
10	BI07	0,22	0,09	0833062/8	0,09	Fyzické osoby	nie	Áno
11	BI07	0,08	0,03	0833062/8	0,03	Fyzické osoby	nie	áno
12	BI07+ ZV06	0,46	0,23	0833062/8	0,23	Fyzické osoby	nie	áno
13	OV03	0,13	0,09	0833062/8	0,09	Fyzické osoby	nie	áno
14	OV02	0,04	0,04	0733062/7	0,04	Fyzické osoby	nie	áno
15	BI08	0,55	0,28	0829013/5 0714062/7	0,18 0,10	Fyzické osoby	nie	áno
16	BI08	0,08	0,04	0714062/7	0,04	Fyzické osoby	nie	áno
17	BI10	0,72	0,29	0829013/5 0714062/7 0857003/5	0,06 0,22 0,01	Agrotrade Group, s.r.o., Rožňava, stredisko Malý Čepčín	áno (časť)	nie
18	ZC03	0,14	0,14	0829013/5 0857003/5	0,02 0,12	Fyzické osoby	áno	nie
SPOLU		33,98	13,83		13,83			

Celkový predpokladaný záber poľnohospodárskej pôdy je v k. ú. Malý Čepčín cca **13,83 ha**.

Poznámka :

Podľa Prílohy č. 2 Nariadenia vlády SR č. 58/2013 Z. z. (účinnosť od 1.4.2013) o odvodoch za odňatie a neoprávnený záber PP sú pôdy zaradené do BPEJ v k. ú. Malý Čepčín, ktoré sú v tabuľke hrubo vyznačené, uvedené v Zozname najkvalitnejšej poľnohospodárskej pôdy, podľa ktorého podliehajú odvodom za odňatie a neoprávnený záber poľnohospodárskej pôdy.

Vysvetlivky :

Funkčné využitie: BI - obytné územie (rodinné domy), BH - obytné územie (bytové domy), DP - plochy dopravy, OV - občianska vybavenosť, ZU – zmiešané územie, ZC - zeleň cintorína, ZV - zeleň verejná

B.17.2 VYHODNOTENIE DÔSLEDKOV STAVEBNÝCH ZÁMEROV A INÝCH NÁVRHOV NA LESNÝCH POZEMKOCH V ÚPN-O MALÝ ČEPČÍN

V k. ú. obce Malý Čepčín sa lesná pôda nenachádza.

B.18 HODNOTENIE NAVRHOVANÉHO RIEŠENIA Z HĽADISKA ENVIRONMENTÁLNYCH, EKONOMICKÝCH, SOCIÁLNYCH A ÚZEMNOTECHNICKÝCH DÔSLEDKOV

Navrhovaná koncepcia rozvoja obce prezentovaná v návrhu územného plánu vychádza z požiadaviek formulovaných v schválenom Zadaní pre ÚPN-O Malý Čepčín. Navrhované funkčné a priestorové využívanie územia bolo pri procese návrhu posúdené zo všetkých rozhodujúcich hľadísk, ktoré by mohli ovplyvniť kvalitu výsledného riešenia vo vzťahu jednak ku krajine, kultúrohistorickému dedičstvu, životnému prostrediu ako aj k budúcim „užívateľom“. V neposlednom rade prihliada na komplexnosť a vzájomný súlad navrhovaného riešenia.

Environmentálny aspekt

Navrhované riešenia a ich dôsledky nebudú mať, z hľadiska environmentálneho, negatívny vplyv na riešené územie. Pri tvorbe koncepcie boli vyhodnotené a zohľadnené všetky možné vplyvy, ktoré by mohli ovplyvniť kvalitu životného prostredia. Návrh ÚPN rešpektuje kosť územného systému ekologickej stability, prezentovaný v RÚSES Turčianske Teplice, vrátane navrhovaných nových prvkov miestneho územného systému a premieňa ju do záväznej časti dokumentácie, rešpektuje všetky chránené územia regionálneho významu. Do záväznej časti boli zapracované aj výstupy z Krajinnoekologického plánu a rôzne opatrenia na zmiernenie stresových javov v krajine.

Realizáciou navrhovanej kanalizácie, ďalšou plynifikáciou, dôsledným zberom druhotných surovín, zneškodňovaním odpadov, výsadbou nových plôch zelene, ap. dôjde k zlepšeniu životného prostredia.

Ekonomický aspekt

Navrhované komplexné riešenie bude mať pre obec z dlhodobého hľadiska v konečnom dôsledku pozitívny ekonomický prínos. Územie priamo nadväzujúce na z. ú. obce, navrhujeme efektívne dostavať, čo bude mať vplyv na ekonomiku a efektívnosť dopravnej a technickej infraštruktúry, čo sa prejaví v nákladoch na investície a prevádzku územia. Navrhované plochy zmiešaných území (výroba + občianska vybavenosť a služby) umožnia umiestniť nové prevádzky a spolu s navrhovanými plochami pre areál rybného hospodárstva zabezpečia obci ďalší ekonomický rast a zároveň ponúknu ďalšie nové pracovné príležitosti priamo v obci.

Sociálny aspekt

Navrhovaným posilnením urbanizačnej osi v centre obce, s polyfunkčným využitím, sa posilnia sociálne a kultúrne väzby medzi obyvateľmi. Vytvorením nových verejných priestorov, vybudovaním a úpravou nových oddychových, rekreačných a športových plôch v zeleni bude do istej miery ovplyvnená aj úroveň sociálneho prostredia, s priamym dopadom na obyvateľov ako aj na budúcich návštevníkov obce.

Územno-technický aspekt

Navrhované riešenia z hľadiska územno-technických dôsledkov, ktoré vychádzajú z koncepčných rozvojových zámerov, ovplyvnia riešenia v danom území a to hlavne vzhľadom na dopravnú a technickú infraštruktúru a optimálne umiestnenie objektov, hlavne rodinných domov, resp. objektov občianskej vybavenosti, ale v neposlednom rade aj posilnia urbanizačné zámery v centrálnej polohe obce. Priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia, koncipované a zaregulované v územnom pláne, sa prejaví aj zväčšením rozsahu zastavaných plôch a dobudovaním dopravnej a technickej infraštruktúry.

Záver

Vytvorenie ponuky využiteľných plôch napomôže rozvoju všetkých funkcií -bývania s občianskou vybavenosťou (priaznivé dôsledky na vývoj počtu obyvateľov obce, vekovú štruktúru, spokojnosť obyvateľov), výrobných a nevýrobných služieb (priaznivý vplyv na zamestnanosť a rozpočet obce), rekreácie, športu a verejnej zelene (priaznivý vplyv na atraktivitu obce pre obyvateľov a návštevníkov, vytvorenie podmienok pre zdravý životný štýl obyvateľov).

Navrhovaná koncepcia riešenia nebude mať za následok zhoršenie životných podmienok obyvateľov a po jej realizácii bude mať také dôsledky, ktoré vo všetkých posudzovaných aspektoch pozitívne ovplyvnia obytné prostredie.

Celkovo možno navrhované riešenie hodnotiť ako vhodné a primerané.

C. DOPLŇUJÚCE ÚDAJE

Pri spracovaní ÚPN-O Malý Čepčín boli k dispozícii nasledovné podklady, z ktorých boli čerpané a následne zapracované relevantné doplňujúce údaje do riešenia:

- Zadanie Územného plánu obce Malý Čepčín, schválené uznesením Obecného zastupiteľstva v Malom Čepčíne č. I./2020/E/3 zo dňa 25.02.2020
- Regionálny územný systém ekologickej stability okresu Turčianske Teplice, ESPRIT B. Štiavnica, 2013
- Krajinnno-ekologický plán obce Malý Čepčín, Ing. P. Baláž PhD. a kolektív, 11/2019
- Stratégia adaptácie SR na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy, Uznesenie vlády SR č.148/2014, 26.03.2014 a je aktualizácia z r.2017
- Cyklostratégia „Budovanie cyklotrás na území ŽSK“, Ing. arch. Kubina, 02/2014
- Stratégia rozvoja CR ŽSK pre roky 2007- 2013
- stanoviská dotknutých orgánov a organizácií, doručené po oznámení o začatí obstarávania ÚPN - O Malý Čepčín

D. DOKLADOVÁ ČASŤ

Dokladová časť je samostatnou prílohou územnoplánovacej dokumentácie "Územný plán obce Malý Čepčín".

ZÁVÄZNÁ ČASŤ RIEŠENIA A VEREJNOPROSPEŠNÉ STAVBY

Návrh záväznej časti riešenia a Schéma záväznej časti riešenia a verejnoprospešných stavieb sa nachádza na nasledujúcich stranách.